

ΑΧΙΛΛΕΩΣ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ
ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ

Αδελφών Κυριακίδη α.ε.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ
ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΑΧΙΛΛΕΩΣ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1965

ΑΧΙΛΛΕΩΣ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ
ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ

Αδελφών Κυριακίδη α.ε.

Αριθμός Εκτύπωσης: 979

ISBN 960-343-232-6

© 2000, 2001, 2003, 2005

Εκδοτικός Οίκος Αδελφών Κυριακίδη Α.Ε.
Κων. Μελενίκου 5, Τ.Κ. 546 35, Θεσσαλονίκη
Τηλ. 2310.208.540, Fax 2310.245.541
Web: <http://www.kyriakidis.gr>

Αθήνα:

Ενωση Εκδοτών Βιβλίου Θεσσαλονίκης,
Κεντρικό Αρσάκειο Μέγαρο, Στοά του Βιβλίου,
Πεσμαζόγλου 5, Τ.Κ. 105 64
τηλέφωνο και fax: 210.32.11.097

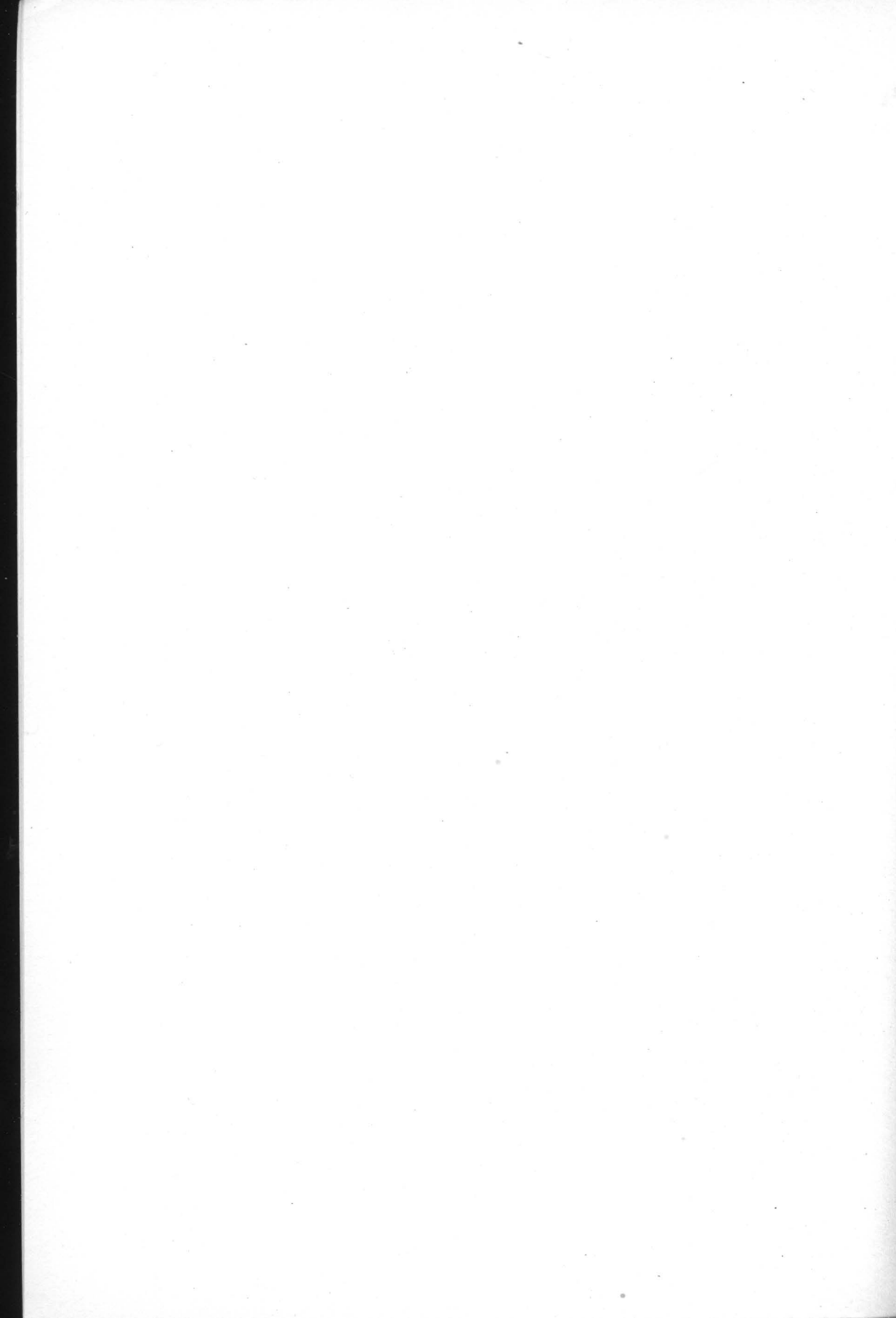
Η πνευματική ιδιοκτησία αποκτάται χωρίς καμμία διατύπωση και χωρίς την ανάγκη ρήτρας απαγορευτικής των προσβολών της Πάντως, κατά το Ν 2121/1993 και τη διεθνή σύμβαση της Βέρνης (που έχει κυρωθεί με το Ν 100/1975) απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, με οποιονδήποτε τρόπο, (ηλεκτρονικό, μηχανικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο), τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή άλλη διασκευή, χωρίς γραπτή άδεια εκδότη

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΗ

Ὁ Ἀχιλλέας Τζάρτζανος εἶναι σήμερα περισσότερο γνωστός ὡς συγγραφέας τοῦ μεγάλου γλωσσικοῦ συγγράμματος *Νεοελληνικὴ Σύνταξις* (α' τόμ. 1946, β' τόμ. 1963, ἀνατύπωση Ἀφῶν Κυριακίδου, Θεσσαλονίκη 1989), βιβλίου πού ἀποτέλεσε τὴν β' ἔκδοσιν ἑνὸς μικρότερου μὲ τὸν ἴδιον τίτλον, πού εἶχε κυκλοφορήσει στὰ 1928. Στούς παλαιότερους ὅμως ἦταν γνωστός κυρίως ἀπὸ τὰ σχολικὰ βοηθήματά του, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ κυριότερον ἦταν αὐτὴ ἡ *Γραμματικὴ τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς γλώσσης*, πού ἔχετε τώρα στὰ χέρια σας.

Ἡ *Γραμματικὴ* αὐτὴ προοριζόταν γιὰ τοὺς μαθητὲς σὰν βοήθημα γιὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν στὸ τότε ἐξατάξιο Γυμνάσιο. Ἐκδόθηκε γιὰ πρώτη φορά μὲ ἔγκριση τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, ὕστερα ἀπὸ διαγωνισμὸν στὸν ὁποῖο βραβεύθηκε (στὰ 1937), καὶ ἐκδόθη συνεχοῦς ὡς τὰ μέσα τῆς δεκαετίας τοῦ 1970. Χάρη στὴν ἀπλότητα τῆς διατύπωσης καὶ τὴν σαφήνειαν τῶν ὀρισμῶν καὶ τῶν κανόνων τῆς, ἡ *Γραμματικὴ* αὐτὴ ἀποτέλεσε ἕναν ἀσφαλῆ ὁδηγὸ γιὰ τοὺς καθηγητὲς καὶ ἀξιόπιστον σύντροφο γιὰ τοὺς μαθητὲς πού τὴν χρησιμοποιοῦσαν. Καὶ οἱ δυὸ αὐτὲς ἀρετὲς ἦταν βασικὰ χαρακτηριστικὰ τῶν ἔργων τοῦ Ἀχιλλέου Τζαρτζάνου καὶ ἀπέρρεαν ἀπὸ τὴν ἀριστη παιδείαν του καὶ τὴν τέλειαν κατοχὴν τῶν προβλημάτων τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης.

ΑΓΑΠΗΤΟΣ Γ. ΤΣΟΠΑΝΑΚΗΣ
ΟΜΟΤΙΜΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Φ Θ Ο Γ Γ Ο Λ Ο Γ Ι Κ Ο Ν

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

ΦΘΟΓΓΟΙ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

§ 1. Τὰ γράμματα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι 24, τὰ ἴδια μὲ τὰ 24 γράμματα τῆς νέας Ἑλληνικῆς. Ἀλλὰ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων δὲν ἐπροφέροντο πάντα τὰ γράμματα ταῦτα ἀκριβῶς ὅπως τὰ προφέρομεν ἡμεῖς οἱ νέοι Ἑλληνες. Διὰ τοῦτο πολλάκις ὁ ἴδιος φθόγγος τῆς νέας γλώσσης (π.χ. ὁ φθόγγος ι) φαίνεται παριστανόμενος εἰς διαφόρους λέξεις ἢ εἰς διαφόρους συλλαβὰς τῆς ἰδίας λέξεως μὲ διάφορα γράμματα (π.χ. καὶ μὲ τὸ η ἢ τὸ υ) : *ῥίς, μῦς, μυστήριον.*

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Τὸ ἀρχαιότατον Ἑλληνικὸν ἀλφάβητον περιελάμβανεν ἔν ἀκόμῃ γράμμα, τὸ F, τὸ ὁποῖον διὰ μὲν τὸ σχῆμά του λέγεται δ ἰ γ α μ μ α , διὰ δὲ τὴν προφορὰν του β α ὕ. Ἐπροφέρετο περίπου, ὅπως προφέρεται νῦν τὸ β ἢ ὅπως τὸ υ εἰς λέξεις, ὅποια π.χ. ἡ λέξις *αἴριον*.

Εἰς δὲ τὴν ἀρχαιοτάτην Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὅπως θὰ ἴδωμεν εἰς τὰ ἐπόμενα, ὑπῆρχε καὶ εἰς ἰδιαιτέρος φθόγγος, τὸ j (γιώτ), τοῦ ὁποίου ὅμως δὲν παρεδόθη γράμμα (ἦτοι γραπτὸν σημεῖον).

Ἐπροφέρετο δὲ τὸ j, ὅπως προφέρεται τώρα τὸ γι εἰς τὴν λέξιν π.χ. *Πανάγιω* (Πανάγιω) ἢ ὅπως τὸ ἀπλοῦν ι εἰς τὰς λέξεις π.χ. *παιδιά, καθάριος*.

α') Φωνήεντα

§ 2. Ἀπὸ τὰ ἑπτὰ φωνήεντα α, ε, η, ι, ο, υ, ω :

α) τὸ ε καὶ τὸ ο λέγονται **βραχέα** (ἦτοι σύντομα εἰς τὴν προφορὰν) :

β) τὸ η καὶ τὸ ω λέγονται **μακρὰ** (ἦτοι παρατεταμένα εἰς τὴν προφορὰν), διότι ἀρχῆθεν τὸ μὲν η ἐπροφέρετο ὑπὸ τῶν παλαιῶν ὡς παρατεταμένον ε (ἦτοι περίπου ὡς εε), τὸ δὲ ω ὡς παρατεταμένον ο (ἦτοι περίπου ὡς οο) :

γ) τὸ α, ι, υ λέγονται **δίχρονα**, διότι ταῦτα ἀρχῆθεν εἰς ἄλλας μὲν συλλαβὰς ἐπροφέροντο βραχέα, εἰς ἄλλας δὲ μακρά.

Σημείωσις. Ἴνα δηλωθῆ, ὅτι τὸ δίχρονον φωνῆεν μιᾶς συλλαβῆς εἶναι βραχύ, γράφεται ὑπεράνω αὐτοῦ τὸ σημεῖον $\smile$, ἵνα δὲ δηλωθῆ, ὅτι εἶναι μακρόν, γράφεται ὑπεράνω αὐτοῦ τὸ σημεῖον — , ὡς π.χ. *κτῆμά, κτῆσις, πῆχῆς — ὥρά, τίμη, θῆμός.*

6') Σ ύ μ φ ω ν α

§ 3. Ἀπὸ τὰ 17 σύμφωνα :

1) ἑννέα, ἦτοι τὰ σύμφωνα κ, γ, χ — π, β, φ — τ, δ, θ, λέγονται **ἄφωνα**·

2) πέντε, ἦτοι τὰ σύμφωνα μ, ν — λ, ρ — σ (ς), λέγονται **ἡμίφωνα**· καὶ

3) τρία, ἦτοι τὰ σύμφωνα ζ, ξ, ψ, λέγονται **διπλά**.

Σημείωσις. Εἰς τὰ ἡμίφωνα συγκαταλέγονται προσέτι τὸ δίγαμμα (F) καὶ τὸ γιώτ (j) (βλ. § 1, Σημ.).

§ 4. Τὰ ἄφωνα διαιροῦνται :

1) κατὰ τὸ φωνητικὸν ὄργανον, μὲ τὸ ὁποῖον κυρίως προφέρονται, εἰς τὰ **οὐρανικά** κ, γ, χ, εἰς τὰ **χειρικά** π, β, φ καὶ εἰς τὰ **ὀδοντικά** τ, δ, θ·

2) κατὰ τὸ ποιὸν τῆς πνοῆς, ἢ ὁποία τὰ συνοδεύει κατὰ τὴν προφορὰν των, εἰς τὰ **ψιλὰ** (ἦτοι λεπτὰ) κ, π, τ, εἰς τὰ **μέσα** γ, β, δ καὶ εἰς τὰ **δασέα** (ἦτοι παχέα) χ, φ, θ.

§ 5. Τὰ ἡμίφωνα διαιροῦνται εἰς τὰ **ἔνρινα** μ, ν, εἰς τὰ **ὕγρα** λ, ρ, καὶ εἰς τὸ **συριστικὸν** σ (ς).

Σημείωσις 1. Ἐνρινον εἶναι καὶ τὸ γ, ὅταν εὐρίσκεται πρὸ τῶν οὐρανικῶν κ, γ, χ, ἢ πρὸ τοῦ ξ : *ἄγκυρα, ἀγγεῖον, ἄγχω, ἀγξω.*

Σημείωσις 2. Τὰ σύμφωνα ζ, ξ, ψ λέγονται **διπλά**, διότι πλειστάκις προέρχονται ἀπὸ ἑνωσιν δύο συμφώνων, ἦτοι τὸ μὲν ξ ἀπὸ τὸ κ + σ ἢ γ + σ ἢ χ + σ, τὸ δὲ ψ ἀπὸ τὸ π + σ ἢ β + σ ἢ φ + σ καὶ τὸ ζ ἀπὸ τὸ σ + δ ἢ ἀπὸ σύμπλεγμα ἄλλων συμφώνων : *κόραξ* (κόρακς), *Ἄραυ* (Ἄραβς), *Θήβαζε* (Θήβασδε), *ζάπλουτος* (διάπλουτος).

Πίναξ τῶν συμφώνων

	Οὐρανικά	Χειλικά	Ὀδοντικά
ἄφωνα	κ	π	τ
	γ	β	δ
	χ	φ	θ
ἡμίφωνα	ἔνρινα	μ	ν
	ύγρᾶ	λ	ρ
	συριστικά		σ (ς)
διπλαῖ	ζ	ξ	ψ

γ') Δίφθογγοι

§ 6. Αἱ δίφθογγοι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι ἔνδεκα, αἱ ἐξῆς : **αι, ει, οι, υι, αυ, ευ, ηυ, ου, α, η, ω**. Ἐκ τούτων αἱ ὀκτῶ **αι, ει, οι, υι, αυ, ευ, ηυ, ου** λέγονται **κύριαι**, αἱ δὲ λοιπαὶ τρεῖς **α, η, ω** λέγονται **καταχρηστικά**.

Σημείωσις 1. Ἡμεῖς τὴν δίφθογγον **αι** τὴν προφέρομεν ὅπως τὸ **ε**, τὰς δὲ δίφθογγους **ει, οι, υι** καὶ **η** ὅπως τὸ **ι**, τὴν δίφθογγον **α** ὅπως καὶ τὸ ἀπλοῦν **α** καὶ τὴν δίφθογγον **ω** ὅπως καὶ τὸ ἀπλοῦν **ω**, τὰς δὲ δίφθογγους **αυ, ευ, ηυ** τὰς προφέρομεν πρὸ φωνήεντος μὲν καὶ πρὸ τῶν συμφώνων **β, γ, δ, ζ, λ, μ, ν** καὶ **ρ** ὡς **αβ, εβ, ηβ**, εἰς πᾶσαν δὲ ἄλλην περίπτωσιν ὡς **αφ, εφ, ηφ**. Ἀρχῆθεν ὁμοῦς ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἐκάστη δίφθογγος ἐπροφέρετο οὕτως, ὥστε διεκρίνοντο κατὰ τὴν προφορὰν οἱ δύο φθόγγοι, ἤτοι τὰ δύο φωνήεντα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα αὕτη ἀποτελεῖται (πρβλ. νῦν : *Νεραΐδα, αὐγολέιμονο, ρόιδο*).

Σημείωσις 2. Τὸ **ι**, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει εἰς τὰς **καταχρηστικὰς** δίφθογγους ὑπὸ τὸ **α, η, ω**, λέγεται **ὑπογεγραμμένον ἰῶτα**. Τοῦτο ὁμοῦς, ὅταν αἱ δίφθογγοι αὗται γράφονται διὰ κεφαλαίων γραμμάτων, γράφεται κανονικῶς οὐχὶ ὑποκάτω τῶν κεφαλαίων φωνηέντων **Α, Η, Ω**, ἀλλὰ πρὸς τὰ δεξιὰ αὐτῶν (**Αι, Ηι, Ωι**) καὶ τότε λέγεται **προσγεγραμμένον ἰῶτα** : *ΑιΔΗΣ* (πρόφ. *ἄδης*), *ΤΗι ΘΕΩι* (πρόφ. τῆ θεῶ).

§ 7. Αἱ δίφθογγοι γενικῶς εἶναι μακραὶ. Μόνον ἡ **αι** καὶ ἡ **οι** λαμβάνονται ὡς βραχεῖαι, ὅταν εὕρισκωνται ἐντελῶς εἰς τὸ τέλος λέξεως κλιτῆς, ἐκτὸς ῥήματος εὐκτικῆς ἐγκλίσεως : *μοῦσαι, πῶλοι, βούλομαι, παιδεῦσαι* — *μούσαις, πῶλοις, παιδεύσαι ἄν, εἴποι τις ἄν*, (ἐπίρρ. οἴκοι).

δ') Συλλαβαί, συλλαβισμός

§ 8. **Συλλαβή** λέγεται τεμάχιον λέξεως αποτελούμενον ἀπὸ ἓν ἢ περισσότερα σύμφωνα μὲ ἓν φωνῆεν ἢ δίφθογγον : *τε-τρά-δρα-χμον, στρα-τεύ-μα-τα*.

Συλλαβὴ λέξεως δύναται νὰ ἀποτελῆται καὶ ἀπὸ ἓν μόνον φωνῆεν ἢ μίαν δίφθογγον : *ἱ-α, οἶ-ει* (= νομίζεις).

§ 9. 1) Κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν συλλαβῶν τῆς, μία λέξις, ἐὰν ἔχη μίαν μόνον συλλαβὴν, λέγεται **μονοσύλλαβος** (π.χ. *μῦς*), ἐὰν ἔχη δύο συλλαβάς, λέγεται **δισύλλαβος** (π.χ. *οἶκος*), ἐὰν ἔχη τρεῖς συλλαβάς, λέγεται **τρισύλλαβος** (π.χ. *παιδίον*) καὶ ἐὰν ἔχη περισσοτέρας τῶν τριῶν συλλαβῶν, λέγεται **πολυσύλλαβος** (π.χ. *φιλόθροπος*).

2) Ἡ τελευταία συλλαβὴ λέξεως, ἢ ὅποια ἔχει συλλαβάς περισσοτέρας τῆς μιᾶς, λέγεται **λήγουσα**, ἢ πρὸ τῆς ληγούσης λέγεται **παραλήγουσα**, καὶ ἢ πρὸ τῆς παραληγούσης λέγεται **προπαραλήγουσα**, ἢ δὲ πρώτη συλλαβὴ αὐτῆς λέγεται **ἀρκτική**.

§ 10. Ὁ χωρισμὸς λέξεως εἰς τὰς συλλαβάς αὐτῆς λέγεται **συλλαβισμός**. Γίνεται δὲ ὁ συλλαβισμὸς εἰς τὰς λέξεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης κατὰ τοὺς ἐξῆς κανόνας :

α) Ἐν σύμφωνον εὐρισκόμενον μεταξὺ δύο φωνηέντων (ἢ διφθόγγων) συλλαβίζεται μὲ τὸ ἐπόμενόν του φωνῆεν (ἢ δίφθογγον) : *λέ-γο-μεν, ἄ-πει-ροι*.

β) Δύο σύμφωνα εὐρισκόμενα μεταξὺ δύο φωνηέντων (ἢ διφθόγγων) συλλαβίζονται μὲ τὸ ἐπόμενόν των φωνῆεν (ἢ δίφθογγον), ἐὰν δὲν εἶναι τὰ αὐτὰ καὶ ἐὰν εἶναι ἀρκτικὰ λέξεως τῆς (ἀρχαίας) Ἑλληνικῆς γλώσσης· ἄλλως χωρίζονται καὶ συλλαβίζονται τὸ μὲν πρῶτον μὲ τὸ προηγούμενον, τὸ δὲ δεύτερον μὲ τὸ ἐπόμενον φωνῆεν (ἢ δίφθογγον) : *πέ-τρα* (τρόπος), *βά-θρον* (θρόνος), *ἔ-στω* (σταυρός)· ἀλλά : *βάλ-λω, ἐν-νέα, ἔλ-κω, ἄρ-μα, ἔν-τερον*.

Σημείωσις. Καὶ τὰ συμπλέγματα γμ ἢ χμ, θμ, τν, φν, ἐπειδὴ ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ συμπλέγματα κμ, τμ, θν, πν, ἀπὸ τὰ ὅποια ἀρχίζουν λέξεις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, συλλαβίζονται καὶ αὐτὰ μὲ τὸ ἐπόμενον φωνῆεν : *πρᾶ-γμα, δρα-χμή* (κμητός), *ἀρι-θμός* (τμημα), *φά-τνη* (θνητός), *δά-φνη* (πνέω).

γ) Τρία σύμφωνα εύρισκόμενα μεταξύ δύο φωνηέντων συλλαβίζονται μετά τοῦ ἀκολουθοῦ φωνήεντος, ὅταν καί τὰ τρία ταῦτα σύμφωνα ἢ τοῦλάχιστον τὰ δύο πρῶτα ἐξ αὐτῶν εἶναι ἀρκτικά λέξεως Ἑλληνικῆς : ἐ-στράτευσε (στρατός), ἐ-χθρός (χθές), βά-κτρον (κτῆμα), ἰ-σχνός (σχῆμα). Ἄλλως χωρίζονται, καί τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τῶν τριῶν συμφώνων συλλαβίζεται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν, τὰ δὲ δύο ἄλλα μὲ τὸ ἐπόμενον : ἄρ-κτος, ἄν-δρες, Ἄμ-βρακία.

δ) Αἱ σύνθετοι λέξεις κατὰ τὸν συλλαβισμόν χωρίζονται εἰς τὰ συνθετικά των μέρη, ἐκτὸς ἐὰν κατὰ τὴν σύνθεσιν ἔχη συμβῆ ἔκθλιψις, ὅποτε καὶ αὐταὶ συλλαβίζονται ὡς ἀπλαῖ λέξεις : προσ-έχω, συν-άγω, νουν-εχής, Ἑλλῆσ-ποντος, ἀλλὰ : πα-ρέχω, ὑ-πάγω, φί-λιππος, ἄ-γρου-πνος, πρω-ταγωνιστής.

§ 11. Ποσότης συλλαβῶν. Ὁρισμένη συλλαβὴ μιᾶς λέξεως λέγεται :

1) **φύσει μακρά**, ἐὰν ἔχη μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον : κοί-τη, κρού-ω.

2) **θέσει μακρά**, ἐὰν ἔχη μὲν βραχὺ φωνῆεν, ἀλλὰ κατόπιν αὐτοῦ ἀκολουθοῦν δύο ἢ περισσότερα σύμφωνα ἢ ἓν διπλοῦν : ἀ-στός, ἄ-λλος, ἐ-χθρός, τό-ξον.

3) **βραχεῖα**, ἐὰν ἔχη βραχὺ φωνῆεν, κατόπιν δὲ αὐτοῦ ἄλλο φωνῆεν ἢ ἓν μόνον ἀπλοῦν σύμφωνον ἢ τίποτε : ἀ-έ-ρες, φύ-γε-τε.

ε') Πνεύματα καὶ τόνοι

1. Τὰ πνεύματα

§ 12. Εἰς πᾶσαν λέξιν, ἢ ὅποια ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆεν ἢ ἀπὸ ρ, σημεῖοῦται ἐπὶ τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος ἢ τοῦ ρ σημεῖον πνεύματος ἢ πνεῦμα.

Τὰ πνεύματα εἶναι δύο, ἡ **ψιλῆ** ([˘]), ἥτοι σημεῖον λεπτῆς πνοῆς, καὶ ἡ **δασεῖα** ([˘]), ἥτοι σημεῖον παχείας πνοῆς : ἀρετή, ὄρα, ῥόδον.

Σημεῖωσις. Τὸ δασὺ πνεῦμα, ἥτοι ἡ δασεῖα, ἐπροφέρετο ἀρχῆθεν περὶ τοῦ δπως νῦν τὸ σύμφωνον χ' π. χ. ἵππος (πρόφ. χίππος).

§ 13. Δ α σ ὺ ν ο ν τ α ι (ἥτοι λαμβάνουν πνεῦμα τὴν δασεῖαν)

κανονικῶς πᾶσαι αἱ λέξεις, αἱ ὅποια ἀρχίζουσιν ἀπὸ υ ἢ ἀπὸ ρ : ὕπνος, ῥήτωρ.

Ἐκ τῶν λοιπῶν λέξεων ἄλλαι μὲν, αἱ πλεῖσται, ψιλολοῦνται (ἦτοι λαμβάνουσιν πνεῦμα τὴν ψιλὴν), ἄλλαι δὲ δασύονται.

2. Οἱ τόνοι

§ 14. Πάσης λέξεως, ἡ ὅποια ἔχει δύο ἢ περισσοτέρας συλλαβάς, μία συλλαβὴ τονίζεται, ἦτοι προφέρεται ἰσχυρότερον ἀπὸ τὰς ἄλλας συλλαβάς αὐτῆς. Ἐπὶ τοῦ φωνήεντος (ἢ τῆς διφθόγγου) τῆς τονιζομένης συλλαβῆς γράφεται ἓν σημεῖον, τὸ ὅποιον καλεῖται τόνος : *κόρη, κῆπος, παίζομεν, ἀγαθός, μαθητής.*

Σημεῖοις. Σημεῖον τόνου κανονικῶς σημειοῦται καὶ ἐπὶ τοῦ φωνήεντος ἢ τῆς διφθόγγου τῶν μονοσυλλάβων λέξεων : μὴν, φῶς, παίς.

§ 15. Οἱ τόνοι εἶναι τρεῖς, ἦτοι ἡ *ὀξεῖα* ('), ἡ *βαρεῖα* (`) καὶ ἡ *περισπωμένη* (~).

Σημεῖοις. Ἡ διαφορὰ τοῦ τόνου δὲν παρέχει αἰσθητὴν διαφορὰν τῆς προφορᾶς τῶν φωνηέντων ἢ τῶν διφθόγγων εἰς ἡμᾶς τοὺς νέους Ἕλληνας, ὅπως οὐδὲ ἡ μακρότης καὶ ἡ βραχύτης αὐτῶν. Πρβλ. (ὀ) *ἐλαιῶν* — (τῶν) *ἐλαιῶν*, (τὸν) *κῆπον* — (τῶν) *κῆπων*.

3. Κανόνες τοῦ τονισμοῦ

§ 16. Ὁ τονισμὸς τῶν λέξεων τῆς ἀρχαίας γλώσσης γίνεται κατὰ τοὺς ἐξῆς κανόνας :

1) Οὐδέποτε μία πολυσύλλαβος λέξις τονίζεται ὑπεράνω τῆς προπαραληγούσης : (ἄνθρωπος) *φιλόανθρωπος, φιλανθρωπότητος.*

2) Ὄταν ἡ λήγουσα εἶναι μακρά, ἡ προπαραλήγουσα δὲν τονίζεται : (Ὀμηρος) *Ὀμήρου, (διδάσκαλον) διδασκάλων.*

3) Ἡ προπαραλήγουσα καὶ πᾶσα βραχεῖα συλλαβὴ τονιζομένη ὀξύνεται : *πείθομαι, λόγος, ἐλλέ.*

4) Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ μακρᾶς ληγούσης τονιζομένη ὀξύνεται : *μήτηρ, παῦω.*

5) Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ βραχείας ληγούσης τονιζομένη περισπᾶται : *μητέρα, παῦε.*

6) Ἡ ἀσυναίρετος ὀνομαστική, αἰτιατική καὶ κλητική τῶν ὀνομάτων, τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης, ὀξύνεται : ἡ *τιμή, τὴν τιμήν, ὦ*

τιμή — οἱ θεοί, τοὺς θεούς, ὦ θεοὶ — ἢ ἐσθής, ὁ ποιμήν, ὁ ἱμάς.

7) Ἡ μακροκατάληκτος γενική καὶ δοτική τῶν ὀνομάτων ἐν γένει, τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης, περισπᾶται : κριτοῦ, κριτῆ, κριτῶν, κριταῖς — θεοῦ, θεῶ, θεῶν, θεοῖς.

8) Τῶν ὀνομάτων, ὅπου τονίζεται ἡ ἐνική ὀνομαστική, ἐκεῖ τονίζονται καὶ αἱ ἄλλαι πτώσεις, ἐκτὸς ἂν ἐμποδίῃ ἡ λήγουσα : γέρων, γέροντος, γέροντες· ἀλλά : γερόντων.

9) Ἡ ἐκ συναίρεσεως προερχομένη λήγουσα μιᾶς λέξεως, ὅταν τονίζεται, περισπᾶται : (τιμάω) τιμῶ, (ἠχόος) ἠχοῦς, ἐκτὸς ἐὰν πρὸ τῆς συναίρεσεως ἡ δευτέρα ἐκ τῶν συναιρουμένων συλλαβῶν ὠξύνετο : (ἐσταῶς) ἐστάως, (κληῖς - κλῆς) κλειῖς.

10) Ἡ θέσει μακρὰ συλλαβὴ κατὰ τὸν τονισμόν λαμβάνεται ὡς βραχεῖα : χειρῶναξ, αὐλαξ (βλ. § 11, 2).

11) Κατὰ τὴν σύνθεσιν ὁ τόνος συνήθως ἀναβιβάζεται ὅσον τὸ δυνατὸν ἀνωτέρω τῆς ληγούσης, ἀλλ' ὄχι καὶ ἀνωτέρω τῆς τελευταίας συλλαβῆς τοῦ πρώτου συνθετικοῦ : (καιρὸς) εὐκαιρος, (δὸς) ἀπόδος, (φρῆν) μεγαλό-φρων, μεγαλόφρον.

12) Β α ρ ε ῖ α τίθεται μόνον ἐπὶ τῆς ληγούσης μιᾶς λέξεως ἀντὶ τῆς ὀξείας, ὅταν κατόπιν τῆς λέξεως ταύτης δὲν ὑπάρχη σημεῖον στίξεως : ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ τιμᾶ τοὺς σοφοὺς ἀνδρας.

§ 17. Κατὰ τὸν τόνον αὐτῆς μία λέξις λέγεται :

1) ὀξύτονος, ἐὰν ἔχη ὀξεῖαν ἐπὶ τῆς ληγούσης : ἀνὴρ·

2) παροξύτονος, ἐὰν ἔχη ὀξεῖαν ἐπὶ τῆς παραληγούσης : κώμη·

3) προπαροξύτονος, ἐὰν ἔχη ὀξεῖαν ἐπὶ τῆς προπαραληγούσης : ἄνθρωπος·

4) περισπωμένη, ἐὰν ἔχη περισπωμένην ἐπὶ τῆς ληγούσης : τοῦ κριτοῦ, τιμῶ·

5) προπερισπωμένη, ἐὰν ἔχη περισπωμένην ἐπὶ τῆς παραληγούσης : κῆπος·

6) βαρύτονος, ἐὰν ἔχη βαρεῖαν ἀντὶ ὀξείας ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ ἐν γένει ἐὰν τονίζεται οὐχὶ ἐπὶ τῆς ληγούσης : χειμῶν βαρὺς ἐπῆλθε — πείθω, παιδεύω.

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς. Θέσις τοῦ τόνου καὶ τοῦ πνεύματος. Ὁ τόνος ἢ τὸ πνεῦμα :

α) Ἐπὶ τῶν ἀπλῶν φωνέντων καὶ τῶν καταχρηστικῶν διφθόγγων ση-

μειοῦται ὑπεράνω μὲν αὐτῶν, ὅταν ταῦτα γράφονται μὲ μικρὰ γράμματα, ἔμπροσθεν δὲ αὐτῶν καὶ πρὸς τὰ ἄνω, ὅταν ταῦτα γράφονται μὲ κεφαλαῖα : ἤως, ὁδός - Ἡώς, Ὁράτιος· τῇ θεᾷ, ᾧδῇ - Ὡδεῖον ἢ (Ὡδεῖον) (βλ. § 6, Σημ. 2).

β) Ἐπὶ τῶν κυρίων διφθόγγων σημειοῦται: πάντοτε ὑπεράνω τοῦ δευτέρου ἐκ τῶν φωνηέντων, ἀπὸ τὰ ὅποια αὐταὶ ἀποτελοῦνται : Αἰγεύς, αἰρετός, αὐλός, οὐρανός, σφαῖραι, τὰς σφαιρας, Οἰδίπους.

γ) Ὅταν τὸ πνεῦμα καὶ ὁ τόνος συμπίπτουν ἐπὶ τῆς αὐτῆς συλλαβῆς, τότε ἢ μὲν ὀξεῖα (ἢ ἢ βαρεῖα) σημειοῦται μετὰ τὸ πνεῦμα, ἢ δὲ περισπωμένη ὑπεράνω αὐτοῦ : Ἀρτεμις, Ἡρα, Ὀμηρος, αὔρα, Αἴας, — εὔρος, αἶμα.

ς') Ἄτονοι καὶ ἐγκλιτικαὶ λέξεις

1. Πρόκλισις

§ 18. Δέκα μονοσύλλαβοι λέξεις, ἦτοι οἱ τέσσαρες τύποι τοῦ ἄρθρου **ὀ, ἦ, οἰ, αἰ**, αἰ τρεῖς προθέσεις **εἰς, ἐν, ἐξ** ἢ **ἐκ** καὶ τὰ τρία μόρια **ὡς, εἰ, οὐ**, ἐπειδὴ πάντοτε προφέρονται λίαν στενωῶς μὲ τὴν ἐκάστοτε ἐπομένην λέξιν, δὲν τονίζονται, καὶ δι' αὐτὸ λέγονται **ἄτονοι λέξεις ἢ προκλιτικά**.

Σημείωσις. Τὸ μόριον **οὐ** τονίζεται (μὲ ὀξεῖαν), ὅταν εὐθύς μετ' αὐτὸ ὑπάρχη στίξις : ἐτόξευσον μὲν, ἐξικνούντο δ' οὐ. φῆς ἢ οὐ; πῶς γὰρ οὐ;

2. Ἐγκλισις

§ 19. Μερικαὶ μονοσύλλαβοι ἢ δυσύλλαβοι λέξεις προφέρονται πάντοτε λίαν στενωῶς μὲ τὴν ἐκάστοτε προηγουμένην λέξιν καὶ διὰ τοῦτο ὁ τόνος αὐτῶν κανονικῶς μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως (ὡς ὀξεῖα) ἢ ὅλως ἀποβάλλεται· ἀνθρωπὸς τις ταυτὰ φησι τῷ πατρί μου.

Αἱ τοιαῦται λέξεις λέγονται **ἐγκλιτικαὶ λέξεις** ἢ ἀπλῶς **ἐγκλιτικά** (πρβλ. τῆς νέας γλώσσης π.χ. *φώναξέ με, μίλησέ μου* — ὁ φίλος του, *λέγε μας*).

§ 20. Ἐγκλιτικαὶ λέξεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνήθεις εἶναι :

1) οἱ τύποι τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν μου, μοί, μὲ — σοῦ, σοί, σέ — οὐ, οἷ, ἐ·

2) οἱ τύποι τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας τίς, τί, πλὴν τοῦ τύπου αὐτῆς ἄττα (= τινά)·

3) οἱ τύποι τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος τῶν ῥημάτων εἶμι (= εἶμαι) καὶ φημι (= λέγω), πλὴν τῶν τύπων αὐτῶν εἶ καὶ φῆς·

4) τὰ ἐπιρρήματα πού, ποί, ποθέν — πώς, πῆ ἢ πῆ, ποτέ·

5) τὰ μόρια γέ, τέ, τοί, πέρ, πώ, νύν·

6) τὸ πρόσφυμα δέ (ἄσχετον πρὸς τὸν σύνδεσμον δέ) : τοιός-δε, Μεγαρά-δε (= εἰς τὰ Μέγαρα).

§ 21. Τῶν ἐγκλιτικῶν ὁ τόνος :

1) μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως (ὡς ὀξεῖα), ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι προπαροξύτονος (ἄνθρωπός τις, κήρυκός τινες) ἢ προπερισπωμένη (σφαιρά τις, στρατιῶταί τινες) ἢ ἄτονος ἢ ἐγκλιτικῆ (εἶ τίς φησί μοι ταῦτα)·

2) ἀποβάλλεται πάντων μὲν τῶν ἐγκλιτικῶν, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι ὀξύτονος ἢ περισπωμένη (θεός τις, θεοί τινες — ὄρω σε, καλῶ τινα), μόνον δὲ τῶν μονοσυλλάβων ἐγκλιτικῶν, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος (γέρων τις, λέγει τι)·

3) διατηρεῖται, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος καὶ τὸ ἐγκλιτικὸν δισύλλαβον (φίλοι τινές, ὀλίγοι εἰσίν), ἢ ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις ἔχη πάθει ἐκθλιψιν (πολλοὶ δ' εἰσὶν ἀγαθοί), ἢ ὅταν προηγήται τοῦ ἐγκλιτικοῦ στίξις (Ὁμηρος, φασί, τυφλὸς ἦν).

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Μερικὰ ἐγκλιτικὰ μὲ ὠρισμένας πρὸ αὐτῶν λέξεις ἐνώνονται καὶ γράφονται μαζὶ μὲ αὐτὰς ὡς μία λέξις : ὅδε, ἦδε, τόδε, — ὅπερ, ἦπερ, ὅπερ — τοιόσδε, τοιάδε, τοιόνδε — οὔτε, ὡσπερ, ὥστε κλπ. Αἱ λέξεις, αἱ προερχόμεναι ἐκ τοιαύτης ἐνώσεως, διατηροῦν τὸν ἀρχικὸν τῶν τονισμῶν : ἦδε, ἦπερ, τοιάδε, οὔτε, ὡσπερ κλπ.

ζ') Ἄλλα σημεῖα ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ

§ 22. Ἐκτὸς τῶν σημείων τῶν τόνων καὶ τῶν πνευμάτων, ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ χρησιμοποιοῦνται προσέτι τὰ ἑξῆς σημεῖα :

1) ἡ ὑποδιαστολή (,)· αὕτη γράφεται εἰς τὴν ἀναφορικὴν ἀνωτονυμίαν **ὅ,τι** πρὸς διάκρισιν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ συνδέσμου **ὅτι**·

2) τὰ διαλυτικά (··)· ταῦτα γράφονται ὑπεράνω τοῦ **ι** ἢ τοῦ **υ**, ὅταν ζητῆται νὰ δηλωθῆ, ὅτι τὸ **ι** ἢ τὸ **υ** δὲν ἀποτελεῖ δίφθογγον μὲ τὸ ἀμέσως προηγούμενον φωνῆεν τῆς ἰδίας λέξεως : αὐπνία, τοῦ Γαίτου·

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Τὰ διαλυτικά δύνανται νὰ παραλείπωνται, ὅταν ὁ χωρισμὸς τῶν δύο φωνηέντων ὑποσημαίνεται ἐκ τῆς θέσεως τῶν σημείων τῶν τόνων ἢ τῶν πνευμάτων· ἄυλος, ἀύλου, Γάιος.

3) ἡ ἀπόστροφος ('), σημεῖον τῆς ἐκθλίψεως (βλ. § 28)·

4) ἡ κορωνίς ('), σημεῖον τῆς κράσεως (βλ. § 26)·

5) τὰ σημεῖα τῆς στίξεως, ἦτοι :

α') ἡ τελεία στιγμή (.)· διὰ ταύτης χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων περίοδοι, ἦτοι μέρη τοῦ γραπτοῦ λόγου, τὰ ὅποια περιέχουν ἕν ὅπωςδήποτε πλήρες νόημα·

β') ἡ μέση στιγμή ἢ ἄνω στιγμή (·)· διὰ ταύτης χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων κῶλα περιόδου, ἦτοι μέρη αὐτῆς, τὰ ὅποια περιέχουν ἕν νόημα ὅπωςδήποτε αὐτοτελές·

γ') ἡ ὑποδιαστολή ἢ τὸ κόμμα (,)· διὰ τούτου κανονικῶς χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις ἀπὸ τὰς κυρίας καὶ πᾶν ὄνομα κλητικῆς πτώσεως ἀπὸ τὰς ἄλλας λέξεις τῆς προτάσεως·

δ') τὸ ἐρωτηματικὸν (;)· τοῦτο γράφεται κατόπιν λέξεως ἢ εἰς τὸ τέλος προτάσεως ἢ περιόδου, ἢ ὅποια ἐκφέρεται ἐρωτηματικῶς·

ε') τὸ θαυμαστικὸν ἢ ἐπιφωνηματικὸν (!)· τοῦτο γράφεται εἰς τὸ τέλος προτάσεως τινος ἢ περιόδου ἢ κατόπιν μιᾶς λέξεως ἢ ἀπλῆς φράσεως, ἵνα δηλωθῇ ὅτι ταῦτα ἐκφράζουν θαυμασμὸν τοῦ λέγοντος, ἀναφώνησιν, ἐκπληξιν κ.τ.τ.·

ς') τὰ ἀποσιωπητικά (...)· διὰ τούτων δηλοῦται ὅτι ἀποσιωπᾶται, ἦτοι παραλείπεται νὰ ἐκφρασθῇ μία λέξις ἢ φράσις ἐκ φόβου, ἔντροπῆς κ.τ.τ.·

ζ') ἡ παρένθεσις [( )]· ἐντὸς ταύτης περικλείεται μία λέξις ἢ φράσις ὀλόκληρος, ἢ ὅποια παρεμβάλλεται μεταξύ τῶν λέξεων τῆς προτάσεως ἢ τῆς περιόδου πρὸς ἐπεξηγήσιν ἢ συμπλήρωσιν ἕν γένει τῶν λεγομένων·

η') τὰ εἰσαγωγικά (« »)· ἐντὸς τούτων περικλείονται λόγοι τινὸς ἀποδιδόμενοι αὐτολεξεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

ΦΘΟΓΓΙΚΑ ΠΑΘΗ

§ 23. Σπανίως αἱ λέξεις διαμένουν ἀπαθεῖς καὶ ἀκέραιαι, ὅπως ἐπλάσθησαν ἐξ ἀρχῆς. Συνήθως συμβαίνουν εἰς αὐτὰς διάφορα πάθη τῶν φθογγῶν (ἦτοι τῶν φωνηέντων καὶ τῶν συμφώνων), ἀπὸ τὰ ὅποια ἀποτελοῦνται· (πρβλ. νῦν : λέγει-λέει, κάθισε-κάτσε). Τὰ πάθη ταῦτα καλοῦνται **φθογγικὰ πάθη**, τὰ δὲ συνηθέστερα ἐξ αὐτῶν εἶναι τὰ ἐπόμενα.

α') Πάδη φωνηέντων και διφθόγγων. Εύφωνικά σύμφωνα

1. Συναίρεσις

§ 24. Συναίρεσις λέγεται ἡ συγχώνευσις ἐντὸς μιᾶς λέξεως δύο ἐπαλλήλων φωνηέντων ἢ φωνήεντος καὶ διφθόγγου εἰς ἓν μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον : (ἸΑθηνάα) ἸΑθηνᾱ, (νόος) νοῶς, (ἀγαπάει) ἀγαπᾱ.

§ 25. Ἡ συλλαβή, ἡ ὁποία προέρχεται ἐκ συναίρεσεως, κανονικῶς τονίζεται, ἐὰν πρὸ τῆς συναίρεσεως ἐτονίζετο ἡ μία ἐκ τῶν δύο συλλαβῶν, αἱ ὁποῖαι συνηρέθησαν : τιμῶμεν (τιμάομεν)· ἀλλά : ἔθνη (ἔθνεα), γέλα (γέλαε)· (βλ. καὶ § 16, 9).

2. Κρᾶσις

§ 26. Κρᾶσις λέγεται ἡ συναίρεσις τοῦ τελικοῦ φωνήεντος ἢ διφθόγγου μιᾶς λέξεως μὲ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον τῆς ἀμέσως ἐπομένης λέξεως καὶ ἡ οὕτω προκύπτουσα συγχώνευσις τῶν δύο λέξεων εἰς μίαν : (τὰ ἄλλα) τᾶλλα, (τὸ ὄνομα) τοῦνομα, (καὶ εἶτα) κάτα· (πρβλ. θὰ ἀγαπῶ, θάγαπῶ — τὸ ἐλάχιστον, τοῦλάχιστον).

Ἰπεράνω τοῦ φωνήεντος ἢ τῆς διφθόγγου, ἡ ὁποία προκύπτει ἐκ τῆς κράσεως, γράφεται ἡ κορωνίς (βλ. § 22, 4). "Ὅταν ὁμοῦς ἡ πρώτη ἀπὸ τὰς πασχούσας κρᾶσιν λέξεις εἶναι κάποιος ἐκ τῶν δασυνομένων τύπων τοῦ ἄρθρου (ὁ, ἦ, οἶ, αἶ) ἢ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας (ὅς, ἦ, ὅ), τότε δὲν σημειοῦται ἡ κορωνίς, ἀλλὰ ἡ δασεῖα : (ὁ ἀνὴρ) ἀνήρ, (ἃ ἄν) ἄν.

§ 27. Κρᾶσιν μὲ ἄλλας λέξεις συνήθως πάσχουν :

1) τύποι τοῦ ἄρθρου ἢ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας (ὅς, ἦ, ὅ), οἱ ὁποῖοι λήγουν εἰς φωνῆεν ἢ δίφθογγον, καὶ τὸ κλητικὸν ἐπιφώνημα **ῶ** : (ὁ ἄνθρωπος) ἀνθρωπος, (τοῦ ἀνδρός) τάνδρός, (τὸ ἱμάτιον) θοιμάτιον, (τὰ αὐτὰ) ταυτά, — (ἃ ἐγὼ) ἀγῶ, (ὃ ἐφόρει) οὔφορει, (οὗ ἔνεκα) οὔνεκα, — (ῶ ἀγαθὲ) ὠγαθῆ·

2) ἡ λέξις **ἐγὼ** μὲ τὴν λέξιν **οἶδα** (= γνωρίζω) καὶ μὲ τὴν λέξιν **οἶμαι** (= νομίζω) : ἐγῶδα, ἐγῶμαι·

3) ὁ σύνδεσμος **καὶ** καὶ ἡ πρόθεσις **πρὸ** : (καὶ ἐγὼ) καγῶ, (καὶ ὅπως) χῶπως, (πρὸ ἔργου) προῦργου·

4) ὁ σύνδεσμος **μέντοι** μὲ τὸ μόριον **ἄν** : μεντᾶν.

Σημειώσεις 1. Μετὰ τὴν κρᾶσιν ὁ τόνος τῆς πρώτης ἐκ τῶν δύο συγχανευομένων λέξεων ἀποβάλλεται. Ὑπάρχει δὲ ἰ εἰς τὸν φθόγγον, ὁ ὁποῖος προέρχεται ἐκ τῆς κράσεως, ἐὰν τοῦτο ὑπάρχη εἰς τὴν δευτέραν ἐκ τῶν συναιρουμένων συλλαβῶν : κᾶτα (= καὶ εἶτα), ἐγῶδα (= ἐγὼ οἶδα)· ἀλλὰ κάπειτα (= καὶ ἔπειτα).

Σημειώσεις 2. Τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας **ἕτερος** κατὰ τὴν κρᾶσιν αὐτῆς μὲ τὸ προηγούμενον ἄρθρον λαμβάνεται ὁ (ἀρχαιότερος) τύπος **ἄτερος** : (τοῦ ἀτέρου) **θατέρου**, (τὸ ἄτερον) **θαῖτερον**.

3. Ἐκθλιψις

§ 28. Ὄταν μία λέξις λήγῃ εἰς βραχὺ φωνῆεν, πλὴν τοῦ υ, ἡ δὲ ἀμέσως ἐπομένη λέξις ἀρχίζῃ ὡσαύτως ἀπὸ φωνῆεν ἢ δίφθογγον, συμβαίνει συνήθως **ἐκθλιψις**, ἥτοι ἀποβάλλεται τὸ τελικὸν βραχὺ φωνῆεν τῆς προηγούμενης λέξεως πρὸ τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος (ἢ διφθόγγου) τῆς ἀμέσως ἐπομένης : (ἀλλὰ ἐγὼ) **ἀλλ' ἐγὼ**, (οὔτε εἶδον) **οὔτ' εἶδον**, (ἐπὶ αὐτὸν) **ἐπ' αὐτόν**, (ἀπὸ ἐκείνου) **ἀπ' ἐκείνου**.

Ὑπεράνω τῆς θέσεως τοῦ ἐκθλιβέντος φωνήεντος σημειοῦται ἡ ἀπόστροφος (§ 22, 3), οὐχὶ ὁμοίως καὶ ὅταν ἡ ἐκθλιψις συμβαίῃ κατὰ τὴν σύνθεσιν λέξεων : (παρὰ ἐμοῦ) **παρ' ἐμοῦ**, (παρὰ ἔχω) **παρέχω**.

§ 29. Ἐὰν τὸ ἐκθλιβέν φωνῆεν ἐτονίζετο, ὁ τόνος αὐτοῦ μετὰ τὴν ἐκθλιψιν :

1) ἐὰν μὲν ἡ ἐκθλιβομένη λέξις εἶναι ἄκλιτος, συναποβάλλεται : (ἐπὶ αὐτοῦ) **ἐπ' αὐτοῦ**.

2) ἐὰν δὲ ἡ ἐκθλιβομένη λέξις εἶναι κλιτὴ ἢ τὸ ἀριθμητικὸν **ἑπτὰ**, ἀναβιβάζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν αὐτῆς : (δεινὰ ἔπαθον) **δειν' ἔπαθον**, (ἑπτὰ ἦσαν) **ἑπτ' ἦσαν**.

§ 30. Ἐὰν μετὰ τὴν ἐκθλιψιν μένη εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως ψιλὸν ἢ δύο ἑτερόφωνα ψιλὰ, ἡ δὲ ἐπομένη λέξις δασύνεται, τότε τὸ ψιλὸν ἢ τὰ ψιλὰ τρέπονται εἰς δασέα : (ὑπὸ ἡμῶν) **ὑφ' ἡμῶν**, (κατὰ ἑαυτὸν) **καθ' ἑαυτόν**, (νύκτα δλην) **νύχθ' δλην**, (ἑπτὰ ἡμέραι) **ἑφθήμερος**· ἀλλὰ : (σάκκος ὑφάντης) **σακχυφάντης**.

Σημειώσεις. Ἐκτὸς τοῦ υ δὲν ἐκθλιβονται προσέτι :

α) τὸ τελικὸν **α** καὶ **ο** μονοσυλλάβων λέξεων, οἶον **τά, τό, πρὸ** κλπ.

β) τὸ τελικὸν **ι** τῶν προθέσεων **ἄχρι, μέχρι, περί**, τῶν ἀντωνυμικῶν τύπων **τί, τι** καὶ **δ,τι** καὶ τοῦ εἰδικοῦ συνδέσμου **δι**.

4. Προσθετά ἢ εὐφωνικά σύμφωνα

§ 31. Μερικαὶ λέξεις, αἱ ὁποῖαι λήγουν εἰς φωνῆεν, ὅταν ἡ ἀμέσως ἐπομένη μετ' αὐτάς λέξις ἀρχίξῃ ὡσαύτως ἀπὸ φωνῆεν, προσλαμβάνουν εἰς τὸ τέλος αὐτῶν ἓν ἐκ τῶν συμφώνων **ν** ἢ **ς** ἢ **κ**, τὰ ὁποῖα τότε καλοῦνται **προσθετά ἢ εὐφωνικά** σύμφωνα.

1) Τὸ εὐφωνικὸν **ν** προσλαμβάνουν :

α') οἱ τύποι ὀνομάτων, ῥημάτων καὶ ἐπιρρημάτων, οἱ ὁποῖοι λήγουν εἰς **-σι**, καὶ ὁ ῥηματικὸς τύπος **ἐστί** : ἀνδράσιν ἀγαθοῖς· εἴκοσιν ἄνδρες· λέγουσιν ἡμῖν· παντάπασιν ἀνόμοιός ἐστιν ἐκεῖνῳ·

β') οἱ τύποι τοῦ **γ'** ἐνικοῦ προσώπου τῶν ῥημάτων, οἱ ὁποῖοι λήγουν εἰς **ε** : εἶπεν ἡμῖν.

2) Τὸ προσθετὸν ἢ εὐφωνικὸν **ς** προσλαμβάνει τὸ ἐπίρρημα **οὔτω** : (οὔτω λέγουσιν) οὔτως ἔλεγον.

Σημείωσις. Τὸ προσθετὸν **ν** καὶ τὸ προσθετὸν **ς** δύνανται νὰ ὑπάρχουν καὶ πρὸ συμφώνου.

3) Τὸ εὐφωνικὸν **κ** προσλαμβάνει τὸ ἀρνητικὸν μόριον **οὐ** : (οὐ λέγω) οὐκ ἔλεγον.

Ὅταν ὁμοῦς ἡ ἐπομένη λέξις δασύνεται, τὸ εὐφωνικὸν **κ** τρέπεται εἰς **χ** : (οὐκ ἔρχομαι) οὐχ ἔπομαι· (πρβλ. § 30).

Σημείωσις. Κατὰ τὸ οὐκ ἔτι (= οὐκ ἔτι) ἐσηματίσθη καὶ ἡ λέξις **μηκέτι** (= μὴ ἔτι). Χωρὶς δὲ τὸ εὐφωνικὸν **κ** λέγεται **οὐ** καὶ πρὸ φωνήεντος, ὅταν μετὰ τὸ **οὐ** ὑπάρχῃ στίξις : ἐξικνούντο γὰρ οὐ, οὐδ' ἔβλαπτον οὐδέν (§ 18, Σημ.).

5. Πάθη φωνηέντων

§ 32. Ἐν φωνῆεν ἐντὸς τοῦ θέματος μιᾶς λέξεως ἢ διαφόρων λέξεων, συγγενῶν ἐτυμολογικῶς, πολλάκις :

1) πάσχει **συγκοπήν**, ἥτοι ἀποβάλλεται : πατέρα - πατρός (πατερός), σκόρδον (σκόροδον), γίγνομαι (γιγένομαι), ἔ-σχον (ἔ-σεχ-ον)· (πρβλ. νῦν : σιτάρι - στάρι)·

2) πάσχει **μετάθεσιν**, ἥτοι ἀλλάσσει θέσιν ἐντὸς τῆς λέξεως : Μυτιλήνη - Μιτυλήνη, Δανούβιος - Δούναβις· (πρβλ. νῦν : ὄνειρο - εἴνορο, ὄλακτῶ - ὄλαχτῶ - ἄλυχτῶ)·

3) πάσχει **ἀφομοίωσιν**, ἥτοι γίνεται ὁμοιον μὲ τὸ φωνῆεν τῆς ἀμέσως ἐπομένης ἢ τῆς ἀμέσως προηγουμένης συλλαβῆς τῆς λέξεως :

ἄτερος-ἔτερος, *μολάχη-μαλάχη, ὀβελός-ὀβολός*· (πρβλ. νῦν : τέσσαρα-τέσσερα)·

4) πάσχει **ἀντιμεταχώρησιν**, ἤτοι ἐναλλάσσει τὸν χρόνον του μὲ τὸν χρόνον τοῦ ἀμέσως ἐπομένου φωνήεντος καὶ γίνεται αὐτὸ μὲν ἀπὸ μακροῦ βραχύ, τὸ δὲ ἀμέσως μετ' αὐτὸ ἐπόμενον φωνῆεν ἀπὸ βραχέος μακρὸν : (νᾶός, νῆός) νεώς, (βασιλῆος) βασιλέως, (βασιλιῆ) βασιλεῖα, (ἠοίκειν) ἐώκειν·

5) μεταβάλλεται **ποιοτικῶς**, ἤτοι τρέπεται εἰς ἄλλο φωνῆεν τοῦ αὐτοῦ χρόνου : *νέμω-νομή, ῥήγνυμι-ῥωγγμή*· ὁμοίως : *ἀμείβω-ἀμοιβή, λείπω-λέλοιπα*·

6) μεταβάλλεται **ποσοτικῶς**, ἤτοι ἀπὸ βραχέος γίνεται μακρὸν (**ἐκτείνεται**) ἢ ἀπὸ μακροῦ γίνεται βραχύ (**συστέλλεται**) : *ποιέω-ποιητής, ἴσθημι-ἴσταμεν, χιών-χιόνος*.

Συστολὴν εἰς ἀπλοῦν βραχύ φωνῆεν πάσχουν καὶ δίφθογγοι : *φεύγω-ἔφῦγον, λείπω-ἔλιπον*.

Ἡ ἑκτασις βραχέος φωνήεντος εἰς μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογον μετὰ τὴν ἀποβολὴν συμφώνου ἢ συμφώνων, κατόπιν αὐτοῦ εὐρισκομένων, καλεῖται **ἀντέκτασις ἢ ἀναπληρωτικὴ ἑκτασις** : (μέλᾶν-ς) *μέλας*, (ἐν-ς) *εἷς*, (ὀδόντ-ς) *ὀδοῦς*, (τιθέντ-ς) *τιθείς*, (φθέρ-jω, φθέρρω) *φθειρώ*.

Σημείωσις. Εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ θέμα, ἐκ τοῦ ὁποίου γίνονται πολλαὶ συγγενεῖς λέξεις, δύνανται νὰ παρουσιάζωνται πολλαὶ ὁμοῦ παθήσεις τοῦ φωνήεντος τοῦ θέματος· π. χ. *φρήν, φρενός, φρονῶ, ἄφρων* — *λείπω, λοιπός, ἔλιπον* — *φέρω, φόρος, φῶρ, δί-φρ-ος* (**Μετάπτωσις**).

β') Πάθη συμφώνων

1. Ἀποβολαὶ συμφώνων

§ 33. 1) Ἐκ τῶν συμφώνων (ληκτικά, ἤτοι) τελικὰ λέξεων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι μόνον τὸ ν, τὸ ρ, τὸ ζ, τὸ ξ (= κς) καὶ τὸ ψ (= πς)· (βλ. § 5, Σημ. 2) : "*Ἑλληνα, ῥήτωρ, θεός, κόραξ, Ἄραψ*. Πᾶν ἄλλο σύμφωνον, ὅταν εὐρεθῆ εἰς τὸ τέλος μιᾶς λέξεως, ἀποβάλλεται : (τοῦ γέροντ-ος) *ὦ γέρον* (ἀντὶ *ὦ γέροντ*), (τοῦ γάλακτ-ος) *τὸ γάλα* (ἀντὶ τὸ γάλακτ).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Ἡ πρόθεσις **ἐκ** καὶ τὸ μόριον **οὐκ** (ἢ **οὐχ**) προφέρονται μὲ τὴν ἐκάστοτε ἐπομένῃν λέξιν ὡς μία λέξις καὶ ἐπομένως εἰς αὐτὰ τὸ **κ** (ἢ τὸ **χ**) δὲν εἶναι κυρίως τελικόν· (πρβλ. § 31, 3).

2) Τὸ **σ** εὐρισκόμενον μεταξὺ δύο συμφώνων ἀποβάλλεται : (γέγραφ-σ-θε) γέγραφθε, (ἐσπάρ-σ-θαι) ἐσπάρθαι.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Οὕτως ἀπὸ τὴν πρόθεσιν **ἐξ** (= ἐκ) προῆλθε κατόπιν ὁ ἕτερος τύπος αὐτῆς **ἐκ** πρὸ συμφώνου : (ἐξ Κορίνθου, ἦτοι ἐκ Κορίνθου) ἐκ Κορίνθου.

3) Τὸ **σ**, τὸ **ι** καὶ τὸ **φ** (§ 1, Σημ.) εἰς ἀρχαιοτέρους χρόνους, ὅταν εὐρίσκοντο εἰς τὴν ἀρχὴν λέξεως πρὸ φωνήεντος ἢ ἐντὸς λέξεως μεταξὺ δύο φωνηέντων, ἀπεβάλλοντο. Ἀπὸ τὸ **σ** καὶ τὸ **ι** κατὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν προέκυψε κανονικῶς δασύ πνεῦμα (§ 12, Σημ.)· π.χ. (σέρπω) ἔρπω, (σέπομαι) ἔπομαι, (σίστημι) ἴστημι, (σέχω, ἔχω) καὶ ἔπειτα ἔχω, (ἵηπαρ) ἦπαρ, (Φοῖνος) οἶνος — (λέγοι-σο) λέγοι-ο, (τέλεσ-ος, τέλεος) τέλους (πρβλ. τελεσ-φόρος) — (τιμά-ιω) τιμάω-ῶ, (καλέ-ιω) καλέω-ῶ — (πνεύω, πνέφ-ω) πνέω (πρβλ. πνεῦμα).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τύποι ὡς οἱ κρέασι, γένεσι, ἐτέλεσα κ.τ.δ. προῆλθον ἀπὸ τοὺς ἀρχικοὺς τύπους κρέασ-σι γένεσ-σι, ἐτέλεσ-σα δι' ἀπλοποιήσεως τοῦ (διπλοῦ) **σσ** εἰς ἔν **σ**.

4) Ὀδοντικὸν εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ **σ** ἀποβάλλεται : (τάπητ-ς) ἀπης, (ἐπίεδ-σα) ἐπίεσα. Οὕτω καὶ (ἐκ τοῦ νύκτ-ς) νύξ, κ.ἄ.τ.

5) Ὀδοντικὸν μὲ **ν** πρὸ αὐτοῦ (ἦτοι **ντ**, **νδ**, **νθ**), εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ **σ**, ἀποβάλλεται, ἀλλὰ μὲ ἀντέκτασιν τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήεντος· (ἰμᾶ'ντ-σι) ἰμᾶσι, (ὀδόντ-ς) ὀδοῦς, (λυθέντ-ς) λυθείς, (σπένδ-ω, σπένδ-σω) σπείσω, (πάσχω, πένθ-σομαι) πείσομαι (= θά πάθω)· (βλ. § 32, 6).

6) Τὸ **ν** εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ **σ** κανονικῶς ἀποβάλλεται ἢ μὲ ἀντέκτασιν τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήεντος (συνήθως εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν τῶν ὀνομάτων) ἢ χωρὶς ἀντέκτασιν (συνήθως εἰς τὴν δοτ. πληθυντικὴν τῶν ὀνομάτων) : (τάλᾶν-ς) τάλᾶς, (κτέν-ς) κτεῖς· ἀλλὰ (κτεν-σί) κτεσί, (γείτον-σι) γείτοσι· (ἰδ. καὶ τὸ προηγούμενον).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τῆς προθέσεως **ἐν** τὸ **ν** εἰς συνθέτους μὲ αὐτὴν λέξεις διατηρεῖται πρὸ τοῦ **σ** καθὼς καὶ πρὸ τοῦ **ζ** ἢ τοῦ **ρ** : ἐνσημαίνω, ἐνσκήπτω, ἐνζεύγνυμι, ἐνράπτω, ἐνρινοσ (ἀλλὰ καὶ ἔρρινοσ).

Τῆς δὲ προθέσεως σὺν τῷ ν εἰς συνθέτους μὲ αὐτὴν λέξεις, ἐὰν μὲν ἀκολουθῇ ἀπλοῦν σ, ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό : (σύν-σιτος) σύσ-σιτος· ἐὰν δὲ ἀκολουθῇ ζ ἢ σ μὲ ἄλλο σύμφωνον μαζί, ἀποβάλλεται : (σύν-ζυγος) σύζυγος, (συν-σκευάζω) συ-σκευάζω, (συν-στρέφω) συ-στρέφω.

7) Πᾶν σύμφωνον ἐν γένει, ὅταν ὑπάρχη εἰς δύο ἀλλεπαλλήλους συλλαβὰς μιᾶς λέξεως, δύναται νὰ ἀποβάλλεται χάριν ἀνομοιώσεως. Οὕτω προῆλθε τὸ γίνομαι ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ γίγνομαι, ἀγήγοχα (πρκμ. τοῦ ἄγω) ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ ἀγήγοχα. (Πρβλ. πενήντα ἐκ τοῦ πεντήντα, ἐκ τοῦ πενήκοντα).

Καὶ ὁλόκληρος συλλαβὴ μιᾶς λέξεως δύναται νὰ ἀποβάλλεται χάριν ἀνομοιώσεως, ὅταν ἡ ἀμέσως ἐπομένη συλλαβὴ τῆς λέξεως ἀρχίζῃ ἀπὸ τὸ ἴδιον ἢ ἀπὸ ὁμοιον κάπως σύμφωνον : ἀμφορεὺς (ἐκ τοῦ ἀμφορορεὺς), σκίμπους (ἐκ τοῦ σκιμπό-πους). Πρβλ. νῦν : ἀποφοιτήριον (ἀντὶ ἀποφοιτητήριον).

2. Ἀνάπτυξις συμφώνων

§ 34. 1) Τὸ ἀρκτικὸν ρ διπλασιάζεται :

α') εἰς τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια ἀρχίζουσι ἀπὸ ρ, ὅταν ταῦτα λαμβάνουσι αὐξησιν ἢ ἀναδιπλασιασμὸν ε : ῥέω-ἔρρεον, ῥίπτω-ἔρριπτον-ἔρριψα·

β') εἰς πᾶσαν λέξιν, ἡ ὅποια ἀρχίζει ἀπὸ ρ, ὅταν ἐν συνθέσει αὐτῆς εὑρεθῇ πρὸ τοῦ ρ βραχὺ φωνῆεν : ῥήτος-ἄρρητος-ἀπόρρητος, ῥωστός-ἄρρωστός· ἀλλά : εὔρωστός, εὔρωθμος.

2) Μεταξὺ ἐνρίνου καὶ ὑγροῦ (§ 5) ἀνεπτύχθη εἰς μερικὰς λέξεις εἰς βοθητικὸς φθόγγος, πρὸς διευκόλυνσιν τῆς προφορᾶς. Οὕτω μεταξὺ τοῦ μ καὶ τοῦ ρ ἢ τοῦ μ καὶ τοῦ λ ἀνεπτύχθη ὁ φθόγγος β : μεσημ-β-ρία (ἐκ τοῦ μεσημ-ρία, ἐκ τοῦ μεσημερία), μέμ-β-λωκα (ἐκ τοῦ μέ-μλω-κα· πρβλ. μολ-ὼν λαβέ). Ὅμοίως μεταξὺ τοῦ ν καὶ τοῦ ρ ἀνεπτύχθη ὁ φθόγγος δ : ὁ ἀνὴρ, τοῦ ἀνδρός (ἐκ τοῦ ἀν-ρός, ἐκ τοῦ ἀνερός)· (βλ. § 32, 1).

3. Μετάθεσις συμφώνων

§ 35. Τὸ ἡμίφωνον j, εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους, ἐντὸς λέξεως εὐρισκόμενον, κατόπιν τῶν συλλαβῶν αν, αρ, ορ, ἔπαθεν ἐπένθεσιν, ἤτοι μετετέθη πρὸ τοῦ ν ἢ ρ καὶ ἠνώθη ἔπειτα μὲ τὸ α ἢ ο εἰς δίφθογγον αι ἢ οι (ὑφάν-jω) ὑφαίνω, (τάλαν-jα) τάλαινα, (χαρ-ά, χάρ-jω) χαίρω, (μό-ρα, μόρ-jα) μοῖρα· (πρβλ. χαμαῖλι-χαῖμαλί).

4. Ἐνώσεις ἢ συγχωνεύσεις συμφώνων

§ 36. 1) Οὐρανικὸν (κ, γ, χ) εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ σ ἐνοῦται μὲ αὐτὸ εἰς ξ : (φύλακ-ς) φύλαξ, (λέγ-ω, ἔλεγ-σα) ἔλεξα, (ὄνουχ-ς) ὄνυξ.

2) Χειλικὸν (π, β, φ) εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ σ ἐνοῦται μὲ αὐτὸ εἰς ψ : (τρέπ-ω, τρέπ-σω) τρέψω, (Ἄραβ-ς) Ἄραβ, (γράφ-ω, γράφ-σω) γράψω· (βλ. καὶ § 5, Σημ. 2).

3) Τὸ σ εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους, ἐντὸς λέξεως εὐρισκόμενον, κατόπιν ἐνρίνου (μ, ν) ἢ ὑγροῦ (λ, ρ) ἀφωμοιώθη κατὰ πρῶτον πρὸς αὐτό, ἔπειτα δὲ ἐγένινεν ἀπλοποιήσις τῶν (δύο) ἐνρίνων (μμ, νν) ἢ ὑγρῶν (λλ, ρρ) εἰς ἓν ἐνρινον (μ, ν) ἢ ὑγρὸν (λ, ρ) καὶ ἀντέκτασις τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήεντος, ἦτοι τοῦ ᾱ εἰς η (ἢ ᾱ), τοῦ ε εἰς ει, τοῦ ι ἢ ῠ εἰς ἰ ἢ ῡ : (νέμ-ω, ἐνεμ-σα, ἐνεμμα) ἐνειμα, (φαίνω, ἔφαν-σα, ἔφᾶν-να) ἔφηνα, (ἀγγέλλω, ἤγγελ-σα, ἤγγελ-λα) ἤγγειλα, (φύρω, ἔφῦρ-σα, ἔφῦρ-ρα) ἔφῡ-ρα.

Σημείωσις. Εἰς μερικὰς λέξεις δὲν ἀφωμοιώθη τὸ σ μὲ προηγούμενον ὑγρὸν (λ, ρ) ἢ μετὰ τὴν ἀφομοίωσιν διετηρήθησαν τὰ δύο ὑγρά : ἄλσος, Ἔρση, χέρσος, (θάρσος) θάρρος, (χερσόνησος) χερρόνησος.

4) Τὸ ἡμίφωνον j εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἐντὸς λέξεως :

α') εὐρισκόμενον κατόπιν τοῦ λ ἀφωμοιώθη πρὸς αὐτό: (ἄγγελ-ος, ἀγγέλ-jω) ἀγγέλλω, (ἔ-βαλ-ον, βάλ-jω) βάλλω·

β') εὐρισκόμενον κατόπιν τοῦ ν ἢ τοῦ ρ, ὅταν δὲν ὑπῆρχε πρὸ αὐτῶν α ἢ ο, ἀφωμοιώθη κατὰ πρῶτον πρὸς αὐτά, ἔπειτα δὲ ἐγένινεν ἀπλοποιήσις τῶν (δύο) νν ἢ ρρ εἰς ἓν ν ἢ ρ καὶ ἀντέκτασις τοῦ προηγουμένου ε εἰς ει καὶ τοῦ ι ἢ ῠ εἰς ἰ ἢ ῡ : (τέν-jω, τέννω) τείνω, (κλί'-ν-jω, κλί'-ν-ω) κλί'νω, (ἀμῦ'-ν-jω, ἀμῦ'-ν-ω) ἀμῦ'νω, (σπέρ-jω, σπέρ-ρω) σπείρω, (οἰκτί'-ρ-jω, οἰκτί'-ρ-ρω) οἰκτι'ρω, (φῦ'-ρ-jω, φῦ'-ρ-ρω) φῦ'ρω·

γ') εὐρισκόμενον κατόπιν τῶν οὐρανικῶν (κ, γ, χ) καὶ σπανιώτερον κατόπιν τῶν ὀδοντικῶν τ καὶ θ, συνεχωνεύθη μὲ αὐτὰ εἰς σσ ἢ ττ : (φυλάκ-jω) φυλάσσω ἢ φυλάττω, (τάγ-jω) τάσσω ἢ τάττω, (ταράχ-jω) ταράσσω ἢ ταράττω — (χαρίετ-jα) χαρίεσσα, (πλάτ-jω ἢ πλάθ-jω) πλάσσω.

Σημείωσις. Εἰς μερικὰς λέξεις τὸ j μὲ τὸ πρὸ αὐτοῦ γ συνεχωνεύθη εἰς ζ : (οἰμωγ-ή, οἰμώγ-jω) οἰμῶζω.

δ') εύρισκόμενον κατόπιν τοῦ ὀδοντικοῦ δ συνεχωνεύθη μὲ αὐτὸ εἰς ζ : (παίδ-ζω) παίζω, (ἐρίδ-ζω) ἐρίζω.

ε') εύρισκόμενον κατόπιν ὀδοντικοῦ μὲ ν πρὸ αὐτοῦ (ἦτοι κατόπιν τοῦ ντ, νδ ἢ νθ) συνεχωνεύθη πρῶτον μὲ τὸ ὀδοντικὸν εἰς σ καὶ ἔπειτα ἔγινε ἀποβολὴ τοῦ ν, μὲ ἀντέκτασιν τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήεντος : (πάντ-ζα, πᾶ'ν-σα) πᾶσα, (λυθέντ-ζα, λυθέν-σα) λυθεῖσα, (ἐκόντ-ζα, ἐκόν-σα) ἐκοῦσα (πρβλ. § 33, 5).

5. Τροπαὶ συμφώνων

§ 37. Ἐντὸς μιᾶς λέξεως :

1) οὐρανικὸν ἢ χειλικὸν εύρισκόμενον πρὸ ὀδοντικοῦ, ἐὰν εἶναι ἑτερόπνουν (σ υ μ π ν ε υ μ α τ ῖ ζ ε τ α ι, ἦτοι) γίνεται ὁμόπνουν μὲ τὸ ἐπόμενον ὀδοντικὸν (§ 4, 2) : ταγ-ὸς (ταγ-τὸς) τακ-τὸς, (ἐτάγ-θην) ἐτάχ-θην, κρύ-φα (κρυφ-τὸς) κρυπ-τὸς, (κρύφ-δην) κρύβ-δην. Οὕτω καὶ ἐπ-τὰ (ἀλλὰ : ἔβ-δομος), ὀκ-τῶ (ἀλλὰ : ὄγ-δοος).

Τὰ δυνατὰ δηλαδὴ συμπλέγματα οὐρανικῶν ἢ χειλικῶν μὲ ὀδοντικά εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι κτ, γδ, χθ — πτ, βδ, φθ.

Σημείωσις. Τῆς προθέσεως ἐκ τὸ κ δὲν συμπνευματίζεται : ἐκδέρω, ἐκθίω, ἐκφέρω, ἐκχέω κτλ.

2) Οὐρανικὸν κ ἢ χ εύρισκόμενον πρὸ τοῦ μ γίνεται γ : διώκ-ω (διωκ-μὸς) διωγ-μός, βρέχ-ομαι (βεβρεχ-μένος) βεβρεγ-μένος.

Σημείωσις. Εἰς μερικὰς μεμονωμένας λέξεις διατηροῦνται τὰ συμπλέγματα κχ, χμ : ἀκμή, αἰχμή.

3) Χειλικὸν εύρισκόμενον πρὸ τοῦ μ (ἀ φ ο μ ο ι ο ὦ τ α ι μὲ αὐτό, ἦτοι) γίνεται καὶ αὐτὸ μ : κόπ-ος (κόπ-μα) κόμ-μα, τριβ-ω (τριβ-μα) τριμ-μα, γράφ-ω (γράφ-μα) γράμ-μα.

4) Ὀδοντικὸν εύρισκόμενον πρὸ ὀδοντικοῦ ἢ πρὸ τοῦ μ τρέπεται εἰς σ : ψεύδ-ομαι (ἐψεύδ-θην) ἐψεύσ-θην, ἄδ-ω (ἄδ-μα) ἄσ-μα, πιθ-ανὸς (πιθ-τὸς) πισ-τὸς.

Σημείωσις. Εἰς μερικὰς μεμονωμένας λέξεις διατηρεῖται τὸ ὀδοντικὸν πρὸ ἄλλου ὀδοντικοῦ ἢ πρὸ τοῦ μ : Ἄτθις, Πιτθεύς, Κάδμος, πυθμήν, ἀτμός. Ὁμοίως διατηρεῖται τὸ ττ, τὸ ὅποιον προῆλθεν ἀπὸ κχ ἢ γχ ἢ χχ (βλ. κατωτέρω).

5) Τὸ τ τῆς συλλαβῆς **τι** εὐρισκόμενον κατόπιν φωνήεντος ἢ τοῦ **ν** εἰς πολλὰς λέξεις ἔχει τραπῆ εἰς **σ** : *πλοῦτ-ος* (*πλούτ-ιος*) *πλούσ-ιος*, *ἀθάνατ-ος* (*ἀθανατ-ία*) *ἀθανασία*, *ἐκόντ-ες* (*ἐκόντ-ιος*, *ἐκόνσ-ιος*) *ἐκού-σιος*· (βλ. § 32, 6 καὶ 33, 5). (Ἄλλὰ : *αἰτία*, *σκότιος*, *ἐναντίος* κτλ.).

6) Τὸ ἔνρινον **ν** εὐρισκόμενον

α') πρὸ οὐρανικοῦ ἢ πρὸ τοῦ **ξ** τρέπεται εἰς ἔνρινον **γ** : (*ἐν-κύπτω*) *ἐγκύπτω*, (*συν-γράφω*) *συγγράφω*, (*συν-χέω*) *συγχέω*, (*ἐν-ξύω*) *ἐγξύω*·

β') πρὸ χειλικοῦ ἢ πρὸ τοῦ **ψ** τρέπεται εἰς **μ** : (*ἐν-πνέω*) *ἐμπνέω*, (*συν-βάλλω*) *συμβάλλω*, (*ἐν-φύομαι*) *ἐμφύομαι*, (*ἐν-ψυχος*) *ἐμψυχος*·

γ') πρὸ τοῦ **μ** ἢ πρὸ τῶν ὑγρῶν **λ**, **ρ** ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτά : *ἐν-μένω*) *ἐμμένω*, (*συν-λέγω*) *συλλέγω*, (*συν-ράπτω*) *συρράπτω*·

Σημείωσις. Εἰς τὸν παθητικὸν παρακείμενον μερικῶν ἔνρινολήκτων ῥημάτων καὶ εἰς λέξεις συγγενεῖς ἔτυμολογικῶς μὲ αὐτόν, ἀπὸ τὸ σύμπλεγμα **νμ** προέρχεται **σμ** ἀντὶ τοῦ **μμ** : *μαιίνομαι* (*μεμῖαν-μαι*) *μεμῖασμαι*, *μῖασμα* — *ὑφαίνομαι* (*ὑφαν-μαι*) *ὑφασμαι*, *ὑφασμα*·

7) Ὅταν συμβῆ δύο ἀλλεπάλληλοι συλλαβαὶ τῆς λέξεως νὰ ἀρχίζουσιν ἀπὸ ἄφωνον δασύ, τότε γίνεται **ἀνομοίωσις**, ἥτοι τῆς πρώτης συλλαβῆς τὸ δασύ τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του ψιλόν (§ 5, 2) : *χορεύω-κεχόρευκα* (ἐκ τοῦ *χε-χόρευκα*), *φύω-πέφυκα* (ἐκ τοῦ *φέ-φυκα*), *θύω-τέθυκα* (ἐκ τοῦ *θέ-θυκα*), *ἐτέθην* (ἐκ τοῦ *ἐθέ-θην*), *θρέμμα* (ἐκ τοῦ *θρέφ-μα*)· *τρέφω* (ἐκ τοῦ *θρέφ-ω*), καὶ *τροφή* (ἐκ τοῦ *θροφ-ή*) ἢ *θριξ*, *ταῖς θριξί*, ἀλλὰ *τριχ-ός*, *τριχ-ες* κτλ.

Σημείωσις. Πολλάκις παραμένει τὸ δασύ εἰς δύο ἀλλεπαλήλους συλλαβάς μιᾶς λέξεως συμφώνως πρὸς ἄλλους συγγενεῖς τύπους αὐτῆς : *ὠρθώθην* (*ὄπως ὠρθώσω*, *ὠρθωσα* κλπ.), *ἐθέλχθην* (*ὄπως θέλω*, *ἔθελξα* κλπ.), *φάθι* (*ὄπως φάτω*, *φατέ* κλπ.).

Εἰς δὲ τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου α' τρέπεται οὐχὶ τῆς πρώτης, ἀλλὰ τῆς δευτέρας συλλαβῆς τὸ δασύ εἰς ψιλόν : *ἐλύθην*, *λύθητι* (ἐκ τοῦ *λύθηθι*).

ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄

ΓΕΝΙΚΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΙ ΟΡΟΙ

1. Μέρη τοῦ λόγου

§ 38. 1) Τὰ μέρη τοῦ λόγου (ἤτοι τὰ εἶδη τῶν λέξεων) ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ, ὅπως καὶ ἐν τῇ νέᾳ, εἶναι δέκα : **ἄρθρον**, (ὄνομα) **οὐσιαστικόν**, (ὄνομα) **ἐπίθετον**, **ἀντωνυμία**, **μετοχή**, **ῥῆμα**, **ἐπίρρημα**, **πρόθεσις**, **σύνδεσμος** καὶ **ἐπιφώνημα**.

2) Ἀπὸ τὰ δέκα μέρη τοῦ λόγου τὰ ἕξ, ἤτοι τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία, ἡ μετοχή καὶ τὸ ῥῆμα, λέγονται **κ λ ι τ ἄ**, διότι κλίνονται, ἤτοι ἕκαστον ἐξ αὐτῶν παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον ὑπὸ διαφόρους μορφάς (π.χ. θεός, θεοῦ, θεὸν κτλ. — λύω, λύεις, λύει κτλ.)· τὰ δὲ λοιπὰ τέσσαρα λέγονται **ἄ κ λ ι τ α**, διότι δὲν κλίνονται, ἤτοι ἕκαστον ἐξ αὐτῶν παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον πάντοτε ὑπὸ τὴν αὐτὴν μορφήν (π.χ. ἐκεῖ, ὑπέρ, καί, φεῦ).

§ 39. Αἱ διάφοροι μορφαί, ὑπὸ τὰς ὁποίας παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον ἐκάστη κλιτὴ λέξις, λέγονται **τ ὕ π ο ι** αὐτῆς (π.χ. ἤρωσ, ἤρωος, ἤρωα κτλ. — λέγω, λέγεις κτλ.).

1) Τὸ πρὸς τὸ τέλος μεταβλητὸν μέρος μιᾶς κλιτῆς λέξεως λέγεται **κατάληξις** αὐτῆς (π.χ. -ς, -ος, -α κτλ., -ω, -εις, -ει κτλ.). Τὸ δὲ πρὸς τὴν ἀρχὴν ἀμετάβλητον μέρος τῆς κλιτῆς λέξεως λέγεται **θέμα** (π.χ. ἤρω- λέγ-).

2) Ὁ τελευταῖος φθόγγος τοῦ θέματος (φωνῆεν ἢ σύμφωνον) λέγεται **χαρακτήρ** αὐτοῦ (π.χ. τὸ **ω** τοῦ θέματος ἤρω-, τὸ **γ** τοῦ θέματος λέγ-).

2. Πτώσεις

§ 40. Ἀπὸ τὰ κλιτὰ μέρη τοῦ λόγου τὰ πέντε, ἤτοι τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία καὶ ἡ μετοχή, λέγονται **π τ ω τ ι κ ἄ**, διότι ἔχουν **πτώσεις**.

Πτώσεις λέγονται οἱ τύποι, ὑπὸ τοὺς ὁποίους παρουσιάζεται πᾶν πτωτικόν.

Αἱ πτώσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι πέντε : ἡ **ὀνομαστική**, ἡ **γενική**, ἡ **δοτική**, ἡ **αἰτιατική** καὶ ἡ **κλητική**.

1) **Ὀνομαστική** λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζομεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν : **τίς** ; (Τίς ἦλθεν ; **Ὁ Παῦλος**).

2) **Γενική** λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζομεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν : **τίνος** ; (Τίνος εἶναι τὸ βιβλίον , **Τοῦ Παύλου**).

3) **Δοτική** λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζομεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν : **εἰς τίνα** ; (**σέ ποιόν** ;). (Εἰς τίνα ἔδωκε τὸ βιβλίον ; **Τῷ Παύλῳ** = εἰς τὸν Παῦλον).

4) **Αἰτιατική** λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζομεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν : **τίνα** ; (**ποιόν** ;). (**Τίνα** εἶδες ; **Τὸν Παῦλον**).

5) **Κλητική** λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζομεθα, ὅταν θέλωμεν νὰ καλέσωμέν τινα : **Παῦλε, ἰατρέ**.

Σημείωσις. Ἐκ τῶν πτώσεων ἡ ὀνομαστική καὶ ἡ κλητική λέγονται μὲν ἐν ὀνομα **ὄρθαι** πτώσεις, ἡ δὲ γενική, ἡ δοτική καὶ ἡ αἰτιατική λέγονται **πλάγαι** πτώσεις.

3. Γένος, ἀριθμός, κλίσις

§ 41. Τὰ πτωτικά, ἐκτὸς τῶν πτώσεων, ἔχουν προσέτι γένος, ἀριθμόν καὶ κλίσιν.

1) Τὰ γένη τῶν πτωτικῶν εἶναι τρία, **ἀρσενικόν**, **θηλυκόν** καὶ **οὐδέτερον** : ὁ **μαθητής**, ἡ **μαθήτρια**, τὸ **δένδρον**.

Σημείωσις. Τὸ γραμματικόν γένος ἐνός πτωτικοῦ διακρίνεται συνήθως ἐκ τῆς καταλήξεως αὐτοῦ : *οἰκ-ος, οἰκ-ία, μῆλ-ον*. Κανονικῶς ὁμοίως τὸ γραμματικόν γένος ἐκάστου πτωτικοῦ διακρίνεται ἐκ τοῦ ἄρθρου, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ προτάσσεται αὐτοῦ· καὶ ἀρσενικά μὲν εἶναι τὰ πτωτικά, τῶν ὁποίων δύναται νὰ προτάσσεται τὸ ἄρθρον **ὁ**, θηλυκά ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων δύναται νὰ προτάσσεται τὸ ἄρθρον **ἡ**, καὶ οὐδέτερα ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων δύναται νὰ προτάσσεται τὸ ἄρθρον **τό** : **ὁ λίθος, ἡ ῥάβδος, τὸ κοράσιον**.

Δὲν συμφωνεῖ δὲ πάντοτε τὸ γραμματικόν γένος πρὸς τὸ φυσικόν, ἥτοι δύναται ἐν ὀνομα νὰ εἶναι γραμματικῶς γένους ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ, ἐνῶ τὸ ὑπ' αὐτοῦ σημαίνονμενον ὄν εἶναι φυσικῶς γένους οὐδετέρου (ὁ **λίθος**, ἡ **ῥάβδος**)· καὶ ἀντιστρόφως δύναται ἐν ὀνομα νὰ εἶναι γραμματικῶς γένους οὐδετέρου, ἐνῶ τὸ ὑπ'

αὐτοῦ σημαινόμενον ἔν εἶναι φυσικῶς ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους (τὸ *μειράκιον* = ὁ νέος, τὸ *κοράσιον* = ἡ κόρη).

2) Οἱ ἀριθμοὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι τρεῖς, ὁ **ἐνικός**, ὅστις δηλοῖ ἓν ὄν, ὁ **πληθυντικός**, ὅστις δηλοῖ πολλὰ ὄντα, καὶ ὁ **δυϊκός**, ὅστις δηλοῖ δύο ὄντα : τὼ *ὀφθαλμῶ* (= οἱ δύο ὀφθαλμοί).

3) Αἱ κλίσεις εἶναι τρεῖς, ἡ **πρώτη**, ἡ **δευτέρα** καὶ ἡ **τρίτη**.

Σημείωσις. Ἡ πτώσις, τὸ γένος, ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ κλίσις λέγονται παρεπόμενα (ἤτοι παρακολουθήματα) τῶν πτωτικῶν.

4. Τὸ ἄρθρον

§ 42. Ἡ ἀρχαία γλῶσσα ἔχει μόνον τὸ ὀριστικὸν ἄρθρον **ὁ, ἡ, τό**. Τοῦτο κλίνεται ὡς ἐξῆς :

Ἐνικός			Πληθυντικός			
	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
ὄν.	ὁ	ἡ	τὸ	οἱ	αἱ	τά
γεν.	τοῦ	τῆς	τοῦ	τῶν	τῶν	τῶν
δοτ.	τῷ	τῇ	τῷ	τοῖς	ταῖς	τοῖς
αἰτ.	τὸν	τὴν	τὸ	τούς	τάς	τά

(Δυϊκός : ὄνομ. καὶ αἰτ. **τώ**, γεν. καὶ δοτ. **τοῖν** καὶ διὰ τὰ τρία γένη. Σπανιώτεροι τύποι τοῦ θηλυκοῦ προσέτι εἶναι : **τά, ταῖν**).

Σημείωσις. Τὸ ἄρθρον δὲν ἔχει κλητικὴν. Τῆς δὲ κλητικῆς τῶν ὀνομάτων προτάσσεται συνήθως τὸ ἐπιφώνημα **ὦ**, τὸ ὁποῖον ἕνεκα τούτου καλεῖται κλητικὸν ἐπιφώνημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

ΟΝΟΜΑΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

1. Ὅρισμός καὶ διαίρεσις τῶν οὐσιαστικῶν

§ 43. Ὄνόματα οὐσιαστικά λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν ὄντα, ἤτοι πρόσωπα, ζῶα ἢ πράγματα, πράξις, κατάστασις ἢ ιδιότητα.

1) Τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὁποῖα σημαίνουν πρόσωπα, ζῶα ἢ πράγματα, λέγονται **συγκεκριμένα** : Ἀριστοτέλης, θεός, λέων, τράπεζα.

2) Τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὁποῖα σημαίνουν πράξιν, κατάστασιν ἢ ιδιότητα, λέγονται **ἀφηρημένα** : θυσία, ἡρεμία, λευκότης.

§ 44. Τὰ συγκεκριμένα οὐσιαστικά λέγονται :

1) **ὀνόματα κύρια**, ὅταν σημαίνουν ἓν μόνον ὠρισμένον πρόσωπον ἢ ζῶον ἢ πρᾶγμα : Περικλῆς, Βουκεφάλας, Σπάρτη, Πίνδος.

2) **ὀνόματα προσηγορικά**, ὅταν σημαίνουν ἓν σύνολον ὁμοειδῶν προσώπων ἢ ζῶων ἢ πραγμάτων : μαθητής, ἵππος, ὄρος.

2. Γένος τῶν οὐσιαστικῶν

§ 45. Τὰ πλεῖστα οὐσιαστικά ἔχουν ἓνα μόνον τύπον καὶ ἓν μόνον γένος : ὁ ἀνὴρ, ἡ γυνή, τὸ τέκνον — ὁ κύων, ἡ θύρα, τὸ ξύλον.

Τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικά καλοῦνται **μονοκατάληκτα καὶ μονογενῆ**, ἐὰν δὲ εἶναι ὀνόματα ζῶων, καλοῦνται **ἐπίκοινα** : ὁ ἰέραξ, ἡ γαλῆ.

Ἀπὸ τὰ οὐσιαστικά ὅμως, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ζῶντα ὄντα :

1) πολλὰ ἔχουν ἓνα μόνον τύπον, ἀλλὰ δύο γένη, ἀρσενικὸν καὶ θηλυκόν : ὁ παῖς-ἡ παῖς, ὁ ἵππος-ἡ ἵππος, ὁ βοῦς-ἡ βοῦς· ταῦτα καλοῦνται **μονοκατάληκτα καὶ διγενῆ ἢ κοινοῦ γένους**.

2) πολλὰ ἔχουν δύο τύπους, ἓνα διὰ τὸ ἀρσενικὸν γένος καὶ ἓνα διὰ τὸ θηλυκόν : ὁ μαθητής-ἡ μαθήτρια, ὁ ἱερεὺς-ἡ ἱέρεια, ὁ λέων-ἡ λέαινα. Ταῦτα λέγονται **δικατάληκτα καὶ διγενῆ**.

Σημείωσις. Τῶν ἐπίκοινων οὐσιαστικῶν τὸ φυσικὸν γένος καθορίζεται, ἐὰν ὑπάρχῃ ἀνάγκη, διὰ τῶν ἐπιθέτων ὁ ἄρρη-ἡ ἄρρη, ὁ θήλυς-ἡ θήλεια· ὁ ἄρρη ἀετός, ἡ ἄρρη ἀλώπηξ - ὁ θήλυς ἀετός, ἡ θήλεια ἀλώπηξ (πρβλ. καὶ νῦν : ἀρσενικός - θηλυκός ἀετός, ἀρσενική - θηλυκή ἀλεπού).

3. Κλίσις τῶν οὐσιαστικῶν

I. Πρώτη κλίσις

1. Ἀσυναίρετα

§ 46. Κατὰ τὴν **πρώτην κλίσιν** κλίνονται ὀνόματα ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ μόνον· ἀρσενικά, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς **-ας** ἢ **-ης**, καὶ θηλυκὰ εἰς **-α** ἢ **-η**.

α. Παραδείγματα ἀρσενικῶν

Ἐνικὸς

		(θ. ταμια-)	(θ. Ἀτρείδα-)	(θ. βουλευτα-)
ὄν.	ὁ	ταμίας	Ἀτρείδης	βουλευτῆς
γεν.	τοῦ	ταμίου	Ἀτρείδου	βουλευτοῦ
δοτ.	τῶ	ταμιά	Ἀτρείδη	βουλευτῆ
αἰτ.	τὸν	ταμίαν	Ἀτρείδην	βουλευτὴν
κλητ.	ὦ	ταμία	Ἀτρείδη	βουλευτά

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	ταμίαι	Ἀτρεῖδαι	βουλευταὶ
γεν.	τῶν	ταμιῶν	Ἀτρειδῶν	βουλευτῶν
δοτ.	τοῖς	ταμίαις	Ἀτρεΐδαις	βουλευταῖς
αἰτ.	τούς	ταμίας	Ἀτρεΐδας	βουλευτάς
κλητ.	ὦ	ταμίαι	Ἀτρεΐδαι	βουλευταὶ

β. Παραδείγματα θηλυκῶν

Ἐνικὸς

		(θ. μαχαιρα-)	(θ. φρουρα-)	(θ. μουσα-)
ὄν.	ἡ	μάχαιρα	φρουρά	μοῦσα
γεν.	τῆς	μαχαίρας	φρουρᾶς	μούσης
δοτ.	τῇ	μαχαίρα	φρουρᾶ	μούση
αἰτ.	τὴν	μάχαιραν	φρουράν	μούσαν
κλητ.	ὦ	μάχαιρα	φρουρά	μούσα

Πληθυντικὸς

ὄν.	αἱ	μάχαιραι	φρουραὶ	μοῦσαι
γεν.	τῶν	μαχαιρῶν	φρουρῶν	μουσῶν
δοτ.	ταῖς	μαχαίραις	φρουραῖς	μούσαις
αἰτ.	τάς	μαχαίρας	φρουράς	μούσας
κλητ.	ὦ	μάχαιραι	φρουραὶ	μούσαι

	Ἐνικὸς		Πληθυντικὸς			
	(θ. νυμφα-)	(θ. τιμα-)				
ὄν.	ἡ	νύμφη	τιμῆ	αἶ	νύμφαι	τιμαῖ
γεν.	τῆς	νύμφης	τιμῆς	τῶν	νυμφῶν	τιμῶν
δοτ.	τῇ	νύμφῃ	τιμῇ	ταῖς	νύμφαις	τιμαῖς
αἰτ.	τὴν	νύμφην	τιμὴν	τάς	νύμφας	τιμὰς
κλητ.	ᾧ	νύμφῃ	τιμῇ	ᾧ	νύμφαι	τιμαῖ

§ 47. Φαινομενικαὶ καταλήξεις τῶν πρωτοκλίτων

	Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
	Ἄρσενικόν	Θηλυκόν		Ἄρσ. καὶ Θηλ.		
ὄν.	-ās ἡ -ης	-ā ἡ -ᾶ ἡ -η			-αι	
γεν.	-ου	-ās ἡ -ης			-ῶν	
δοτ.	-α ἡ -ῃ	-α ἡ -ῃ			-αῖς	
αἰτ.	-άν ἡ -ῃν	-άν ἡ -ᾶν ἡ -ῃν			-ᾶς	
κλητ.	-ᾶ ἡ -ῃ ἡ ᾶ	-ᾶ ἡ -ᾶ ἡ -ῃ			-αι	

Σημείωσις. Αἱ καταλήξεις αὗται προῆλθον ἐκ συγχωνεύσεως τῶν ἀρχικῶν κυρίως καταλήξεων μετὰ τοῦ χαρακτῆρος, ὁ ὁποῖος εἰς τὰ πρωτόκλιτα εἶναι α ἢ η· π.χ. ἡ κατάληξις τῆς ἐνικ. ὀνομαστικῆς **-ας** προῆλθεν ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτῆρος **α** μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως **-ς**, ἡ κατάληξις τῆς πληθ. γενικῆς **-ῶν** ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτῆρος **α** μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως **-ων**, ἡ κατάληξις τῆς πληθ. αἰτιατικῆς **-ας** ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτῆρος **α** μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως **-νς** (**-ανς** = **ᾶς**)· (πρβλ. § 33, 6).

Παρατηρήσεις

§ 48. Τὰ πρωτόκλιτα ὀνόματα :

1) εἰς τὸν πληθυντικὸν (καὶ τὸν δυϊκόν) ἔχουν πάντα τὰς ἰδίας καταλήξεις :

2) τὸ **α** εἰς τὴν κατάληξιν **-ᾶς** (καθὼς καὶ εἰς τὴν κατάληξιν **-α** τοῦ δυϊκοῦ) τὸ ἔχουν πάντοτε μακρόν : ὁ ὄρνιθοθήρᾶς, τοὺς Ἄτρειδᾶς, τῆς χώρᾶς, τὰς σφαιρᾶς (τὼ Ἄτρεῖ-δᾶ, τὼ μούσᾶ)·

3) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ περισπῶνται : τῶν Ἄτρειδῶν, τῶν γεφυρῶν, τῶν σφαιρῶν, ἀλλὰ : οἱ ἔτησιαι = τὰ μελτέμια, **τῶν ἔτησιῶν**· (βλ. καὶ § 16, 6, 7 καὶ 8).

§ 49. Ἀπὸ τὰ ἀρσενικὰ πρωτόκλιτα ὀνόματα, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς **-ης**, σχηματίζουν τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς **ᾶ**

1) τὰ ἐθνικά : ὦ Πέρσα, ὦ Σκύθα·

2) τὰ εἰς -της : ὦ πολῖτα, ὦ δικαστὰ—δεσπότης, ὦ δέσποτα.

3) τὰ εἰς -άρχης, -μέτρης, -πώλης, τριβής, -ώνης κλπ.
(ἦτοι τὰ σύνθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν ῥῆμα) : ὦ γυμνασιάρχᾳ, ὦ γεωμέτρᾳ, ὦ παντοπῶλᾳ, ὦ παιδοτρίβᾳ, ὦ τελῶνᾳ.

§ 50. Τῶν θηλυκῶν πρωτοκλίτων εἰς -α τὸ α τοῦτο, ἐὰν μὲν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχῃ φωνῆεν ἢ ρ, λέγεται **καθαρὸν α** (οἰκί-α, ὤρ-α), ἐὰν δὲ πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχῃ σύμφωνον, πλὴν τοῦ ρ, λέγεται **μὴ καθαρὸν α** (ῥίζ-α, μοῦσ-α, ἄκανθ-α).

Κατὰ κανόνα τῶν θηλυκῶν πρωτοκλίτων ὀνομάτων :

1) τὸ καθαρὸν α εἶναι μακρόν : βασιλείᾳ, θήρᾳ·

2) τὸ μὴ καθαρὸν α εἶναι βραχὺ καὶ εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ τοῦτο τρέπεται εἰς η : γλῶσσᾶ (γλώσσης, γλώσση), μᾶζᾶ (μάζης, μάζη).

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς 1. Τὸ καθαρὸν α εἶναι βραχὺ :

1) εἰς τὰ προπαροξύτονα ὀνόματα, ὡς εὐσέβεια, ἀλήθεια, Φώκαια, Χαιρώνεια, εὔνοια κτλ·

2) εἰς τὰ ὀνόματα γραῖα, μαῖα, μυῖα·

3) εἰς τὰ ἐξῆς εἰς -ρα δισύλλαβα ὀνόματα : μοῖρα, πείρα, πρῶρα, σφαῖρα καὶ σφύρα.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς 2. Εἰς τὴν αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ τὸ α εἶναι μακρόν ἢ βραχὺ, ὅπως εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν : (ἡ χώρᾳ) τὴν χώρᾶν, ὦ χώρᾶ, (ἡ γλῶσσᾶ) τὴν γλῶσσᾶν - ὦ γλῶσσᾶ.

2. Συνηρημένα

§ 51. Τῶν πρωτοκλίτων οὐσιαστικῶν, ὅσα εἶχον ἀρχῆθεν πρὸ τοῦ χαρακτήρος α τοῦ θέματος ἄλλο α ἢ ε, τὰ πλεῖστα ἔπαθον συναίρεσιν, διὸ καλοῦνται **συνηρημένα πρωτόκλιτα ὀνόματα** : (Ἐθηνᾶ) Ἐθηνᾶ, (μνάα) μνά, (Ἐρμέας) Ἐρμῆς, (γέα) γῆ.

Παράδειγματα

Ἐνικὸς

	(θ. Ἐρμεα-, Ἐρμη-)	(θ. μναα-, μνα-)	(θ. γαλαα-, γαλη-)
ὄν.	ὁ Ἐρμῆς	ἡ μνά	ἡ γαλή
γεν.	τοῦ Ἐρμοῦ	τῆς μνάς	τῆς γαλής
δοτ.	τῷ Ἐρμῆ	τῇ μνά	τῇ γαλή
αἰτ.	τόν Ἐρμῆν	τὴν μνάν	τὴν γαλήν
κλητ.	ὦ Ἐρμῆ	ὦ μνά	ὦ γαλή

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	Ἑρμαῖ	αἱ	μναῖ	γαλαῖ
γεν.	τῶν	Ἑρμῶν	τῶν	μνῶν	γαλῶν
δοτ.	τοῖς	Ἑρμαῖς	ταῖς	μναῖς	γαλαῖς
αἰτ.	τούς	Ἑρμαῶς	τάς	μναῶς	γαλαῶς
κλητ.	ὧ	Ἑρμαῖ	ὧ	μναῖ	γαλαῖ

§ 52. Τὰ συνηρημένα πρωτόκλιτα ὀνόματα·

1) ἔχουν καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν τὰς καταλήξεις τῶν ἀσυναίρετων, πλὴν ὅτι τὸ **εα** εἰς τὸν ἐνικὸν τὸ συναίρουσιν εἰς **η** : ὁ Ἑρμέας-Ἑρμῆς· ἐνῶ : τοὺς Ἑρμέας-Ἑρμαῶς·

2) εἶναι εἰς ἀπάσας τὰς πτώσεις περισπώμενα· (βλ. § 16, 9).

Σημείωσις. Τὸ ὄνομα ὁ βορέας λαμβάνεται εἰς ἀπάσας τὰς πτώσεις καὶ ἀσυναίρετως καὶ συνηρημένως, ἀλλὰ συνηρημένον ἐκφέρεται μὲ διπλοῦν **ρ** : ὁ βορέας-ὁ βορράς, τοῦ βορέου-τοῦ βορρά, τῷ βορέα-τῷ βορρά κτλ.

II. Δευτέρα κλίσις

1. Ἀσυναίρετα

§ 53. Ἡ δευτέρα κλίσις περιλαμβάνει ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν, ἀρσενικά καὶ θηλυκά, τὰ ὅποια λήγουν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν εἰς **-ος**, καὶ οὐδέτερα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς **-ον**.

α. Παραδείγματα ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν

Ἐνικὸς

	(θ. ἄνθρωπο-)	(θ. ἰατρο-)	(θ. ψῆφο-)	(θ. ἴδο-)
ὄν.	ὁ ἄνθρωπος	ἰατρός	ῆ ψῆφος	ὄδος
γεν.	τοῦ ἀνθρώπου	ἰατροῦ	τῆς ψήφου	ὄδοῦ
δοτ.	τῷ ἀνθρώπῳ	ἰατρῷ	τῇ ψήφῳ	ὄδῳ
αἰτ.	τὸν ἄνθρωπον	ἰατρὸν	τὴν ψήφον	ὄδον
κλητ.	ὧ ἄνθρωπε	ἰατρέ	ὧ ψήφε	ὄδε

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ ἄνθρωποι	ἰατροὶ	αἱ ψῆφοι	ὄδοι
γεν.	τῶν ἀνθρώπων	ἰατρῶν	τῶν ψήφων	ὄδῶν
δοτ.	τοῖς ἀνθρώποις	ἰατροῖς	ταῖς ψήφοις	ὄδοῖς
αἰτ.	τούς ἀνθρώπους	ἰατροὺς	τάς ψήφους	ὄδούς
κλητ.	ὧ ἄνθρωποι	ἰατροὶ	ὧ ψῆφοι	ὄδοι

Παραδείγματα οὐδετέρων

	Ἐνικὸς		Πληθυντικὸς		
	(θ. ποτήριο-)	(θ. φυτο-)			
ὄν.	τὸ ποτήριον	φυτὸν	τὰ ποτήρια		φυτὰ
γεν.	τοῦ ποτηρίου	φυτοῦ	τῶν ποτηρίων		φυτῶν
δοτ.	τῷ ποτηρίῳ	φυτῷ	τοῖς ποτηρίοις		φυτοῖς
αἰτ.	τὸ ποτήριον	φυτὸν	τὰ ποτήρια		φυτὰ
κλητ.	ὦ ποτήριον	φυτὸν	ὦ ποτήρια		φυτὰ

54. Φαινομενικαὶ καταλήξεις τῶν δευτεροκλίτων

	Ἐνικὸς		Πληθυντικὸς	
	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδέτ.	Ἄρσ. καὶ θηλ.	Οὐδέτ.
ὄν.	-ος	-ον	-οι	-ᾶ
γεν.	-ου	-ου	-ων	-ων
δοτ.	-ω	-ω	-οις	-οις
αἰτ.	-ον	-ον	-ους	-ᾶ
κλητ.	-ε	-ον	-οι	-ᾶ

Σημείωσις. Αἱ καταλήξεις αὗται προήλθον ἐκ συγχωνεύσεως τῶν ἀρχικῶν κυρίως καταλήξεων μετὰ τοῦ χαρακτήρος τοῦ θέματος, ὁ ὁποῖος εἰς τὰ δευτερόκλιτα εἶναι **ο** (ἢ **ε**)· π.χ. ἡ κατάληξις **-ος** ἢ **ον** προήλθεν ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτήρος **ο** μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως **-ς** ἢ **-ν**, ἡ κατάληξις **-ους** ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτήρος **ο** μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως **-νς** (**-ονς=ους**· βλ. § 33, 6).

Παρατηρήσεις

§ 55. Τῶν δευτεροκλίτων ὀνομάτων :

1) τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν αἱ καταλήξεις εἶναι αἱ ἴδιαι εἰς πάσας τὰς πτώσεις :

2) τῶν οὐδετέρων αἱ καταλήξεις διαφέρουν ἀπὸ τὰς καταλήξεις τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ πληθυντικοῦ.

§ 56. 1) Τὰ οὐδέτερα (οἰασδήποτε κλίσεως) ἔχουν τρεῖς πτώσεις ὁμοίας, ἤτοι τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν.

2) Ἡ κατάληξις **α** εἰς τὰ οὐδέτερα εἶναι βραχεῖα : τὰ δῶρᾶ, τὰ μῆλᾶ (τὰ ποιήματᾶ)· (βλ. καὶ § 16, 2 - 8).

2. Συνηρημένα

§ 57. Ἀπὸ τὰ δευτερόκλιτα οὐσιαστικά, ὅσα εἶχον ἀρχῆθεν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος **ο** τοῦ θέματος ἄλλο **ο** ἢ **ε**, τὰ πλεῖστα ἔπαθον συναίρεσιν, διὸ καλοῦνται **συνηρημένα δευτερόκλιτα ὀνόματα**: (νόος) **νοῦς**, (ὀστέον) **ὀστοῦν**· (πρβλ. § 51).

Παραδείγματα

Ἑνικὸς

	(θ. ἐκπλοο-, ἐκπλου-)	(θ. ῥοο-, ῥου)	(θ. προχοο-, προχου-)	(θ. ὀστεο-, ὀστοῦ-)		
ὄν.	ὁ	ἔκπλους	ῥοῦς	ἢ	πρόχους	τὸ ὀστοῦν
γεν.	τοῦ	ἔκπλου	ῥοῦ	τῆς	πρόχου	τοῦ ὀστοῦ
δοτ.	τῷ	ἔκπλω	ῥῷ	τῇ	πρόχῳ	τῷ ὀστῷ
αἰτ.	τόν	ἔκπλουν	ῥοῦν	τήν	πρόχουν	τὸ ὀστοῦν

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	ἔκπλοι	ῥοῖ	αἱ	πρόχοι	τὰ ὀστᾶ
γεν.	τῶν	ἔκπλων	ῥῶν	τῶν	πρόχων	τῶν ὀστών
δοτ.	τοῖς	ἔκπλοις	ῥοῖς	ταῖς	πρόχοις	τοῖς ὀστοῖς
αἰτ.	τούς	ἔκπλους	ῥοῦς	τάς	πρόχους	τὰ ὀστᾶ

Παρατηρήσεις

§ 58. Τὰ **συνηρημένα δευτερόκλιτα ὀνόματα**:

1) ἔχουν καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν τὰς καταλήξεις τῶν ἀσυναιρέτων, πλὴν ὅπου τὰ ἀσυναίρετα ἔχουν εἰς τὴν κατάληξιν **ο** ἢ **ε**, ταῦτα ἔχουν **ου** (τὸ ὅποιον προέρχεται ἐκ τῆς συναίρέσεως τοῦ **ο**+**ο** ἢ **ε**+**ο**):

2) τονίζονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις εἰς τὴν συλλαβὴν, εἰς τὴν ὁποίαν τονίζεται ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ (τὰ σύνθετα παρὰ τὸν κανόνα § 25):

3) δὲν ἔχουν κλητικὴν (οὐδὲ δυϊκὸν ἀριθμὸν).

3. Ἀττικὸκλιτα

§ 59. Μερικὰ ὀνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως λήγουν οὐχὶ εἰς -ος, -ον, ἀλλὰ εἰς -ως, -ων: ὁ Ἄθως, ἡ ἄλως, ὁ νεός. Ταῦτα λέγονται **ἀττικὸκλιτα**, διότι τὰ μετεχειρίζοντο πρὸ πάντων οἱ ὀμιλοῦντες τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον.

Παράδειγματα

Ἐνικὸς

	(θ. νεω-)	(θ. Μενελεω-)	(θ. ἄλω-)	(θ. ἀνώγεω-)
ὄν.	ὁ νεώς	Μενέλεω	ἡ ἄλω	τὸ ἀνώγεω
γεν.	τοῦ νεώ	Μενέλεω	τῆς ἄλω	τοῦ ἀνώγεω
δοτ.	τῷ νεῶ	Μενέλεω	τῇ ἄλω	τῷ ἀνώγεω
αἰτ.	τὸν νεών	Μενέλεων	τὴν ἄλω	τὸ ἀνώγεω
κλητ.	ὦ νεώς	Μενέλεω	ὦ ἄλω	ὦ ἀνώγεω

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ νεῶ	—	αἱ ἄλω	τὰ ἀνώγεω
γεν.	τῶν νεών	—	τῶν ἄλων	τῶν ἀνώγεων
δοτ.	τοῖς νεῶς	—	ταῖς ἄλω	τοῖς ἀνώγεω
αἰτ.	τούς νεώς	—	τάς ἄλω	τὰ ἀνώγεω
κλητ.	ὦ νεῶ	—	ὦ ἄλω	ὦ ἀνώγεω

Παρατηρήσεις

§ 60. Τὰ ἀττικὸκλιτα ὀνόματα :

1) ἔχουν εἰς τὰς καταλήξεις πασῶν τῶν πτώσεων **ω**· ὑπὸ τοῦτο δὲ τὸ **-ω** ὑπάρχει ἢ ὑπογεγραμμένον, ὅπου ἡ ἀντίστοιχος κατάληξις τῶν κοινῶν δευτεροκλίτων ὀνομάτων ἔχει **ι** : τῷ νεῶ (τῷ θεῶ), οἱ νεῶ (οἱ ναοί)·

2) ἔχουν τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν·

3) τονίζονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις ὅπου καὶ ὅπως ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ : ὁ λεώς, τοῦ λεῶ — ὁ Δεξίλεω, τοῦ Δεξίλεω — ὁ ταῶς, τοῦ ταῶ κλπ.

Σημείωσις. Μερικὰ ἀττικὸκλιτα ὀνόματα σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν χωρὶς τὸ τελικὸν ν : τὸν Ἄθω, τὴν Ἄλω, τὴν Ἐω, τὴν Κῶ, τὸν Μίνω (κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν).

III. Τρίτη κλίσις

Εἰσαγωγικαὶ παρατηρήσεις

§ 61. Ἡ τρίτη κλίσις περιλαμβάνει ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν (ὅπως καὶ ἡ δευτέρα κλίσις).

Τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα λήγουν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν εἰς ἓν τῶν φωνηέντων **α**, **ι**, **υ**, **ω** ἢ εἰς ἓν τῶν ληκτικῶν συμφῶνων

(**ν, ρ, ζ, Ξ, Ψ**), εἰς δὲ τὴν ἐνικὴν γενικὴν εἰς **-ος** (καὶ σπανιώτερον εἰς **-ως ἢ -ους**).

§ 62. Τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα λέγονται **περιτοσύλλαβα**, διότι κανονικῶς εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις ἔχουν μίαν συλλαβὴν περισσοτέραν τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς (καὶ κλητικῆς).

§ 63. 1) Τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ τριτόκλιτα ὀνόματα, ἄλλα μὲν σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν μὲ τὴν κατάληξιν **-ς**, καὶ ταῦτα λέγονται **καταληκτικά** (*στάχυ-ς, γίγα-ς*), ἄλλα δὲ τὴν σχηματίζουν ἄνευ καταλήξεως, καὶ ταῦτα λέγονται **ἀκατάληκτα** (*λιμὴν, γέρων*).

2) τὰ οὐδέτερα τριτόκλιτα ὀνόματα δὲν ἔχουν καμμίαν κατάληξιν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν.

§ 64. Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων :

1) ἄλλα μὲν εἶναι **μονόθεμα**, ἤτοι σχηματίζονται ἀπὸ ἓν θέμα εἰς πάσας τὰς πτώσεις (*σωλήν, σωλήνος* κλπ.), ἄλλα δὲ εἶναι **διπλόθεμα**, ἤτοι σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα (*λιμὴν, λιμένος* κλπ.).

2) τῶν διπλοθέμων τὸ ἓν θέμα, ὅταν τοῦτο ἔχη εἰς τὴν τελευταίαν συλλαβὴν του μακρὸν φωνῆεν, λέγεται **ἰσχυρὸν** (*λιμην- χιον-*), τὸ δὲ ἕτερον, τὸ ὁποῖον ἔχει εἰς τὴν τελευταίαν συλλαβὴν του βραχὺ φωνῆεν, λέγεται **ἀσθενὲς** (*λιμεν-, χιον-*).

§ 65. Τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων τὸ θέμα γενικῶς εὐρίσκεται ἐκ τῆς ἐνικῆς γενικῆς, ἀφοῦ ἀφαιρεθῆ ἡ κατάληξις αὐτῆς **-ος** ("*Ἕλλην-ος, γίγαντ-ος*). Ἐὰν δὲ τὸ ὄνομα εἶναι διπλόθεμον, τὸ ἕτερον ἐκ τῶν θεμάτων αὐτοῦ εὐρίσκεται ἐκ τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς (*λιμέν-ος, λιμὴν — χιόν-ος, χιών.*).

§ 66. 1) Κατὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ θέματος αὐτῶν τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα διαιροῦνται εἰς **φωνηεντόληκτα** (*στάχυ-ς, στάχυ-ος, — πόλι-ς, πόλε-ως*) καὶ εἰς **συμφωνόληκτα** (*ἀγών, ἀγών-ος — γέρων, γέροντ-ος*).

2) τὰ συμφωνόληκτα τριτόκλιτα ὀνόματα ὑποδιαιροῦνται εἰς **ἀφωνόληκτα**, ἤτοι μὲ χαρακτῆρα **ἄφωνον** (*φύλαξ, φύλακ-ος — πατρίς, πατριδ-ος*), καὶ εἰς **ἡμιφωνόληκτα**, ἤτοι μὲ χαρακτῆρα **ἡμίφωνον** (*λιμὴν, λιμέν-ος — ῥήτωρ, ῥήτορ-ος*). (βλ. § 3, 1 - 2).

Α'. Φωνηεντόληκτα

§ 67. Ἐκ τῶν φωνηεντολήκτων τριτοκλίτων ὀνομάτων τὰ πλεῖστα εἶναι γένους ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ, ἐλάχιστα δὲ εἶναι γένους οὐδετέρου.

§ 68. α') Καταληκτικὰ εἰς -ως, -ωος ἢ -υς, -υος, μονόθεμα

Ἐνικὸς

	(θ. ἥρω-)	(θ. θω-)	(θ. ἰχθυ-)	(θ. δρυ-)
ὄν.	ὁ ἥρω-ς	θῶ-ς	ἰχθύ-ς	ἡ δρυ-ς
γεν.	τοῦ ἥρω-ος	θω-ὸς	ἰχθύ-ος	τῆς δρυ-ὸς
δοτ.	τῷ ἥρω-ι	θω-ὶ	ἰχθύ-ι	τῇ δρυ-ὶ
αἰτ.	τὸν ἥρω-α	θῶ-α	ἰχθύ-ν	τὴν δρυ-ν
κλητ.	ὦ ἥρω-ς	θῶ-ς	ἰχθύ	ὦ δρυ

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ ἥρω-ες	θῶ-ες	ἰχθύ-ες	αἱ δρύ-ες
γεν.	τῶν ἥρῶ-ων	θῶ-ων	ἰχθύ-ων	τῶν δρυ-ῶν
δοτ.	τοῖς ἥρω-σι	θω-σὶ	ἰχθύ-σι	ταῖς δρυ-σὶ
αἰτ.	τούς ἥρω-ας	θῶ-ας	ἰχθῦ-ς	τάς δρυ-ς
κλητ.	ὦ ἥρω-ες	θῶ-ες	ἰχθύ-ες	ὦ δρύ-ες

Σημείωσις. Κατὰ τὸ ὄνομα ἰχθύς κλίνεται καὶ τὸ ὄνομα ἔγχελυς εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν (βλ. καὶ § 50, Σημ.).

Ὁμοίως δὲ κλίνονται καὶ ὅσα φωνηεντόληκτα ἔχουν χαρακτῆρα ι, ὅπως ὁ κῆς, ὁ, ἡ οἷς (ἐκ τοῦ δις), καὶ τὸ κύριον ὄνομα ὁ Συέννεσις, προσέτι δὲ τὰ δνόματα ἡ τίγρις, καὶ ἡ τύρσις, εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν : ὁ κῆς, τοῦ κη-ός, τῷ κη-ί, τὸν κη-ν, οἱ κη-ες, τῶν κη-ῶν, τοῖς κη-σὶ, τοὺς κη-ς κτλ.

Παρατηρήσεις

§ 69. Τῶν εἰς -υς -υος τριτοκλίτων ὀνομάτων :

1) ἡ ἐνικὴ κλητικὴ σχηματίζεται ἄνευ κατάληξως, ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ μὲ τὴν κατάληξιν -ν ἀντὶ -α καὶ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ μὲ τὴν κατάληξιν -ς ἀντὶ -ας : ᾧ ἰχθύ, τὸν ἰχθύ-ν, τοὺς ἰχθῦ-ς.

2) οἱ μονοσύλλαβοι τύποι καὶ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ ἐν γένει, ὅταν τονίζωνται εἰς τὴν λήγουσαν, περισπῶνται παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 6) : ὁ μῦς, τὸν μῦν, ᾧ μῦ, τοὺς μῦς — τὰς ὄφρῦς — τοὺς ἰχθῦς.

§ 70. β') Καταληκτικά άρσενικά και θηλυκά εἰς -ις -εως ἢ -υς -εως, διπλόθεμα, καὶ τὸ οὐδέτερον τὸ ἄστυ

Ἐνικὸς

(θ. πρυτανι-πρυτανε-) (θ. πολι-πολε-) (θ. πελεκυ-πελεκε-) (θ. ἄστυ-ἄστε-)

ὄν.	ὁ	πρύτανι-ς	ἡ	πόλι-ς	ὁ	πέλεκυ-ς	τὸ	ἄστυ
γεν.	τοῦ	πρυτάνε-ως	τῆς	πόλε-ως	τοῦ	πελέκε-ως	τοῦ	ἄστε-ως
δοτ.	τῷ	πρυτάνει	τῇ	πόλει	τῷ	πελέκει	τῷ	ἄστει
αἰτ.	τὸν	πρύτανι-ν	τὴν	πόλι-ν	τὸν	πέλεκυ-ν	τὸ	ἄστυ
κλητ.	ὦ	πρύτανι	ὦ	πόλι	ὦ	πέλεκυ	ὦ	ἄστυ

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	πρυτάνεις	αἱ	πόλεις	οἱ	πελέκεις	τὰ	ἄστυ
γεν.	τῶν	πρυτάνε-ων	τῶν	πόλε-ων	τῶν	πελέκε-ων	τῶν	ἄστε-ων
δοτ.	τοῖς	πρυτάνε-σι	ταῖς	πόλε-σι	τοῖς	πελέκε-σι	τοῖς	ἄστε-σι
αἰτ.	τούς	πρυτάνεις	τάς	πόλεις	τούς	πελέκεις	τὰ	ἄστυ
κλητ.	ὦ	πρυτάνεις	ὦ	πόλεις	ὦ	πελέκεις	ὦ	ἄστυ

Σημείωσις. Κατὰ τὸ ὄνομα ἡ πόλις, ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων ὀνομάτων, κλίνονται εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ τὰ ὀνόματα τίγρις καὶ τύρσις. Κατὰ δὲ τὸ ὄνομα ὁ πέλεκυς κλίνονται τὰ ὀνόματα ὁ πῆχυς, ὁ πρέσβυς, καθὼς καὶ τὸ ὄνομα ὁ ἔγγελυς εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν (βλ. § 68, Σημ.).

§ 71. Κατάληξις τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων εἶναι

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.
ὄν.	-ς ἢ —	—	-ες	-ᾶ
γεν.	-ος (ἢ -ως)	-ος (ἢ -ως)	-ων	-ων
δοτ.	-ῖ	-ῖ	-σῖ	-σῖ
αἰτ.	-ᾶ ἢ -ν	—	-ᾶς ἢ -ξ, -ς (-νς)	-ᾶ
κλητ.	-ς ἢ	—	-ες	-ᾶ

Σημείωσις. Ἡ κατάληξις τῆς ἐνικῆς γενικῆς -ως προῆλθεν ἐξ ἀντιμεταχωρήσεως : πόλη-ος, πόλε-ως — βασιλῆ-ος, βασιλέ-ως (βλ. § 32, 4), ἡ δὲ κατάληξις τῆς πληθυντικῆς αἰτιατικῆς -νς γίνεται -ς μετ' ἀποβολὴν τοῦ ν πρὸ τοῦ σ (βλ. § 32, 4 καὶ 33,6).

Παρατηρήσεις

§ 72. Τὰ εἰς -ις ἢ -υς (γεν. -εως) φωνηεντόληκτα ὀνόματα :

1) σχηματίζονται από δύο θέματα, ἤτοι ὅσα μὲν λήγουν εἰς **-ις** ἀπὸ ἓν θέμα εἰς **ι** (*πρυτανι-*, *πολι-*) καὶ ἀπὸ ἕτερον εἰς **ε** (*πρυτανε-πολε-*), ὅσα δὲ λήγουν εἰς **-υς** ἀπὸ ἓν θέμα εἰς **υ** (*πελεκυ-*, *πηχυ-*) καὶ ἀπὸ ἕτερον εἰς **ε** (*πελεκε-*, *πηχε-*)· καὶ ἀπὸ μὲν τὸ πρῶτον θέμα, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς **ι** ἢ **υ**, σχηματίζεται ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ, ἡ αἰτιατικὴ καὶ ἡ κλητικὴ, ἀπὸ δὲ τὸ δεύτερον, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς **ε**, πᾶσαι αἱ ἄλλαι πτώσεις·

2) τὸν χαρακτῆρα **ε** μὲ τὸ ἐπόμενον **ι** ἢ **ε** τῶν καταλήξεων τὸν συναιροῦν εἰς **ει** (*πόλε-ι*, *πόλει* — *πόλε-ες*, *πόλεις*)·

3) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἔχουν κατάληξιν οὐχὶ **-ος** ἀλλὰ **-ως** καὶ εἰς τὴν πτῶσιν ταύτην, καθὼς καὶ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ, τονίζονται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν, παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 2) : *πόλε-ως*, *πήχε-ων*·

4) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν ἄνευ καταλήξεως καὶ τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν μὲ τὴν κατάληξιν **-ν**, τὴν δὲ πληθυντικὴν αἰτιατικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν : *αἱ πόλεις*, *τάς πόλεις* — *οἱ πήχεις*, *τοὺς πήχεις*.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς . Τοῦ οὐδετέρου ὀνόματος τὸ ἄστυ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ὁ χαρακτῆρ **ε** συναιρεῖται μὲ τὴν κατάληξιν **-α** εἰς **-η** : (ἄστε-α) ἄστη.

§ 73. γ') Καταληκτικὰ εἰς **-εύς** (*γεν.-έως*), εἰς **-αῦς** καὶ εἰς **-οῦς**, μονόθεμα

Ἐνικὸς

		(θ. ἱππευ-)	(θ. ἀλιευ-)		(θ. γραυ-)		(θ. βου-)
ὄν.	ὁ	ἱππεύ-ς	ἀλιεύ-ς	ἡ	γραῦ-ς	ὁ	βού-ς
γεν.	τοῦ	ἱππέ-ως	ἀλιέως καὶ ἀλιῶς	τῆς	γρα-ός	τοῦ	βο-ός
δοτ.	τῷ	ἱππεῖ	ἀλιεῖ	τῇ	γρα-ῖ	τῷ	βο-ῖ
αἰτ.	τὸν	ἱππέ-ᾱ	ἀλιέ-α καὶ ἀλιᾶ	τὴν	γραῦ-ν	τὸν	βοῦ-ν
κλητ.	ὦ	ἱππεῦ	ἀλιεῦ	ὦ	γραῦ	ὦ	βοῦ

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	ἱππεῖς	ἀλιεῖς	αἱ	γραῖ-ες	οἱ	βό-ες
γεν.	τῶν	ἱππέ-ων	ἀλιέων καὶ ἀλιῶν	τῶν	γρα-ῶν	τῶν	βο-ῶν
δοτ.	τοῖς	ἱππεῦ-σι	ἀλιεῦ-σι	ταῖς	γραυ-σὶ	τοῖς	βου-σὶ
αἰτ.	τούς	ἱππέ-ᾱς	ἀλιέ-ας καὶ ἀλιᾶς	τάς	γραῦ-ς	τούς	βοῦ-ς
κλητ.	ὦ	ἱππεῖς	ἀλιεῖς	ὦ	γραῖ-ες	ὦ	βό-ες

Π α ρ α τ η ρ ή σ ε ι ς

§ 74. Τῶν εἰς -εὺς ἢ -αῦς ἢ -οῦς φωνηεντολήκτων ὀνομάτων ὁ χαρακτήρ υ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται : βασιλεύς, βασιλεῦ, βασιλεῦσι — γραῦς, γραῦν, γραῦσί· ἀλλὰ βασιλέως, βασιλέα — γραός, γραῖες (βλ. § 33, 3).

§ 75. Τῶν εἰς -εὺς φωνηεντολήκτων ὀνομάτων :

1) τὸ ε τοῦ θέματος, τὸ ὁποῖον μένει μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ χαρακτήρος υ, συναιρεῖται μὲ τὸ ἐπόμενον ι ἢ ε τῶν καταλήξεων εἰς εἰ : (ἰπέ-ι) ἰπιεῖ, (ἰπέ-ες) ἰπιεῖς, (ἰπέ-ε) ἰπιεῖ (πρβλ. § 72, 2)·

2) ἡ ἐνικὴ κλητικὴ σχηματίζεται ἀπὸ τὸ θέμα μόνον ἄνευ καταλήξεως : ὦ βασιλεῦ·

3) ἡ ἐνικὴ γενικὴ ἔχει κατάληξιν οὐχὶ -ος ἀλλὰ -ως καὶ τὸ α τῆς καταλήξεως τῆς ἐνικῆς αἰτιατικῆς καὶ τῆς πληθυντικῆς αἰτιατικῆς εἶναι μακρόν· (βλ. § 32, 4).

§ 76. Ὅσα φωνηεντόληκτα εἰς -εὺς ἔχουν φωνῆεν πρὸ τοῦ τελικοῦ ε τοῦ θέματος συνήθως συναίρουν τὸ ε τοῦτο μὲ τὸ ἐπόμενον ω καὶ α τῶν καταλήξεων (τῆς γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ) : (Εὐβοέως) Εὐβοῶς, (Εὐβοέων) Εὐβοῶν, (Εὐβοέα) Εὐβοᾶ, (Εὐβοέας) Εὐβοᾶς.

§ 77. δ') Ἀκατάληκτα εἰς -ώ, γεν. -οῦς, διπλόθεμα

Ἐ ν ι κ ὸ ς

	(θ. Λητω-, Λητο-)		(θ. ἤχω-, ἤχο-)
ὄν.	ἡ Λητώ		ἡ ἤχῳ
γεν.	τῆς Λητοῦς	(ἐκ τοῦ Λητό-ος)	τῆς ἤχοῦς
δοτ.	τῆ Λητοῖ	(ἐκ τοῦ Λητό-ι)	τῆ ἤχοῖ
αἰτ.	τὴν Λητώ	(ἐκ τοῦ Λητό-α)	τὴν ἤχῳ
κλητ.	ὦ Λητοῖ		ὦ ἤχοῖ

Σ η μ ε ἰ ῶ σ ι ς. Τὰ ὀνόματα ταῦτα κανονικῶς ἔχουν μόνον ἐνικὸν ἀριθμόν, ὡσάκως δὲ σχηματίζονται καὶ εἰς τὸν πληθυντικόν, κλίνονται εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν δευτέραν κλίσην : ἡ λεχώ, τῆς λεχοῦς κτλ. — αἱ λεχοί, τῶν λεχῶν, ταῖς λεχοῖς, τὰς λεχοῦς κτλ.

Εἰς τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν ὀξύνονται παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 9).

Β'. Συμφωνόληκτα

1. Ἄφωνόληκτα

§ 78. Τὰ ἀφωνόληκτα τριτόκλιτα ὀνόματα εἶναι :

- 1) οὐρανικόληκτα, ἦτοι μὲ χαρακτηριστῆρα οὐρανικὸν (κ, γ, χ)·
- 2) χειλικόληκτα, ἦτοι μὲ χαρακτηριστῆρα χειλικὸν (π, β, φ)·
- 3) ὀδοντικόληκτα, ἦτοι μὲ χαρακτηριστῆρα ὀδοντικὸν (τ, δ, θ)·

§ 79. Οὐρανικόληκτα καὶ χειλικόληκτα, καταληκτικὰ εἰς -ξ, -ψ, -ς, μονόθεμα

Ἐνικὸς

ὄν.	ὁ	φύλαξ	ἡ	φλόξ	ὁ	ἔνυξ
γεν.	τοῦ	φύλακ-ος	τῆς	φλογ-ός	τοῦ	ἔνυχ-ος
δοτ.	τῷ	φύλακ-ι	τῇ	φλογ-ί	τῷ	ἔνυχ-ι
αἰτ.	τόν	φύλακ-α	τὴν	φλόγ-α	τόν	ἔνυχ-α
κλητ.	ᾧ	φύλαξ	ᾧ	φλόξ	ᾧ	ἔνυξ

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	φύλακ-ες	αἱ	φλόγ-ες	οἱ	ἔνυχ-ες
γεν.	τῶν	φυλάκ-ων	τῶν	φλογ-ῶν	τῶν	ἔνυχ-ων
δοτ.	τοῖς	φύλαξι	ταῖς	φλοξί	τοῖς	ἔνυξι
αἰτ.	τούς	φύλακ-ας	τάς	φλόγ-ας	τούς	ἔνυχ-ας
κλητ.	ᾧ	φύλακ-ες	ᾧ	φλόγ-ες	ᾧ	ἔνυχ-ες

Ἐνικὸς

ὄν.	ὁ	κώνωψ	Ἄραψ	οἱ	κώνωπ-ες	Ἄραβ-ες
γεν.	τοῦ	κώνωπ-ος	Ἄραβ-ος	τῶν	κωνώπ-ων	Ἄράβ-ων
δοτ.	τῷ	κώνωπ-ι	Ἄραβ-ι	τοῖς	κώνωψι	Ἄραψι
αἰτ.	τόν	κώνωπ-α	Ἄραβ-α	τούς	κώνωπ-ας	Ἄραβ-ας
κλητ.	ᾧ	κώνωψ	Ἄραψ	ᾧ	κώνωπ-ες	Ἄραβ-ες

Πληθυντικὸς

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων φύλακ-ς, φλόγ-ς, ἔνυχ-ς, κώνωπ-ς, Ἄραβ-ς — φύλακ-σι, φλογ-σί, κώνωπ-σι, Ἄραβ-σι (βλ. § 36, 1 καὶ 2).

§ 80. Ὀδοντικόληκτα

α) Καταληκτικὰ εἰς -ς, μονόθεμα

Ἐνικὸς

ὄν.	ὁ	τάπητς	ἡ	Ἑλληνίς	ὁ	ὄρνις
γεν.	τοῦ	τάπητ-ος	τῆς	Ἑλληνίδ-ος	τοῦ	ὄρνιθ-ος

δοτ.	τῶ	τάπητ-ι	τῆ	Ἑλληνίδ-ι	τῶ	ὄρνιθ-ι
αἰτ.	τὸν	τάπητ-α	τὴν	Ἑλληνίδ-α	τὸν	ὄρνιν
κλητ.	ᾧ	τάπητος	ᾧ	Ἑλληνίς	ᾧ	ὄρνι

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ	τάπητ-ες	αἱ	Ἑλληνίδ-ες	οἱ	ὄρνιθ-ες
γεν.	τῶν	ταπήτ-ων	τῶν	Ἑλληνίδ-ων	τῶν	ὄρνιθ-ων
δοτ.	τοῖς	τάπησ-ι	ταῖς	Ἑλληνί-σι	τοῖς	ὄρνι-σι
αἰτ.	τούς	τάπητ-ας	τάς	Ἑλληνίδ-ας	τούς	ὄρνιθ-ας
κλητ.	ᾧ	τάπητ-ες	ᾧ	Ἑλληνίδ-ες	ᾧ	ὄρνιθ-ες

Ἐνικός

Πληθυντικός

ὄν.	ὁ	ἀνδριάς	ἐλέφας	οἱ	ἀνδριάντ-ες	ἐλέφαντ-ες
γεν.	τοῦ	ἀνδριαντ-ος	ἐλέφαντ-ος	τῶν	ἀνδριάντ-ων	ἐλεφάντ-ων
δοτ.	τῷ	ἀνδριάντ-ι	ἐλέφαντ-ι	τοῖς	ἀνδριᾶσ-ι	ἐλέφασ-ι
αἰτ.	τὸν	ἀνδριάντ-α	ἐλέφαντ-α	τούς	ἀνδριάντ-ας	ἐλέφαντ-ας
κλητ.	ᾧ	ἀνδριάς	ἐλέφαν	ᾧ	ἀνδριάντ-ες	ἐλέφαντ-ες

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ πληθυντικῆς δοτικῆς προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *τάπητ-ς*, *Ἑλληνίδ-ς*, *ὄρνιθ-ς*, *ἀνδριάντ-ς*, *ἐλέφαντ-ς*, —*τάπητ-σι*, *Ἑλληνίδ-σι*, *ἀνδριάντ-σι*, *ἐλέφαντ-σι*· (βλ. § 33, 4 καὶ 5).

§ 84. β') Ἀκατάληκτα εἰς -ων, -οντος διπλόθεμα καὶ οὐδέτερα εἰς -α, -ατος

Ἐνικός

Πληθυντικός

Ἐνικός

Πληθυντικός

(θ. γερωντ-, γερонт-)

(θ. σωματ-)

ὄν.	ὁ	γέρων	οἱ	γέροντ-ες	τὸ	σῶμα	τὰ	σώματ-α
γεν.	τοῦ	γέροντ-ος	τῶν	γερόντ-ων	τοῦ	σώματ-ος	τῶν	σωμάτ-ων
δοτ.	τῷ	γέροντ-ι	τοῖς	γέρου-σι	τῷ	σώματ-ι	τοῖς	σώμα-σι
αἰτ.	τὸν	γέροντ-α	τούς	γέροντ-ας	τὸ	σῶμα	τὰ	σώματ-α
κλητ.	ᾧ	γέρον	ᾧ	γέροντ-ες	ᾧ	σῶμα	ᾧ	σώματ-α

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ κλητικῆς προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *γέρωντ*, *γέροντ*, *σώματ*, οἱ δὲ τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς ἐξ ἀρχικῶν τύπων *γέροντ-σι*, *σώματ-σι*· (βλ. § 33, 1, 4, 5).

Π α ρ α τ η ρ ή σ ε ι ς

§ 82. Τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ ἀφωνόληκτα ὀνόματα κανονικῶς σχηματίζουν τὴν ἐνικήν αἰτιατικὴν εἰς **α** (τὸν πίνακα, τὴν πατρίδα) καὶ τὴν ἐνικήν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ἐνικήν ὀνομαστικὴν (ὦ τάτης, ὦ πατρίς, ὦ ἱμάς, ὦ ὁδοῦς).

Ἐξαιροῦνται καὶ

1) τὴν ἐνικήν αἰτιατικὴν τὰ βαρύτενα ὀδοντικόληκτα εἰς **-ις** τὴν σχηματίζουν εἰς **-ν** (κατὰ τὰ φωνηεντόληκτα εἰς **-ις, -εως**) : ἡ ἔρις, τὴν ἔριν — ἡ χάρις, τὴν χάριν (ὅπως ἡ πόλις, τὴν πόλιν)·

2) τὴν ἐνικήν κλητικὴν

α') τὰ εἰς **-ις** βαρύτενα ὀδοντικόληκτα, τὸ ὀξύτονον ὄνομα **τυραννίς** καὶ τὸ ὄνομα ὁ **παῖς** (= πά-ις) τὴν σχηματίζουν ἄνευ τῆς καταλήξεως **-ς** (κατὰ τὰ εἰς **-ις** φωνηεντόληκτα) : ὦ Ἄρτεμι, ὦ Ἄγι, ὦ ἔρι, ὦ ὄρνι, ὦ τυραννί, ὦ παῖ (ὅπως : ὦ πρῦτανι, ὦ πόλι)

β') τὰ εἰς **-ας (-αντος)** βαρύτενα ὀδοντικόληκτα τὴν σχηματίζουν ὁμοίαν μὲ τὸ θέμα : ὦ ἐλέφαν (ἐκ τοῦ ἐλέφαντ), ὦ γίγαν (ἐκ τοῦ γίγαντ)· (βλ. § 33, 1)·

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 1. Τὰ ὀνόματα ἡ **ἀλώπηξ** (τῆς ἀλώπεκος) καὶ ὁ **πούς** (τοῦ ποδός) σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα, ἀπὸ ἰσχυρὸν (ἀλώπηκ-, πονδ-) εἰς τὴν ἐνικήν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν κλητικὴν καὶ ἀπὸ ἀσθενὲς (ἀλώπεκ-, ποδ-) εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις.

Τὰ δὲ ὄνομα ἡ **θριξ** σχηματίζεται ἀπὸ τὸ (ἀρχικὸν) θέμα **θριχ-** εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ (ἡ θριξί, ὦ θριξί, ταῖς θριξί), καὶ ἀπὸ τὸ θέμα **τριχ-** εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις (τῆς τριχός, τῆ τριχί)· (βλ. § 37, 7)·

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Μερικὰ ὀδοντικόληκτα ὀνόματα μὲ θέμα εἰς **-ντ** ἔπαθον συναίρεσιν ἐντὸς τοῦ θέματος (τοῦ **α + ω ἢ α + ο** εἰς **ω**, τοῦ **α + ε ἢ α + ει** εἰς **α** καὶ τοῦ **ο + ει ἢ ο + ε** εἰς **ου**) : ὁ Ξενοφῶν (Ξενοφῶντ), τοῦ Ξενοφῶντος (Ξενοφῶντ-ος) κτλ., ὁ ἀλλᾶς (ἀλλᾶεντ-ς, ἀλλᾶεις), τοῦ ἀλλᾶντ-ος (ἀλλᾶεντ-ος) κτλ., ὁ πλακοῦς (πλακῶεντ-ς, πλακῶεις), τοῦ πλακοῦντος (πλακῶεντ-ος) κτλ. (βλ. § 16, 9, § 25, § 33, 1 καὶ 5)·

2. Ἡμιφωνόληκτα

§ 83. Τὰ ἡμιφωνόληκτα τριτόκλιτα ὀνόματα εἶναι :

1) **ἐνρινόληκτα**, ἥτοι μὲ χαρακτηριστῆρα τοῦ θέματος ἔνρινον (**ν**)·

2) ὑγρόληκτα, ἤτοι μὲ χαρακτηριστῆρα ὑγρόν (λ, ρ)·

3) σιγμόληκτα, ἤτοι μὲ χαρακτηριστῆρα σ.

§ 84. α') Ἐνρινόληκτα

1) Καταληκτικά εἰς -ις, γεν. -ῖνος καὶ ἀκατάληκτα εἰς -αν, γεν. -ᾶνος, -ην, γεν. -ηνος καὶ -ων, γεν. -ωνος, μονόθεμα

Ἐνικὸς

	(θ. δελφιν-)	(θ. παιαν-)	(θ. Ἑλλην-)	(θ. χιτων-)
ὄν.	ὁ δελφίς	παιάν	"Ἑλλην	χιτῶν
γεν.	τοῦ δελφῖν-ος	παιᾶν-ος	"Ἑλλην-ος	χιτῶν-ος
δοτ.	τῷ δελφῖν-ι	παιᾶν-ι	"Ἑλλην-ι	χιτῶν-ι
αἰτ.	τόν δελφῖν-α	παιᾶν-α	"Ἑλλην-α	χιτῶν-α
κλητ.	ὦ δελφίς	παιάν	"Ἑλλην	χιτῶν

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ δελφῖν-ες	παιᾶν-ες	"Ἑλλην-ες	χιτῶν-ες
γεν.	τῶν δελφῖν-ων	παιᾶν-ων	"Ἑλλήν-ων	χιτῶν-ων
δοτ.	τοῖς δελφῖ-σι	παιᾶ-σι	"Ἑλλη-σι	χιτῶ-σι
αἰτ.	τούς δελφῖν-ας	παιᾶν-ας	"Ἑλλην-ας	χιτῶν-ας
κλητ.	ὦ δελφῖν-ες	παιᾶν-ες	"Ἑλλην-ες	χιτῶν-ες

Σημεῖωσις. Καταληκτικὸν ἐνρινόληκτον εἶναι καὶ τὸ μοναδικὸν ὄνομα ὁ κτεῖς (τοῦ κτεν-ός, τῷ κτεν-ί, τὸν κτέν-α, ὦ κτεῖς — οἱ κτέν-ες, τῶν κτεν-ῶν, τοῖς κτε-σί, τοὺς κτένας κτλ.).

Οἱ τύποι δελφίς, κτεῖς, δελφῖσι, παιᾶσι, Ἑλλησι, χιτῶσι κλπ. προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων δελφῖν-ς, κτέν-ς, δελφῖν-σι, παιᾶν-σι, χιτῶν-σι (βλ. § 33, 6).

§ 85. 2) Ἀκατάληκτα εἰς -ην, γεν. -ένος, -ων, γεν. -ονος, διπλόθεμα

Ἐνικὸς

	(θ. ποιμην-, ποιμεν-)	(θ. χελιδων-, χελιδον-)	(θ. κίων-, κιον-)
ὄν.	ὁ ποιμήν	ἡ χελιδὼν	ὁ κίων
γεν.	τοῦ ποιμέν-ος	τῆς χελιδόν-ος	τοῦ κίων-ος
δοτ.	τῷ ποιμέν-ι	τῇ χελιδόν-ι	τῷ κίων-ι
αἰτ.	τόν ποιμέν-α	τὴν χελιδόν-α	τόν κίων-α
κλητ.	ὦ ποιμήν	ὦ χελιδὼν	ὦ κίων

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ	ποιμέν-ες	αἱ	χελιδόν-ες	οἱ	κίον-ες
γεν.	τῶν	ποιμέν-ων	τῶν	χελιδόν-ων	τῶν	κίον-ων
δοτ.	τοῖς	ποιμέ-σι	ταῖς	χελιδό-σι	τοῖς	κίο-σι
αἰτ.	τούς	ποιμέν-ας	τάς	χελιδόν-ας	τούς	κίον-ας
κλητ.	ὦ	ποιμέν-ες	ὦ	χελιδόν-ες	ὦ	κίον-ες

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων ποιμέν-σι, χελιδόν-σι, κίον-σι· (βλ. § 33, 6).

§ 86. β') Ὑγρόληκτα

1) Ἀκατάληκτα εἰς -ήρ, γεν. -ήρος, μονόθεμα, καὶ εἰς -ήρ, γεν. -έρος, -ωρ, γεν. -ορος, διπλόθεμα

Ἐνικός

	(θ. κρατηρ-)	(θ. ἀθηρ-, ἀθερ-)	(θ. ῥήτωρ-, ῥητορ-)
ὄν.	ὁ κρατῆρ	ἀθήρ	ῥήτωρ
γεν.	τοῦ κρατῆρ-ος	ἀθέρ-ος	ῥήτορ-ος
δοτ.	τῷ κρατῆρ-ι	ἀθέρ-ι	ῥήτορ-ι
αἰτ.	τόν κρατῆρ-α	ἀθέρ-α	ῥήτορ-α
κλητ.	ὦ κρατῆρ	ἀθήρ	ῥῆτορ

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ	κρατῆρ-ες	ἀθέρ-ες	ῥήτορ-ες
γεν.	τῶν	κρατῆρ-ων	ἀθέρ-ων	ῥητόρ-ων
δοτ.	τοῖς	κρατῆρ-σι	ἀθέρ-σι	ῥήτορ-σι
αἰτ.	τούς	κρατῆρ-ας	ἀθέρ-ας	ῥήτορ-ας
κλητ.	ὦ	κρατῆρ-ες	ἀθέρ-ες	ῥήτορ-ες

Σημείωσις 1. Κατὰ τὸ ὄνομα ὁ κρατῆρ κλίνεται, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ τὸ ὄνομα ὁ σωτήρ (τοῦ σωτήρος), καὶ κατὰ τὸ ὄνομα ὁ ἀθήρ κλίνεται καὶ τὸ ὄνομα ὁ ἀστήρ (τοῦ ἀστέρος), ἀλλὰ τὸ μὲν ὄνομα ὁ σωτήρ σχηματίζει τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὦ σῶτερ, τὸ δὲ ὄνομα ὁ ἀστήρ σχηματίζει τὴν πληθυντικὴν δοτικὴν τοῖς ἀστράσι (κατὰ τὰ συγκοπτόμενα).

Σημείωσις 2. Ὑγρόληκτον μὲ χαρακτηριστὰ λ εἶναι μόνον ὁ ἄλς (τοῦ ἁλός, τῷ ἅλ, τὸν ἅλα, ὦ ἄλς—οἱ ἅλς, τῶν ἁλῶν, τοῖς ἁλοῖ, τοὺς ἅλας κτλ.).

2) Οὐδέτερα

§ 87. Οὐδέτερα ὑγρόληκτα εἶναι τὰ ὀνόματα τὸ ξαρ καὶ τὸ νέκταρ, εὐχρηστα μόνον εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν.

Τὸ ὄνομα τὸ ἔαρ ἐκφέρεται καὶ συνηρημένον : ἔαρ - ἦρ, τοῦ ἔαρος - ἦρος, τῶ ἔαρι - ἦρι κλπ.· (βλ. § 56 καὶ § 63, 2).

Παρατηρήσεις εἰς τὰ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ὀνόματα

§ 88. Τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκά ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ὀνόματα

1) τὰ διπλόθεμα σχηματίζουν ἀπὸ μὲν τὸ ἰσχυρὸν θέμα τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν, ἀπὸ δὲ τὸ ἀσθενὲς τὰς ἄλλας πτώσεις : ὁ λιμὴν, ἡ χιών, ὁ αἰθήρ, ὁ κοσμήτωρ — τοῦ λιμέν-ος, τῆς χιόν-ος, τοῦ αἰθέρ-ος, τοῦ κοσμήτωρ-ος κλπ.·

2) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν τὰ πλεῖστα ὁμοίαν μὲ τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν : ἡ ἀκτίς — ὦ ἀκτίς, ὁ πελεκάν — ὦ πελεκάν, ὁ ποιμὴν — ὦ ποιμὴν, ἡ χελιδὼν — ὦ χελιδὼν, ὁ ἀστὴρ — ὦ ἀστὴρ.

Ἐξαιροῦνται ἐκ τῶν διπλοθέμων τὰ βαρύτερα εἰς -ων (γεν. -ονος) καὶ -ωρ (γεν. -ορος), τὰ ὁποῖα σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὸ ἀσθενὲς θέμα : ὁ γείτων — ὦ γείτων, ὁ αὐτοκράτωρ — ὦ αὐτοκράτωρ.

Τὰ κύρια ὀνόματα Ἄγαμέμνων καὶ Ἄριστογείτων καὶ τὰ ὅμοια εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ἀναβιβάζουν προσέτι τὸν τόνον : ὦ Ἀγάμμενον, ὦ Ἄριστόγειτον.

3) Σ Ὑ γ κ ο π τ ὀ μ ε ν α

§ 89. Ἄκατάληκτα εἰς -ηρ, γεν. -ρος, διπλόθεμα

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. πατηρ-, πατερ-, ἀνηρ-, ἀνερ-)

ὄν.	ὁ	πατήρ	ἀνήρ	οἱ	πατέρ-ες	ἄνδρ-ες
γεν.	τοῦ	πατρ-ὸς	ἀνδρ-ὸς	τῶν	πατέρ-ων	ἀνδρ-ῶν
δοτ.	τῷ	πατρ-ὶ	ἀνδρ-ὶ	τοῖς	πατρά-σι	ἀνδρά-σι
αἰτ.	τὸν	πατέρ-α	ἀνδρ-α	τούς	πατέρ-ας	ἄνδρ-ας
κλητ.	ὦ	πάτερ	ἄνερ	ὦ	πατέρ-ες	ἄνδρ-ες

Ἐνικὸς

ἡ	Δημήτηρ
τῆς	Δήμητρ-ος
τῇ	Δήμητρ-ι
τὴν	Δήμητρ-α
ὦ	Δήμητερ

Π α ρ α τ η ρ ή σ ε ι ς

§ 90. Τὰ διπλόθεμα εἰς **-ηρ** ὑγρόληκτα ὀνόματα **πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ, γαστήρ, Δημήτηρ** καὶ **άνηρ** λέγονται σ υ γ κ ο π τ ὀ μ ε ν α, διότι (σ υ γ κ ὀ π τ ο υ ν, ἤτοι) ἀποβάλλουν τὸ **ε** τοῦ ἀσθενοῦς θέματος, τὰ μὲν ὀνόματα **πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ** καὶ **γαστήρ** εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ, τὸ δὲ ὄνομα **Δημήτηρ** εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὸ ὄνομα **άνηρ** εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς πάσας τὰς πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ τοῦ δυϊκοῦ)· (βλ. § 32, 1 καὶ § 34, 2).

Πάντα τὰ συγκοπτόμενα ὀνόματα εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ μεταξὺ τοῦ συγκεκριμένου θέματος καὶ τῆς καταλήξεως **-σι** ἔχουν **α** βραχύ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου καὶ τονίζονται: **μητρ-ά-σι, θυγατρ-ά-σι, γαστρ-ά-σι.**

§ 91. Ἐκ τῶν συγκοπτομένων ὀνομάτων :

1) τὰ μὲν ὀνόματα **πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ** καὶ **γαστήρ** εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ, τὸ δὲ ὄνομα **άνηρ** καὶ εἰς ταύτας τὰς πτώσεις καὶ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγουσῆς : **μητρός, μητρὶ — ἀνδρός, ἀνδρὶ, ἀνδρῶν**·

2) τὸ ὄνομα **Δημήτηρ** εἰς πάσας τὰς βραχυκαταλήκτους πτώσεις τονίζεται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν·

3) τὰ ὀνόματα **πατήρ, θυγάτηρ** καὶ **άνηρ** εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ἀναβιβάζουν τὸν τόνον : **ὦ πάτερ, θύγατερ, ἄνερ**·

4) τὸ ὄνομα **γαστήρ** ἔχει τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν : **ὦ γαστήρ** (κανονικῶς· πρβλ. § 88, 2).

§ 92. γ') Σ ι γ μ ὀ λ η κ τ α

α' . Οὐδέτερα εἰς **-ας, γεν. -ως (ἡ -ατος)**

Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
ὄν.	τὸ	κέρας	τὰ	κέρα	ἢ τὰ κέρατ-α
γεν.	τοῦ	κέρωσ ἢ τοῦ	τῶν	κερῶν ἢ τῶν	κεράτ-ων
δοτ.	τῷ	κέρα ἢ τῷ		τοῖς	κέρα-σι
αἰτ.	τὸ	κέρας	τὰ	κέρα	ἢ τὰ κέρατ-α
κλητ.	ὦ	κέρας	ὦ	κέρα	ἢ ὦ κέρατ-α

Π α ρ α τ η ρ ή σ ε ι ς

§ 93. Σιγμόληκτα ουδέτερα εἰς **-ας** εἶναι ἔξ : κέρας, κρέας — γέρας, γῆρας — πέρας, τέρας. Τούτων

1) ὁ χαρακτήρ **σ** μεταξύ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται καὶ τὰ συναντώμενα μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ **σ** φωνήεντα συναιρουνται : (κρέασ-ος, κρέα-ος =) κρέως, (κρέασ-ι, κρέα-ῖ =) κρέα κλπ. (βλ. καὶ § 33, 3).

2) σχηματίζονται ὡς σιγμόληκτα μόνον ἀπὸ θέμα εἰς **ασ** τὰ ὀνόματα **κρέας, γέρας καὶ γῆρας** (τὸ κρέας, τοῦ κρέως, τῷ κρέα κλπ.). Ὡς σιγμόληκτον δὲ ὁμοῦ καὶ ὡς ὀδοντικόληκτον ἀπὸ θέμα εἰς **-ατ** σχηματίζεται τὸ ὄνομα **τὸ κέρασ** καὶ τὸ ὄνομα **τὸ τέρας** εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν (τὰ τέρα ἢ τέρατα, τῶν τερῶν ἢ τεράτων κλπ.). Τὸ δὲ ὄνομα **τὸ πέρας** (ὅπως καὶ τὸ ὄνομα **τὸ τέρας** εἰς τὸν ἐνικὸν) ἀπὸ σιγμόληκτον θέμα εἰς **-ασ** σχηματίζει μόνον τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν, τὰς δὲ ἄλλας πτώσεις τὰς σχηματίζει μόνον ἀπὸ θέμα εἰς **-ατ** (κατὰ τὰ εἰς **-α** ουδέτερα ὀδοντικόληκτα) : τὸ πέρας, τοῦ πέρατ-ος κλπ., τὰ πέρατ-α, τῶν περάτ-ων κλπ., τὸ τέρας, τοῦ τερατ-ος κλπ. (βλ. § 81).

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Τὸ καταληκτικὸν **α** τῆς πληθυντικῆς ὀνομαστικῆς, αἰτιατικῆς καὶ κλητικῆς τῶν ὀνομάτων τούτων, τὸ ὅποιον προῆλθεν ἐκ συναίρεσεως τοῦ **α + α**, δύναται νὰ βραχύνεται κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἄλλα ουδέτερα : τὰ γέρα ἢ γέρᾱ (ὅπως τὰ δῶρα).

§ 94. β'. Ουδέτερα εἰς **-ος**, γεν. **-ους**

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. στελεχες-) (θ. χρεες-)

ὄν.	τὸ	στέλεχος	χρέος	τὰ	στελέχη	χρέα
γεν.	τοῦ	στελέχους	χρέους	τῶν	στελεχῶν	χρεῶν
δοτ.	τῷ	στελέχει	χρέει	τοῖς	στελέχεσι	χρέεσι
αἰτ.	τὸ	στέλεχος	χρέος	τὰ	στελέχη	χρέα
κλητ.	ὦ	στέλεχος	χρέος	ὦ	στελέχη	χρέα

Π α ρ α τ η ρ ή σ ε ι ς

§ 95. Τῶν σιγμόληκτων ουδετέρων εἰς **-ος**

1) τὸ θέμα λήγει εἰς **-εσ**, ἀλλὰ τὸ **ε** τὸ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος **σ** εἰς

τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τρέπεται εἰς ο : (θ. ἔθνεσ-) ἔθνος (§ 32, 5)·

2) ὁ χαρακτήρ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συναντώμενα μετὰ τὴν ἀποβολὴν αὐτοῦ φωνήεντα συναιροῦνται, ἤτοι τὸ ε+α εἰς η ἢ, ἂν προηγῆται ἄλλο ε, εἰς ᾱ (τὰ βέλεα - βέλη, τὰ χρέεα - χρέᾱ), τὸ ε+ι εἰς ει (τῶ δάσε-ῖ - δάσει), τὸ ε+ο εἰς ου (τοῦ ὄρε-ος - ὄρους), τὸ ε+ω εἰς ω (τῶν τειχέων - τειχῶν)· βλ. καὶ § 33, 3, Σημ.).

Σ η μ ε ἰ σ ι ς. Μερικὰ σιγμώληκτα οὐδέτερα εἰς -ος τὴν πληθυντικὴν γενικὴν τὴν σχηματίζουν ἀσυναίρετον (τῶν ἀνθέων, τῶν χειλέων) ἢ καὶ ἀσυναίρετον καὶ σνηρημένην (τῶν ὀρέων ἢ τῶν ὀρῶν).

§ 96. γ' . Ἄρσενικά ἀκατάληκτα εἰς -ης, γεν. -ους (ἢ -ῆς, γεν. -έους), διπλόθεμα

		Ἐνικὸς		Πληθυντικὸς	
		(θ. Σωκρατησ- Σωκρατεσ-)		(θ. Ἑρακλεησ- Ἑρακλεεσ)	
ὄν.	ὁ	Σωκράτης	Ἑρακλῆς	οἱ	Σωκράται Ἑρακλεῖς
γεν.	τοῦ	Σωκράτους	Ἑρακλέους	τῶν	Σωκρατῶν Ἑρακλέων
δοτ.	τῶ	Σωκράτει	Ἑρακλεῖ	τοῖς	Σωκράταις —
αἰτ.	τὸν	Σωκράτη	Ἑρακλέα	τούς	Σωκράτας Ἑρακλεῖς
κλητ.	ὦ	Σώκρατες	Ἑράκλεις	ὦ	Σωκράται Ἑρακλεῖς

Πα ρ α τ η ρ ῆ σ ε ι ς

§ 97. Τὰ ἀρσενικά σιγμώληκτα οὐσιαστικά εἰς -ης, γεν. -ους (ἢ -ῆς, γεν. -έους) εἶναι πάντα κύρια ὀνόματα (σύνθετα, μὲ δεύτερον συνθετικόν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ὄνομα σιγμώληκτον οὐδέτερον εἰς -ος ἢ ῥῆμα) : Πολυκράτης (πολὺς, κράτος) — Δημοσθένης (δῆμος, σθένος) — Ἀγαθοκλῆς (ἀγαθός, κλέος) — Ἀριστοφάνης (ἄριστος, φαίνομαι) — Δημοχάρης (Δῆμος, χαίρω) κλπ. Ταῦτα

1) σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα, ἀπὸ ἰσχυρὸν θέμα εἰς -ησ εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ ἀπὸ ἀσθενὲς θέμα εἰς -εσ εἰς πάσας τὰς ἄλλας πτώσεις. Τούτου ὁ χαρακτήρ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται καὶ τὰ συναντώμενα φωνήεντα συναιροῦνται, ὅπως εἰς τὰ σιγμώληκτα οὐδέτερα εἰς -ος (§ 95, 2)·

2) εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ἀναβιβάζουν τὸν τόνον : ὦ Ἀριστότελες, ὦ Δημόσθενες, ὦ Ἀγαθόκλεις (Ἀγαθόκλεες)·

3) ὁσάκις λαμβάνονται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν, σχηματίζονται εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον τὰ μὲν εἰς **-ης**, γεν. **-ους** συνήθως κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν, τὰ δὲ εἰς **-ῆς**, γεν. **-έους** (ἦτοι τὰ εἰς **-κλῆς**) κατὰ τὴν τρίτην·

4) ὅσα λήγουν εἰς **-κλῆς** συναίρουν τὸ **ε** τῆς συλλαβῆς **-κλε**, ὅπου μετ' αὐτὸ ἀκολουθεῖ **η ἢ ε ἢ ει** : (Θεμιστοκλέης) **Θεμιστοκλῆς**, (Θεμιστόκλεες) **Θεμιστόκλεις**, (Θεμιστοκλέει) **Θεμιστοκλεῖ**.

Σημείωσις. Τὰ εἰς **-ης**, γεν. **-ους** σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν καὶ εἰς **-ην** (κατὰ τὰ πρωτόκλιτα) : τὸν **Σωκράτην**, τὸν **Λημοσθένην** (ὅπως τὸν Ἀριστείδην).

§ 98. δ'. Θηλυκά ἀκατάληκτα εἰς **-ώς**, γεν. **-οῦς**, διπλόθεμα

Ἐνικὸς

(θ. αἰδωσ-, αἰδοσ-)

(θ. Ἴωσ-, Ἴοσ-)

ὄν.	ἡ	αἰδώς		ἡ	Ἴώς
γεν.	τῆς	αἰδοῦς	(ἐκ τοῦ αἰδόσ-ος)	τῆς	Ἴοῦς
δοτ.	τῇ	αἰδοῖ	(ἐκ τοῦ αἰδόσ-ι)	τῇ	Ἴοῖ
αἰτ.	τὴν	αἰδῶ	(ἐκ τοῦ αἰδόσ-α)	τὴν	Ἴῶ
κλητ.	ὦ	αἰδῶς		ὦ	Ἴώς (πρβλ. § 77).

Γενικαὶ παρατηρήσεις εἰς τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα

§ 99. Αἱ καταλήξεις τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων :

1) τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν εἶναι αἱ ἴδιαι·

2) τῶν οὐδετέρων διαφέρουν ἀπὸ τὰς καταλήξεις τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν· (βλ. § 55, § 56, § 63, 2).

§ 100. Τῶν καταλήξεων τῆς τρίτης κλίσεως **-ι**, **-σι**, **-α** καὶ **-ας** τὸ δίχρονον **ι** καὶ **α** εἶναι βραχύ : **κλητῆρι**, **κλητῆρσι**, **κλητῆρα**, **κλητῆρας**.

§ 101. Τὰ μονοσύλλαβα τριτόκλιτα ὀνόματα εἰς τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν παντὸς ἀριθμοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς καταλήξεως (παρὰ τὸν κανόνα, § 16, 8) : ὁ **θηρ**, τοῦ **θηρός**, τῷ **θηρι** — τῶν **θηρῶν**, τοῖς **θηρσι** — (τοῖν **θηροῖν**). Ἀλλὰ τὰ μονοσύλλαβα ὀνόματα **ἡ δᾶς**, ὁ **θῶς**, τὸ **οὔς**, ὁ **παῖς**, ὁ **Τρῶς** καὶ τὸ **φῶς** εἰς τὴν πληθυντικὴν γενικὴν τονίζονται κανονικῶς : τῶν **δᾶδων**, τῶν **θῶων**, τῶν **ῶτων**, τῶν **παίδων**, τῶν **Τρῶων**, τῶν **φῶτων**.

§ 102. Περισπῶνται παρὰ τὸν κανόνα, ἂν καὶ δὲν προέρχονται ἐκ συναϊρέσεως (§ 16, 6)

1) ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ καὶ κλητικὴ τοῦ ὀνόματος **ἡ γλαῦξ**·

2) ἡ ἐνικὴ κλητικὴ τῶν εἰς **-εὺς** : ὦ γραμματεῦ, ὦ Θεσεῦ·

3) ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τῶν ὀνομάτων **τὸ πῦρ** καὶ **τὸ οὖς**· (βλ. καὶ § 69, 2).

Σ η μ ε ί σ ι ς. Περισπῶνται κανονικῶς αἱ λέξεις **παῖς** καὶ **φῶς**, διότι προῆλθον ἐκ συναϊρέσεως (**πάις**, **φάος**). Ἡ δὲ λέξις **ἡ κλεις** προῆλθεν ἐξ ἀρχαιότερου τύπου **κληίς** καὶ κανονικῶς δέξνεται· (βλ. § 16, 9)

4. Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς τῶν ὀνομάτων

§ 103. Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς τῶν ὀνομάτων πάσης κλίσεως ἔχει δύο μόνον τύπους, ἥτοι ἓνα διὰ τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν, καὶ ἄλλον διὰ τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν. Αἱ δὲ καταλήξεις τοῦ δυϊκοῦ τῶν ὀνομάτων εἶναι :

1) τῆς α' κλίσεως ὀνομ., αἰτ. καὶ κλητ. **-α**, γεν. καὶ δοτ. **-αιν**.

2) τῆς β' κλίσεως ὀνομ., αἰτ. καὶ κλητ. **-ω**, γεν. καὶ δοτ. **-οιν**.

3) τῆς γ' κλίσεως ὀνομ., αἰτ. καὶ κλητ. **-ε**, γεν. καὶ δοτ. **-οιν**.

α') τῶν βουλευτ-ά, τοῖν βουλευτ-αῖν — τῶ μούσα, τοῖν μούσαιν·

β') τῶν ἱατρ-ώ, τοῖν ἱατρ-οῖν — τῶ νῆσ-ω, τοῖν νῆσ-οιν — τῶ δένδρ-ω, τοῖν δένδρ-οιν·

γ') τῶ ἥρω-ε, τοῖν ἥρώ-οιν — τῶ βό-ε, τοῖν βο-οῖν — τῶ φύλακ-ε, τοῖν φυλάκ-οιν — τῶ πόλει, τοῖν πολέ-οιν — τῶ βασιλεῖ, τοῖν βασιλέ-οιν — (τῶ σκέλει, τοῖν σκελοῖν)· (βλ. § 95, 2).

5. Ἀνώμαλα οὐσιαστικά

§ 104. Πολλὰ οὐσιαστικά ὀνόματα δὲν σχηματίζονται καὶ δὲν κλίνονται ὀ μ α λ ῶ ς, ἥτοι κατὰ πάντα συμφώνως μὲ τοὺς κανόνας μιᾶς τῶν τριῶν κλίσεων, καὶ δι' αὐτὸ λέγονται. ἄ ν ὠ μ α λ α.

Ἐκ τῶν ἀνωμάτων οὐσιαστικῶν λέγονται :

1) ἔ τ ε ρ ο γ ε ν ῆ, ὅσα εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἔχουν (ἔ τ ε ρ ο ν, ἥτοι) διάφορον γένος ἀπὸ τὸ γένος τοῦ ἐνικοῦ, ἢ συγχρόνως τὸ αὐτὸ γένος καὶ διάφορον : ὁ λύχνος — τὰ λύχνα, ὁ σῖτος — τὰ σῖτα, ὁ

δεσμός — οἱ δεσμοὶ καὶ τὰ δεσμά, τὸ στάδιον — τὰ στάδια καὶ οἱ στάδιοι (πρβλ. νῦν : ὁ πλοῦτος — τὰ πλούτη, ὁ ναῦλος — οἱ ναῦλοι καὶ τὰ ναῦλα)·

2) δι π λ ο γ ε ν ῆ, ὅσα εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν ἐκφέρονται κατὰ δύο γένη : ὁ ζυγὸς καὶ τὸ ζυγόν, πληθ. τὰ ζυγά — ὁ νῶτος καὶ τὸ νῶτον, πληθ. τὰ νῶτα (πρβλ. ἔνυν : τὸ πεῦκο καὶ ὁ πεῦκος — τὰ πεῦκα)·

3) ἐ τ ε ρ ὀ κ λ ι τ α, ὅσα εἰς τὸν ἕνα ἀριθμὸν κλίνονται κατὰ τινα κλίσειν, εἰς τὸν ἄλλον δὲ κατ' ἄλλην, ἢ εἰς τινὰς μὲν πτώσεις κατὰ τινα κλίσειν, εἰς ἄλλας δὲ κατ' ἄλλην, οἶον·

α') ὁ π ρ ε σ β ε υ τ ῆ ς, τοῦ πρεσβευτοῦ κλπ. (κατὰ τὴν α' κλίσειν) -- οἱ πρέσβεις, τῶν πρέσβειων κλπ. (κατὰ τὴν γ')·

β') τὸ πῦρ, τοῦ πυρός κλπ. (κατὰ τὴν γ' κλίσειν) — τὰ πυρά, τῶν πυρῶν, τοῖς πυροῖς κλπ. (κατὰ τὴν β')·

γ') ἡ γυνή (κατὰ τὴν α' κλίσειν), τῆς γυναικός, τῆ γυναικί, τὴν γυναικα, ὡ γύναι — αἱ γυναῖκες, τῶν γυναικῶν, ταῖς γυναιξί κλπ. (κατὰ τὴν γ', πρβλ. § 97, 1)·

δ') ὁ Θαλῆς (= Θαλέης), τοῦ Θαλέω, τῷ Θαλῆ, τὸν Θαλῆν, ὡ Θαλῆ (κατὰ τὰ συνηρ. τῆς α' κλίσεως καὶ τὰ ἀττικόκλιτα) — τοῦ Θάλητος, τῷ Θάλητι, τὸν Θάλητα (κατὰ τὴν γ' κλίσειν)·

ε') ὁ Ἄρης, τοῦ Ἄρεως (ἀρχῆθεν Ἄρηος, § 32, 4), τῷ Ἄρει, τὸν Ἄρη καὶ Ἄρην, ὡ Ἄρες (κατὰ τὴν γ' καὶ τὴν α' κλίσειν). Ὅμοίως ὁ Ἄστυάγης (Κυαξάρης, Τισσαφέρνης καὶ ἄλλα ξενικά ὀνόματα), τοῦ Ἄστυάγου, τῷ Ἄστυάγει (κατὰ τὴν γ' κλίσειν), τὸν Ἄστυάγην, ὡ Ἄστυάγη (κατὰ τὴν α')·

ς') ὁ ἀμνός, τοῦ ἀμνοῦ κλπ. (κατὰ τὴν β' κλίσειν) καὶ τοῦ ἀρνός, τῷ ἀρνί, τὸν ἄρνα — οἱ ἄρνες, τῶν ἀρνῶν, τοὺς ἄρνας (ἐκ θ. ἀρεν-, ἀρν- τοῦ σπανίου ὀνόματος τῆς γ' κλίσεως ὁ ἀρήν, πρβλ. § 90 κ. ἐ.)

ζ') ὁ υἱός, τοῦ υἱοῦ κλπ. (κατὰ τὴν β' κλίσειν) — τοῦ υἱέος, τῷ υἱεῖ — οἱ υἱεῖς, τῶν υἱέων, τοῖς υἱεῖσι, τοὺς υἱεῖς (κατὰ τὴν γ')·

η') ὁ ὄνειρος, τοῦ ὄνειρου κλπ. (κατὰ τὴν β' κλίσειν) — τοῦ ὄνειρατος (ἐξ ἀχρήστου ὀνομαστικῆς τὸ ὄνειραρ), τῷ ὄνειρατι — τὰ ὄνειρατα, τῶν ὄνειράτων (κατὰ τὴν γ')·

θ') ὁ Οἰδίπους, τοῦ Οἰδίποδος, τῷ Οἰδίποδι, ὡ Οἰδίπου (κατὰ

τὴν γ' κλίσιν) — τοῦ *Οιδίππου*, τὸν *Οιδίππου* (κατὰ τὰ συνηρημένα τῆς β')·

ι') **ὁ χρώς**, τοῦ *χρωτός*, τῷ *χρωτί*, τὸν *χρωῖτα* (κατὰ τὴν γ' κλίσιν), ἀλλὰ δοτικὴ καὶ **χρῶ** (κατὰ τὰ ἀττικόκλιτα, εἰς τὴν φράσιν **ἐν χρῶ** = ἕως τὸ δέσμα)·

4) **μεταπλαστά**, ὅσα κλίνονται μὲν κατὰ μίαν ὠρισμένην κλίσιν εἰς πάσας τὰς πτώσεις, ἀλλὰ τὸ θέμα των (μεταπλαστάσει, ἤτοι) μεταβάλλεται (πρβλ. τὸ γραψιμ-ον, τοῦ γραψίματ-ος)·

α') **ὁ κύων**, τοῦ *κυνός*, τῷ *κυνί*, τὸν *κύνα*, ὃ *κύον* — οἱ *κύνες*, τῶν *κυνῶν*, τοῖς *κυσί* κτλ. (θ. *κυων-*, *κυον-* *κυν-*)·

β') **ὁ μάρτυς**, τοῦ *μάρτυρος* κτλ. ὃ *μάρτυς* — οἱ *μάρτυρες*, τῶν *μαρτύρων*, τοῖς *μάρτυ-σι*, τοὺς *μάρτυρας* κτλ. (θ. *μαρτυ-*, *μαρτυρ-*)·

γ') **ὁ σῆς**, τοῦ *σεός*, οἱ *σέες*, τῶν *σέων*, τοὺς *σέας* — τοῦ *σητ-ός*, οἱ *σητ-ες*, τῶν *σητῶν*, τοὺς *σητας* (θ. *σησ-*, *σεσ-*, *σητ-*)·

δ') **ἡ κλείς**, τῆς *κλειδός*, τῇ *κλειδί*, τὴν *κλειδα* καὶ τὴν *κλειῖν* — αἱ *κλειδες* κτλ., τὰς *κλειδας* καὶ τὰς *κλειῖς* (θ. *κλειδ-*, *κλει-*) (πρβλ. § 82, 1)·

ε') **ἡ ναῦς**, τῆς *νεώς* (ἀρχῆθεν *νηός*, § 32, 4), τῇ *νη-ί*, τὴν *ναῦν*, ὃ *ναῦ* — αἱ *νηες*, τῶν *νεῶν*, ταῖς *ναυσί*, τὰς *ναῦς*, ὃ *νηες* (θ. *ναυ-*, *νη-*, *νε-*)·

ς') **ἡ χεῖρ**, τῆς *χειρός* κτλ. — αἱ *χεῖρες*, τῶν *χειρῶν*, ταῖς *χερσί*, τὰς *χεῖρας* κτλ. — *δυῖκ*. τῷ *χεῖρε*, τοῖν *χερ-οῖν* (θ. *χειρ-*, *χερ-*)·

ζ') **τὸ γόνυ**, τοῦ *γόνατ-ος*, τῷ *γόνατ-ι*, τὸ *γόνυ* — τὰ *γόνατα*, τῶν *γονάτων*, τοῖς *γόνασι* κτλ. (θ. *γόνυ-*, *γονατ-*)·

η') **τὸ δόρυ**, τοῦ *δόρατ-ος* κτλ. (ὅπως τὸ προηγούμενον)·

θ') **τὸ ἥπαρ**, τοῦ *ἥπατ-ος*, τῷ *ἥπατ-ι*, τὸ *ἥπαρ* — τὰ *ἥπατα*, τῶν *ἥπάτων* κτλ. (θ. *ἥπαρ-*, *ἥπατ-*)· ὁμοίως **τὸ δέλεαρ** (τοῦ *δελέατ-ος*), **τὸ στέαρ** (τοῦ *στέατ-ος*), τὸ **φρέαρ** (τοῦ *φρέατ-ος*)·

ι') **τὸ ὕδωρ**, τοῦ *ὑδατ-ος*, τῷ *ὑδατ-ι*, τὸ *ὕδωρ* — τὰ *ὑδατ-α*, τῶν *ὕδατων*, τοῖς *ὑδασι* κτλ. (θ. *ὑδωρ-*, *ὑδατ-*)·

ια') **τὸ οὖς**, τοῦ *ὠτ-ός*, τῷ *ὠτ-ί*, τὸ *οὖς* — τὰ *ὠτ-α*, τῶν *ὠτων*, τοῖς *ὠσί*, τὰ *ὠτα* — τῷ *ὠτε*, τοῖν *ὠτοι* (θ. *οὖσ-*, *ὠτ-*, βλ. § 101, § 102)·

ιβ') **ὁ Ἀπόλλων**, τοῦ *Ἀπόλλωνος*, τῷ *Ἀπόλλωνι*, τὸν *Ἀπόλλωνα* καὶ *Ἀπόλλω*, ὃ *Ἀπολλον* (θ. *Ἀπολλων-*, *Ἀπολλον-*, *Ἀπολλο-*)·

ιγ') **ὁ Ποσειδῶν** (ἀρχῆθεν *Ποσειδάων*), τοῦ *Ποσειδῶνος*, τῷ *Ποσειδῶνι*, τὸν *Ποσειδῶνα* καὶ *Ποσειδῶ*, ὃ *Πόσειδον*·

ιδ') **ὁ Ζεύς**, τοῦ *Δι-ός*, τῷ *Δι-ί*, τὸν *Δί-α*, ὃ *Ζεῦ* (θ. Ζευ-, Δι-)·
 ιε') **ἡ Πνύξ**, τῆς *Πυκ-νός*, τῇ *Πυκ-νί*, τὴν *Πύκν-α* (θ. Πυκ-,
 Πυκν-)·

5) ἰ δ ἰ ο κ λ ι τ α, ὅσα δὲν κλίνονται κατὰ μίαν τῶν τριῶν κλίσεων, ἀλλὰ κατὰ (ἰδίαν, ἤτοι) ἰδιαιτέραν κλίσιν. εἶναι δὲ ἰδιόκλιτα :
 α') μερικὰ προσηγορικὰ ὀνόματα εἰς **-ᾱς**, ὡς ὁ *φαγᾱς*, ὁ *καταφαγᾱς* κλπ·

β') πολλὰ κύρια ὀνόματα συντετμημένα, ἰδίᾳ δὲ ξενικά· οἷον ὁ **'Αλεξᾱς** (ἐκ τοῦ 'Αλέξανδρος), τοῦ *'Αλεξᾱ*, τῷ *'Αλεξᾱ*, τὸν *'Αλεξᾱν*, ὃ *'Αλεξᾱ* (πρβλ. Γεράσιμος — Μεμᾱς)·

ὁ Φιλῆς (ἐκ τοῦ Φιλήμων), τοῦ *Φιλῆ*, τῷ *Φιλῆ*, τὸν *Φιλῆν*, ὃ *Φιλῆ* (πρβλ. Σπυρίδων — Πίπη)·

ὁ Διονῦς (ἐκ τοῦ Διονύσιος), τοῦ *Διονῦ*, τῷ *Διονῦ*, τὸν *Διονῦν*, ὃ *Διονῦ*·

ὁ 'Ιησοῦς, τοῦ *'Ιησοῦ*, τῷ *'Ιησοῦ*, τὸν *'Ιησοῦν*, ὃ *'Ιησοῦ* ('Εβραϊκὸν ὄνομα)·

ὁ Νεκῶς, τοῦ *Νεκῶ*, τῷ *Νεκῶ*, τὸν *Νεκῶν*, ὃ *Νεκῶ* (Αἴγυπτιακὸν ὄνομα)·

6) ἄ κ λ ι τ α, ὅσα δὲν κλίνονται, ἤτοι ἔχουν τὸν αὐτὸν τύπον εἰς πάσας τὰς πτώσεις· ἄκλιτα δὲ εἶναι :

α') ἡ λέξις **τὸ χρεῶν** (= ἡ ἀνάγκη), τοῦ *χρεῶν*, τῷ *χρεῶν*·

β') πολλὰ ὀνόματα προσώπων ἢ πραγμάτων, εἰλημμένα, ὅπως δὲ ποτε ἀμετάβλητα, ἐκ ξένων γλωσσῶν, οἷον **ὁ 'Αδάμ** (τοῦ *'Αδάμ* κλπ.), **ὁ Δαβίδ** (τοῦ *Δαβίδ* κλπ.), **ὁ 'Ιῶβ** (τοῦ *'Ιῶβ* κλπ.), **τὸ Πάσχα** (τοῦ *Πάσχα* κλπ.), λέξεις 'Εβραϊκαί — **τὸ ἄλφα** (τοῦ *ἄλφα* κλπ.), **τὸ βῆτα** (τοῦ *βῆτα* κλπ.), **τὸ γάμμα** (τοῦ *γάμμα* κλπ.)· ὁμοίως δὲ καὶ **τὸ δίγαμμα** (τοῦ *δίγαμμα* κλπ.), **τὸ δέλτα**, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ὀνόματα τῶν γραμμάτων, ἀρχῆθεν λέξεις Φοινικικαί (πρβλ. νῦν : ὁ Γκαῖτε, ὁ Κλεμανσῶ — τὸ φούτ-μπῶλ, τὸ βεκὸρ — τὸ τράμ, τὸ ζενίθ, τὸ ναδίρ)

7) ἐ λ λ ε ι π τ ι κ ἄ, ὅσα δὲν εἶναι εὐχρηστα, εἰς πάντας τοὺς ἀριθμοὺς ἢ εἰς πάσας τὰς πτώσεις (ἔλλειπτικά κατ' ἀριθμὸν — ἔλλειπτικά κατὰ πτώσιν)·

α') ἔλλειπτικά κατ' ἀριθμὸν εἶναι :

1) τὰ κύρια ὀνόματα· ταῦτα κανονικῶς ἀπαντῶσιν ἢ εἰς μόνον τὸν ἐνικὸν ἢ εἰς μόνον τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν : *Μενέλαος*, *'Αριστεί-*

δης — ὁ Πειραιεύς, οἱ Δελφοί, ἡ Κέρκυρα, αἱ Ἀθῆναι — ὁ Ὀλυμπος, ἡ Πίνδος, τὸ Πτῶον, τὰ Κεραύνια — τὰ Ὀλύμπια, τὰ Παναθήναια, τὰ Διονύσια (πρβλ. ὁ Πύργος, ἡ Καρδίτσα, αἱ Σπέτσαι, τὰ Χριστούγεννα κτλ.)·

2) τὰ ὀνόματα τῶν μετάλλων ἢ φυσικῶν σωμάτων ἢ φαινομένων : ὁ ἄργυρος, ὁ σίδηρος, ὁ χρυσός — ἡ γῆ, ὁ οὐρανός, ὁ αἴθρ, τὸ ἔαρ, οἱ ἐτησίαι (§ 48, 3) -- ἡ νεότης, τὸ γῆρας κτλ.·

β') ἔλλειπτικά κατὰ πτῶσιν (ἢ ἅμα καὶ κατ' ἀριθμὸν) εἶναι :

1) αἱ λέξεις τὸ ὄφελος, τὸ ὄναρ, τὸ ὕπαρ (= ὀπτασία ἐν ἐγγρηγόρσει), εὐχρηστοὶ μόνον κατ' ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ (πρβλ. νῦν : τὸ σέβας — τὰ σέβη, τὰ ἄρματα = τὰ ὄπλα)·

2) ἡ λέξις μάλη, εὐχρηστος μόνον εἰς τὴν γενικὴν εἰς τὴν φράσιν ὑπὸ μάλης (= ὑπὸ τὴν μασχάλην)·

3) ἡ λέξις νέωτα, αἰτιατικῆς ἐνικοῦ, εὐχρηστος εἰς τὴν φράσιν ἐς νέωτα (= τοῦ χρόνου)·

4) αἱ λέξεις ὦ τᾶν (= ὦ φίλε) καὶ ὦ μέλε (= καλέ μου)·

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

Τ Α Ε Π Ι Θ Ε Τ Α

1. Ὅρισμός. Γενικαὶ παρατηρήσεις

§ 105. Ἐπίθετα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν ποιότητα ἢ ιδιότητα οὐσιαστικοῦ τινος : (ἄρτος) λευκός, (οἰκία) ὑψηλή, (ὄπλον) βαρύ.

§ 106. Ἐκ τῶν ἐπιθέτων :

1) τὰ πλεῖστα ἔχουν τρία γένη, ἀρσενικόν, θηλυκὸν καὶ οὐδέτερον, καὶ ταῦτα λέγονται τριγενῆ : ὁ καλός, ἡ καλή, τὸ καλόν — ὁ ἄκαρπος, ἡ ἄκαρπος, τὸ ἄκαρπον — ὁ εὐθύς, ἡ εὐθεΐα, τὸ εὐθὺ — ὁ εὐγενής, ἡ εὐγενής, τὸ εὐγενές·

2) πολλὰ ἔχουν δύο μόνον γένη, τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκόν, καὶ ταῦτα λέγονται διγενῆ : ὁ φυγὰς, ἡ φυγὰς — ὁ ἀρπαξ, ἡ ἀρπαξ.

§ 107. Ἐκ τῶν τριγενῶν ἐπιθέτων :

1) ὅσα ἔχουν τρεῖς καταλήξεις, ἤτοι μίαν δι' ἕκαστον γένος, λέγονται τρικατάληκτα : κακός, κακή, κακὸν — βαρύς, βαρεία, βαρύν·

2) ὅσα ἔχουν δύο καταλήξεις, ἤτοι μίαν διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκὸν καὶ μίαν διὰ τὸ οὐδέτερον, λέγονται δικατάληκτα : ὁ, ἡ βάρβαρος, τὸ βάρβαρον — ὁ, ἡ εὐελπις, τὸ εὐελπι.

§ 108. Τὰ διγενῆ ἐπίθετα εἶναι μονοκατάληκτα : ὁ πένης, ἡ πένης — ὁ βλάξ, ἡ βλάξ.

§ 109. 1) Τῶν τρικατάληκτων ἐπιθέτων τὸ θηλυκὸν κλίνεται πάντοτε κατὰ τὴν α' κλίσιν, τὸ δὲ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον ἄλλων μὲν κατὰ τὴν β' κλίσιν, καὶ ταῦτα λέγονται δευτερόκλιτα, ἄλλων δὲ κατὰ τὴν γ' κλίσιν, καὶ ταῦτα λέγονται τριτόκλιτα : δίκαι-ος, δικαί-α, δίκαι-ον — εὐρ-ύς, εὐρ-εῖα, εὐρ-ύ·

2) τὰ δικατάληκτα ἐπίθετα κλίνονται ἄλλα μὲν κατὰ τὴν β' κλίσιν, ἄλλα δὲ κατὰ τὴν γ' : ὁ, ἡ βάνουσ-ος, τὸ βάνουσ-ον — ὁ, ἡ εὐγενής, τὸ εὐγενές·

3) τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα κλίνονται τὰ πλεῖστα κατὰ τὴν γ' κλίσιν.

2. Κλίσις τῶν ἐπιθέτων

Α') Δευτερόκλιτα

1. Ἄσυναίρετα

§ 110. Παραδείγματα δευτεροκλίτων ἀσυναίρετων ἐπιθέτων

Ἐνικὸς

(θ. καλο-, καλη-, καλο-)			(θ. δικαιο-, δικαία-, δικαιο-)		
καλ-ὸς	καλ-ῆ	καλ-ὸν	δίκαι-ος	δικαί-α	δίκαι-ον
καλ-οῦ	καλ-ῆς	καλ-οῦ	δικαί-ου	δικαί-ας	δικαί-ου
καλ-ῶ	καλ-ῆ	καλ-ῶ	δικαί-ω	δικαί-α	δικαί-ω
καλ-ὸν	καλ-ῆν	καλ-ὸν	δίκαι-ον	δικαί-αν	δίκαι-ον
καλ-ἔ	καλ-ῆ	καλ-ὲν	δίκαι-ε	δικαί-α	δίκαι-ον

Πληθυντικός

καλ-οὶ	καλ-αὶ	καλ-ᾶ	δίκαι-οι	δίκαι-αι	δίκαι-α
καλ-ῶν	καλ-ῶν	καλ-ῶν	δικαί-ων	δικαί-ων	δικαί-ων
καλ-οῖς	καλ-αῖς	καλ-οῖς	δικαί-οις	δικαί-αις	δικαί-οις
καλ-οὺς	καλ-ᾶς	καλ-ᾶ	δικαί-ους	δικαί-ας	δίκαι-α
καλ-οὶ	καλ-αὶ	καλ-ᾶ	δίκαι-οι	δίκαι-αι	δίκαι-α

(βλ. § 46, 2, § 53, α, β).

§ 111. Τῶν τρικατάληκτων εἰς **-ος** ἐπιθέτων τὸ θηλυκόν :

1) κανονικῶς λήγει εἰς **-η** : σοφός, σοφῆ — τερπνός, τερπνῆ. Ἄλλ' ὅταν πρὸ τῆς καταλήξεως **-ος** τοῦ ἀρσενικοῦ ὑπάρχη φωνῆεν ἢ ρ, τότε τὸ θηλυκόν λήγει εἰς **α** μακρὸν (§ 50,1) : νέ-ος, νέ-α — τέλει-ος, τε-λεί-α — νεκρ-ός, νεκρ-ᾶ (πλὴν ὄγδο-ος, ὄγδῶ-η).

2) εἰς τὴν πληθυντικὴν ὀνομαστικὴν καὶ γενικὴν τονίζεται ὅπου καὶ ὅπως τὸ ἀρσενικόν εἰς τὰς ἰδίας πτώσεις : πλούσιαι, πλουσίων (πλούσιοι, πλουσίων) — ἀρχαῖαι, ἀρχαίων (ἀρχαῖοι, ἀρχαίων) — μικραί, μικρῶν (μικροί, μικρῶν).

§ 112. Ἐκ τῶν εἰς **-ος** ἐπιθέτων δικατάληκτα εἶναι :

1) τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν συνθέτων εἰς **-ος** : (ὁ, ἡ) ἄ-καρπος, (ὁ, ἡ) ἀ-θάνατος, (ὁ, ἡ) ἐπί-τιμος, (ὁ, ἡ) ἐν-δοξος κλπ.

2) μερικὰ ἀπλᾶ, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς **-ειος** ἢ **-ιος** ἢ **-ιμος** : (ὁ, ἡ) βόρ-ειος, (ὁ, ἡ) γαμήλ-ιος, (ὁ, ἡ) δόκ-ιμος.

3) τὰ ἐπίθετα **βάνουσσος, βάρβαρος, ἡμερος, ἡρεμος, ἡσυ-χος, κίβδηλος, λάβρος, λάλος.**

Σημείωσις. Μερικὰ σύνθετα εἰς **-ος** εἶναι τρικατάληκτα, ὡς ἀντάξιος, ἀνταξία, ἀντάξιον — ἐναντίος, ἐναντία, ἐναντίον — πάγκαλος, παγκάλῃ, πάγκαλον.

Ὁμοίως τὰ εἰς **-ικος** παρασύνθετα : (ἔξεταστής) ἔξεταστικός, ἔξεταστική, ἔξεταστικόν — (εὐδαίμων) εὐδαιμονικός, εὐδαιμονική, εὐδαιμονικόν.

Μερικὰ δὲ ἀπλᾶ ἢ σύνθετα εἰς **-ος** εἶναι συγχρόνως τρικατάληκτα καὶ δικατάληκτα : ὁ βέβαιος, ἡ βεβαία ἢ βέβαιος, τὸ βέβαιον — ὁ ἐρημος, ἡ ἐρήμη ἢ ἐρημος, τὸ ἐρημον — ὁ ἀναίτιος, ἡ ἀναίτια ἢ ἀναίτιος, τὸ ἀναίτιον — ὁ ἀνάξιος, ἡ ἀναξία ἢ ἀνάξιος, τὸ ἀνάξιον.

2. Συνηρημένα

§ 113. Παραδείγματα δευτεροκλίτων συνηρημένων επιθέτων

Ἐνικὸς

(θ. χρυσο-, χρυσᾱ-, χρυσοο-)			(θ. εὔνοο, εὔνου-)				
χρυσοῦς	χρυσῆ	χρυσοῦν	ὁ	ἡ	εὔνοος	τὸ	εὔνουν
χρυσοῦ	χρυσῆς	χρυσοῦ	τοῦ	τῆς	εὔνου	τοῦ	εὔνου
χρυσῶ	χρυσῆ	χρυσῶ	τῶ	τῆ	εὔνω	τῶ	εὔνω
χρυσοῦν	χρυσῆν	χρυσοῦν	τὸν	τὴν	εὔνουν	τὸ	εὔνουν

Πληθυντικὸς

χρυσοῖ	χρυσαῑ	χρυσᾶ	οἱ	αἱ	εὔνοι	τὰ	εὔνοα
χρυσῶν	χρυσῶν	χρυσῶν	τῶν	εὔνων	τῶν	εὔνων	
χρυσοῖς	χρυσαῑς	χρυσοῖς	τοῖς	ταῖς	εὔνοις	τοῖς	εὔνοις
χρυσοῦς	χρυσᾶς	χρυσᾶ	τούς	τάς	εὔνοους	τὰ	εὔνοα

(βλ. § 57 κ. ἐ.).

Παρατηρήσεις

§ 114. Τὰ τρικατάληκτα συνηρημένα εἰς **-οῦς** ἐπίθετα κανονικῶς σχηματίζουν τὸ θηλυκὸν εἰς **-ῆ** : *κυανοῦς, κυανῆ* — *χαλκοῦς, χαλκῆ*. Ἄλλ' ὅταν πρὸ τῆς καταλήξεως **-ους** τοῦ ἀρσενικοῦ ὑπάρχη **ε ἢ ρ**, τότε σχηματίζουν τὸ θηλυκὸν εἰς **-α** : *ἐρεοῦς, ἐρεᾶ* — *κεραμεοῦς, κεραμεᾶ* — *ἀργυροῦς, ἀργυρᾶ* (πρβλ. § 111, 1).

§ 115. Δικατάληκτα συνηρημένα εἰς **-ους** ἐπίθετα εἶναι σύνθετα ἐπίθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν τὰς λέξεις **νοῦς, πλοῦς, ῥοῦς, χροῦς** : *ὁ, ἡ κακόνοος, τὸ κακόνοον* — *ὁ, ἡ εὔπλοος, τὸ εὔπλοον* — *ὁ, ἡ εὔροος, τὸ εὔροον* — *ὁ, ἡ ἄχροος, τὸ ἄχρον*.

Σημείωσις. Τὰ πολλαπλασιαστικὰ ἀριθμητικὰ εἰς **-πλοῦς** εἶναι τρικατάληκτα καὶ κλίνονται κατὰ τὸ συνηρημένον ἐπίθετον ὁ **χρυσσοῦς, ἡ χρυσῆ, τὸ χρυσοῦν** : *ἀπλοῦς, ἀπλῆ, ἀπλοῦν* — *διπλοῦς, διπλῆ, διπλοῦν* κλπ.

§ 116. Τῶν δικατάληκτων συνηρημένων εἰς **-ους** ἐπιθέτων

1) τὸ **-οα** τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου μένει ἀσυναίρετον : *τὰ εὔπλοα, τὰ ἄχροα*.

2) ἡ ἐκ συναϊρέσεως προερχομένη κατάληξις **-οι** τῆς πληθυντικῆς ὀνομαστικῆς ὡς πρὸς τὸν τονισμὸν λαμβάνεται ὡς βραχεῖα : οἱ εὐνοί, εὐχροί (ὅπως π. χ. οἱ ταῦροι).

3. Ἄ τ τ ι κ ὀ κ λ ι τ α

§ 117. Παραδείγματα ἀττικοκλίτων ἐπιθέτων

Ἐ ν ι κ ὀ ς

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὀ ς

(θ. ἰλεω-)

ὁ	ἡ	ἴλεως	τὸ	ἴλεων	οἱ	αἱ	ἴλεω	τὰ	ἴλεα
τοῦ	τῆς	ἴλεω	τοῦ	ἴλεω		τῶν	ἴλεων	τῶν	ἴλεων
τῷ	τῇ	ἴλεω	τῷ	ἴλεω	τοῖς	ταῖς	ἴλεως	τοῖς	ἴλεως
τὸν	τὴν	ἴλεων	τὸ	ἴλεων	τούς	τάς	ἴλεως	τὰ	ἴλεα
	ᾧ	ἴλεως	ᾧ	ἴλεων		ᾧ	ἴλεω	ᾧ	ἴλεα

Π α ρ α τ η ρ ῆ σ ε ι ς

§ 118. Τὰ ἀττικοκλίτα ἐπίθετα

1) εἶναι δικατάληκτα : ὁ, ἡ ἀξιόχρεως, τὸ ἀξιόχρεων — ὁ, ἡ ἀγήρως, τὸ ἀγήρων — ὁ, ἡ ἔμπλεως, τὸ ἔμπλεων — ὁ, ἡ εὐκερως, τὸ εὐκερον· τρικατάληκτον δὲ εἶναι μόνον τὸ ἐπίθετον πλέως (πλέα, πλέων)·

2) εἰς τὴν πληθυντικὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ οὐδετέρου ἔχουν κατάληξιν οὐχὶ **-ω**, ἀλλὰ **-α**, ὅπως τὰ οὐδέτερα τῆς κοινῆς β' κλίσεως : τὰ ἔμπλεα (ὅπως π. χ. τὰ δίκαια).

Β') Τ ρ ι τ ὀ κ λ ι τ α

1. Φωνηεντόληκτα. Τρικατάληκτα

§ 119. Παραδείγματα τρικαταλήκτων ἐπιθέτων

Ἐ ν ι κ ὀ ς

εὐθύ-ς	εὐθεῖα	εὐθύ	ἡμισυ-ς	ἡμίσεια	ἡμισυ
εὐθέ-ος	εὐθείας	εὐθέ-ος	ἡμίσε-ος	ἡμισείας	ἡμίσε-ος
εὐθεῖ	εὐθεῖα	εὐθεῖ	ἡμίσει	ἡμισεία	ἡμίσει
εὐθύ-ν	εὐθεῖαν	εὐθύ	ἡμισυ-ν	ἡμίσειαν	ἡμισυ
εὐθύ	εὐθεῖα	εὐθύ	ἡμισυ	ἡμίσεια	ἡμισυ

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς

εὐθεῖς	εὐθεῖαι	εὐθέ-α	ἡμίσεις	ἡμίσειαι	ἡμίσε-α (καὶ ἡμίση)
εὐθέ-ων	εὐθειῶν	εὐθέ-ων	ἡμισέ-ων	ἡμισειῶν	ἡμισέ-ων
εὐθέ-σι	εὐθείαις	εὐθέ-σι	ἡμίσε-σι	ἡμισείαις	ἡμίσε-σι
εὐθεῖς	εὐθείας	εὐθέ-α	ἡμίσεις	ἡμισείας	ἡμίσεα (καὶ ἡμίση)
εὐθεῖς	εὐθεῖαι	εὐθέ-α	ἡμίσεις	ἡμίσειαι	ἡμίσεα (καὶ ἡμίση)

§ 120. Τὰ εἰς **-υς** τρικατάληκτα ἐπίθετα τὰ πλεῖστα εἶναι ὀξύτονα : (*βαθύς, βαρύς, εὐρύς, παχύς, ταχύς* κτλ.)· βαρύτονα δὲ εἶναι μόνον τὸ **ἡμισυς** καὶ **θῆλυς** (*θήλεια, θῆλυ*). Τὸ δὲ θηλυκὸν αὐτῶν σχηματίζεται ἀπὸ τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς **-ε**, μὲ τὴν κατάληξιν **-ια** : (*βαρέ-ια*) **βαρεῖα**.

§ 121. Κατὰ τὴν γ' κλίσιν κλίνονται καὶ δικατάληκτα ἐπίθετα εἰς **-υς** (γεν. **-υος** ἢ **-εος**) σύνθετα, μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνομα φωνεντόληκτον, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς **-υς** (γεν. **-υος** ἢ **-εως**), ὡς

ὀ	ἦ	εὐβοτρυ-ς	τὸ	εὐβοτρυ	δίπηχυ-ς	δίπηχυ
τοῦ	τῆς	εὐβότρου-ος	τοῦ	εὐβότρου-ος	διπήχε-ος	διπήχε-ος
τῶ	τῆ	εὐβότρου-ῖ	τῶ	εὐβότρου-ῖ	διπήχει	διπήχει
τὸν	τὴν	εὐβοτρυ-ν	τὸ	εὐβοτρυ	δίπηχυ-ν	δίπηχυ
		κλπ.		κλπ.	κλπ.	κλπ.
οἱ	αἱ	εὐβότρου-ες	τὰ	εὐβότρου-α	διπήχεις	διπήχε-α
						(καὶ διπήχη)
τῶν		εὐβοτρώ-ων	τῶν	εὐβοτρώ-ων	διπηχέ-ων	
		κλπ.		κλπ.	κλπ.	

2. Συμφωνόληκτα

§ 122. α') Ἀφωνόληκτα

Ἐνικὸς

(θ. ἀπαντ-)

(θ. χαριεντ-, χαριετ-)

ἄπας	ἄπασα	ἄπαν	χαρίεις	χαρίεσσα	χαρίεν
ἄπαντ-ος	ἀπάσης	ἄπαντ-ος	χαριεντ-ος	χαριέσσης	χαριεντ-ος
ἄπαντ-ι	ἀπάση	ἄπαντ-ι	χαριεντ-ι	χαριέσση	χαριεντ-ι
ἄπαντ-α	ἄπασαν	ἄπαν	χαριεντ-α	χαρίεσσαν	χαρίεν
ἄπας	ἄπασα	ἄπαν	χαρίεν	χαρίεσσα	χαρίεν

Πληθυντικοὺς

ἅπαντ-ες	ἅπασαι	ἅπαντ-α	χαρίεντ-ες	χαρίεσσαί	χαρίεντ-α
ἅπάντ-ων	ἅπασῶν	ἅπάντ-ων	χαριέντ-ων	χαριεσσῶν	χαριέντ-ων
ἅπα-σι	ἅπάσαις	ἅπα-σι	χαρίε-σι	χαρίεσσαίς	χαρίε-σι
ἅπαντ-ας	ἅπάσας	ἅπαντ-α	χαρίεντ-ας	χαρίεσσας	χαρίεντ-α
ἅπαντ-ες	ἅπασαι	ἅπαντ-α	χαρίεντ-ες	χαρίεσσαί	χαρίεντ-α

Ἑνικοὺς

Πληθυντικοὺς

ἄκων	ἄκουσα	ἄκων	ἄκοντ-ες	ἄκουσαι	ἄκοντ-α
ἄκοντ-ος	ἄκούσης	ἄκοντ-ος	ἄκόντ-ων	ἄκουσῶν	ἄκόντ-ων
ἄκοντ-ι	ἄκούσῃ	ἄκοντ-ι	ἄκου-σι	ἄκούσαις	ἄκου-σι
ἄκοντ-α	ἄκουσαν	ἄκων	ἄκοντ-ας	ἄκούσας	ἄκοντ-α
ἄκων	ἄκουσα	ἄκων	ἄκοντ-ες	ἄκουσαι	ἄκοντ-α

(βλ. § 80 κ. ἐ.).

Σημείωσις. Κατὰ τὰ ἅπας κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον πᾶς, πᾶσα, πᾶν (παντός, παντί — πάντες, πάντων), (βλ. § 36, 4, ε' καὶ § 101 - § 103).

Κατὰ τὸ ἐπίθετον χαρίεις κλίνονται καὶ τὰ ἐπίθετα ἀστερόεις (ἀστερόεσσα, ἀστερόεν), ἰχθυοίεις, ὕληεις, φωνήεις (φωνήεσσα, φωνήεν) κτλ. Τούτων ἡ πληθυντικὴ δοτικὴ καὶ τὸ θηλυκὸν σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα εἰς -ετ : (τοῖς φωνήετ-σι =) φωνήεσι, (ἡ φωνήετ-ια =) φωνήεσσα (βλ. § 33, 4 καὶ § 36, 4 γ').

Κατὰ τὸ ἄκων κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον ἐκῶν, ἐκοῦσα, ἐκόν' (βλ. § 36, 4 καὶ § 81).

§ 123. Ἀφωνόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα εἶναι προσέτι :

1) δικατάληκτα ἐπίθετα σύνθετα, μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνομα οὐσιαστικὸν τριτόκλιτον ἀφωνόληκτον. Τὰ ἐπίθετα ταῦτα κλίνονται κατὰ τὸ πλεῖστον ὅπως καὶ τὸ δεύτερον συνθετικὸν των, οἶον

ὁ, ἡ ἄχαρις, τὸ ἄχαρι — τοῦ, τῆς ἀχάριτος — τόν, τὴν ἄχαριν κτλ. (βλ. § 82).

ὁ, ἡ εὐελπις, τὸ εὐέλπι — τοῦ, τῆς εὐέλπιδος — τόν, τὴν εὐέλπιν κτλ. — οἱ, αἱ εὐέλπιδες, τῶν εὐελπίδων κτλ.

ὁ, ἡ δίπους, τὸ δίπουν κτλ. (βλ. § 82, Σημ. 1).

ὁ, ἡ μονόδους, τὸ μονόδουν — τοῦ, τῆς μονόδοντος, τοῦ μονόδοντος κτλ. (βλ. § 81 κ. ἐ.).

2) μονοκατάληκτα ἐπίθετα ἀπλᾶ ἢ σύνθετα, οἶον

ὁ, ἡ βλάξ — τοῦ, τῆς βλακ-ὸς κτλ., ὁ, ἡ ἀρπαξ — τοῦ, τῆς ἀρ-
παγ-ος κτλ.·

ὁ, ἡ πένης — τοῦ, τῆς πένητ-ος κτλ., ὁ, ἡ φυγάς — τοῦ, τῆς φυ-
γάδ-ος κτλ.·

ὁ, ἡ ἄπαις — τοῦ, τῆς ἄπαιδ-ος κτλ., ὁ, ἡ ἐπηλυς — τοῦ, τῆς ἐπή-
λυδ-ος κτλ.

β') Ἐνρινόληκτα καὶ ὕγρόληκτα

§ 124. α'. Τρικατάληκτα

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. μελαν-)

μέλας	μέλαινα	μέλαν	μέλαν-ες	μέλαιναι	μέλαν-α
μέλαν-ος	μελαίνης	μέλαν-ος	μελάν-ων	μελαινῶν	μελάν-ων
μέλαν-ι	μελαίνη	μέλαν-ι	μέλα-σι	μελαίναις	μέλα-σι
μέλαν-α	μέλαιναν	μέλαν	μέλαν-ας	μελαίνας	μέλαν-α
μέλαν	μέλαινα	μέλαν	μέλαν-ες	μέλαιναι	μέλαν-α

Οὕτω κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον **τάλας** (*τάλαινα, τάλαν*)· (βλ. § 33, 35).

§ 125. Τῶν τριτοκλίτων τρικαταλήκτων ἐπιθέτων τὸ θηλυκὸν

1) λήγει πάντοτε εἰς **α** βραχύ : *ταχύς, ταχειῖα* — *πᾶς, πᾶσα* — *φωνήεις, φωνήεσσα* — *έκών, έκοῦσα* — *τάλας, τάλαινα*·

2) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζεται πάντοτε ἐπὶ τῆς ληγουσῆς : *τῶν ταχειῶν, πασῶν, φωνηεσῶν, έκουσῶν, ταλαιῶν* (βλ. καὶ § 111, 2).

§ 126. β'. Δικατάληκτα

Ἐνικὸς

(θ. εὔδαιμων-, εὔδαιμον-)

(θ. ἄρρην-, ἄρρεν-)

ὁ	ἡ	εὔδαιμων	τὸ	εὔδαιμον	ὁ	ἡ	ἄρρην	τὸ	ἄρρεν
τοῦ	τῆς	εὔδαιμον-ος	τοῦ	εὔδαιμον-ος	τοῦ	τῆς	ἄρρεν-ος	τοῦ	ἄρρεν-ος
τῷ	τῇ	εὔδαιμον-ι	τῷ	εὔδαιμον-ι	τῷ	τῇ	ἄρρεν-ι	τῷ	ἄρρεν-ι
τὸν	τὴν	εὔδαιμον-α	τὸ	εὔδαιμον	τὸν	τὴν	ἄρρεν-α	τὸ	ἄρρεν
ᾧ		εὔδαιμον			ᾧ		ἄρρεν		

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς

οἱ αἱ εὐδαίμον-ες τὰ εὐδαίμον-α οἱ αἱ ἄρρεν-ες τὰ ἄρρεν-α
 τῶν εὐδαιμόν-ων τῶν ἄρρέν-ων
 τοῖς ταῖς εὐδαίμο-σι τοῖς εὐδαίμο-σι τοῖς ταῖς ἄρρε-σι τοῖς ἄρρε-σι
 τοὺς τὰς εὐδαίμον-ας τὰ εὐδαίμον-α τοὺς τὰς ἄρρεν-ας τὰ ἄρρεν-α
 ὦ εὐδαίμον-ες ὦ εὐδαίμον-α ὦ ἄρρεν-ες ὦ ἄρρεν-α

'Ε ν ι κ ὸ ς

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς

ὁ ἡ ἀπάτωρ τὸ ἀπάτορ οἱ αἱ ἀπάτορ-ες τὰ ἀπάτορ-α
 τοῦ τῆς ἀπάτορ-ος τοῦ ἀπάτορ-ος τῶν ἀπατόρ-ων
 τῷ τῇ ἀπάτορ-ι τῷ ἀπάτορ-ι τοῖς ταῖς ἀπάτορ-σι τοῖς ἀπάτορ-σι
 τὸν τὴν ἀπάτορ-α τὸ ἀπάτορ τοὺς τὰς ἀπάτορ-ας τὰ ἀπάτορ-α
 ὦ ἀπάτορ* ὦ ἀπάτορ-ες ὦ ἀπάτορ-α

§ 127. Ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα εἶναι προσ-
 ἔτι μονοκατάληκτα ἐπίθετα ἀπλᾶ ἢ σύνθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνο-
 μα οὐσιαστικὸν τριτόκλιτον ἐνρινόληκτον ἢ ὑγρόληκτον, οἶον

ὁ ἡ μάκαρ, τοῦ τῆς μάκαρ-ος, κτλ.
 ὁ ἡ ὑψάυχη, τοῦ τῆς ὑψάυχεν-ος, κτλ.
 ὁ ἡ μακρόχειρ, τοῦ τῆς μακρόχειρ-ος, κτλ.

§ 128. Τὰ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα

1) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουσιν πάντα ὁμοίαν μὲ τὸ
 θέμα, καὶ ἂν εἶναι διπλόθεμα, ὁμοίαν μὲ τὸ ἀσθενὲς θέμα : ὦ μέλαν,
 ὦ τάλαν — (ἐλεήμων, τὸ ἐλεῆμον) ὦ ἐλεῆμον — (νοήμων, τὸ νοῆμον) ὦ
 νοῆμον — (ἄρρην, ἄρρεν-ος) ὦ ἄρρεν — (ἀπάτωρ, ἀπάτορ-ος) ὦ ἀπάτορ*

2) ἐκ τῶν συνθέτων εἰς -ων τὰ πλεῖστα ἀναβιβάζουσιν τὸν τόνον
 εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ εἰς τὴν
 ἐνικὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ οὐδετέρου : (ὁ, ἡ
 εὐγνώμων) ὦ εὐγνωμον, τὸ εὐγνωμον (ὁ, ἡ εὐσχήμων) ὦ εὐσχημον,
 τὸ εὐσχημον ἄλλὰ. (ὁ, ἡ ἀμνήμων) ὦ ἀμνημον, τὸ ἀμνημον (ὁ, ἡ με-
 γαλόφρων) ὦ μεγαλόφρον, τὸ μεγαλόφρον.

* « αἱ δὲ εἰς -ορ ὑπὲρ δύο συλλαβάς κλητικαὶ ἐν ταύτῃ τῇ συλλαβῇ φυλάτ-
 τουσι τὸν τόνον, ἐν ἧ συλλαβῇ ἔχει αὐτὸν ἡ εὐθεΐα ». Ἡρωδιανός, Α, σελ. 419, 13 - 16.

γ') Σιγμόληκτα

§ 129. Τὰ σιγμόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα εἶναι πάντα δικατάληκτα, διπλόθεμα, εἰς **-ης** τὸ ἄρσενικὸν καὶ θηλυκὸν καὶ εἰς **-ες** τὸ οὐδέτερον, σύνθετα δὲ τὰ πλεῖστα, μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνομα οὐδέτερον σιγμόληκτον εἰς **-ος** ἢ ῥῆμα : ὁ, ἡ ὑγιής, τὸ ὑγιές — ὁ, ἡ εὐγενής, τὸ εὐγενές (εὐ, γένος) — ὁ, ἡ πλήρης, τὸ πλήρες — ὁ, ἡ εὐσεβής, τὸ εὐσεβές (εὐ, σέβομαι) — ὁ, ἡ ἀμελής, τὸ ἀμελές (ἀ, μέλει) — ὁ, ἡ εὐώδης, τὸ εὐῶδες (εὐ, ὄζω, θ. ὀδ-).

Παραδείγματα

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. ἐπιμελησ-, ἐπιμελεσ-)

ὁ	ἡ	ἐπιμελής	τὸ	ἐπιμελές	οἱ	αἱ	ἐπιμελεῖς	τὰ	ἐπιμελῆ
τοῦ	τῆς	ἐπιμελοῦς	τοῦ	ἐπιμελοῦς	τῶν		ἐπιμελῶν		
τῷ	τῇ	ἐπιμελεῖ	τῷ	ἐπιμελεῖ	τοῖς	ταῖς	ἐπιμελέσι	τοῖς	ἐπιμελέσι
τὸν	τὴν	ἐπιμελῆ	τὸ	ἐπιμελές	τούς	τάς	ἐπιμελεῖς	τὰ	ἐπιμελῆ
		ᾧ	ἐπιμελές		ᾧ	ἐπιμελεῖς	ᾧ	ἐπιμελῆ	

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. εὐήθησ-, εὐήθεσ-)

ὁ	ἡ	εὐήθης	τὸ	εὐήθες	οἱ	αἱ	εὐήθεις	τὰ	εὐήθη
τοῦ	τῆς	εὐήθους	τοῦ	εὐήθους	τῶν		εὐήθων		
τῷ	τῇ	εὐήθει	τῷ	εὐήθει	τοῖς	ταῖς	εὐήθεσι	τοῖς	εὐήθεσι
τὸν	τὴν	εὐήθη	τὸ	εὐήθες	τούς	τάς	εὐήθεις	τὰ	εὐήθη
		ᾧ	εὐήθες		ᾧ	εὐήθεις	ᾧ	εὐήθη	

Παρατηρήσεις

§ 130. Τὰ εἰς **-ης**, **-ες** σιγμόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα

1) ἀπὸ τὸ ἰσχυρὸν θέμα σχηματίζουν μόνον τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἄρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ γένους·

2) τοῦ ἄρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ γένους τὴν μὲν ἐνικὴν κλητικὴν σχηματίζουν ὁμοίαν μὲ τὸ ἀσθενές θέμα, τὴν δὲ πληθυντικὴν αἰτιατικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν πληθυντικὴν ὀνομαστικὴν : ὁ, ἡ εὐσεβής, ᾧ εὐσεβές — (οἱ, αἱ εὐγενεῖς) τοὺς, τάς εὐγενεῖς·

3) τὰ βαρύτερα εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τοῦ ἄρσενικοῦ καὶ τοῦ

θηλυκοῦ καὶ εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ οὐδετέρου ἀναβιβάζουν τὸν τόνον, εἰς δὲ τὴν πληθυντικὴν γενικὴν παντὸς γένους τονίζονται εἰς τὴν παραλήγουσαν παρὰ τὸν κανόνα : ὁ, ἡ συνή-
θης, ὦ σύνηθες, τὸ σύνηθες — ὁ, ἡ αὐτάρκης, ὦ αὐταρκες, τὸ αὐταρκες
— οἱ, αἱ πλήρεις, τὰ πλήρη, τῶν πλήρων (ἐκ τοῦ πληρέσ-ων, πλη-
ρέ-ων) — οἱ, αἱ εὐμεγέθεις, τὰ εὐμεγέθη, τῶν εὐμεγέθων (ἐκ τοῦ
εὐμεγεθέσ-ων, εὐμεγεθέ-ων) (βλ. § 25).

Σημείωσις 1. Τονίζονται κανονικῶς εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τοῦ ἀρ-
σενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ εἰς τὸ οὐδέτερον τὰ σύνθετα ὕσα λήγουν εἰς -ῶδης,
-ῶλης καὶ -ήρης : εὐῶδης, ὦ εὐῶδες, τὸ εὐῶδες—ἐξῶλης, ὦ ἐξῶλες, τὸ ἐξῶλες
—ξιφήρης, ὦ ξιφήρες, τὸ ξιφήρες.

Σημείωσις 2. Ἐπίθετον εἰς -ης ἀρχῆθεν ἦτο καὶ ἡ λέξις ἡ τριήρης (τῆς
τριήρους, τῇ τριήρει, τὴν τριήρη, ὦ τριήρες — αἱ τριήρεις, τῶν τριήρων, ταῖς τριή-
ρεσι, τὰς τριήρεις), ἐγένετο δὲ οὐσιαστικὸν ἡ λέξις αὕτη κατὰ παράλειψιν τῆς λέ-
ξεως ναῦς.

3. Ἄνωμαλα ἐπίθετα

§ 131. Συνήθη ἀνώμαλα ἐπίθετα τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι πέντε :
μέγας, πολὺς, πρᾶος, σῶος ἢ σῶς καὶ φροῦδος.

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. μεγα- καὶ μεγαλο-)

μέγας	μεγάλη	μέγα	μεγάλοι	μεγάλοι	μεγάλα
μεγάλου	μεγάλης	μεγάλου	μεγάλων	μεγάλων	μεγάλων
μεγάλω	μεγάλῃ	μεγάλω	μεγάλοις	μεγάλαις	μεγάλοις
μέγα-ν	μεγάλην	μέγα	μεγάλους	μεγάλας	μεγάλα
ὦ μέγα ἢ μεγάλε	μεγάλη	μέγα	μεγάλοι	μεγάλοι	μεγάλα

(θ. πολυ- καὶ πολλο-)

πολὺς	πολλή	πολύ	πολλοὶ	πολλοὶ	πολλά
πολλοῦ	πολλῆς	πολλοῦ	πολλῶν	πολλῶν	πολλῶν
πολλῶ	πολλῇ	πολλῶ	πολλοῖς	πολλαῖς	πολλοῖς
πολύ-ν	πολλήν	πολύ	πολλοὺς	πολλάς	πολλά
πολύ	πολλή	πολύ	πολλοὶ	πολλοὶ	πολλά

(θ. πραο- και πραε-)

πρᾶος	πραεῖα	πρᾶον	πρᾶοι	πραεῖαι	πραέα
πράου	πραείας	πράου	πραέων	πραειῶν	πραέων
πράω	πραεῖα	πράω	πραέσι	πραεῖαις	πραέσι
πρᾶον	πραεῖαν	πρᾶον	πράους	πραείας	πραέα
	κτλ.			κτλ.	

ὁ σῶς ἡ σῶς τὸ σῶν οἱ σῶ αἱ σῶ τὰ σᾶ
 τὸν σῶν τὴν σῶν τὸ σῶν τοὺς σῶς τὰς σῶς τὰ σᾶ

Οἱ ἄλλοι τύποι ἀναπληροῦνται ὑπὸ τοῦ ὁμαλοῦ σῶος, σῶα, σῶον.

Τὸ δὲ **φροῦδος, φρούδη** (καὶ **φροῦδος**), **φροῦδον** εἶναι ἐλλειπτικὸν καὶ εὐρίσκεται μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ.

Π α ρ ᾶ ρ τ η μ α

Κλίσις τῶν μετοχῶν

§ 132. Πᾶσαι αἱ μετοχαὶ εἶναι τρικατάληκτοι καὶ (ὅπως τῶν τρικαταλήκτων ἐπιθέτων) τὸ μὲν θηλυκὸν των κλίνεται πάντοτε κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν, τὸ δὲ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον ἄλλων μὲν κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν, ἄλλων δὲ κατὰ τὴν τρίτην (πρβλ. § 109, 1).

§ 133. Αἱ δευτερόκλιτοι μετοχαὶ λήγουν πᾶσαι εἰς **-μένος, -μένη, -μένον** : *γραφόμενος, γραφομένη, γραφόμενον* — *γεγραμμένος, γεγραμμένη, γεγραμμένον* (βλ. § 110, καλός, καλή, καλόν).

§ 134. Αἱ τριτόκλιτοι μετοχαὶ λήγουν

1) εἰς **-ᾶς, ᾶσᾶ, -ᾶν** : *λούσας, λούσασα, λούσαν* (τοῦ λούσαντ-ος, τῆς λουσάσης, τοῦ λούσαντ-ος κτλ., ὡ λούσας, ὡ λούσασα, ὡ λούσαν — οἱ λούσαντ-ες, αἱ λούσασαι, τὰ λούσαντ-α, τοῖς λούσασι κτλ.) (βλ. § 125, ἄπας)·

2) εἰς **-εῖς, -εῖσα, -έν** : *παιδευθεῖς, παιδευθεῖσα, παιδευθὲν* (τοῦ παιδευθέντ-ος, τῆς παιδευθείσης κτλ., ὡ παιδευθεῖς, ὡ παιδευθεῖσα, ὡ παιδευθὲν — οἱ παιδευθέντ-ες, αἱ παιδευθεῖσαι, τὰ παιδευθέντ-α, τοῖς παιδευθεῖ-σι κτλ.) (πρβλ. § 122, χαρίεις)·

3) εἰς **-οὓς, -οῦσα, -όν** : *διδούς, διδοῦσα, διδόν* (τοῦ διδόντ-ος, τῆς διδούσης, τοῦ διδόντ-ος κτλ., ὡ διδούς, ὡ διδοῦσα, ὡ διδόν — οἱ

διδόντ-ες, αἱ διδοῦσαι, τὰ διδόντ-α, τοῖς διδοῦ-σι κτλ.) (πρβλ. § 80), ὀδοῦς, ὀδόντ-ος)·

4) εἰς **-ύς, -ῦσα, -ύν** : ἀπολλύς, ἀπολλῦσα, ἀπολλύν (τοῦ ἀπολλύντ-ος, τῆς ἀπολλύσης, τοῦ ἀπολλύντ-ος κτλ., ὦ ἀπολλύς, ὦ ἀπολλῦσα, ὦ ἀπολλύν — οἱ ἀπολλύντ-ες, αἱ ἀπολλῦσαι, τὰ ἀπολλύντ-α, τοῖς ἀπολλῦ-σι κτλ.) (πρβλ. § 80, ἀνδριάς, καὶ § 122)·

5) εἰς **-ων, -ουσα, -ον** (ἢ **-ῶν, -ῶσα, -ῶν ἢ -ῶν, -οῦσα, -οῦν**) : γράφων, γράφουσα, γράφον (τοῦ γράφοντ-ος, τῆς γραφούσης, τοῦ γράφοντ-ος κτλ., ὦ γράφων, ὦ γράφουσα, ὦ γράφον, — οἱ γράφοντ-ες, αἱ γράφουσαι, τὰ γράφοντ-α, τοῖς γράφου-σι κτλ.) (βλ. § 122, ἄκων) — τιμῶν (τιμῶντ-ος), τιμῶσα (τιμώσης), τιμῶν (τιμῶντ-ος) (πρβλ. § 82, Σημ. 2, Ξενοφῶν) — καλῶν (καλοῦντ-ος), καλοῦσα (καλούσης) καλοῦν (καλοῦντ-ος)·

6) εἰς **-ῶς, -υῖα, -ός** : λελυκώς, λελυκυῖα, λελυκός.

(θ. λελυκωσ-, λελυκοτ-)	(θ. λελυκυσ-)	(θ. λελυκοσ-, λελυκοτ-)
λελυκώς	λελυκυῖα	λελυκός
λελυκός-ος	λελυκυῖας	λελυκός-ος
λελυκός-ι	λελυκυῖα	λελυκός-ι
λελυκός-α	λελυκυῖαν	λελυκός
ὦ λελυκώς	ὦ λελυκυῖα	ὦ λελυκός
λελυκός-ες	λελυκυῖαι	λελυκός-α
λελυκός-ων	λελυκυῖων	λελυκός-ων
λελυκός-σι	λελυκυῖαις	λελυκός-σι
κτλ.	κτλ.	κτλ.

7) εἰς **-ῶς, -ῶσα, ῶς** : ἐστῶς, ἐστῶσα, ἐστῶς (τοῦ ἐστῶτ-ος, τῆς ἐστῶσης, τοῦ ἐστῶτ-ος κτλ., ὦ ἐστῶς, κτλ., τοῖς ἐστῶσι κτλ.) (βλ. § 16, 9)·

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Ἡ λύσσα ἐκ τοῦ ἢ λυσάντ-ια, ἢ παιδευθεῖσα ἐκ τοῦ ἢ παιδευθέντ-ια, ἢ διδοῦσα ἐκ τοῦ ἢ διδόντ-ια, ἢ ἀπολλῦσα ἐκ τοῦ ἢ ἀπολλύντ-ια, ἢ γράφουσα ἐκ τοῦ ἢ γραφόντ-ια (βλ. § 36, 4, ε'), ἢ λελυκυῖα ἐκ τοῦ ἢ λελυκός-ια (βλ. § 33,3) — τοῖς λύσσασι, τοῖς παιδευθεῖσι, τοῖς διδοῦσι κτλ. ἐκ τοῦ λυσάντ-σι, παιδευθέντ-σι, δίδοντ-σι κτλ. (βλ. § 33, 5)·

§ 135. Ἡ ἐνική κλητική τοῦ ἄρσενικοῦ (ὅπως καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου) τῶν τριτοκλίτων μετοχῶν εἶναι πάντοτε ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικήν : ὁ γράφας — ὦ γράφας, ὁ λυθείς — ὦ λυθείς κτλ.

4. Παραθετικά

§ 136. Ἡ ιδιότης ἢ ποιότης, τὴν ὁποίαν δηλοῖ ἐν ἐπίθετον, δυνάμει νὰ ὑπάρχη εἰς περισσότερα τοῦ ἐνός ὄντα, ἀλλ' εἰς διάφορον βαθμὸν : **λευκός** ὁ ἄρτος, **λευκή** ἡ χιών, **λευκόν** τὸ ὄστον.

1) Ὅταν τὸ ἐπίθετον δηλοῖ, ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει ἀπλῶς τὴν δηλουμένην ὑπ' αὐτοῦ ποιότητα ἢ ιδιότητα, λέγεται ἐπίθετον **θετικῶ** **βαθμοῦ** ἢ **θετικόν** : ὁ **ὑψηλός** Ὀλυμπος.

2) Ὅταν τὸ ἐπίθετον δηλοῖ, ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει τὴν δηλουμένην ὑπ' αὐτοῦ ποιότητα ἢ ιδιότητα εἰς ἀνώτερον βαθμὸν ἐν συγκρίσει πρὸς ἐν ἄλλο οὐσιαστικὸν ὁμοειδὲς ἢ ἑτεροειδὲς ἢ ἐν συγκρίσει πρὸς **πολλὰ** ἄλλα, ὡς ἐν τι λαμβανόμενα, λέγεται ἐπίθετον **συγκριτικῶ** **βαθμοῦ** ἢ **συγκριτικόν** : ὁ Ὀλυμπος ἐστὶν **ὑψηλότερος** τῆς Ὀσσης — ἵππος **λευκότερος** χιόνος — χρυσὸς δὲ **κρείσσων** μυρίων λόγων βροτοῖς.

3) Ὅταν τὸ ἐπίθετον δηλοῖ ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει τὴν δηλουμένην ὑπ' αὐτοῦ ποιότητα ἢ ιδιότητα εἰς ἀνώτατον βαθμὸν **καθ' ἑαυτὸ** ἢ ἐν συγκρίσει πρὸς **πάντα τὰ ἄλλα** ὁμοειδῆ ὄντα, λέγεται ἐπίθετον **ὑπερθετικῶ** **βαθμοῦ** ἢ **ὑπερθετικόν** : ὁ **ὑψηλότερος** Ὀλυμπος — ὁ Ὀλυμπος ἐστὶ τὸ **ὑψηλότερον** πάντων τῶν ὀρέων τῆς Ἑλλάδος.

§ 137. Τὸ συγκριτικὸν καὶ τὸ ὑπερθετικὸν ἐνός ἐπιθέτου ὁμοῦ λέγονται μὲ ἐν ὄνομα **παραθετικά** τοῦ ἐπιθέτου· διακρίνονται δὲ ταῦτα ἀπὸ τοῦ θετικῶ δια τῆς καταλήξεως αὐτῶν.

Συνήθεις καταλήξεις τῶν παραθετικῶν καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι **-τερος**, (**-τέρα**, **-τερον**) διὰ τὸ συγκριτικὸν καὶ **-τατος**, (**-τάτη**, **-τατον**) διὰ τὸ ὑπερθετικόν.

α') Ὀ μ α λ ά π α ρ α θ ε τ ι κ ά

§ 138. Τὰ παραθετικά παντὸς ἐπιθέτου κανονικῶς σχηματίζονται ἐκ τοῦ θετικῶ, ἀφοῦ εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ (τοῦ ἀρσενικοῦ γένους) προστεθοῦν αἱ παραθετικά καταλήξεις, οἷον :

ξηρός	(θ. ξηρο-)	ξηρό-τερος	ξηρό-τατος
βραχός	(θ. βραχυ-)	βραχύ-τερος	βραχύ-τατος
ὑγιής	(θ. ὑγιεσ-)	ὑγιέσ-τερος	ὑγιέσ-τατος
χαρίεις	(θ. χαριεσ-)	χαριέσ-τερος,	χαριέσ-τατος

§ 139. Τοῦ θέματος τῶν δευτεροκλίτων ἐπιθέτων ὁ χαρακτήρ **ο**, ἐάν ἡ πρὸ αὐτοῦ συλλαβὴ εἶναι βραχεῖα, μετὰ τὴν προσθήκην τῶν παραθετικῶν καταλήξεων ἐκτείνεται εἰς **ω** (§ 32, 6) :

νέος	(θ. νεο-)	νεώ-τερος	νεώ-τατος *
σοφός	(θ. σοφο-)	σοφώ-τερος	σοφώ-τατος
ικανός	(θ. ικάνο-)	ικανώ-τερος	ικανώ-τατος
ἡσυχος	(θ. ἡσῦχο-)	ἡσυχώ-τερος	ἡσυχώ-τατος
τίμιος	(θ. τιμίο-)	τιμιώ-τερος	τιμιώ-τατος
Ἀλλὰ ἀνιαρός		ἀνιαρό-τερος	ἀνιαρό-τατος
ἰσχυρός		ἰσχυρό-τερος	ἰσχυρό-τατος
λιτός		λιτό-τερος	λιτό-τατος
ἐντίμος		ἐντιμό-τερος	ἐντιμό-τατος
ἀκίνδυνος		ἀκινδυνό-τερος	ἀκινδυνό-τατος
εὐθύμος		εὐθυμό-τερος	εὐθυμό-τατος
ἄλυπος		ἄλυπό-τερος	ἄλυπό-τατος
ἐλαφρός		ἐλαφρό-τερος	ἐλαφρό-τατος
σεμνός		σεμνό-τερος	σεμνό-τατος
ἐνδοξος		ἐνδοξό-τερος	ἐνδοξό-τατος (βλ. § 11,2).

§ 140. Πολλῶν ἐπιθέτων τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὰ παραθετικά σχηματίζονται οὐχὶ κανονικῶς διὰ τῆς προσθήκης μόνον τῶν παραθετικῶν καταλήξεων **-τερος** καὶ **-τατος** εἰς τὸ θέμα αὐτῶν, ἀλλὰ κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ παραθετικά ἄλλων ἐπιθέτων (πρβλ. νῦν : ἐλαφρός — **ἐλαφρῦ-τερος** ἀντὶ ἐλαφρό-τερος, κατὰ τὸ **βαρῦ-τερος**, γλυκός — **γλυκῶ-τερος** ἀντὶ γλυκύ-τερος, κατὰ τὸ **πικρῶ-τερος**). Οὕτω :

1) τὰ παραθετικά τῶν εἰς **-ων**, **-ον**, γεν. **-ονος** τριτοκλίτων ἐπιθέτων καὶ τῶν ἐπιθέτων **ἄσμενος** (= εὐχαριστημένος), **ἐρρωμένος** (= δυνατός) καὶ **πένης** (= πτωχός) σχηματίζονται εἰς **-έστερος** **-έστατος** (κατὰ τὰ παραθετικά τῶν εἰς **-ης**, **-ες** σιγμολόγητων) :

εὐδαιμόν	(θ. εὐδαιμον-)	εὐδαιμον-έσ-τερος	εὐδαιμον-έσ-τατος
ἄσμενος	(θ. ἄσμενο-)	ἄσμεν-έσ-τερος	ἄσμεν-έσ-τατος
ἐρρωμένος	(θ. ἐρρωμενο-)	ἐρρωμεν-έσ-τερος	ἐρρωμεν-έσ-τατος
πένης	(θ. πενητ-)	πεν-έσ-τερος	πεν-έσ-τατος

* Τὰ ἐπίθετα **κενός** καὶ **στενός** ἀρχῆθεν ἦσαν **κεινός**, **στεινός** καὶ δι' αὐτὸ τὰ ἀρχικά παραθετικά τῶν εἶναι **κενότερος**, **στενότερος** κτλ.

Ὅμοίως σχηματίζονται τὰ παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου **ἀπλοῦς** καὶ τῶν ἐπιθέτων τῶν συνθέτων μὲ δεύτερον συνθετικὸν τὸ ὄνομα **νοῦς** :

ἀπλοῦς	(θ. ἀπλοο-)	ἀπλοῦς-τερος	ἀπλοῦς-τατος
		(ἐκ τοῦ ἀπλο-έσ-τερος	ἀπλο-έσ-τατος)
εὔνους	(θ. εὔνοο-)	εὔνούς-τερος	εὔνούς-τατος
		(ἐκ τοῦ εὔνο-έσ-τερος	εὔνο-έσ-τατος)

2) τὰ παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου **παλαιός** σχηματίζονται οὐχὶ μὲ τὸ θέμα αὐτοῦ παλαιο-, ἀλλὰ μὲ θέμα τὸ ἐπίρρημα **πάλαι** : **παλαί-τερος**, **παλαί-τατος** (πρβλ. ἄνω — ἀνώ-τερος). Κατὰ δὲ τὰ παραθετικά ταῦτα τοῦ **παλαιός** ἐσχηματίσθησαν κατόπιν (μὲ ἀποκοπὴν τοῦ χαρακτηριστικοῦ **ο** τοῦ θέματος) καὶ τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων

γεραῖος	(γεραί-τερος	γεραί-τατος)
σχολαῖος	(σχολαί-τερος	σχολαί-τατος)

Κατὰ ταῦτα δὲ κατόπιν ἐσχηματίσθησαν τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων

ὄπιος	(ὄπι-αί-τερος	ὄπι-αί-τατος)
ἴδιος	(ἴδι-αί-τερος	ἴδι-αί-τατος ἀλλὰ καὶ
	ιδιώ-τερος	ιδιώ-τατος)
ἴσος	(ἴσ-αί-τερος	ἴσ-αί-τατος)

3) τὰ παραθετικά τῶν μονοκαταλήκτων ἐπιθέτων **ἄρπαξ**, **βλάξ**, **λάλος** (= φλύαρος), **κλέπτῃς** καὶ **πλεονέκτης** σχηματίζονται εἰς **-ίστερος**, **-ίστατος** (κατὰ τὰ παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου **ἄχαρις** — **ἀχαρίσ-τερος**, **ἀχαρίσ-τατος**) :

ἄρπαξ	(θ. ἄρπαγ-)	ἄρπαγ-ίστερος	ἄρπαγ-ίστατος
βλάξ	(θ. βλακ-)	βλακ-ίστερος	βλακ-ίστατος
λάλος	(θ. λαλο-)	λαλ-ίστερος	λαλ-ίστατος
κλέπτῃς	(θ. κλεπτα-)	κλεπτ-ίστερος	κλεπτ-ίστατος
πλεονέκτης	(θ. πλεονεκτα-)	πλεονεκτ-ίστερος	πλεονεκτ-ίστατος

Σημείωσις. Τοῦ ἐπιθέτου **φίλος** τὰ παραθετικά εἶναι καὶ **φίλ-τερος** καὶ **μᾶλλον φίλος**—**φίλ-τατος** καὶ **μάλιστα φίλος**.

β') Ἀνώμαλα παραθετικά

§ 141. Μερικῶν ἐπιθέτων τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὰ παραθετικά ἔχουν καταλήξεις οὐχὶ **-τερος**, **-τατος**, ἀλλὰ **-ίων**, **-ιον** εἰς τὸ συγκριτικὸν καὶ **-ιστος**, **-ίστη**, **-ιστον** εἰς τὸ ὑπερθετικόν.

Οὕτω μὲ διαφόρους φθογγικὰς παθήσεις καὶ ἀνωμαλίας σχηματίζονται τὰ παραθετικά τῶν ἐξῆς ἐπιθέτων :

αἰσχροῦς	ὁ, ἡ αἰσχίων	τὸ αἰσχιον	(θ. αἰσχ-)	αἰσχιστος
ἐχθροῦς	ὁ, ἡ ἐχθίων	τὸ ἐχθιον	(θ. ἐχθ-)	ἐχθιστος
ἡδύς	ὁ, ἡ ἡδίων	τὸ ἡδιον	(θ. ἡδ-)	ἡδιστος
καλός	ὁ, ἡ καλλίων	τὸ κάλλιον	(θ. καλλ-)	κάλλιστος
μέγας	ὁ, ἡ μείζων	τὸ μείζον	(ἐκ τοῦ μέγ-ων)	μέγιστος
ῥάδιος	ὁ, ἡ ῥάων	τὸ ῥᾶον	(θ. ῥα-)	ῥᾶστος
ταχύς	ὁ, ἡ θάττων	τὸ θᾶιτον	(θ. θαχ-)	τάχιστος
ἀγαθός	ὁ, ἡ ἀμείνων	τὸ ἄμεινον	(θ. ἀμειν-)	ἄριστος
	ὁ, ἡ βελτίων	τὸ βέλτιον	(θ. βελτ-)	βέλτιστος
	ὁ, ἡ κρείττων	τὸ κρεῖττον	(θ. κρετ-)	κράτιστος
			(πρὸβλ. κράτος)	
	ὁ, ἡ λῶων	τὸ λῶον	(θ. λω-)	λῶστος
κακός	ὁ, ἡ κακίων	τὸ κάκιον	(θ. κακ-)	κάκιστος
	ὁ, ἡ χειρῶν	τὸ χειρον	(θ. χειρ-)	χείριστος
	ὁ, ἡ ἥττων	τὸ ἥττον	(θ. ἡκ-)	ἐπίρρ. ἥκιστα
μικρός	μικρότερος			μικρότατος
	ὁ, ἡ ἐλάττων	τὸ ἔλαττον	(θ. ἐλάχ-)	ἐλάχιστος
ὀλίγος	ὁ, ἡ μείων	τὸ μείον	(θ. μει-)	ὀλίγιστος
πολύς	ὁ, ἡ πλέων	τὸ πλέον	(θ. πλε-)	πλεῖστος

γεν. τοῦ πλείονος καὶ τοῦ πλέονος.

§ 142. Τὰ εἰς -ίων (-ων), -ιον (-ον) συγκριτικὰ κλίνονται κατὰ τὸ ἐξῆς παράδειγμα :

Ἐνικὸς

(θ. ἀμεινων-, ἄμεινον- καὶ ἀμεινοσ-)

ὁ,	ἡ	ἀμείνων	τὸ	ἄμεινον
τοῦ,	τῆς	ἀμείνον-ος	τοῦ	ἀμείνον-ος
τῶ,	τῆ	ἀμείνον-ι	τῶ	ἀμείνον-ι
τόν,	τήν	ἀμείνον-α ἢ ἀμείνω	τὸ	ἄμεινον
	ᾧ	ἄμεινον	ᾧ	ἄμεινον

Πληθυντικὸς

οί, αἱ	ἄμεινον-ες ἢ ἀμείνους	τὰ	ἄμεινον-α ἢ ἀμείνω
τῶν	ἄμεινόν-ων	τῶν	ἄμεινόν-ων
τοῖς, ταῖς	ἄμεινο-σι	τοῖς	ἄμεινο-σι
τούς, τὰς	ἄμεινον-ας ἢ ἀμείνους	τὰ	ἄμεινον-α ἢ ἀμείνω
ὧ	ἄμεινον-ες ἢ ἀμείνους	ὧ	ἄμεινον-α ἢ ἀμείνω

(πρβλ. § 126, εὐδαίμων).

Σημείωσις. Οἱ τύποι **ἄμείνω, ἀμείνους** σχηματίζονται ἀπὸ τὸ σιγμοληκτον θέμα **ἄμεινοσ-** (ἀμεινοσ-α, ἀμεινοσ-ες βλ. 33, 3).

γ') Παραθετικά περιφραστικά καὶ ἑλλειπτικά

§ 143. Παραθετικά ἐπιθέτων σχηματίζονται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν καὶ διὰ περιφράσεως, ἥτοι τὸ μὲν συγκριτικὸν μὲ τὸ ἐπίρρημα **μᾶλλον** καὶ τὸ θετικὸν τοῦ ἐπιθέτου, τὸ δὲ ὑπερθετικὸν μὲ τὸ ἐπίρρημα **μάλιστα** καὶ τὸ θετικὸν τοῦ ἐπιθέτου : σοφός — **μᾶλλον** σοφός — **μάλιστα** σοφός (πρβλ. νῦν : πιὸ σοφός, πάρα πολὺ σοφός) (βλ. καὶ § 140, 3, Σημ.).

Περιφραστικῶς σχηματίζουσι τὰ παραθετικά

1) κανονικῶς αἱ μετοχαί : **συμφέρων** — **μᾶλλον** **συμφέρων** — **μάλιστα** **συμφέρων**

2) συνήθως μονοκατάληκτα ἐπίθετα : **εὐελπις** — **μᾶλλον** **εὐελπις** — **μάλιστα** **εὐελπις** κτλ.

§ 144. Πολλὰ ἐπίθετα, ἐπειδὴ δηλοῦν ποιότητα ἢ ιδιότητα, ἢ ὅποια δὲν δύναται νὰ παρουσιάσῃ διαφόρους βαθμούς, δὲν ἔχουσι παραθετικά. Τοιαῦτα ἐπίθετα ἄνευ παραθετικῶν εἶναι ὅσα δηλοῦν

1) ὕλην : **χαλκοῦς, ξύλινος**

2) καταγωγὴν ἢ συγγένειαν : **πατρικός, μητρῶος, παπῶος, ἀδελφικός, παιδικός**

3) τόπον ἢ χρόνον : **γήινος, θαλάσσιος, ἡμερινός, νυκτερινός**

4) μέτρον : **σιθαμιαίος, δίπηχυς**

Ἐπίσης πολλὰ σύνθετα μὲ πρῶτον συνθετικὸν τὸ ἐπίθετον **πᾶς** ἢ τὸ στερητικὸν **ἀ-** : **πάντιμος, πάγκαλος** — **ἀθάνατος, ἄυπνος**.

§ 145. Μερικῶν ἐπιθέτων ἑλλεῖπει τὸ θετικὸν ἢ ἐκτὸς τοῦ θετικοῦ ἑλλεῖπει καὶ τὸ ἕτερον τῶν παραθετικῶν. Τοῦτο συμβαίνει πρὸ πάντων εἰς ἐπίθετα, τὰ ὅποια παράγονται ἀπὸ ἐπίρρηματα ἢ προθέσεις :

(ἄνω)	ἀνώ-τερος	ἀνώ-τατος
(κάτω)	κατώ-τερος	κατώ-τατος
(πρὸ)	πρό-τερος	(προῶτος)
(ὑπὲρ)	ὑπέρ-τερος	ὑπέρ-τατος
—	ὑστερος	ὑστατος
(ἐπικρατῶν)	ἐπικρατέστερος	
(προτιμώμενος)	προτιμό-τερος	
—		ὑπατος
—	—	ἔσχατος

δ') Παραθετικά ἐπιρρήματα

§ 146. Παραθετικά σχηματίζουν καὶ πλεῖστα ἐπιρρήματα, πρὸ πάντων ὅσα παράγονται ἀπὸ ἐπίθετα, καθὼς καὶ ὅσα ἔχουν τοπικὴν ἢ χρονικὴν σημασίαν.

1) Τῶν ἐπιρρημάτων, τὰ ὅποια παράγονται ἐξ ἐπιθέτων, παραθετικὸν συγκριτικοῦ μὲν βαθμοῦ εἶναι ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τοῦ συγκριτικοῦ τοῦ ἐπιθέτου, ὑπερθετικοῦ δὲ βαθμοῦ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τοῦ ὑπερθετικοῦ αὐτοῦ :

(δίκαιος)	δικαίως	δικαιότερον	δικαιότατα
(σαφής)	σαφῶς	σαφέστερον	σαφέστατα
(ἡδύς)	ἡδέως	ἡδιον	ἡδιστα

Οὕτω καὶ

(ἀγαθός) εὖ — ἄμεινον, βέλτιον, κρεῖττον — ἄριστα, βέλτιστα, κράτιστα
 (ὀλίγος) ὀλίγον — ἔλαττον, μείον, ἥττον — ἐλάχιστα, ἥμιστα
 (πολὺς) πολὺ, μάλα — πλέον, μᾶλλον — πλεῖστον, πλεῖστα, μάλιστα.

2) Τῶν τοπικῶν ἐπιρρημάτων τὰ παραθετικά σχηματίζονται συνήθως μὲ τὰς καταλήξεις -τέρω, -τάτω, τῶν δὲ χρονικῶν μὲ τὰς καταλήξεις -τερον, -τατα :

ἄνω	—	ἀνωτέρω	ἀνωτάτω
κάτω	—	κατωτέρω	κατωτάτω
πέρα	—	περαιτέρω	—
ἐγγύς	—	ἐγγυτέρω	ἐγγυτάτω καὶ
	—	ἐγγύτερον	ἐγγύτατα
πόρρω	—	πορρωτέρω	πορρωτάτω
πρωὶ ἢ πρῶ	—	πρωιαίτερον	πρωιαίτατα καὶ
		πρωαίτερον	πρωαίτατα (πρβλ. § 140, 2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

§ 147. Ἄντωνυμίαι λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται εἰς τὸν λόγον ἀντὶ ὀνομάτων οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων: **ἐκεῖνος** γράφει (π.χ. ὁ Πλάτων)—**τοιοῦτος** ἦν Ἀριστείδης (δηλ. δίκαιος).

Αἱ ἀντωνυμίαι εἶναι ἑνέα εἰδῶν : προσωπικαί, δεικτικαί, ὀριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ, κτητικαί, αὐτοπαθεῖς, ἀλληλοπαθεῖς, ἐρωτηματικά, ἀόριστοι καὶ ἀναφορικά.

Σημείωσις. Πολλοὶ τύποι τῶν ἀντωνυμιῶν τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι οἱ ἴδιοι μετὰ τοὺς ἀντιστοίχους τύπους τῶν ἀντωνυμιῶν τῆς νέας γλώσσης, οἱ πλείστοι δὲ διαφέρουν.

α') Προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι

§ 148. Προσωπικαὶ λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν τὰ τρία πρόσωπα τοῦ λόγου, ἤτοι ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ὁμιλεῖ (**ἐγώ**, πρῶτον πρόσωπον), ἐκεῖνον, πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπευθύνεται ὁ λόγος (**σύ**, δεῦτερον πρόσωπον) καὶ ἐκεῖνον ἢ ἐκεῖνο, περὶ τοῦ ὁποῖου γίνεται ὁ λόγος (**ὄδε**, **οὗτος** κτλ., τρίτον πρόσωπον).

Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι κλίνονται ὡς ἑξῆς :

Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
α' προσ.	β' προσ.	γ' προσ.	α' προσ.	β' προσ.	γ' προσ.
ἐγώ	σύ	—	ἡμεῖς	ὑμεῖς	(σφεῖς)
ἐμοῦ, μου	σοῦ, σου	(οὖ)	ἡμῶν	ὑμῶν	(σφῶν)
ἐμοί, μοι	σοί, σοι	οἷ, οἶ	ἡμῖν	ὑμῖν	σφίσι(ν)
ἐμέ, με	σέ, σε	(ἐ)	ἡμᾶς	ὑμᾶς	(σφᾶς)

(Δυϊκός : α' προσ. **νώ**, **νῶν**, — β' προσ. **σφῶ**, **σφῶν** βλ. § 20, 1).

Σημείωσις. Ἐκ τῶν τύπων τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου εὐχρηστοὶ εἶναι κυρίως οἱ τύποι τῆς δοτικῆς οἷ, οἶ — σφίσιν. Ἀντὶ τῆς ἐλειπούσης ἐνικῆς ὀνομαστικῆς αὐτῆς γίνεται χρῆσις τῶν δεικτικῶν **ὄδε**, **οὗτος**, **ἐκεῖνος**, ἀντὶ δὲ τῶν πλαγίων πτώσεων αὐτῆς γίνεται συνήθως χρῆσις τῶν πλαγίων πτώσεων τῆς ὀριστικῆς ἀντωνυμίας.

Ὅταν πρὸς ἔμφασιν προστίθεται εἰς τοὺς τύπους τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τὸ (ἐγκλιτικὸν) μόριον **γέ**, τότε οἱ τύποι τοῦ ἐνικῆς τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ α' προσώπου τονίζονται ὡς ἑξῆς: **ἐγωγε**, **ἐμοῦγε**, **ἐμοιγε**, **ἐμέγε**.

δ') Δεικτικά ἄντωνυμιαί

§ 149. Δεικτικὰ λέγονται αἱ ἄντωνυμιαί, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν δεῖξιν.

Δεικτικαὶ ἄντωνυμιαί τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι αἱ ἑξῆς :

ὄδε	ἦδε	τόδε	(= αὐτὸς ἐδῶ, αὐτὸς δά)·
οὗτος	αὕτη	τοῦτο	(= ἐτοῦτος, αὐτός)·
ἐκεῖνος	ἐκείνη	ἐκεῖνο	
τοιόσδε	τοιάδε	τοιόνδε	— τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο(ν) (= τέτοιος)·
τοσόσδε	τοσήδε	τοσόνδε	— τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτον(ν) (= τόσος)·
τηλικόσδε	τηλικήδε	τηλικόνδε	— τηλικοῦτος, τηλικαύτη, τηλικοῦτο(ν).

§ 150. Ἐκ τῶν δεικτικῶν ἄντωνυμιῶν

1) ἢ ὄδε, ἦδε, τόδε κλίνεται ὅπως ἀκριβῶς τὸ ἄρθρον μὲ τὸ (ἐγκλιτικὸν) δὲ κατόπιν αὐτοῦ : τοῦδε, τῆσδε, τοῦδε — τῶδε, τῆδε, τῶδε κτλ. — οἶδε, αἶδε, τάδε — τῶνδε κτλ.

Ὁμοίως αἱ ἄντωνυμιαί τοιόσδε, τοιάδε, τοιόνδε — τοσόσδε, τοσήδε, τοσόνδε καὶ τηλικόσδε, τηλικήδε, τηλικόνδε κλίνονται μόνον κατὰ τὸ πρῶτον μέρος αὐτῶν (τοῖος, τοία, τοῖον — τόσος, τόση, τόσον — τηλίκος, τηλίκη, τηλίκον) μὲ τὸ ἐγκλιτικὸν δὲ κατόπιν : τοιόσδε, τοιάδε, τοιόνδε — τοιοῦδε, τοιαῶσδε, τοιοῦδε — τοιωῶδε κτλ.

2) ἢ οὗτος, αὕτη, τοῦτο κλίνεται ὡς ἑξῆς :

	Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
ὄν.	οὗτος	αὕτη	τοῦτο	οὗτοι	αὗται	ταῦτα
γεν.	τούτου	ταύτης	τούτου	τούτων	τούτων	τούτων
δοτ.	τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ	τούτοις	ταύταις	τούτοις
αἰτ.	τοῦτον	ταύτην	τοῦτο	τούτους	ταύτας	ταῦτα
κλητ.	ὦ οὗτος	αὕτη	—	—	—	—

Σημεῖοις. Ἐκτὸς τῶν κλητικῶν ὦ οὗτος καὶ ὦ αὕτη, ἄλλη κλητικὴ ἄντωνυμίας δὲν ὑπάρχει.

3) ἢ ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο κλίνεται ὡς δευτερόκλιτον τρικατάληκτον ἐπίθετον, ἀλλὰ χωρὶς ν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ οὐδετέρου (βλ. § 110, καλὸς)·

4) αἱ ἄντωνυμιαί τοιοῦτος, τοσοῦτος καὶ τηλικοῦτος (σύνθετοι ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων ἄντωνυμιῶν τοῖος, τόσος, τηλίκος καὶ τῆς οὔτος) κλίνονται ὁμοίως μὲ τὴν ἄντωνυμίαν οὔτος, αὕτη, τοῦτο· π. χ.

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

τοιοῦτος	τοιαύτη	τοιοῦτο(ν)	τοιοῦτοι	τοιαῦται	τοιαῦτα
τοιοῦτου	τοιαύτης	τοιοῦτου	τοιοῦτων	τοιοῦτων	τοιοῦτων
τοιοῦτῳ	τοιαύτῃ	τοιοῦτῳ	τοιοῦτοις	τοιαύταις	τοιοῦτοις
τοιοῦτον	τοιαύτην	τοιοῦτο(ν)	τοιοῦτους	τοιαύτας	τοιαῦτα

Ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τῶν ἀντωνυμιῶν τούτων διφ ο ρ ε ῖ τ α ι, ἤτοι λήγει εἰς -ο ἢ εἰς -ον: τοσοῦτο ἢ τοσοῦτον, τηλικοῦτο ἢ τηλικοῦτον.

Σημείωσις. Ἴνα ἐπιτείνηται περισσότερο ἢ δεικτικὴ σημασία τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν, προσέθετον πολλάκις οἱ ἀρχαῖοι εἰς τὸ τέλος αὐτῶν τὸ λεγόμενον δεικτικὸν -ι: οὔτοι (= οὔτος-ι), τουτοὶ κτλ., αὐτή, ταυτησι κτλ. (πρβλ. νῦν: ἐτοῦτο δά, αὐτὸ δά).

Ὁ τόνος τότε πίπτει πάντοτε ἐπὶ τοῦ δεικτικοῦ -ι (τὸ ὅποιον εἶναι μικρόν), ἐὰν δὲ πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη βραχὺ φωνῆεν, τοῦτο ἀποβάλλεται: ὀδί (= ὄδε-ι'), τουτί (= τοῦτο-ι), ταυτί (= ταῦτα-ι).

Τὸ δεικτικὸν -ι προσλαμβάνουν καὶ δεικτικὰ ἐπιρρήματα, ὡς ὠδί, οὔτωσι (= ἔτσι δά).

γ') Ὀριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ

§ 151. Ὀριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ λέγεται ἡ ἀντωνυμία αὐτός, αὐτή, αὐτό.

1) Ὀριστικὴ εἶναι ἡ ἀντωνυμία αὐτός (κατὰ πᾶσαν πτώσιν), ὅταν λαμβάνεται, ἵνα ὀρίση τι (ἤτοι ἵνα διαστείλῃ, ξεχωρίσῃ τι, ἀπὸ ἄλλα ὁμοειδῆ): *Κῦρος ἀποκτεῖναι λέγεται αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ Ἄρταγέρσην* (= μόνος του, αὐτοπροσώπως, καὶ ὄχι κανεὶς ἄλλος ἐκ τῶν ἀκολούθων του).

2) Ἐπαναληπτικὴ δὲ εἶναι ἡ ἀντωνυμία αὐτός (εἰς τὰς πλαγίας μόνον πτώσεις), ὅταν λαμβάνεται, ἵνα ἐπαναλάβῃ τι, περὶ τοῦ ὁποίου ἔγινε προηγουμένως λόγος: *Κλεάρχῳ συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἠγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικοὺς* (= τὸν ἐξετίμησε πολὺ καὶ τοῦ δίδει).

§ 152. Ἡ ἀντωνυμία αὐτός (αὐτή, αὐτό)

1) κλίνεται ὅπως ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία ἐκεῖνος (ἐκεῖνη, ἐκεῖνο)

2) λαμβάνεται καὶ μετὰ τοῦ ἄρθρου (ὁ αὐτός, ἡ αὐτή, τὸ αὐτό) καὶ τότε σημαίνει ὁ ἴδιος (ὄχι διάφορος).

Σημείωσις. Ὄταν πάσῃ κρᾶσιν μετὰ τοῦ ἄρθρου ἡ ἀντωνυμία αὐτός, τότε ἡ ἐνική ὀνομαστική καὶ αἰτιατική τοῦ οὐδετέρου αὐτῆς σχηματίζεται ὄχι μόνον μετὰ τὴν κατάληξιν -ο, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν κατάληξιν -ον : (τὸ αὐτὸ =) ταῦτό καὶ ταῦτόν· (βλ. § 27, 1 καὶ § 150, 4).

δ') Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι

§ 153. Κτητικαὶ λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν κτήσιν. Κτητικαὶ δὲ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι :

α' προσώπου, ἐπὶ ἐνὸς κτήτορος : **ἐμός, ἐμή, ἐμόν** (= ἰδικός μου)·

β' προσώπου, ἐπὶ ἐνὸς κτήτορος : **σός, σή, σόν** (= ἰδικός σου)·

α' προσώπου, ἐπὶ πολλῶν κτητόρων : **ἡμέτερος, ἡμετέρα, ἡμέτερον** (= ἰδικός μας)·

β' προσώπου, ἐπὶ πολλῶν κτητόρων : **ὕμετερος, ὑμετέρα, ὑμέτερον** (ἰδικός σας)·

Σημείωσις. Τοῦ γ' προσώπου κτητικὴ ἀντωνυμία ἀρχῆθεν ἦτο ἐπὶ ἐνὸς μὲν κτήτορος ἢ **έός, ἐή, ἐόν** (= ἰδικός του), ἐπὶ πολλῶν δὲ κτητόρων ἢ **σφέτερος, σφετέρα, σφέτερον** (= ἰδικός των)· ἀλλ' ἡ μὲν **έός, ἐή, ἐόν** εἶναι ὄλως ἄχρηστος εἰς τοὺς πεζοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς, ἡ δὲ **σφέτερος, σφετέρα, σφέτερον** σπανία, καὶ ἀντὶ αὐτῶν γίνεται χρῆσις τῆς γενικῆς τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ἢ τῆς ὀριστικῆς ἢ αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας: **ὁ τούτου πατήρ, ὁ πατήρ αὐτοῦ**—τοὺς **ἐκείνων φίλους, τοὺς ἑαυτῶν φίλους**.

ε') Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι

§ 154. Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται ἐπὶ αὐτοπαθείας, ἥτοι ὅταν δηλοῦνται ὅτι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἐνεργεῖ συγχρόνως καὶ πάσχει : **γνώθι σαυτὸν** (= γνώρισε σὺ τὸν ἑαυτὸν σου).

Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι ἔχουν μόνον τὰς πλαγίας πτώσεις, κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς :

	α' προσώπου		β' προσώπου	
	Ἐνικὸς			
	Ἄρσ.	Θηλ.	Ἄρσ.	Θηλ.
γεν.	ἑμαυτοῦ	ἑμαυτῆς	σεαυτοῦ	σεαυτῆς
δοτ.	ἑμαυτῷ	ἑμαυτῇ	σεαυτῷ	σεαυτῇ
αἰτ.	ἑμαυτόν	ἑμαυτήν	σεαυτόν	σεαυτήν

Πληθυντικός

	Ἄρσ.	Θηλ.	Ἄρσ.	Θηλ.
γεν.	ἡμῶν αὐτῶν	ἡμῶν αὐτῶν	ὑμῶν αὐτῶν	ὑμῶν αὐτῶν
δοτ.	ἡμῖν αὐτοῖς	ἡμῖν αὐταῖς	ὑμῖν αὐτοῖς	ὑμῖν αὐταῖς
αἰτ.	ἡμᾶς αὐτούς	ἡμᾶς αὐτάς	ὑμᾶς αὐτούς	ὑμᾶς αὐτάς

γ' προσώπου

Ἐνικός

	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
γεν.	ἑαυτοῦ	ἑαυτῆς	—
δοτ.	ἑαυτῷ	ἑαυτῇ	—
αἰτ.	ἑαυτὸν	ἑαυτήν	ἑαυτὸ

Πληθυντικός

	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
γεν.	ἑαυτῶν ἢ σφῶν αὐτῶν	ἑαυτῶν ἢ σφῶν αὐτῶν	—
δοτ.	ἑαυτοῖς ἢ σφίσιν αὐτοῖς	ἑαυταῖς ἢ σφίσιν αὐταῖς	—
αἰτ.	ἑαυτούς ἢ σφᾶς αὐτούς	ἑαυτάς ἢ σφᾶς αὐτάς	ἑαυτὰ

Σημείωσις 1. Οἱ τύποι **σεαυτοῦ, σεαυτῆς** κτλ., **ἑαυτοῦ, ἑαυτῆς** κτλ. εὐρίσκονται καὶ συνηρημένοι: **σαυτοῦ, σαυτῆς** κτλ., **αὐτοῦ, αὐτῆς** κτλ.

Σημείωσις 2. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμῖαι προῆλθον ἐκ συνεκφορᾶς τῶν πλαγιῶν πτώσεων τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν μετὰ τὰς πλαγίας πτώσεις τῆς ὀριστικῆς ἀντωνυμίας αὐτὸς (ἐμέ - αὐτόν = **ἑμαυτόν**, σέ - αὐτόν = **σεαυτόν** κτλ.), ὅπως τοῦτο καταφαίνεται εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν.

ς) Ἡ ἀλληλοπαθῆς ἀντωνυμία

§ 155. Ἀλληλοπαθῆς λέγεται ἡ ἀντωνυμία, ἡ ὁποία λαμβάνεται ἐπὶ ἀλληλοπαθείας, ἥτοι ὅταν δηλοῦται ὅτι δύο ἢ περισσότερα πρόσωπα ἐνεργοῦν καὶ πάσχουν ἀμοιβαίως: ἀγαπᾶτε **ἀλλήλους** (= ὁ εἷς τὸν ἄλλον).

Ἡ ἀλληλοπαθῆς ἀντωνυμία ἔχει μόνον τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ καὶ τοῦ δυϊκοῦ, κλίνεται δὲ ὡς ἐξῆς (πρβλ. § 110):

Πληθυντικός	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	ς
γεν.	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ἀλλήλοιν
δοτ.	ἀλλήλοις	ἀλλήλαις	ἀλλήλοις	ἀλλήλοιν
αἰτ.	ἀλλήλους	ἀλλήλας	ἀλληλα	ἀλλήλω

Σημείωσις. Ἡ ἀλληλοπαθῆς ἀντωνυμία προῆλθεν ἐκ συνεκφορᾶς τῶν τῆς ἄοριστου ἀντωνυμίας **ἄλλος**, ὡς **ἄλλοι - ἄλλους** (= ἀλλήλους), **ἄλλαι - ἄλλας** (= ἀλλήλας) κτλ.

ζ') Ἑρωτηματικά ἀντωνυμῖαι

§ 156. Ἑρωτηματικαὶ ἀντωνυμῖαι λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται ἐπὶ ἐρωτήσεως.

Ἑρωτηματικαὶ ἀντωνυμῖαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι :

1) τίς, τί (= ποῖος ;)

2) πότερος, ποτέρα, πότερον (= ποῖος ἀπὸ τοὺς δύο ;)

3) πόσος, πόση, πόσον

4) ποῖος, ποία, ποῖον (= ποιᾶς λογῆς ;)

5) πηλίκος, πηλίκη, πηλίκον (= ποῖας ἡλικίας ; πόσον μέγας ;)

6) ποδαπός, ποδαπή, ποδαπὸν (= ἀπὸ ποιοῦ μέρος ;)

7) πόστις, πόστη, πόστιον (= ποῖος κατὰ τὴν ἀλφαβητικὴν σειρὰν ; πρβλ. τρίτος, τέταρτος κτλ.)

8) ποσταῖος, ποσταία, ποσταῖον (= ἐντὸς πόσων ἡμερῶν ; πρβλ. τεταρταῖος).

§ 157. Ἐκτὸς τῆς ἀντωνυμῖας τίς, τί, αἱ λοιπαὶ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμῖαι εἶναι δευτερόκλιτοι τρικατάληκτοι (βλ. § 110).

Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία τίς, τί κλίνεται κατὰ τὴν γ' κλίσειν ὡς ἐξῆς :

	Ἐνικὸς		Πληθυντικὸς		Δυϊκὸς
	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	
ὄν.	τίς	τί	τίνες	τίνα	τίνε
γεν.	τίνος ἢ τοῦ	τίνος ἢ τοῦ	τίνων	τίνων	τίνοιιν
δοτ.	τίνι ἢ τῷ	τίνι ἢ τῷ	τίσι(ν)	τίσι(ν)	τίνοιιν
αἰτ.	τίνα	τί	τίνας	τίνα	τίνε

Σημείωσις. Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία τίς, τί δὲν τονίζεται ὅπως κανονικῶς τονίζονται τὰ μονοσύλλαβα (βλ. § 101).

η') Ἀόριστοι ἀντωνυμῖαι

§ 158. Ἀόριστοι λέγονται αἱ ἀντωνυμῖαι, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἀορίστως ἓν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα.

Ἀόριστοι ἀντωνυμῖαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι :

1) τίς, τί (= κάποιος, βλ. § 20, 2)

2) ὁ δεῖνα, ἡ δεῖνα, τὸ δεῖνα (= ὁ τάδε κτλ.)

3) ἔνιοι, ἔνιοι, ἔνια (= μερικοί).

§ 159. Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία *ἐνιοι, ἐναι, ἐνια* εὐρίσκεται μόνον εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ εἶναι δευτερόκλιτος τρικατάληκτος.

Ἡ *τίς, τί* καὶ ἡ *δεῖνα* κλίνονται κατὰ τὴν γ' κλίσειν ὡς ἐξῆς :

	Ἐνικὸς	Πληθυντικὸς		Δυϊκὸς	
	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	
ὄν.	τίς	τί	τινές	τινά ἢ ἄττα	τινέ
γεν.	τινός ἢ του	τινός ἢ του	τινῶν	τινῶν	τινοῖν
δοτ.	τινὶ ἢ τῷ	τινὶ ἢ τῷ	τισὶ (ν)	τισὶ (ν)	τινοῖν
αἰτ.	τινά	τί	τινάς	τινά ἢ ἄττα	τινέ

	Ἐνικὸς			Πλυθυντικὸς		
ὄν.	ὁ	ἡ	τὸ	δεῖνα	οἱ	αἱ
γεν.	τοῦ	τῆς	τοῦ	δεῖνος	τῶν	δεῖνων
δοτ.	τῷ	τῇ	τῷ	δεῖνι	(τοῖς ταῖς)	δεῖσι)
αἰτ.	τὸν	τὴν	τὸ	δεῖνα	τούς τὰς	δεῖνας

Σημείωσις. Ἡ ἀντωνυμία *δεῖνα* λαμβάνεται καὶ ἀκλιτος: τοῦ, τῆς *δεῖνα* — τῷ, τῇ *δεῖνα* — τόν, τὴν *δεῖνα* — πληθ. οἱ *δεῖνα*, τῶν *δεῖνα* κτλ.

§ 160. Ὡς ἀόριστοι ἀντωνυμίαι λαμβάνονται καὶ αἱ ἐξῆς λέξεις, αἱ ὁποῖαι εἰδικώτερον καλοῦνται ἐπιμεριστικαὶ ἀντωνυμίαι :

- 1) *πᾶς, πᾶσα, πᾶν* (= ὁ καθείς· βλ. § 122)·
- 2) *ἐκαστος, ἐκάστη, ἐκαστον* (βλ. § 110)·
- 3) *ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο* (βλ. § 150, 3, ἐκεῖνος)·
- 4) *οὐδείς, οὐδεμία, οὐδέν* — *μηδείς, μηδεμία, μηδέν* (= κανείς)·
- 5) *ἀμφοτέροι, ἀμφοτέραι, ἀμφοτέρα* (= καὶ οἱ δύο· βλ. § 159, ἐνιοί)·
- 6) *ἐκάτερος, ἐκατέρα, ἐκάτερον* (= καθείς ἀπὸ τούς δύο)·
- 7) *ἕτερος, ἕτερα, ἕτερον* (= ἄλλος, ἐπὶ δύο)·
- 8) *οὐδέτερος, οὐδετέρα, οὐδέτερον* — *μηδέτερον, μηδετέρα, μηδέτερον* (= οὔτε ὁ εἷς οὔτε ὁ ἄλλος)·
- 9) *ποσός, ποσὴ, ποσόν* (= κάμποσος· βλ. § 156, 3)·
- 10) *ποιός, ποιὰ, ποιόν* (= κάποιος λογῆς· βλ. § 156, 4)·
- 11) *ἀλλοδαπός, ἀλλοδαπή, ἀλλοδαπόν* (= ἀπὸ ἄλλον τόπον· βλ. § 156, 6)·

Σημείωσις. Ἡ ἐπιμεριστικὴ ἀντωνυμία *οὐδείς, οὐδεμία, οὐδέν* (*μηδείς, μηδεμία, μηδέν*) κλίνεται ὅπως τὸ ἀριθμητικὸν *εἷς, μία, ἐν*, ἀλλὰ εἰς τὸ ἀρσενικὸν γένος ἔχει καὶ πληθυντικὸν ἀριθμὸν :

	Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς	
	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.		
ὄν.	οὐδεις	οὐδεμία	οὐδέν		οὐδένες
γεν.	οὐδενός	οὐδεμιᾶς	οὐδενός		οὐδένων
δοτ.	οὐδενί	οὐδεμιᾶ	οὐδενί		οὐδέσι
αἰτ.	οὐδένα	οὐδεμίαν	οὐδέν		οὐδένας

δ') Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι

§ 161. Ἀναφορικαὶ λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι, διὰ τῶν ὁποίων κανονικῶς μία πρότασις ὀλόκληρος ἀναφέρεται (ἤτοι ἀποδίδεται) εἰς μίαν λέξιν ἄλλης προτάσεως: "Ἔστι Δίκης ὀφθαλμός, **ὅς** τὰ πάνθ' ὀρᾷ.

Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλωσσης εἶναι :

1) ὅς, ἥ, ὃ (= ὁ ὁποῖος, ἡ ὁποία, τὸ ὁποῖον)·

2) ὅσπερ, ἥπερ, ὅπερ (= ὁ ὁποῖος ἀκριβῶς)·

3) ὅστις, ἥτις, ὅ,τι (= ὅποιος, ὅποια, ὅποιο)·

4) ὁπότερος, ὁποτέρα, ὁπότερον (= ὅποιος ἀπὸ τοὺς δύο· πρβλ.

§ 156, 2)·

5) ὅσος, ὅση, ὅσον (πρβλ. § 156, 3)·

6) οἷος, οἷα, οἷον (= τέτοιος πού· πρβλ. § 156, 4)·

7) ὁποῖος, ὁποία, ὁποῖον (= ὅποιας λογῆς· πρβλ. § 156, 4)·

8) ἡλίκος, ἡλίκη, ἡλίκον
ὀπηλίκος, ὀπηλίκη, ὀπηλίκον } (= ὅσον μέγας· πρβλ. 156, 5)·

9) ὀποδαπός, ὀποδαπή, ὀποδαπὸν (= ἀπὸ τὸν τόπον πού· πρβλ.

§ 156, 6)·

§ 162. Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι **ὅς, ὅσπερ** καὶ **ὅστις** κλίνονται ὡς ἐξῆς (πρβλ. § 150, 1 καὶ § 159) :

	Ἐνικὸς					
	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
ὄν.	ὅς	ἥ	ὃ	ὅσπερ	ἥπερ	ὅπερ
γεν.	οὗ	ἥς	οὗ	οὗπερ	ἥσπερ	οὗπερ
δοτ.	ᾧ	ἥ	ᾧ	ᾧπερ	ἥπερ	ᾧπερ
αἰτ.	ὄν	ἦν	ὃ	ὄνπερ	ἦνπερ	ὅπερ

	Πληθυντικὸς					
ὄν.	οἷ	αἷ	ᾧ	οἷπερ	αἷπερ	ᾧπερ
γεν.	ᾧν	ᾧν	ᾧν	ᾧνπερ	ᾧνπερ	ᾧνπερ
δοτ.	οἷς	αἷς	οἷς	οἷσπερ	αἷσπερ	οἷσπερ
αἰτ.	οἷς	ᾧς	ᾧ	οἷσπερ	ᾧσπερ	ᾧπερ

Ἐνικὸς

ὄν.	ὄστις	ἦτις	ὄ,τι
γεν.	οὐτινος ἢ ὄτου	ἦστινος	οὐτινος ἢ ὄτου
δοτ.	ὤτινι ἢ ὄτω	ἦτινι	ὤτινι ἢ ὄτω
αἰτ.	ὄντινα	ἦντινα	ὄ,τι

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἴτινες	αἴτινες	ἄτινα ἢ ἄττα
γεν.	ὄντωνων	ὄντωνων	ὄντωνων
δοτ.	οἴστισι	αἴστισι	οἴστισι
αἰτ.	οὐστινας	ἄστινας	ἄτινα ἢ ἄττα

§ 163. Πίναξ τῶν συσχετικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων

Ἐρωτηματικά	Δεικτικά	Ἀόριστοι	Ἀναφορικά
τίς ;	ὄδε, οὐτος, ἐκεῖνος	τίς, οὐδεῖς, ὁ δεῖνα, ἕκαστος, ἄλλος, ἕνιοι	ὄς, ὄστις
πότερος ;	(ὁ ἕτερος)	οὐδέτερος, ἐκάτερος, ἕτερος, ἀμφοτέροι	ὄπότερος
πόσος ; ποῖος ; πηλίκος ;	τοσόσδε, τοσοῦτος τοιόσδε, τοιοῦτος τηλικόσδε, τηλικούτος	ποσός ποιός —	ὄσος, ὄπόσος οἴος, ὄποῖος ἡλίκος, ὄπηλίκος
ποδαπός ;		—	ὄποδαπός
ποῦ ;	ἐνθάδε, ἐνταῦθα αὐτοῦ, ἐκεῖ	πού	οὔ, ὄπου, ἐνθα
ποῖ ;	ἐνθάδε, ἐνταῦθα αὐτόσε, ἐκεῖσε	ποῖ	οἶ, ὄποι, ἐνθα
πόθεν ;	ἐνθένδε, ἐντεῦθεν αὐτόθεν, ἐκεῖθεν	ποθὲν	ἔθεν, ὄπόθεν, ἐνθεν
πότε ;	τότε	ποτὲ	ὄτε, ὄπότε
πηνίκα ;	τηνικάδε, τηνικάυτα	—	ἡνίκα, ὄτηνίκα
πῆ ;	τῆδε, ταύτη	πῆ	ἡ, ἡπερ, ὄπη
πῶς ;	ὤδε, οὕτως(ς)	πῶς	ὤς, ὤσπερ, ὄπως

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ

§ 164. Τὰ ἀριθμητικά, ἤτοι αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ὠρισμένον πλῆθος ἢ μέτρον, εἶναι ὀνόματα ἐπίθετα ἢ οὐσιαστικά καὶ ἐπιρρήματα.

α΄) Ἀριθμητικά ἐπίθετα

§ 165. Τὰ ἀριθμητικά ἐπίθετα λέγονται

1) ἀπόλυτα, ὅταν δηλοῦν ἀπλῶς ὠρισμένον πλῆθος ὄντων τινῶν **ἀπολύτως**, ἤτοι ἀσχέτως πρὸς ἄλλα ὄντα : **εἷς** στρατιότης, **δέκα** βιβλία·

2) τακτικά, ὅταν δηλοῦν τὴν τάξιν, ἤτοι τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν κατέχει τι ἐντὸς μιᾶς σειρᾶς ὁμοειδῶν ὄντων : **ἡ δεκάτη** ἡμέρα τοῦ μηνός — **τὸ πέμπτον** ἔτος τοῦ πολέμου.

Τῶν τακτικῶν ἀριθμητικῶν τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῆ μέχρι μὲν τοῦ 19 ἢ κατάληξις **-τος**, ἀπὸ δὲ τοῦ 20 καὶ ἄνω ἡ κατάληξις **-στός** : (τρία) **τρι-τος**, (δέκα) **δέκα-τος**, (εἴκοσι) **εἰκο-στός**, (τριάκοντα) **τριακο-στός**, (χίλιοι) **χιλιοστός** (βλ. § 110, καλός)·

3) χρονικά, ὅταν δηλοῦν χρόνον, ἤτοι τὸν ἀριθμὸν τῆς ἡμέρας, κατὰ τὴν ὁποίαν συμβαίνει κάτι τι, ἀφοῦ τοῦτο ἤρχισε μίαν προηγουμένην ἡμέραν : **ἐναταῖος** ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας (= τὴν ἐνάτην ἡμέραν, ἀφότου ἐξεκίνησε)·

Τὰ χρονικά ἀριθμητικά σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν τακτικῶν, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῆ ἡ κατάληξις **-αῖος** : (τρίτος) **τριτ-αῖος**, (τέταρτος) **τεταρτ-αῖος** **πυρετός** (βλ. § 110, δίκαιος)·

4) πολλαπλασιαστικά, ὅταν δηλοῦν ἀπὸ πόσα μέρη σύγκειται κάτι τι : ἄλλα **τριπλοῦν**.

Καὶ τῶν πολλαπλασιαστικῶν ἀριθμητικῶν τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῆ ἡ κατάληξις **-πλοῦς** : (τρία) **τρι-πλοῦς**, (ἑπτὰ) **ἑπτα-πλοῦς** (βλ. § 115, Σημ.)·

5) ἀναλογικά, ὅταν δηλοῦν ποία ἢ ἀναλογία ἐνός ποσοῦ πρὸς ἄλλο ποσὸν ὁμοειδές, ἤτοι ποσάκις ἐν ποσὸν εἶναι μεγαλύτερον ἄλλου ὁμοειδοῦς ποσοῦ : ὁ τῶν Περσῶν στρατός ἦν **δεκαπλάσιος** τοῦ τῶν Ἑλλήνων.

Καὶ τῶν ἀναλογικῶν ἀριθμητικῶν τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ προστεθῆ εἰς αὐτὸ ἡ κατάληξις **-πλάσιος** : (τρία) **τρι-πλάσιος**, (δέκα) **δεκα-πλάσιος** (βλ. § 110. δίκαιος).

§ 166. Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν, τὰ ἀπὸ τοῦ **πέντε** μέχρι τοῦ **ἐκατὸν** εἶναι ἄκλιτα· τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ **διακόσιοι** (διακόσια, διακόσια) καὶ ἔνω εἶναι τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ (βλ. § 110, δίκαιος).

Ἐνίοτε ὅμως λαμβάνονται ταῦτα καὶ εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν μετὰ ὀνόματα περιληπτικά : **διακοσία ἵππος** (= 200 ἵππεῖς), **χιλία ναῦς** (= 1000 νῆες).

Τὰ τέσσαρα πρῶτα ἀπόλυτα ἀριθμητικά κλίνονται ὡς ἐξῆς :

ὄν.	εἰς	μία	ἓν	δύο	τρεις	τρία	τέτταρες	τέτταρα
γεν.	ἐνός	μιᾶς	ἐνός	δυοῖν	τριῶν		τεττάρων	
δοτ.	ἐνὶ	μιᾶ	ἐνὶ	δυοῖν	τρισὶ		τέτταρσι	
αἰτ.	ἓνα	μίαν	ἓν	δύο	τρεις	τρία	τέτταρας	τέτταρα

Σημείωσις 1. Τὸ δύο λαμβάνεται καὶ ὡς ἄκλιτον, ἰδίᾳ μετὰ τοῦ ἀρθρου, π.χ. τῶν δύο μερῶν, τοῖς δύο μέρεσι.

Σημείωσις 2. Ἀριθμοὺς συνθέτους, οἷοι οἱ ἀριθμοὶ 18, 19, 28, 29 κτλ. τοὺς ἐξέφερον οἱ ἀρχαῖοι συνήθως δι' ἀφαιρέσεως ὡς ἐξῆς : **δυοῖν δέοντα εἴκοσι** (= 18), **ἐνός δέοντα εἴκοσι** (= 19), **δυοῖν δέοντα τριάκοντα** (= 28) κτλ. (πρβλ. εἴκοσι **παρὰ** δύο, σαράντα **παρὰ** ἓνα κτλ.).

Τοὺς δὲ ἄλλους συνθέτους ἀριθμοὺς ἐν γένει τοὺς ἐξέφερον οἱ ἀρχαῖοι κατὰ τρεῖς τρόπους, ἥτοι ἢ προέτασσαν τὸν ἐκάστοτε μικρότερον πρὸ τοῦ μεγαλύτερου, ὅποτε κανονικῶς ἔθετον μετὰ αὐτῶν τὴν σύνδεσμον **καὶ**, ἢ προέτασσαν τὸν ἐκάστοτε μεγαλύτερον πρὸ τοῦ μικροτέρου μετὰ τοῦ **καὶ** μετὰ αὐτῶν ἢ ἔνευ τοῦ **καὶ**, ὅπως νῦν : **πέντε καὶ τριάκοντα καὶ διακόσιοι—διακόσιοι καὶ τριάκοντα καὶ πέντε—διακόσιοι τριάκοντα πέντε**.

Ὅμοιως ἐπὶ τῶν τακτικῶν : **πέμπτος καὶ τριακοστός—τριακοστός καὶ πέμπτος—τριακοστός πέμπτος**.

Σημείωσις 3. Τοὺς κλασματικούς ἀριθμοὺς οἱ ἀρχαῖοι ἐξέφερον δι' ἀπολύτων ἀριθμητικῶν κατ' ἀμφοτέρους τοὺς ὄρους, προσθέτοντες ὅμως εἰς τὸν ἓνα ἐξ αὐτῶν τὴν λέξιν **μέρος** ἢ **μοῖρα** : π.χ. **τῶν ἑπτὰ μερῶν τὰ πέντε ἢ τῶν ἑπτὰ αἱ πέντε μοῖραι** (= $\frac{5}{7}$).

Ἐὰν δὲ ὁ παρονομαστής ἦτο μόνον κατὰ μίαν μονάδα μεγαλύτερος τοῦ ἀριθμοῦ, παρελείπετο : τὰ **πέντε μέρη** (= $\frac{5}{6}$), τὰ **ἐννέα μέρη** (= $\frac{9}{10}$).

β') Ἀριθμητικά οὐσιαστικά

§ 167. Τὰ οὐσιαστικά ἀριθμητικά σημαίνουν ἀφρημένην ἀριθμητικὴν ποσότητα. Ταῦτα πάντα εἶναι θηλυκοῦ γένους καὶ σχηματίζονται τὰ πλεῖστα ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῆ ἢ κατάληξις **-άς** (γεν. **-άδος**) : (δύο) **δυ-άς**, (τρία) **τρι-άς**, (δέκα) **δεκ-άς**, (ἑκατὸν) **ἑκατοντ-άς**.

Σημείωσις. Τοῦ **εἷς** (μία, ἓν) τὸ οὐσιαστικὸν εἶναι ἡ **μονάς** τοῦ **τέτταρα—ἢ τετράς**, τοῦ **πέντε—ἢ πεμπάς** (= ἢ πεντάς), τοῦ **εἴκοσιν—ἢ εἰκάς** (= εἰκοσάς, εἰκοσαριά), τοῦ **τριάκοντα—ἢ τριακάς** (= ἢ τριακοντάς, τριανταριά).

γ') Ἀριθμητικά ἐπιρρήματα

§ 168. Ἀριθμητικά ἐπιρρήματα λέγονται αἱ λέξεις, μετὰς ὁποίας δίδεται ὠρισμένη ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν **ποσάκις**. Καὶ τούτων τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῆ ἢ κατάληξις **-κις** ἢ **-άκις** : (ἑπτὰ) **ἑπτά-κις**, (δέκα) **δεκά-κις**, (ἔξ) **ἔξ-άκις**, (πέντε) **πεντ-άκις**.

Τῶν τριῶν πρώτων ἀριθμητικῶν (**εἷς**, **δύο**, **τρεῖς**) ἐπιρρήματα εἶναι τοῦ **εἷς** — **ἄπαξ** (= μίαν φοράν), τοῦ **δύο** — **δις** (= δύο φορές), τοῦ **τρεῖς** — **τρὶς** (= τρεῖς φορές).

Σημείωσις. Τὸ σημεῖον **5'**, μετὰ τὸ ὁποῖον οἱ ἀρχαῖοι παρίστανον τὸ 6, καλεῖται **στιγμα**, τὸ δὲ σημεῖον **4'**, μετὰ τὸ ὁποῖον παρίστανον τὸ 90, καλεῖται **κόππα**, καὶ τὸ σημεῖον **λ**, μετὰ τὸ ὁποῖον παρίστανον τὸ 900, καλεῖται **σαμπί**.

Πρὸς παράστασιν δὲ τῶν ἀριθμῶν ἐν γένει οἱ ἀρχαῖοι ἐχρησιμοποιοῦν τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβήτου μετὰ μίαν κεραλίαν πρὸς τὰ ἄνω καὶ δεξιὰ ἢ κάτω καὶ ἀριστερά.

Διήρουν δὲ πρὸς τοῦτο τὰ 24 στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβήτου εἰς τρεῖς ὁμάδας, **α—θ**, **ι—π**, **ρ—ω** καὶ τῆς μὲν πρώτης ὁμάδος τὰ στοιχεῖα τὰ ἐχρησιμοποιοῦν πρῶτον πρὸς παράστασιν τῶν ἀπλῶν μονάδων (**α' = 1**, **β' = 2**, **γ' = 3** κτλ.), τῆς δὲ δευτέρας ὁμάδος πρὸς παράστασιν τῶν δεκάδων (**ι' = 10**, **κ' = 20**, **λ' = 30** κτλ.) καὶ τῆς τρίτης πρὸς παράστασιν τῶν ἑκατοντάδων (**ρ' = 100**, **σ' = 200**, **τ' = 300** κτλ.).

Πρὸς παράστασιν δὲ τῶν χιλιάδων ἐχρησιμοποιοῦν τὰ ἴδια στοιχεῖα, ἀλλὰ μετὰ τὴν κεραλίαν πρὸς τὰ κάτω καὶ ἀριστερά (**,α = 1000**, **,β = 2000**, **,γ = 3000** κτλ., **αωκα' = 1821**, **,αλιβ' = 1912**, **,αλμς' = 1946**).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄

Ρ Η Μ Α Τ Α

α') Ὅρισμός και παρεπόμενα τοῦ ῥήματος

Γενικά τινὰ περὶ τοῦ σχηματισμοῦ αὐτῶν

§ 169. Ῥήματα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ ἢ πάσχει κατὰ τι ἢ εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν.

§ 170. Πᾶν ῥήμα ἔχει πολλοὺς καὶ διαφόρους τύπους καὶ με αὐτοὺς δηλοῦνται τὰ παρεπόμενα τοῦ ῥήματος, ἥτοι ἡ **διάθεσις**, ἡ **συζυγία**, ἡ **φωνή**, ὁ **χρόνος**, ἡ **ἔγκλισις**, τὸ **πρόσωπον** καὶ ὁ **ἀριθμὸς** αὐτοῦ (πρβλ. § 41, 3, Σημ.).

§ 171. Διάθεσις ῥήματος λέγεται ἡ σημασινομένη ὑπ' αὐτοῦ **κατάστασις** τοῦ ὑποκειμένου. Εἶναι δὲ αἱ διαθέσεις τῶν ῥημάτων τέσσαρες: **ἐνεργητική**, **μέση**, **παθητική** καὶ **οὐδετέρα**.

1) Ῥήματα ἐνεργητικῆς διαθέσεως ἢ ἐνεργητικὰ λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ: ὁ παῖς **χορεύει**· **κρούει τὴν θύραν**.

2) Ῥήματα μέσης διαθέσεως ἢ μέσα λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ, ἢ δὲ ἐνέργειά του ἐπιστρέφει εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον: ὁ παῖς **ἐνδύεται** (= ἐνδύει τὸν ἑαυτὸν του).

3) Ῥήματα παθητικῆς διαθέσεως ἢ παθητικὰ λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει: ὁ παῖς **λούεται ὑπὸ τῆς μητρὸς**.

4) Ῥήματα οὐδετέρας διαθέσεως λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει τι, ἀλλ' ἀπλῶς εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν: ὁ παῖς **καθεύδει** (κοιμᾶται).

§ 172. Συζυγία ῥημάτων λέγεται ὁ τρόπος τῆς κλίσεως αὐτῶν. Εἶναι δὲ αἱ συζυγίαι τῶν ῥημάτων δύο, ἥτοι ἡ συζυγία τῶν εἰς **-ω (-ομαι)** καὶ ἡ συζυγία τῶν εἰς **-μι (-μαι)**: **λύ-ω (λύ-ομαι)**, **δείκνυ-μι (δείκνυ-μαι)**.

§ 173. Φωνὴ ῥήματος λέγεται ἐν σύνολον τῶν τύπων αὐτοῦ. Πᾶν δὲ ῥήμα ἔχει δύο φωνὰς ἢ δύο σύνολα τύπων, ἥτοι:

Πίναξ τῶν ἀριθμητικῶν

Ἑλλ. σημ.	Ἀραβ. ψηφία	Ἀπόλυτα	Τακτικά	Ἐπιρρήματα
α'	1	εἷς, μία, ἓν	πρῶτος, -η, -ον	ἄπαξ
β'	2	δύο	δεύτερος, -α, -ον	δις
γ'	3	τρεις, τρία	τρίτος, -η, -ον	τρὶς
δ'	4	τέτταρες, τέτταρα	τέταρτος	τετράκις
ε'	5	πέντε	πέμπτος	πεντάκις
ς'	6	ἕξ	ἕκτος	ἑξάκις
ζ'	7	ἑπτὰ	ἕβδομος	ἑπτάκις
η'	8	ὀκτώ	ὀγδοος	ὀκτάκις
θ'	9	ἑννέα	ἕνατος	ἑνάκις
ι'	10	δέκα	δέκατος	δεκάκις
ια'	11	ἑνδεκα	ἑνδέκατος	ἑνδεκάκις
ιβ'	12	δώδεκα	δωδέκατος	δωδεκάκις
ιγ'	13	τρεις (τρία) και δέκα	τρίτος και δέκατος	τρισκαίδεκάκις
ιδ'	14	τέτταρες (-ρα) και δέκα	τέταρτος και δέκατος	τετρακαίδεκάκις
ιε'	15	πεντεκαίδεκα	πέμπτος και δέκατος	πεντεκαίδεκάκις
ισ'	16	ἕκκαίδεκα	ἕκτος και δέκατος	ἕκκαίδεκάκις
ιζ'	17	ἑπτακαίδεκα	ἕβδομος και δέκατος	ἑπτακαίδεκάκις
ιη'	18	ὀκτωκαίδεκα	ὀγδοος και δέκατος	ὀκτωκαίδεκάκις
ιθ'	19	ἑνεακαίδεκα	ἕνατος και δέκατος	ἑνεακαίδεκάκις
κ'	20	εἴκοσι (ν)	εἰκοστός	εἰκοσάκις
λ'	30	τριακόνα	τριακοστός	τριακοντάκις
μ'	40	τετταράκοντα	τετταρακοστός	τετταρακοντάκις
ν'	50	πεντήκοντα	πεντηκοστός	πεντηκοντάκις
ξ'	60	ἑξήκοντα	ἑξηκοστός	ἑξηκοντάκις
ο'	70	ἑβδομήκοντα	ἑβδομηκοστός	ἑβδομηκοντάκις
π'	80	ὀγδοήκοντα	ὀγδοηκοστός	ὀγδοηκοντάκις
ς'	90	ἑνενήκοντα	ἑενηκοστός	ἑενηκοντάκις
ρ'	100	ἑκατόν	ἑκατοστός	ἑκατοντάκις
σ'	200	διακόσιοι -αι -α	διακοσιοστός	διακοσιάκις
τ'	300	τριακόσιοι -αι -α	τριακοσιοστός	τριακοσιάκις
υ'	400	τετρακόσιοι -αι -α	τετρακοσιοστός	τετρακοσιάκις
φ'	500	πεντακόσιοι -αι -α	πεντακοσιοστός	πεντακοσιάκις
χ'	600	ἑξακόσιοι -αι -α	ἑξακοσιοστός	ἑξακοσιάκις
ψ'	700	ἑπτακόσιοι -αι -α	ἑπτακοσιοστός	ἑπτακοσιάκις
ω'	800	ὀκτακόσιοι -αι -α	ὀκτακοσιοστός	ὀκτακοσιάκις
ς'	900	ἑνακόσιοι -αι -α	ἑνακοσιοστός	ἑνακοσιάκις
α	1000	χίλιοι -αι -α	χιλιοστός	χιλιάκις
β	2000	δισχίλιοι -αι -α	δισχιλιοστός	δισχιλιάκις
ι	10000	μύριοι -αι -α	μυριοστός	μυριάκις
κ	20000	δισμύριοι -αι -α	δισμυριοστός	δισμυριάκις

1) τὴν ἐνεργητικὴν φωνήν, ἥτοι ἐν σύνολον τύπων, τὸ ὁποῖον ἀρχίζει μὲ τὴν κατάληξιν **-ω** ἢ **-μι**: *λύ-ω, λύ-εις* κτλ., *δείκνυ-μι, δείκνυ-ς* κτλ.

2) τὴν μέσην φωνήν, ἥτοι ἕτερον σύνολον τύπων, τὸ ὁποῖον ἀρχίζει μὲ τὴν κατάληξιν **-ομαι** ἢ **-μαι**: *λύ-ομαι, λύ-η, λύ-εται* κτλ.; *δείκνυ-μαι, δείκνυ-σαι* κτλ.

§ 174. Χρόνος ῥήματος λέγεται ὁ τύπος αὐτοῦ, μὲ τὸν ὁποῖον δηλοῦται πότε γίνεται ἡ πράξις.

Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι ἑπτὰ, οἱ ἐξῆς:

1) ὁ ἐνεστώς, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ὅτι ἡ πράξις **γίνεται τώρα**, ἥτοι καθ' ὃν χρόνον ὁμιλεῖ ὁ λέγων: ὁ μαθητὴς **γράφει**.

2) ὁ παρατατικός, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ὅτι ἡ πράξις **ἐγένετο** (διαρκῶς ἢ ἐπανειλημμένως) εἰς τὸ παρελθόν: ὁ μαθητὴς **ἔγραπεν**.

3) ὁ μέλλων (ὁ ἀπλοῦς), ὁ ὁποῖος δηλοῖ ὅτι ἡ πράξις **θὰ γίνῃ** ἢ **θὰ γίνεταί** εἰς τὸ μέλλον: ὁ μαθητὴς **γράψει** (θὰ γράψῃ ἢ θὰ γράφῃ).

4) ὁ ἀόριστος, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ἀπλῶς ὅτι ἡ πράξις **ἔγινεν** εἰς τὸ παρελθόν: ὁ παῖς **ἔγραψε** τὴν ἐπιστολήν.

5) ὁ παρακείμενος, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ὅτι ἡ πράξις **ἔχει γίνεσθαι**, ἥτοι εἶναι τετελεσμένη: ὁ παῖς **γέγραψε** τὴν ἐπιστολήν (= τὴν ἔχει γραμμένην).

6) ὁ ὑπερσυντέλικος, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ὅτι ἡ πράξις **εἶχε γίνεσθαι**, ἥτοι ἦτο τετελεσμένη κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ παρελθόντος: ὁ παῖς **ἔγεγράφει** τὴν ἐπιστολήν (= τὴν εἶχε γραμμένην).

7) ὁ τετελεσμένος μέλλων, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ὅτι ἡ πράξις **θὰ ἔχῃ γίνεσθαι**, ἥτοι θὰ εἶναι τετελεσμένη κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ μέλλοντος: **γεγραφῶς ἔσομαι** τὴν ἐπιστολήν (= θὰ ἔχω γράψει τὴν ἐπιστολήν)· ἡ ἐπιστολή **γεγράφεται** (= θὰ ἔχῃ γραφῆ ἢ θὰ εἶναι γραμμένη ἢ ἐπιστολή).

Σημείωσις 1. Ἡ σημασία ἐκάστου χρόνου εἶναι οἷα ἐδηλώθη ἀνωτέρω μόνον εἰς τὴν ὀριστικὴν ἐγκλίσιν. Περὶ τῆς σημασίας δὲ τῶν χρόνων εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις ἰδὲ τὸ Συνακτικόν.

Σημείωσις 2. Ὁ ἐνεστώς, ὁ μέλλων (ἀπλοῦς καὶ τετελεσμένος) καὶ ὁ παρακείμενος λέγονται χρόνοι **ἀρκητικοί**, ὁ δὲ παρατατικός, ὁ ἀόριστος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος λέγονται χρόνοι **παραγόμενοι** (ἢ **ἱστορικοί** ἢ **παρωχημένοι**).

Ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων λέγονται προ-
σέτι χρόνοι **συντελικοί**.

§ 175. Ἐγκλισίαι ῥήματος λέγεται ὁ τύπος αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος
δηλοῖ τὴν ψυχικὴν διάθεσιν τοῦ ὁμιλοῦντος. Εἶναι δὲ αἱ ἐγκλί-
σεις τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης τέσσαρες, ἧτοι ἡ **ὀριστική**,
ἡ **ὑποτακτική**, ἡ **προστακτική** καὶ ἡ **εὐκτική**.

1) Ὀριστικὴ λέγεται ἡ ἐγκλισίαι τοῦ ῥήματος, ἡ ὁποία παρι-
στᾶ τὴν πρᾶξιν ὡς βεβαίαν: **προσέχωμεν***

2) Ὑποτακτικὴ λέγεται ἡ ἐγκλισίαι, ἡ ὁποία παριστᾶ τὴν
πρᾶξιν ὡς ἐπιθυμητὴν ἢ προσδοκωμένην: **προσέχωμεν** (= ἄς προσέ-
χωμεν): **εἰάν ζητῆς καλῶς, εὐρήσεις***

3) Προστακτικὴ λέγεται ἡ ἐγκλισίαι, ἡ ὁποία παριστᾶ τὴν
πρᾶξιν ὡς ἀξίωσιν ἢ προσταγὴν τοῦ ὁμιλοῦντος: **προσέχετε**.

4) Εὐκτικὴ λέγεται ἡ ἐγκλισίαι, ἡ ὁποία παριστᾶ τὴν πρᾶξιν
ὡς εὐχὴν τοῦ ὁμιλοῦντος: **ὕγιαίνετε** (= εἶθε νὰ ὕγιαίνετε).

Σημείωσις 1. Ἡ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ (δυνητικοῦ) μορίου **ἄν** κανονικῶς
παριστᾶ τὴν πρᾶξιν ὡς δυνατὴν: λέγοιτε **ἄν** (= θὰ ἐλέγατε, ἔμπορεῖτε νὰ λέγετε).

Σημείωσις 2. Ἡ σημασία ἐκάστης ἐγκλίσεως εἶναι οἷα ἀνωτέρω ἐδη-
λώθη εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις. Τίνας δὲ σημασίας λαμβάνει ἐκάστη ἐγκλισίαι
εἰς τὰς δευτερευούσας προτάσεις, διδάσκει τὸ Συντακτικόν.

§ 176. Πρόσωπον ῥήματος λέγεται τύπος αὐτοῦ, μετὰ τὸν
ὁποῖον δηλοῦται τίνος προσώπου εἶναι τὸ ὑποκείμενον αὐτοῦ, ἧτοι **ἄν**
τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος εἶναι **πρώτου προσώπου** ἢ **δευτέρου**
ἢ **τρίτου**: λέγω (ἐγώ), λέγεις (σύ), λέγει (ἐκεῖνος) (βλ. § 148).

§ 177. Ἀριθμὸς ῥήματος λέγεται τύπος αὐτοῦ, μετὰ τὸν ὁποῖον
δηλοῦται, ἄν τὸ ὑποκείμενον αὐτοῦ περιλαμβάνῃ ἐν ἡ πολλὰ πρόσωπα
ἢ ζῶα ἢ πράγματα: παίζω (ἐγώ, εἷς), παίζομεν (ἡμεῖς, πολλοί),
παίζει (ὁ παῖς, εἷς), παίζουνσιν (οἱ παῖδες, πολλοί).

§ 178. Ἐκτὸς τῶν τεσσάρων ἐγκλίσεων τὸ ῥῆμα ἔχει προσέτι δύο
ὀνομαστικούς τύπους, ἧτοι τὸ **ἀπαρέμφατον** καὶ τὴν **μετοχήν**.

1) Τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι ῥηματικὸν **οὐσιαστικόν**, τὸ ὁποῖον
ὅμως δηλοῖ συγχρόνως διάθεσιν καὶ χρόνον: **λύειν**, **λύεσθαι** — **λύσαι**,
λυθῆναι. Καλεῖται δὲ ἀπαρέμφατον, διότι εἰς πάντα χρόνον ἔχει μίαν

μόνον κατάλληξιν καὶ μόνον του δὲν (παρεμφαίνει, ἤτοι δὲν) δηλοῖ ὠρισμένον πρόσωπον καὶ ἀριθμόν: βούλομαι λέγειν (=θέλω νὰ λέγω)· βουλόμεθα λέγειν (=θέλομεν νὰ λέγωμεν) βούλονται λέγειν (=θέλουσι νὰ λέγουν).

2) Ἡ μετοχή εἶναι ῥηματικὸν **ἐπίθετον**, τὸ ὁποῖον ὅμως δηλοῖ συγχρόνως διάθεσιν καὶ χρόνον (βλ. § 132 κ.έ.): γράφων, γράφουσα, γράφον — γραφόμενος, γραφομένη, γραφόμενον — γράψας, γράψασα, γράψαν, — γραφεῖς, γράφεισα, γραφέν. Καλεῖται δὲ μετοχή, διότι μετέχει τῶν παρεπομένων καὶ τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ ῥήματος.

§ 179. Πᾶσαι αἱ ἐγκλίσεις καὶ οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης, ἐξαιρέσει ὠρισμένων τύπων αὐτῶν, σχηματίζονται μονολεκτικῶς. Πρβλ. ὑγίαιναι (=εἶθε νὰ ὑγιάνητε), λεγέτω (=ἄς λέγη), κόψω (=θὰ κόψω ἢ θὰ κόπτω), κέκοφα (=ἔχω κόψει), ἐκεκόφει (=εἶχον κόψει), κοπήσομαι (=θὰ κοπῶ), κέκομμαι (=ἔχω κοπῆ), ἐκεκόμμη (=εἶχον κοπῆ) κτλ.

§ 180. Τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης

1) ὁ ἀπλοῦς μέλλων δὲν ἔχει δύο τύπους ὅπως εἰς τὴν νέαν γλωσσάν, ἀλλὰ ἓνα μόνον τύπον, μὲ αὐτὸν δὲ δηλοῦται ἢ μέλλουσα πρᾶξις εἴτε ἀπλῶς **ἐν συνόψει** εἴτε **κατὰ διάρκειαν** ἢ **ἐπανάληψιν**: γράψω (=θὰ γράψω ἢ θὰ γράφω)·

2) ὁ τετελεσμένος μέλλων

α') τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς ἐν γένει σχηματίζεται περιφραστικῶς μὲ τὴν μετοχὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου καὶ τὸν μέλλοντα τοῦ ῥήματος **εἶμι**: (λύω) λελυκῶς ἔσομαι (=θὰ ἔχω λύσει)·

β') τῆς μέσης φωνῆς ἐν γένει σχηματίζεται καὶ μονολεκτικῶς καὶ περιφραστικῶς μὲ τὴν μετοχὴν τοῦ μέσου παρακειμένου καὶ τὸν μέλλοντα τοῦ ῥήματος **εἶμι**: (λύομαι) λελύσομαι καὶ λελυμένος ἔσομαι (=θὰ ἔχω λυθῆ ἢ θὰ εἶμαι λυμένος).

β') Συστατικὰ μέρη τοῦ ῥήματος, **θέμα, χαρακτήρ**

§ 181. Εἰς τοὺς ῥηματικούς τύπους κανονικῶς διακρίνομεν δύο θέματα, τὸ **χροنيκὸν** θέμα καὶ τὸ **ῥηματικὸν** θέμα.

1) **Χρονικὸν** θέμα λέγεται ἐκεῖνο, ἀπὸ τὸ ὁποῖον σχηματίζονται οἱ τύποι ἑνὸς ὠρισμένου χρόνου ἢ ὠρισμένων χρόνων τοῦ

ρήματος. Κανονικῶς δὲ ἔχουν κοινὸν τὸ χρονικὸν θέμα ὁ ἐνεστώς μετὸν παρατατικόν, ὁ ἀπλοῦς μέλλων μετὸν ἀόριστον καὶ ὁ παρακείμενος μετὸν ὑπερσυντέλικον (καὶ τὸν τετελεσμένον μέλλοντα). Πρβλ. κόπτ-ω, ἔ-κοπτον — κόψ-ω, ἔ-κοψ-α — κέκοψ-α, ἔ-κεκόψ-ειν (κεκοψ-ῶς ἔσομαι) κτλ.

2) Ῥηματικὸν θέμα λέγεται τὸ ἀρχικὸν θέμα τοῦ ῥήματος, ἤτοι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ βᾶσις τοῦ σχηματισμοῦ πάντων τῶν χρονικῶν θεμάτων αὐτοῦ. Οὕτω τὸ ῥηματικὸν θέμα τοῦ ῥ. κόπτ-ω εἶναι κόπ-, ἐξ αὐτοῦ δὲ ἐσχηματίσθη τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα κόπ-τ-, τὸ τοῦ μέλλοντος κοψ = κοπ-σ- καὶ τὸ τοῦ παρκακειμένου κε-κοψ-, ἐκ τοῦ κε-κοπ- κτλ.

Σημείωσις. Τὸ ῥηματικὸν θέμα ἐνίοτε μὲν εἶναι τὸ ἴδιον μετὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος (λύ-ω, λέγ-ω, μέν-ω), συνήθως ὅμως εὐρίσκεται ἀπὸ τὸν ἀόριστον β' (ὡς τοῦ βάλλω, ῥηματικὸν θ. βάλ-, ἀόρ. β' ἔ-βαλ-όν), καὶ συνηθέστερον ἀπὸ κάποιαν λέξιν ἐτυμολογικῶς συγγενῆ πρὸς τὸ ῥῆμα (βλάπτω — βλάβη, τύπτω — τύπος, ῥάπτω — ῥαφή, ἀγγέλω — ἀγγελος, αἴρω — ἄρσις κτλ.).

§ 182. Ὁ χαρακτήρ ἑνὸς χρονικοῦ θέματος λέγεται **χρονικὸς** χαρακτήρ, ὁ δὲ χαρακτήρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος λέγεται **ῥηματικὸς** χαρακτήρ.

§ 183. Κατὰ τὸν χαρακτήρα τοῦ ῥηματικοῦ θέματος αὐτῶν τὰ ῥήματα διαιροῦνται εἰς **φωνηεντόληκτα** καὶ **συμφωνόληκτα**: λύ-ω, χρί-ω — γράφ-ω, κόπτ-ω (βλ. § 66).

Ὑποδιαιροῦνται δὲ

1) τὰ μὲν φωνηεντόληκτα ῥήματα εἰς **ἀσυναίρετα** (κωλύ-ω, βασιλεύ-ω, κρού-ω) καὶ εἰς **συνηρημένα** (τιμάω-ῶ, φιλέω-ῶ, πληρόω-ῶ)

2) τὰ δὲ συμφωνόληκτα εἰς **ἀφωνόληκτα** (ἄγ-ω, βλέπ-ω, πείθ-ω) καὶ εἰς **ἐνρινόληκτα** ἢ **ὕγρόληκτα** (μέν-ω, ἀγγέλλ-ω, καθαίρ-ω).

§ 184. Κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν διαφόρων τύπων ἑνὸς ῥήματος τὸ ῥηματικὸν θέμα αὐτοῦ ὑφίσταται διαφόρους μετασχηματισμούς, ἄλλους μὲν εἰς τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ, ἄλλους δὲ εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ πρὸ τῶν ῥηματικῶν καταλήξεων. Πρβλ. ῥηματικὸν θέμα ταγ-, ἐξ οὗ τάσσ-ω, ἔ-τασσ-ον, τάξ-ω, ἔ-ταξ-α, τέ-ταξ-α, ἔ-τε-τάξ-ειν, ταχ-θή-σομαι, ἔ-τά-χθην, τέ-τακ-ται κτλ.

γ') Αύξεις και αναδιπλασιασμός

1. Αύξεις

§ 185. Οί παραγόμενοι χρόνοι τῶν ῥημάτων εἰς τὴν ὀριστικὴν ἔχουν αὐξήσιν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἕκαστος ἐξ αὐτῶν σχηματίζεται. Ἡ αὐξήσις δηλοῖ τὸ παρελθόν, εἶναι δὲ δύο εἰδῶν, **συλλαβικὴ καὶ χρονικὴ**.

1) Συλλαβικὴν αὐξήσιν ἔχουν οἱ παραγόμενοι χρόνοι τῶν ῥημάτων, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ σύμφωνον. Εἶναι δὲ ἡ συλλαβικὴ αὐξήσις ἐν **ε ψιλούμενον**, τὸ ὁποῖον προτάσσεται* τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον σχηματίζεται ἕκαστος ἐκ τῶν παραγομένων χρόνων :

πιστεύ-ω — ἐ-πίστευ-ον, ἐ-πίστευ-σα, ἐ-πεπιστεύ-κειν
ρίπτ-ω — ἔ-ροισ-ον, ἔ-ροισ-α, ἔ-ροισ-ειν (34, 1).

2) Χρονικὴν αὐξήσιν ἔχουν οἱ παραγόμενοι χρόνοι τῶν ῥημάτων, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆεν. Εἶναι δὲ ἡ χρονικὴ αὐξήσις **ἔκτασις** τοῦ ἀρκτικοῦ βραχέος φωνήεντος τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον σχηματίζεται ἕκαστος ἐκ τῶν παραγομένων χρόνων (§ 32, 6).

Κατὰ τὴν χρονικὴν αὐξήσιν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος

τὸ ἄ ῥ ε γίνεται	η : ἀγοράζω, ἡγόραζον — ἐλπίζω, ἡλπίζον·
τὸ ο γίνεται	ω : ὀδύρομαι, ὠδύρομην·
τὸ ἰ γίνεται	ἰ : ἰκετεύω, ἰκέτενον·
τὸ υ γίνεται	υ : ὑβρίζω, ὑβρίζον·
τὸ αι ῥ ει γίνεται	η : αἰσθάνομαι, ἡσθανόμην — εἰκάζω, ἡκαζον·
τὸ αυ ῥ ευ γίνεται	ηυ : αὐξάνω, ηὔξανον — εὐρίσκω, ηὔρισκον·
τὸ οι γίνεται	ω : οἰκτιρίζω, ὤκτιριον·

Σημείωσις 1. Τὸ ἀρκτικὸν **ει** γίνεται κατὰ τὴν αὐξήσιν **η** προσέτι εἰς τὸν παρατατικὸν τοῦ ῥήματος **εἶμι** — ἦα ῥ ἦειν καὶ εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον τοῦ **οἶδα** (θ. εἶδ-) — ἦδειν. Εἰς τὰ ἄλλα ῥήματα μένει : **εἶκω**—**εἶκον**· **εἶργω**—**εἶργον**· **εἶρω**—**εἶρον**.

Τὸ ἀρκτικὸν **ἄ ῥ α**, καίτοι εἶναι μακρόν, τρέπεται κατὰ τὴν αὐξήσιν εἰς **η ῥ η** κατ' ἀναλογίαν: **ἀθλῶ** — ἤθλου, **ἀργῶ** — ἤργουν, **ἄδω** — ἤδον (ὅπως **ἄγω** — ἤγον, **αἰτῶ** — ἤτουν).

Σημείωσις 2. Ὑπερσυντέλικοι ῥήματα, τῶν ὁποίων ὁ παρακείμενος ἔχει ἀναδιπλασιασμόν **ε**, δὲν ἔχουν αὐξήσιν : **ἐστράτευκα** — ἐστρατεύκειν, **ἐζήτηκα** — ἐζητήκειν.

* Τὸ **ε** δηλαδὴ τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα καὶ ἐσήμαινε τότε.

2. Ἀναδιπλασιασμός

§ 186. Οἱ συντελικοὶ χρόνοι (ἤτοι ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων) ἔχουν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος ἀναδιπλασιασμόν εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις (καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν).

Ὁ ἀναδιπλασιασμός δηλοῖ τὸ τετελεσμένον τῆς πράξεως, εἶναι δὲ δύο εἰδῶν:

1) ἐπανάληψις τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος μὲ ἐν ε κατόπιν αὐτοῦ. Τοιοῦτον ἀναδιπλασιασμόν λαμβάνουν τὰ θέματα, τὰ ὅποια ἀρχίζουσι ἀπὸ ἐν ἀπλοῦν σύμφωνον ἐκτὸς τοῦ ρ, ἢ ἀπὸ δύο σύμφωνων, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον εἶναι ἄφωνον καὶ τὸ δεύτερον ἔνρινον ἢ ὑγρόν:

παιδεύω	—πε-παίδευ-κα	ἐ-πε-παιδευ-κειν
θύω	—τέ-θυ-κα	ἐ-τε-θύ-κειν
	(θέ-θυ-κα)	(ἐ-θε-θύ-κειν)
φυτεύω	—πε-φύτευ-κα	ἐ-πε-φυτεύ-κειν
	(φε-φύτευ-κα)	(ἐ-φε-φυτεύ-κειν)
χορεύω	—κε-χόρευ-κα	ἐ-κε-χορεύ-κειν
	(χε-χόρευ-κα)	(ἐ-χε-χορεύ-κειν) (§ 37,7)
κάμνω (θ. κμη-)	—κέ-κμη-κα	
πνέω (θ. πνευ-)	—πέ-πνευ-κα	
δράω (δρά-ω)	—δέ-δρα-κα	
γράφωμαι	—γέ-γραμ-μαι	ἐ-γε-γράμ-μην, γε-γράψ-ομαι

2) ὄ,τι καὶ ἡ αὔξησις. Λαμβάνουν δὲ

α) συλλαβικὴν αὔξησιν ὡς ἀναδιπλασιασμόν τὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ σύμφωνον διπλοῦν ἢ ἀπὸ ρ ἢ ἀπὸ δύο σύμφωνων, χωρὶς ὅμως νὰ εἶναι τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν ἄφωνον καὶ τὸ δεύτερον ἔνρινον ἢ ὑγρόν ἢ ὄσων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ τρία σύμφωνων:

ζητῶ	—ἐ-ζήτηκα	(ὅπως ἐ-ζήτησα)
ρίπτω	—ἔ-ριψα	(ὅπως ἔ-ριψα)
σπείρω (θ. σπερ-, σπαρ-)	—ἔ-σπαρκα	(ὅπως ἔ-σπειρα)
φθείρω (θ. φθερ-, φθαρ-)	—ἔ-φθαρκα	(ὅπως ἔ-φθειρα)
στρατεύω	—ἐ-στράτευκα	(ὅπως ἐ-στράτευσα)

β) χρονικὴν αὔξησιν ὡς ἀναδιπλασιασμόν τὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆεν:

ἀδικῶ	— ἡ-δίκη-κα	(ὅπως ἡδίκησα)
ἐρημῶ	— ἡ-ρήμω-κα	(ὅπως ἡρήμωσα)
ὁμολογῶ	— ὦ-μολόγη-κα	(ὅπως ὠμολόγησα)
αἰτῶ	— ἦ-τη-κα	(ὅπως ἤτησα)
οἰκῶ	— ᾠ-κη-κα	(ὅπως ᾠκησα)

3. Αὔξησης καὶ ἀναδιπλασιασμοῦ τῶν συνθέτων ῥημάτων

§ 187. 1) Τὰ μετὰ προθέσεων σύνθετα (ἢ παρασύνθετα) * ῥήματα ἔχουν τὴν αὔξησιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμόν μετὰ τὴν πρόθεσιν :

εἰσ-πέμπω	— εἰσ-έ-πεμπον	εἰσ-πέ-πομψα
συν-οικῶ	— συν-ᾠ-κουν	συν-ᾠ-κηκα
παρα-νομῶ	— παρ-ε-νόμουν	παρα-νε-νόμηκα
ἐγ-κωμιάζω	— ἐν-ε-κωμιάζον	ἐγ-κε-κωμιάκα
ἐγ-χειρίζω	— ἐν-ε-χειρίζον	ἐγ-κε-χείρικα (§ 37, 7) :

2) Τὰ παρασύνθετα ῥήματα, ὅσα ἔχουν πρῶτον συνθετικὸν ἄλλην λέξιν ἐκτὸς προθέσεως, ἔχουν τὴν αὔξησιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμόν εἰς τὴν ἀρχήν, ὡς ἐὰν ᾦσαν ἀπλᾶ ῥήματα :

(ἄ-δικος)	ἀδικῶ	— ἡδίκουν	ἡδίκηκα
(δυσ-τυχής)	δυστυχῶ	— ἐ-δυστύχουν	δε-δυστύχηκα
(μυθο-λόγος)	μυθολογῶ	— ἐ-μυθολόγουν	με-μυθολόγηκα
(οἰκο-δόμος)	οἰκοδομῶ	— ᾠκοδόμουν	ᾠκοδόμηκα.

Σημείωσις. Τὰ παρασύνθετα ῥήματα, εἰς τὰ ὅποια τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι τὸ ἐπίρρημα **εὖ**, συνήθως δὲν λαμβάνουν αὔξησιν οὐδὲ ἀναδιπλασιασμόν :

εὐδοκιμῶ	εὐδοκίμουν	εὐδοκίμησα	εὐδοκίμηκα
εὐεργετῶ	εὐεργέτουν	εὐεργέτησα	εὐεργέτηκα
εὐτυχῶ	εὐτύχουν	εὐτύχησα	εὐτύχηκα
εὐωχοῦμαι	εὐωχοῦμην	εὐωχήθην.	

4. Ἀνωμαλῖαι αὐξήσεως

§ 188. 1) Τὰ ῥήματα **βούλομαι**, **δύναμαι** καὶ **μέλλω** ἔχουν αὔξησιν κανονικῶς **έ** καὶ ἀνωμάλως **ἦ** (κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ **ῥ. ἐθέλω ἢ θέλω** — ἦθελον).

* Τί λέγονται **παρασύνθετοι** λέξεις βλ. κατωτέρω, εἰς τὸ τέλος τοῦ περὶ συνθέσεως κεφαλαίου.

ἐβουλόμην καὶ ἠβουλόμην — ἐβουλήθην καὶ ἠβουλήθην
 ἐδυνάμην καὶ ἠδυνάμην — ἐδυνήθην καὶ ἠδυνήθην
 ἔμελλον καὶ ἤμελλον.

2) Τὰ ῥήματα (κατ)άγνυμι, ὠνοῦμαι καὶ ὠθῶ, ἐνῶ τὸ θέμα των ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆεν, ἔχουν συλλαβικὴν αὔξησιν **έ**: κατ-έ-αξα, ἐ-ωνοῦμην, ἐ-ώθουν.

3) Τὰ ῥήματα ἐθίζω, ἐλίττω, ἔλκω, ἔπομαι, (περι)έπω, ἐργάζομαι, ἔρπω, ἐστιῶ, ἔχω καὶ ἐῶ κατὰ τὴν αὔξησιν τρέπουν τὸ ἀρκτικὸν **ε** ὄχι εἰς **η** ἀλλὰ εἰς **ει**: εἶθιζον, εἰλιπτον, εἶλκον, εἶπόμην, περι-εἶπον, εἰργαζόμεν, εἶρπον, εἰστίων, εἶχον, εἶων.

Σ η μ εῖ ω σ ι ς. Τοῦ ῥ. ἐργάζομαι ὁ παρατατικὸς καὶ ὁ ἀόριστος σχηματίζονται καὶ μὲ κανονικὴν αὔξησιν. ἠεργαζόμεν, ἠεργασάμην.

4) Τὸ ῥῆμα ἀν-οίγω εἰς πάντας τοὺς παραγομένους χρόνους, τὸ ῥ. ὄρῶ εἰς τὸν παρατατικὸν καὶ τὸ ῥ. ἀλίσκομαι εἰς τὸν ἀόριστον ἔχουν καὶ συλλαβικὴν καὶ χρονικὴν αὔξησιν ὁμοῦ: ἀν-έωγον, ἀν-έωξα, ἐώρων, ἐᾶ'λων.

5) Τὸ ῥῆμα ἐορτάζω κατὰ τὴν αὔξησιν ἐκτείνει ὄχι τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν **έ** ἀλλὰ τὸ κατόπιν αὐτοῦ **ο**: ἐώρταζον, ἐώρτασα.

Σ η μ εῖ ω σ ι ς. Πᾶσαι αἱ ἀνωτέρω ἀνωμαλῖαι τῆς αὔξήσεως εἶναι φαινομενικαὶ καὶ ὀφείλονται εἰς διαφόρους φθογγικὰς παθήσεις· π.χ. τὸ ῥῆμα ἐργάζομαι ἀρχῆθεν ἦτο Φεργάζομαι καὶ τὸ ῥῆμα ἔχω ἀρχῆθεν ἦτο σέχω, ὁ παρατατικὸς δὲ αὐτῶν ἀρχῆθεν ἦτο κανονικῶς ἐ-Φεργαζόμεν, ἐ-σεχον, ἐκ τούτων δὲ κατόπιν προῆλθον οἱ τύποι ἐεργαζόμεν, ἐεχον καὶ μετὰ συναίρεσιν τοῦ **εε** εἰς **ει** προῆλθον τέλος οἱ τύποι εἰεργαζόμεν, εἶχον (βλ. § 33, 3).

Ἐπίσης οἱ τύποι ἐώρταζον, ἐώρτασα προῆλθον ἐκ παλαιότερων κανονικῶν τύπων ἠόρταζον, ἠόρτασα δι' ἀντιμεταχωρήσεως (βλ. § 32, 4).

Ἐομοίως δὲ ἐκ τῶν παλαιότερων τύπων ἀν-ἠΦοιγον, ἠΦόρων (μὲ ἰσχυροτέραν συλλαβικὴν αὔξησιν **η**) προῆλθον οἱ τύποι ἀν-έωγον, ἐώρων (μὲ δασεῖαν κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ δασυνόμενον ὄρῶ) (βλ. § 32, 4).

6) Ἐκ τῶν συνθέτων ἢ παρασυνθέτων ῥημάτων :

α') τὰ ῥήματα ἀμφι-έννυμι, ἐγγυῶ (ἐκ τῆς λ. ἐγ-γύη), ἐμπεδῶ (ἐκ τῆς λ. ἐμ-πεδος), ἐναντιοῦμαι (ἐκ τῆς λ. ἐν-αντίας), ἐπ-είγω, ἐπ-ίσταμαι καὶ καθ-έζομαι ἔχουν τὴν αὔξησιν ὄλως εἰς τὴν ἀρχήν, ὡσάν νὰ ἦσαν ἀπλᾶ: ἠμφιέννυν, ἠγγύων, ἠμπέδουν, ἠναντιούμην, ἠπειγον, ἠπιστάμην, ἐκαθεζόμεν

β') τὰ ῥήματα **ἐκκλησιάζω** (ἐκ τῆς λ. ἐκ-κλησία), **καθ-εύδω**, **κάθ-ημαι** καὶ **καθ-ίζω** διαφοροῦνται, ἤτοι ἔχουν τὴν αὕξησιν ἄλλοτε μὲν ὅλως εἰς τὴν ἀρχὴν ὡς ἀπλᾶ, ἄλλοτε δὲ μετὰ τὴν πρόθεσιν : ἡκ-κλησιάζον καὶ ἐξ-εκκλησιάζον, ἐκάθειδον καὶ καθ-ηῦδον, ἐκαθήμην καὶ καθ-ήμην, ἐκάθιζον, ἐκάθισα καὶ καθ-ῖσα·

γ') τὰ ῥήματα **ἀν-έχομαι**, **ἀμφι-σβητῶ** (ἀρχῆθεν ἀμφισ-βητῶ), **ἐν-οχλῶ** καὶ (ἐπ)**αν-ορθῶ** ἔχουν συγχρόνως δύο αὐξήσεις, ἤτοι καὶ ὅλως εἰς τὴν ἀρχὴν ὡς ἀπλᾶ καὶ μετὰ τὴν πρόθεσιν : ἦν-ειχόμεν, ἦμφ-σβήτουν, ἦν-ώχλων, (ἐπ)ἦν-ώρθουν.

5. Ἄνωμαλῖαι ἀναδιπλασιασμοῦ

§ 189. 1) Τὰ ῥ. **γιγνώσκω** καὶ **γνωρίζω** ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν τοῦ β' εἶδους, ἀντιστρόφως δὲ τὰ ῥ. **κτῶμαι**, **μιμνήσκομαι** καὶ **πίπτω** ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν τοῦ α' εἶδους, παρὰ τὸν κανόνα (§ 186) : **ἐγνωκα** (θ. γνω-), **ἐγνώρικα** (θ. γνωριδ-) — **κέκτημαι** (θ. κτα-), **μέμνημαι** (θ. μνη-), **πέπτωκα** (θ. πτω-)·

2) τὰ ῥ. **εἶθίζω**, **ἔλκω**, **ἐργάζομαι**, **ἔστιῶ** καὶ **ἐῶ** καὶ τὸ ῥ. (ἀν)**οίγω** ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν ὅμοιον μὲ τὴν αὕξησιν των : **εἶθικα**, **εἶλκυκα**, **εἶργασμαι**, **εἰστίακα**, **εἶτακα**, (ἀν)**έωχα**, (ἀν)**έωγμα**, (ἀν)**εῶ** ξεται (βλ. § 188, 3 καὶ 4)·

3) τὰ ῥ. (**κατ**)**άγνυμι**, **άλισκομαι**, **ὄρῶ**, **ὠθοῦμαι** καὶ **ὠνοῦμαι** ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν ε, ἂν καὶ ἀρχίζουσι ἀπὸ φωνῆεν : (**κατ**)**έα**-**γα**, **εάλωκα**, **εόρακα** (καὶ **έώρακα**), **έωσμαι**, **έώνημαι**·

4) τὰ ῥ. **λαμβάνω**, **λαγχάνω**, **λέγω**, (**συλ**)**λέγω** καὶ (**δια**)**λέγομαι** ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν εἰ : **εἶληφα**, **εἶληχα**, **εἶρηκα** (θ. Φερ-, Φερε-), (**συν**)**εἶλοχα**, (**δι**)**εἶλεγμα**.

Ὅμοίως **εἶωθα** (= **συνθίζω**), **εἶμαρται** (= εἶναι πεπρωμένον) τῶν ἀχρήστων εἰς τὸν ἐνεστώτα ῥημάτων **ἔθω** (θ. Φεθ-, Φηθ-) καὶ **μείρομαι** (θ. σμερ-, σμαρ-)·

Σ η μ εῖ ω σ ι ς. Καὶ τῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ ἄλλαι μὲν ὀφείλονται εἰς φθογικὰς παθήσεις, ἄλλαι δὲ εἰς ἀναλογίαν (πρβλ. § 188, 5, Σημ.).

§ 190. Ἄττικὸς ἀναδιπλασιασμός. Εἰς μερικὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ α ἢ ε ἢ ο, κατὰ τὸν ἀναδιπλασιασμὸν ἐπα-
ναλαμβάνονται οἱ δύο ἀρκτικοὶ φθόγγοι τοῦ θέματος καὶ συγχρόνως ἐκτείνεται τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν αὐτοῦ. Ὁ τοιοῦτος ἀναδιπλασιασμός
καλεῖται Ἄττικὸς (πρβλ. § 59).

ἀκούω	(θ. ἀκο-)	ἀκ-ήκο-α
ἐλαύνω	(θ. ἐλα-)	ἐλ-ήλα-κα
ἐλέγχομαι	(θ. ἐλεγχ-)	ἐλ-ήλεγ-μαι (ἐκ τοῦ ἐλ-ήλεγγ-μαι)
ἐσθίω	(θ. ἐδε-, ἐδο-)	ἐδ-ήδο-κα
ἔρχομαι	(θ. ἐλυθ-)	ἐλ-ήλυθ-α
ᾄμνυμι	(θ. ὄμο-)	ὄμ-ώμο-κα
(ἀπ)όλλυμι	(θ. ὄλε-)	(ἀπ)ολ-ώλε-κα
(ἀπ)όλλυμαι	(θ. ὄλ-)	(ἀπό)ὄλ-ωλ-α
ὀρύττω	(θ. ὀρυχ-)	ὀρ-ώρυχ-α
φέρω	(θ. ἐνεκ-)	ἐν-ήνοχ-α
ἐγείρομαι	(θ. ἐγερ-)	ἐγ-ήγερ-μαι
ἐγείρομαι	(θ. ἐγορ-)	ἐγορ-ήγορ-α (μὲ ἐπανάληψιν ὄχι μόνον τῶν δύο ἀρκτικῶν φθόγγων ἐγ, ἀλλὰ καὶ τοῦ ρ) .

Σημείωσις 1. Ἐκ τῶν ῥημάτων τούτων αὔξησιν (χρονικὴν) εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον ἔχουν μόνον ὅσα ἀρχίζουσιν ἀπὸ α ἢ ο :

ἀκήκοα — ἠκηκόειν
ὀμώμοκα — ὠμωμόκειν

τὰ ἄλλα δὲν λαμβάνουν αὔξησιν εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον :

ἐλήλακα — ἐληλάκειν
ἐλήλυθα — ἐληλύθειν.

Σημείωσις 2. Ἀναδίπλωσις τοῦ ῥηματικοῦ θέματος συμφέρει εἰς τινα ῥήματα καὶ κατὰ τὸν σχηματισμὸν δευτέρων χρόνων αὐτῶν ἢ παραγωγῆν λέξεων ἐξ αὐτῶν : ἄγ-ω, ἤγ-αγ-ον (ἐκ τοῦ ἀγ-αγ-ον), φέρω (θ. ἐνεκ-), ἤν-εγκ-ον (ἐκ τοῦ ἐν-ἐνεκ-ον, ἐν-ενκ-ον) (βλ. § 32, 6)—ἀγωγῆ (ἐκ τοῦ ἀγ-αγ-ή), ἐδωδῆ (ἐκ τοῦ ἐδ-εδ-ή) (βλ. § 32, 1 καὶ 2).

δ') Τὸ βοθητικὸν ῥῆμα εἶμι (= εἶμαι)

§ 191. Ἀρκετοὶ τύποι τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης σχηματίζονται περιφραστικῶς μὲ τὸ ῥῆμα εἶμι ὡς βοθητικόν. (Πρβλ. τῆς νέας γλώσσης : **ἔχω** γράφει — **εἶχα** γράφει — **εἶμαι** γραμμένος — **ἤμουν** γραμμέ-νος).

§ 192. Τὸ ῥῆμα εἶμι εἶναι ἀνώμαλον, οἱ δὲ χρόνοι αὐτοῦ εἶναι : ἐνεστ. εἶμί, παρατ. ἦν (= ἤμην), μέλλ. ἔσομαι (= θὰ εἶμαι), ἀορ. ἐγενόμην (= ὑπῆρξα ἢ ἔγινα), πρκμ. γέγονα (= ἔχω ὑπάρξει ἢ ἔχω γίνει), ὑπερσ. ἐγεγόνειν (= εἶχα ὑπάρξει ἢ εἶχα γίνει). Ἐκ τούτων

ὡς βοηθητικοὶ πρὸς σχηματισμὸν τῶν ῥημάτων ἐν γένει λαμβάνονται ὁ ἐνεστώσ, ὁ παρατατικὸς καὶ ὁ μέλλων, οἱ ὁποῖοι κλίνονται ὡς ἑξῆς :

Ὀ ρ ι σ τ ι κ ῆ		Ὑποτακτικὴ	Ε Ὑ κ τ ι κ ῆ	Προστακτικὴ
Ἐνεστώσ	Παρατατικὸς			
εἰ-μί	ῆ ἦ ῆν	ῶ	εἶη-ν	
εἶ	ῆ-σθα	ῆς	εἶη-ς	ἴσ-θι
ἔσ-τι(ν)	ῆν	ῆ	εἶη	ἔσ-τω
ἔσ-μέν	ῆ-μεν	ῶ-μεν	εἶη-μεν ἢ εἶ-μεν	
ἔσ-τέ	ῆ-τε(ῆσ-τε)	ῆ-τε	εἶη-τε ἢ εἶ-τε	ἔσ-τε
εἰ-σὶ(ν)	ῆ-σαν	ῶ-σι(ν)	εἶη-σαν ἢ εἶ-εν	ἔσ-των, ὄντων (ἢ ἔσ-τωσαν)
ἔσ-τόν	ῆσ-τον	ῆ-τον	εἶη-τον ἢ εἶ-τον	ἔσ-τον
ἔσ-τόν	ῆσ-την	ῆ-τον	εἶη-την ἢ εἶ-την	ἔσ-των

*Απαρέμφ. : εἶναι. Μετοχὴ : ὦν (ὄντ-ος), οὔσα (οὔσης), ὄν (ὄντ-ος)

Μέλλων	Ὀριστικὴ :	ἔσομαι, ἔσῃ (ἢ ἔσει), ἔσται—ἔσόμεθα, ἔσεσθε, ἔσονται
	Εὐκτικὴ :	ἔσοίμην, ἔσοιο, ἔσοιτο — ἔσοίμεθα, ἔσοισθε, ἔσoinτο
	Ἀπαρέμφατον :	ἔσεσθαι
	Μετοχὴ :	ἔσόμενος, ἔσομένη, ἔσόμενον.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Τὸ γ' ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος (ἔστι) τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν (ἔστι) :

1) ὅταν ἔχη τὴν σημασίαν τοῦ ὑπάρχει ἢ τοῦ εἶναι δυνατόν : ἔστι θεός — ἔστι λαβεῖν·

2) ὅταν εὑρίσκειται κατόπιν τῶν λέξεων τοῦτ' (= τοῦτο), ἀλλ' (= ἀλλά), εἰ, καί, οὐκ : τοῦτ' ἔστι, οὐκ ἔστι·

3) ὅταν εὑρίσκειται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως : ἔστι τις σοφός.

ε') Σχηματισμὸς τῶν ἐγκλίσεων καὶ τῶν χρόνων τῶν ῥημάτων

1. Συζυγία τῶν εἰς -ω ῥημάτων

§ 193. Ἡ συζυγία τῶν εἰς -ω ῥημάτων περιλαμβάνει :

1) ῥήματα βαρύτονα, ἦτοι ῥήματα, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς -ω ἄτονον (§ 17, 6) : λύω, πείθω·

2) ῥήματα συνηρημένα ἢ περισπώμενα, ἦτοι ῥήματα, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς -ω περισπώμενον : τιμῶ, ποιῶ (§ 17, 4).

§ 194. Παράδειγμα βαρυτόνου ρήματος

	Όριστική		Υποτακτική
	Χρόνοι άρκτικοί	Χρόνοι παραγόμενοι	
Ένεστώς Παρασπαιτικός	λύ'-ω λύ-εις λύ-ει λύ-ομεν λύ-ετε λύ-ουσι (ν)	ἔ-λυ-ον ἔ-λυ-ες ἔ-λυ-ε(ν) ἐ-λύ-ομεν ἐ-λύ-ετε ἔ-λυ-ον	(ἵνα) λύ-ω λύ-ης λύ-ῃ λύ-ωμεν λύ-ῆτε λύ-ωσι (ν)
Μέλλων	λύ-σω λύ-σεις λύ-σει λύ-σομεν λύ-σετε λύ-σουσι (ν)		
Αόριστος α'		ἔ-λυ-σα ἔ-λυ-σας ἔ-λυ-σε(ν) ἐ-λύ-σαμεν ἐ-λύ-σατε ἔ-λυ-σαν	(ἵνα) λύ-σω λύ-σης λύ-σῃ λύ-σωμεν λύ-σητε λύ-σωσι (ν)
Παρακείμενος Υπερσυντέλικος	λέ-λυ-κα λέ-λυ-κας λέ-λυ-κε(ν) λε-λύ-καμεν λε-λύ-κατε λε-λύ-κασι(ν)	ἐ-λε-λύ'-κειν ¹ ἐ-λε-λύ-κεις ἐ-λε-λύ-κει ἐ-λε-λύ-κεμεν ² ἐ-λε-λύ-κετε ἐ-λε-λύ-κεσαν	(ἵνα) λε-λύ-κω λε-λύ-κῃς λε-λύ-κῃ κλπ. καί (συνηθέστερον) λελυκώς ὦ, ῆς, ῆ, λελυκότες ὦμεν, ῆτε, ὦσι(ν)
Τετέλ. Μέλλων	λελυκώς ἔσομαι, ἔσει, ἔσται λελυκότες ἐσόμεθα, ἔσεσθε, ἔσονται		

1. Αρχαιότεροι τύποι προσέτι : ἐλελύ-κῃ(ν), ἐλελύ-κῃς, ἐλελύ-κῃ.
2. Μεταγενέστεροι τύποι προσέτι : ἐλελύ-κειμεν, ἐλελύ-κειτε, ἐλελύ-κεισαν.

ἐνεργητικῆς φωνῆς (§ 173, 1)

Εὐκτικῆ	Προστακτικῆ	Μετοχῆ Ἀπαρέμφατον
(εἶθε) λύ-οιμι λύ-οις λύ-οι λύ-οιμεν λύ-οιτε λύ-οιεν	— λύ-ε λυ-έτω — λύ-ετε λυ-όντων ^δ ἤ λυ-έτωσαν	λύ-ειν — λύ-ων (λύ-οντος) λύ-ουσα (λυ-ούσης) λύ-ον (λύ-οντος)
(ὅτι) λύ-σοιμι ³ λύ-σοις λύ-σοι λύ-σοιμεν λύ-σοιτε λύ-σοιεν	—	λύ-σειν — λύ-σων (λύσοντος) λύ-σουσα (λυσοῦσης) λύ-σον (λύσοντος)
(εἶθε) λύ-σαιμι λύσαις ἢ λύ-σειας ⁴ λύ-σαι ἢ λύ-σειε (ν) λύ-σαιμεν λύ-σαιτε λύ-σαιεν ἢ λύ-σειαν	— λύ-σον λυ-σάτω — λύ-σατε λυ-σάντων ^δ ἢ λυ-σάτωσαν	λύ-σαι — λύ-σας (λύσαντος) λύ-σασα (λυσάσης) λύ-σαν (λύσαντος)
(εἶθε) λε-λύ-κοιμι λε-λύ-κοις λε-λύ-κοι κτλ. καὶ (συνηθέστερον) λελυκῶς εἶην, εἶης, εἶη λελυκότες εἶημεν ἢ εἶμεν, εἶητε ἢ εἶτε, εἶησαν ἢ εἶεν	— λελυκῶς ἔσθι ἔστω λελυκότες ἔσθε ἔστων	λελυ-κέναι — λελυ-κῶς (λελυ-κότος) λελυ-κυῖα (λελυ-κυίας) λελυ-κός (λελυ-κότος)
(ὅτι) λελυκῶς ἐσοίμην, ἔσοιο, ἔσοιτο ³ λελυκότες ἐσοίμεθα, ἔσοισθε, ἔσοιντο	—	λελυκῶς ἔσεσθαι — λελυκῶς ἐσόμενος λελυκότες ἐσόμενοι

3. Ἡ εὐκτικὴ τοῦ μέλλοντος ἐν γένει οὐδέποτε λαμβάνεται ὡς εὐχητικῆ.

4. Οἱ τύποι τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἀορ. α', οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς -εας, -ειε, -ειαν, λέγονται **Αἰολικοὶ** καὶ εἶναι εὐχρηστότεροι τῶν ἄλλων.

5. Οἱ τύποι τοῦ γ' πληθυντικοῦ τῆς προστακτικῆς, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς -των, εἶναι εὐχρηστότεροι τῶν τύπων, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς -τωσαν.

§ 195. Παράδειγμα βαρυτόνου ῥήματος μέσης φωνῆς

	Ὀριστικὴ		Ὑποτακτικὴ
	Χρόνοι ἀρκτικοί	Χρόνοι παραγόμενοι	
Ἑνεστώς Παρατατικός	λύ'-ομαι λύ-ῃ (ἢ λύει) * λύ-εται λυ-όμεθα λύ-εσθε λύ-ονται	ἐ-λύ-όμην ἐ-λύ-ου ἐ-λύ-ετο ἐ-λυ-όμεθα ἐ-λύ-εσθε ἐ-λύ-οντο	(ἵνα) λύ-ωμαι λύ-ῃ λύ-ῆται λυ-ώμεθα λύ-ῆσθε λύ-ωνται
Μέσος μέλλων	λύ'-σομαι λύ-σῃ (ἢ λύ-σει) * λύ-σεται λυ-σόμεθα λύ-σεσθε λύ-σονται		
Μέσος Ἀόριστος α'		ἐ-λύ-σάμην ἐ-λύ-σω ἐ-λύ-σατο ἐ-λυ-σάμεθα ἐ-λύ-σασθε ἐ-λύ-σαντο	(ἵνα) λύ-σωμαι λύ-σῃ λύ-σῆται λυ-σώμεθα λύ-σῆσθε λύ-σωνται
Παρακείμενος Ὑπερσυντέλικος	λέ-λύ-μαι λέ-λυ-σαι λέ-λυ-ται λε-λύ-μεθα λέ-λυ-σθε λέ-λυ-νται	ἐ-λε-λύ'-μην ἐ-λέ-λυ-σο ἐ-λέ-λυτο ἐ-λε-λύ-μεθα ἐ-λέ-λυ-σθε ἐ-λέ-λυ-ντο	(ἵνα) λελυμένος ᾧ λελυμένος ἦς λελυμένος ἦ λελυμένοι ᾧμεν λελυμένοι ἦτε λελυμένοι ᾧσι (ν)
Τετέλ. Μέλλων	λε-λύ-σομαι ἢ λελυμένος ἔσομαι λε-λύ-σῃ (ἢ-σει) ἔσει λε-λύ-σεται » ἔσται λε-λυ-σόμεθα ἢ λελυμένοι ἐσόμεθα λε-λύ-σεσθε » ἔσεσθε λε-λύ-σονται » ἔσονται		

* Ἐντὶ τῶν εἰς -ῃ παλαιότερων τύπων τοῦ προσώπου τούτου συνηθέστεροί εἶναι οἱ ἐξ -ει. Οὕτω δὲ κανονικῶς ἐκφέρονται διὰ τοῦ -ει τὰ δευτέρα ἐνικά τοῦ βούλομαι, οἶομαι καὶ ὄφομαι (βούλει, οἶει, ὄψει).

(§ 173, 2), μέσης διαθέσεως (§ 171, 2). *Λύομαι* = λύω τὸν ἑαυτὸν μου.

Εὐκτική	Προστακτική	Ἀπαρέμφατον Μετοχή
(εἶθε) λυ-οίμην λύ-οιο λύ-οιτο λυ-οίμεθα λύ-οισθε λύ-οιντο	— λύ-ου λυ-έσθω — λύ-εσθε λυ-έσθων ἢ λυ-έσθωσαν	λύ-εσθαι — λυ-όμενος λυ-ομένη λυ-όμενον
(ὅτι) λυ-σοίμην λύ-σοιο λύ-σοιτο λυ-σοίμεθα λύ-σοισθε λύ-σοιντο		λύ-σεσθαι — λυ-σόμενος λυ-σομένη λυ-σόμενον
(εἶθε) λυ-σαίμην λύ-σαιο λύ-σαιτο λυ-σαίμεθα λύ-σαισθε λύ-σαιντο	— λῦ-σαι λυ-σάσθω — λύ-σασθε λυ-σάσθων* ἢ λυ-σάσθωσαν	λύ-σασθαι — λυ-σάμενος λυ-σαμένη λυ-σάμενον
(εἶθε) λελυμένος εἶην λελυμένος εἶης λελυμένος εἶη λελυμένοι εἶημεν ἢ εἶμεν λελυμένοι εἶητε ἢ εἶτε λελυμένοι εἶησαν ἢ εἶεν	— λέ-λυ-σο λε-λύ-σθω — λέ-λυ-σθε λε-λύ-σθων* ἢ λε-λύ-σθωσαν	λε-λύ-σθαῖ — λε-λυ-μένος λε-λυ-μένη λε-λυμένος
λε-λυ-σοίμην ἢ λελυμένος ἐσοίμην λε-λύ-σοιο » ἔσοιο λε-λύ-σοιτο » ἔσοιτο λε-λυ-σοίμεθα ἢ λελυμένοι ἐσοίμεθα λε-λύ-σοισθε » ἔσοισθε λε-λύ-σοιντο » ἔσοιντο	λε-λύ-σεσθαι ἢ λε-λυ-σόμενος, -η, -ον, ἢ λελυμένος ἐσόμενος, -η, -ον λελυμένοι ἐσόμενοι, -αι, -α	λε-λυ-μένος ἔσεσθαι

* Οἱ εἰς -σθων τύποι εἶναι παλαιότεροι καὶ συνηθέστεροι.

§ 196. Παράδειγμα βαρυτόνου ῥήματος μέσης φωνῆς

	Ὀριστική		Ὑποτακτική
	Χρόνοι ἀρκτικοί	Χρόνοι παραγόμενοι	
Ἐνεστώς Παρατατικός	λῦ'-ομαι λύ-η (ἤ λύ-ει) λύ-εται κτλ.	ἐ-λῦ-όμην ἐ-λύ-ου ἐ-λύ-ετο κτλ.	(ἵνα) λύ-ωμαι λύ-η λύ-ηται κτλ.
ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως			
Παθ. Μέλλων α'	λῦ-θή-σομαι λυ-θή-ση (ἤ -σει) λυ-θή-σεται λυ-θη-σόμεθα λυ-θή-σεσθε λυ-θή-σονται		
Παθητικός 'Αόριστος α'		ἐ-λῦ'-θην ἐ-λύ-θης ἐ-λύ-θη ἐ-λύ-θημεν ἐ-λύ-θητε ἐ-λύ-θησαν	(ἵνα) λυ-θῶ λυ-θῆς λυ-θῆ λυ-θῶμεν λυ-θῆτε λυ-θῶσι ¹
Παρακείμενος 'Υπερσυντέλ.	λέ-λῦ-μαι λέ-λυ-σαι λέ-λυ-ται κτλ.	ἐ-λε-λύ-μην ἐ-λέ-λυ-σο ἐ-λέ-λυ-το κτλ.	(ἵνα) λελυμένος ᾧ ἦς ἦ κτλ.
ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως			
Τετέλ. Μέλλων	λε-λύ-σομαι λε-λύ-ση (ἤ -σει) λε-λύ-σεται κτλ.		
ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως			

1. Οἱ τύποι οὗτοι προῆλθον διὰ συναίρέσεως ἐκ παλαιότερων τύπων λυ-θή-ω, λυ-θή-ης, λυ-θή-η κτλ.

(§ 173, 2), παθητικής διαθέσεως (§ 171, 3). Λύομαι=λύομαι υπό άλλου.

Εύκτιχη	Προστακτική	*Απαρέμφατον Μετοχή
(εἶθε) λυ-οίμην λύ-οιο λύ-οιτο κτλ. ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως	— λύ-ου λυ-έσθω κτλ.	λύ-εσθαι λυ-όμενος λυ-ομένη λυ-όμενον
(ὅτι) λυ-θη-σοίμην λυ-θή-σοιο λυ-θή-σοιτο λυ-θη-σοίμεθα λυ-θή-σοισθε λυ-θή-σοιντο		λυ-θή-σεσθαι λυ-θη-σόμενος λυ-θη-σομένη λυ-θη-σόμενον
(εἶθε) λυ-θείην ² λυ-θείης λυ-θείη λυ-θείημεν ἢ λυ-θειῖμεν λυ-θείητε ἢ λυ-θειῖτε λυ-θείησαν ἢ λυθειῖεν ³	— λύ-θη-τι ⁴ λυ-θή-τω — λύ-θη-τε λυ-θέ-ντων ἢ λυ-θή-τῶσαν	λυ-θῆναι λυ-θείς (λυ-θέντος) λυ-θειῖσα (λυ-θείσης) λυ-θὲν ⁵ (λυ-θέντος)
(εἶθε) λελυμένος εἶην εἶης εἶη κτλ. ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως	— λέ-λυ-σο λε-λύ-σθω κτλ.	λε-λύ-σθαι λε-λυ-μένος, -η, -ον
λε-λυ-σοίμην λε-λύ-σοιο λε-λύ-σοιτο κτλ.		λε-λύ-σεσθαι λε-λυ-σόμενος, -η, -ον κτλ.
ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως		

2. Ἐκ τῶν τύπων λυ-θε-ίη-ν, λυ-θε-ίη-ς, λυ-θε-ίη, λυ-θε-ίη-μεν ἢ λυ-θε-ῖ-μεν κτλ. (βλ. § 208).

3. Οἱ βραχύτεροι τύποι λυθειῖμεν, λυθειῖτε, λυθειῖεν εἶναι συνηθέστεροι τῶν μακροτέρων τύπων λυθειῖμεν, λυθειῖτε, λυθειῖσαν.

4. Ἐξ ἀρχικοῦ τύπου λύ-θη-θι (βλ. § 37, 7, Σημ.).

5. Ἐξ ἀρχικῶν τύπων λυ-θέ-ντ-ς, λυ-θέ-ντ-ια, λυ-θέ-ντ, (βλ. § 33, 5 καὶ § 36, 4, ε').

**Γενικαὶ παρατηρήσεις
εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν χρόνων καὶ τῶν ἐγκλίσεων**

§ 197. Τὰ ῥήματα μέσης καὶ παθητικῆς διαθέσεως (§ 171), ἦτοι τὰ μέσα καὶ τὰ παθητικὰ ῥήματα, ἔχουν πάντας τοὺς χρόνους κοινούς, ἐκτὸς τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ ἀόριστου : *λύομαι* (= λύω τὸν ἑαυτὸν μου ἢ λύομαι ὑπὸ ἄλλου), *ἐλύομην*, *λέλυμαι*, *ἐλέλυμην*, *λελύσομαι*· ἀλλά : *λύσομαι* (= θὰ λύσω τὸν ἑαυτὸν μου), *λυθήσομαι* (= θὰ λυθῶ ὑπὸ ἄλλου), *ἐλυσάμην* (= ἔλυσα τὸν ἑαυτὸν μου), *ἐλύθην* (= ἐλύθην ὑπὸ ἄλλου).

§ 198. Αἱ καταλήξεις τοῦ μέλλοντος ἐν γένει (ἐνεργητικοῦ, μέσου, παθητικοῦ καὶ μονολεκτικοῦ τετελεσμένου) εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις εἶναι αἱ ἴδιαι μὲ τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεστῶτος : *λύσ-ω* (*λύ-ω*), *λύσ-ομαι*, *λυθήσ-ομαι*, *λελύσ-ομαι* (*λύ-ομαι*). Ἄλλα

1) πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ τοῦ μέσου (ἀπλοῦ ἢ τετελεσμένου μονολεκτικοῦ) μέλλοντος προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων ὁ **χρονικὸς χαρακτήρ** αὐτοῦ **σ** : (*λύ-ω*) *λύσ-ω*, (*λύ-ομαι*) *λύσ-ομαι*, *λελύ-σ-ομαι*·

2) πρὸς σχηματισμὸν τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρῶτον τὸ **πρόσφυμα θη** καὶ ἔπειτα ὁ χρονικὸς χαρακτήρ **σ** πρὸ τῶν καταλήξεων : (*λύ-ομαι*) *λυ-θη-σ-ομαι*..

§ 199. Χρονικὸν χαρακτήρα **σ** ἐκτὸς τοῦ μέλλοντος ἔχει καὶ ὁ ἐνεργητικὸς καὶ μέσος ἀόριστος **α'** : *ἔλυ-σ-α*, *ἔλυ-σ-άμην*.

§ 200. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος πλείστων ῥημάτων σχηματίζεται εἰς **-κα**, ὁ δὲ ὑπερσυντέλικος αὐτῶν εἰς **-κειν**, ἦτοι ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος τῶν φωνηεντολήκτων, τῶν ὀδοντοκολήκτων καὶ τῶν ἐνρινολήκτων ἢ ὑγρολήκτων ῥημάτων ἔχει **χρονικὸν χαρακτήρα κ** : (*λύ-ω*) *λέλυ-κ-α*, *ἐλελύ-κ-ειν*, (*πειθω*, *θ. πειθ-*) *πέπει-κ-α*, (*φαίνω*, *θ. φαν-*) *πέφαγ-κ-α*, (*καθαίρω*, *θ. καθαρ-*) *κεκάθαρ-κ-α*.

§ 201. Τὸ **ο** καὶ τὸ **ε**, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀρχίζουν πᾶσαι σχεδὸν αἱ καταλήξεις τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, καθὼς καὶ τοῦ μέλλοντος ἐνεργητικοῦ καὶ μέσου ἢ παθητικοῦ εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις, ἐκτὸς

τῆς ὑποτακτικῆς, καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν, λέγονται **θεματικὰ φωνήεντα** τῶν ἐγκλίσεων τούτων.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Κανονικῶς τὸ μὲν θεματικὸν φωνῆεν **ο** ὑπάρχει πρὸ τοῦ **μ ῆ**, τοῦ **ν ῆ** πρὸ φωνήεντος : **λύ-ο-μεν, λύ-ο-νται, ἔλυ-ο-ν, λύ-ο-μεν** τὸ δὲ θεματικὸν φωνῆεν **ε** ὑπάρχει πρὸ τοῦ **σ ῆ τ** : **λύ-ε-σθε λύ-ε-ται**.

Τύποι οἱοι **λύουσι, λέγουσι** κτλ. προῆλθον ἐκ παλαιότερων τύπων **λύουσι, λέγουσι**, οἱ ὅποιοι πάλιν προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων **λύοντι, λέγοντι** (βλ. § 32, 6 καὶ § 37, 5).

Ὁμοίως τύποι οἷος ὁ **λύουσι** προῆλθον ἐκ παλαιότερων **λύουσι — λύοντι** (βλ. § 37, 5).

Ὁμοίως τύποι οἱοι **λελύκασι — γεγράφασι** κτλ. προῆλθον ἐκ παλαιότερων τύπων **λελύκανσι — λελύκанти, γεγράφανσι — γεγράφαντι** (βλ. § 37, 5).

Τύποι δὲ οἱοι οἱ τοῦ **β'** ἐνικοῦ τοῦ μέσου ἢ τοῦ παθητικοῦ ἐνεστώτος κτλ. **λύη** (λύεσαι), **λέγη** (= λέγεσαι) κτλ. προῆλθον διὰ συναίρεσεως ἐκ παλαιότερων τύπων **λύεαι, λέγεαι**, οἱ ὅποιοι πάλιν προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων **λύεσαι, λέγεσαι** (βλ. § 33, 3 καὶ ὑποσημ.* τῆς σελ. 104).

Ὁμοίως τύποι οἱοι **ἐλύου, ἐλέγου** κτλ., **ἐλύσω, ἐτάξω** κττ. προῆλθον διὰ συναίρεσεως ἐκ παλαιότερων τύπων **ἐλύ-εο, ἐλέγ-εο** κτλ., **ἐλύσ-ασο, ἐτάξ-ασο** κτλ., οἱ ὅποιοι πάλιν προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων **ἐλύ-εσο, ἐλέγ-εσο** κττ., **ἐλύσ-ασο, ἐτάξ-ασο** κτλ. (βλ. § 33, 3).

Ὁμοίως προῆλθον τύποι τῆς εὐκτικῆς οἱοι **λύοιο, παιδεύσαιο** κττ. ἐξ ἀρχικῶν τύπων **λύ-οισο, παιδεύ-σαισο** κτλ. (βλ. § 33, 3).

Ὁμοίως προῆλθον τύποι τῆς προστακτικῆς **λύου, παιδεύου** κττ. ἐκ παλαιότερων τύπων **λύ-εο, παιδεύ-εο** κτλ., οἱ ὅποιοι πάλιν προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων **λύ-εσο, παιδεύ-εσο** κτλ. (βλ. § 33, 3).

Τοῦ δὲ ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτου τύποι οἱοι **λύειν, λέγειν** κτλ. προῆλθον διὰ συναίρεσεως ἐκ παλαιότερων τύπων **λύ-ε-εν, λέγ-ε-εν** κτλ., ἤτοι ἡ κατάληξις τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτου **-ειν** προῆλθεν ἐκ τῆς **-εεν**.

§ 202. Ἡ ὑποτακτικὴ πάντων τῶν χρόνων καὶ τῆς ἐνεργητικῆς καὶ τῆς μέσης φωνῆς ἔχει θεματικὰ φωνήεντα **ω** καὶ **η** (ἀντίστοιχα πρὸς τὰ θεματικὰ φωνήεντα **ο** καὶ **ε** τῆς ὀριστικῆς) : **λύ-ω-μεν** (**λύ-ο-μεν**), **λύ-η-σθε** (**λύ-ε-σθε**).

§ 203. Ὁ ἐνεργητικὸς καὶ μέσος ἀόριστος **α'** εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις, πλὴν τῆς ὑποτακτικῆς, καὶ ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος εἰς τὴν ὀριστικὴν ἔχουν θεματικὸν φωνῆεν **α** : **ἐλύσ-α-μεν, ἐλύσ-α-ντο, λύσ-α-μεν, λύσ-α-σθε, λύσ-α-ντο, λελύκ-α-μεν**.

§ 204. Ὁ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος εἰς τὴν ὀριστικὴν εἰς μὲν

τὸν ἐνικὸν ἔχει θεματικὸν φωνῆεν **ει**, εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν (καὶ τὸν δυϊκόν) **ε**: ἐλελύκ-ει-ν, ἐλελύκ-ει-μεν, (ἐλελύκ-ε-τον, ἐλελυκ-έ-την).

§ 205. 1) Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος εἰς τὴν ὑποτακτικὴν, τὴν εὐκτικὴν καὶ τὴν προστακτικὴν σπανίως σχηματίζεται μονολεκτικῶς (λελύκω, λελύκοιμι, λελυκέτω)· συνηθέστερον σχηματίζεται περιφραστικῶς μὲ τὴν μετοχὴν αὐτοῦ καὶ τὰς ἀντιστοίχους ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥήματος **εἰμί**: λελυκῶς **ᾧ**, λελυκῶς **εἶην**, λελυκῶς **ἔστω**.

2) Ὁ μέσος παρακείμενος εἰς μὲν τὴν ὑποτακτικὴν καὶ τὴν εὐκτικὴν σχηματίζεται πάντοτε περιφραστικῶς, μὲ τὴν μετοχὴν του καὶ τὰς ἀντιστοίχους ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥήματος **εἰμί** (λελυμένος **ᾧ**, λελυμένος **εἶην**), εἰς δὲ τὴν προστακτικὴν σχηματίζεται καὶ μονολεκτικῶς καὶ περιφραστικῶς: **λέλυσο** ἢ **λελυμένος ἴσθι**.

§ 206. Εἰς πάντας τοὺς τύπους τοῦ μέσου καὶ παθητικοῦ παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικοῦ, οἱ ὅποιοι σχηματίζονται μονολεκτικῶς, δὲν ὑπάρχουν θεματικὰ φωνήεντα, αἱ δὲ καταλήξεις προστίθενται ἀμέσως εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ: **λέλυ-μαι**, **ἐλέλυ-ντο**, **λελύ-σθαι**, **λελυ-μένος**.

§ 207. 1) Καὶ τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου οἱ τύποι ἐν γένει σχηματίζονται χωρὶς θεματικὰ φωνήεντα, ἀλλὰ πρὸς σχηματισμὸν αὐτῶν προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων τὸ πρόσφυμα **θη**, τὸ ὅποιον πρὸ τοῦ (ἐγκλιτικοῦ) φωνήεντος **ι** καὶ πρὸ τοῦ **ντ** πάσχει συστολὴν καὶ γίνεται **θε**: **ἐλύ-θη-ν**, **ἐλύ-θη-σαν**, **λυ-θε-ῖ-μεν**, **λυ-θέ-ντων** (βλ. § 32, 6 καὶ § 198, 2).

2) Τὸ πρόσφυμα **θη** εἰς τὴν ὑποτακτικὴν τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου συναιρεῖται μὲ τὰς καταλήξεις καὶ οὕτω προκύπτουν (φαινομενικαί) καταλήξεις, **-θῶ**, **-θῆς**, **-θῆ** κτλ. (βλ. § 196, ὑποσ.).

Σημείωσις. Καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου ἡ κατάληξις **-θῆναι** προῆλθε διὰ συναϊρέσεως ἐκ τοῦ **-θῆναι** (λυ-θη-ῆναι) **λυ-θῆναι**.

§ 208. Ἡ εὐκτικὴ ἔχει **ἐγκλιτικὰ φωνήεντα ιη** ἢ ἀπλοῦν **ι**, τὰ ὅποια προστίθενται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων μετὰ τὸ θεματικὸν φωνῆεν (ὅπου ὑπάρχει τοιοῦτον φωνῆεν). Τὸ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν **ι** συναιρεῖται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν τοῦ θέματος: **λυ-θε-ίη-μεν**, **λυ-θε-ῖ-μεν**, **λύ-ο-ι-μεν**, **λύ-σα-ι-μεν**, **λύ-σ-α-ι-ντο**.

ς') 'Ο δυϊκός ἀριθμὸς τῶν ῥημάτων

§ 209. Τοῦ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ τῶν ῥημάτων ἐν γένει ἰδιαίτεροι καταλήξεις ὑπάρχουν μόνον διὰ τὸ β' καὶ τὸ γ' πρόσωπον, εἶναι δὲ αἱ ἑξῆς :

I. Τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς

α') τῆς ὀριστικῆς εἰς τοὺς ἀρκτικούς χρόνους καὶ τῆς ὑποτακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) -**τον, -τον** : **λύ-ε-τον, λύ-ε-τον** — **λύσ-ε-τον, λύσ-ε-τον** — **λελύκ-α-τον, λελύκ-α-τον**· **λύ-η-τον, λύ-η-τον** — **λύσ-η-τον, λύσ-η-τον** — (**λελύκ-η-τον, λελύκ-η-τον**)·

β') τῆς ὀριστικῆς εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους καὶ τῆς εὐκτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ ἢ καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος) -**τον, -την** : **ἐλύ-ε-τον, ἐλυ-έ-την** — **ἐλύσ-α-τον, ἐλυσ-ά-την** — **ἐλελύκ-ε-τον, ἐλελυκ-έ-την**· **λύ-οι-τον, λυ-οί-την** — **λύσ-οι-τον, λυσ-οί-την** — **λύσ-αι-τον, λυσ-αί-την** — (**λελύκ-οι-τον, λελυκ-οί-την**)·

γ') τῆς προστακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) -**τον, -των** : **λύ-ε-τον, λυ-έ-των** — **λύσ-α-τον, λυσ-ά-των** — (**λελύκ-ε-τον, λελυκ-έ-των**)·

II. Τῆς μέσης φωνῆς (ἑξαίρεσει τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου)

α') τῆς ὀριστικῆς εἰς τοὺς ἀρκτικούς χρόνους καὶ τῆς ὑποτακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) -**σθον, -σθον** : **λύ-ε-σθον, λύ-ε-σθον** — **λύσ-ε-σθον, λύσ-ε-σθον** — **λυθήσ-ε-σθον, λυθήσ-ε-σθον** — **λέλυ-σθον, λέλυ-σθον** — **λελύσ-ε-σθον, λελύσ-ε-σθον** — **λύ-η-σθον, λύ-η-σθον** — **λύσ-η-σθον, λύσ-η-σθον**·

β') τῆς ὀριστικῆς εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους καὶ τῆς εὐκτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ ἢ καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος) -**σθον, -σθην** : **ἐλύ-ε-σθον, ἐλυ-έ-σθην** — **ἐλύσ-α-σθον, ἐλυ-σ-ά-σθην** — **ἐλέλυ-σθον, ἐλελύ-σθην**· **λύ-οι-σθον, λυ-οί-σθην** — **λύσ-οι-σθον, λυσ-οί-σθην** — **λύσ-αι-σθον, λυσ-αί-σθην** — **λυθήσ-οι-σθον, λυθησ-οί-σθην**·

γ') τῆς προστακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) -**σθον, -σθων** : **λύ-ε-σθον, λυ-έ-σθων** — **λύσ-α-σθον, λυσ-ά-σθων** — **λέλυ-σθον, λελύ-σθων**·

Σημείωσις. Τοῦ δυϊκοῦ τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου ἐν γένει καταλήξεις εἶναι αἱ τοῦ δυϊκοῦ τῶν ἀντιστοίχων ἐγκλίσεων τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) : **ἐλύθη-τον, ἐλυθή-την** — **λυθή-τον, λυθή-τον** — **λυθείη-τον ἢ λυθεῖ-τον, λυθειή-την ἢ λυθεί-την** — **λύθη-τον, λυθή-των**·

ζ') Σχηματισμός τῶν χρόνων τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων

α') Ἐνεστῶς καὶ παρατατικῶς

§ 210. Τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων ὀλίγα σχηματίζουν τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα ἀμετάβλητον, ὡς ἄγ-ω, ἄδ-ω, ἀλείφ-ω, ἀμείβ-ω, ἄρχ-ω, βλέπ-ω, γράφ-ω, διώκ-ω, ἔχ-ω, πείθ-ω, τρέπ-ω, φεύγ-ω, ψεύδ-ω κτλ.

Τὰ πλεῖστα δὲ τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων σχηματίζουν τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα μετεσχηματισμένον, ἥτοι

1) τὰ **χειλικόληκτα** ἀφωνόληκτα ῥήματα πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ προσλαμβάνουν εἰς τὸ ῥηματικὸν τῶν θέμα τὸ πρόσφυμα **τ** καὶ οὕτω λήγουν εἰς **-πτω**: (θ. κοπ-) κόπ-τ-ω, (θ. βλάβ-, βλάβ-τ-ω) βλάπτω, (θ. κρυφ-, κρύφ-τ-ω) κρύπτω (βλ. § 37, 1).

2) τὰ **οὐρανικόληκτα** καὶ τὰ **ὀδοντικόληκτα** πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ προσλαμβάνουν εἰς τὸ ῥηματικὸν τῶν θέμα τὸ πρόσφυμα **j** (§ 1, σημ.) καὶ οὕτω

α') τὰ οὐρανικόληκτα καὶ ἐκ τῶν ὀδοντικόληκτων ὅσα ἔχουν χαρακτῆρα **θ** ἢ **τ** λήγουν εἰς τὸν ἐνεστῶτα εἰς **-ττω** ἢ **-σσω**. Π. χ.

(θ. φυλακ-, φυλάκ-**j**ω) φυλάττω ἢ φυλάσσω

(θ. ἀλλαγ-, ἀλλάγ-**j**ω) ἀλλάττω ἢ ἀλλάσσω

(θ. ταραχ-, τaráχ-**j**ω) ταραττω ἢ ταρασσω

(θ. ἀρμोट-, ἀρμότ-**j**ω) ἀρμόττω ἢ ἀρμόσσω

(θ. πυρετ-, πυρέτ-**j**ω) πυρέττω ἢ πυρέσσω (βλ. § 36, 4, γ')

β') τῶν ὀδοντικόληκτων ὅσα ἔχουν χαρακτῆρα **δ** λήγουν εἰς τὸν ἐνεστῶτα εἰς **-ζω**. Π. χ.

(θ. ἐλπίδ-, ἐλπίδ-**j**ω) ἐλπίζω

(θ. ὀδ-, ὀδ**j**ω) ὀζω

(θ. παιδ-, παιδ-**j**ω) παίζω

Σημείωσις. Ἐνεστῶτα εἰς **-ζω**, σχηματίζουν, καὶ μερικὰ ῥήματα οὐρανικόληκτα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν συνήθως ἤχον. Π.χ.

(θ. οἰμωγ-, οἰμώγ-**j**ω) οἰμώζω

(θ. στεναγ-, στενάγ-**j**ω) στενάζω

(θ. ἀλαλαγ-, ἀλαλάγ-**j**ω) ἀλαλάζω

(θ. κραγ-, κράγ-**j**ω) κράζω

(θ. ὀλολυγ-, ὀλολύγ-**j**ω) ὀλολύζω.

§ 211. Τῶν ὀδοντικολήκτων ῥημάτων

1) ὁ μέλλων ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-σω** καὶ ὁ μέσος εἰς **-σομαι**, ὁ ἀόριστος α' ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-σα** καὶ ὁ μέσος εἰς **-σάμην**, ὅπως καὶ τῶν φωνηεντολήκτων ῥημάτων : (θ. πειθ-) **πεί-σω** (ἐκ τοῦ πείθ-σω), **πεί-σομαι** (ἐκ τοῦ πείθ-σομαι) — (θ. σπενδ-) **σπεί-σω** (ἐκ τοῦ σπένδ-σω), **σπεί-σομαι** (ἐκ τοῦ σπένδ-σομαι) — (θ. γυμναδ-) **ἐγύμνα-σα** (ἐκ τοῦ ἐγύμναδ-σα), **ἐγύμνα-σάμην** (ἐκ τοῦ ἐγύμναδ-σάμην) (βλ. § 198 κ. ἐ.).

Ἄλλὰ τὰ ὑπερδισύλλαβα ὀδοντικόληκτα εἰς **-ίζω**, ὅσα ἔχουν χαρακτηῖρα **δ**, σχηματίζουν τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον μέλλοντα χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτηῖρα **σ** εἰς **-ιῶ**, **-ιοῦμαι** (κατὰ τὰ εἰς **-έω** συνηρημένα ῥήματα). Οὕτω **κτιζω** — **κτίσω**, **σχίζω** — **σχίσω**, ἀλλὰ **κομίζω** (θ. κομίδ-), **κομιῶ** (**κομεῖς**, **κομιεῖ**), **κομοῦμαι** (**κομιεῖ**, **κομιεῖται**).

Σημεῖωσις. Μέλλοντα ἄσιγμον συνηρημένον κατὰ τὰ εἰς **-άω** συνηρημένα ῥήματα ἔχει καὶ τὸ ῥήμα **βιβάζω** : **βιβῶ**, **βιβᾶς**, **βιβᾶ** κτλ.

2) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος λήγει εἰς **-κα** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-κειν** : (θ. κομίδ-), **κεκόμι-κα**, **ἐκεκομί-κειν** (βλ. § 200).

3) ὁ παθητικὸς μέλλων α' λήγει εἰς **-σθήσομαι** καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος α' εἰς **-σθην** : (θ. ψευδ-) **ψευσθήσομαι** (ἐκ τοῦ ψευδ-σθήσομαι), **ἐψεύσθην** (ἐκ τοῦ ἐψεύδ-σθην) — (θ. ἀρμοτ-) **ἡρμόσθην** (ἐκ τοῦ ἡρμότ-θην) (βλ. § 37, 4).

4) ὁ μέσος παρακείμενος λήγει εἰς **-σμαι** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-σμην** : (θ. πειθ-) **πέπεισμαι** (ἐκ τοῦ πέπειθ-μαι), **ἐπεπείσμην** (ἐκ τοῦ ἐπεπειθ-μην) — (θ. κομίδ-) **κεκόμισμαι** (ἐκ τοῦ κεκόμιδ-μαι), **ἐκεκομίσθην** (ἐκ τοῦ ἐκεκομίδ-μην).

§ 212. Τῶν οὐρανικολήκτων ῥημάτων

1) ὁ μέλλων ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-ξω** καὶ ὁ μέσος εἰς **-ξομαι**, ὁ ἀόριστος α' ὁ ἐνεργητικὸς εἰς **-ξα** καὶ ὁ μέσος εἰς **-ξάμην** : (θ. φυλακ-) **φυλάξω**, **ἐφύλαξα** (ἐκ τοῦ φυλάκ-σω, ἐφύλακ-σα) — (θ. ταγ-) **τάξομαι**, **ἐταξάμην** (ἐκ τοῦ τάγ-σομαι, ἐταγ-σάμην) (βλ. § 36, 1).

2) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος λήγει εἰς **-χα** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-χειν** (ἦτοι εἰς τοὺς χρόνους τούτους ὁ οὐρανικὸς χαρακτηῖρα

τοῦ ῥηματικοῦ θέματος, ἐὰν εἶναι ψιλὸν ἢ μέσον, τρέπεται εἰς δασύ) : (θ. κηρυκ-) *κεκήρυχα, ἐκεκηρύχτειν* — (θ. ταγ-) *τέταχα, ἐτετάχτειν*·

3) ὁ παθητικὸς μέλλων ἀ' λήγει εἰς **-χθήσομαι** καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος ἀ' εἰς **-χθην** : (θ. πλεκ-) *πλεχθήσομαι, ἐπλέχθην* (ἐκ τοῦ πλεκ-θήσομαι) — (θ. ἀγ-) *ἀχθήσομαι, ἤχθην* (ἐκ τοῦ ἀγ-θήσομαι κτλ.) (βλ. § 37, 1)·

4) ὁ μέσος παρακείμενος λήγει εἰς **-γμαι** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-γμην** : (θ. πλεκ-) *πέπλεγμαι, ἐπεπλέγμην* (ἐκ τοῦ πέπλεκ-μαι, ἐπεπλέκ-μην) — (θ. ταραχ-) *τετάραγμαι, ἐτεταράγμην* (ἐκ τοῦ τετάραχ-μαι, ἐτεταράχ-μην) (βλ. § 37, 2)·

§ 213. Τῶν χειλικολήκτων ῥημάτων

1) ὁ μέλλων ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-ψω** καὶ ὁ μέσος εἰς **-ψομαι**, ὁ ἀόριστος ἀ' ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-ψα** καὶ ὁ μέσος εἰς **-ψάμην** : (θ. κοπ-) *κόψω, ἔκοψα* (ἐκ τοῦ κόπ-σω, ἔκοπ-σα) — (θ. τριβ-) *τρίψομαι, ἐτριψάμην* (ἐκ τοῦ τρίβ-σομαι, ἐτριβ-σάμην) — (θ. γραφ-) *γράψομαι, ἐγραψάμην* (ἐκ τοῦ γράφ-σομαι, ἐγραφ-σάμην) (βλ. § 36, 2)·

2) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος λήγει εἰς **-φα** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-φειν** (ἦτοι εἰς τοὺς χρόνους τούτους ὁ χειλικὸς χαρακτήρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος, ἐὰν εἶναι ψιλὸν ἢ μέσον, τρέπεται εἰς δασύ) : (θ. κοπ-) *κέκοφα, ἐκεκόφειν* — (θ. τριβ-) *τέτριφα, ἐτετρίφειν* (βλ. § 212, 2)·

3) ὁ παθητικὸς μέλλων ἀ' λήγει εἰς **-φθήσομαι** καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος ἀ' λήγει εἰς **-φθην** : (θ. πεμπ-) *πεμφθήσομαι, ἐπέμφθην* (ἐκ τοῦ πεμπ-θήσομαι, ἐπέμπ-θην) — (θ. καλυβ-) *καλυφθήσομαι, ἐκαλύφθην* (ἐκ τοῦ καλυβ-θήσομαι, ἐκαλύβ-θην) (βλ. § 37, 1)·

4) ὁ μέσος παρακείμενος λήγει εἰς **-μμαι** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-μμην** : (θ. κοπ-) *κέκομμαι, ἐκεκόμμην* (ἐκ τοῦ κέκοπ-μαι κτλ.) — (θ. τριβ-) *τέτριμμαι, ἐτετρίμμην* (ἐκ τοῦ τέτριβ-μαι κτλ.) — (θ. γραφ-) *γέγραμμαι, ἐγεγράμμην* (ἐκ τοῦ γέγραφ-μαι κτλ.) (βλ. § 37, 3)·

§ 214. Ἐκ τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων

1) ὅσα ἔχουν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ῥηματικοῦ θέματος **ε**, ἀντὶ τοῦ **ε** τούτου εἰς τὸν ἐνεργητικὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον ἔχουν **ο** : *κλέπτω, (θ. κλέπ-), κέκλοφα, ἐκεκλόφειν* — *τρέπω (θ. τρεπ-), τέτροφα, ἐτετρόφειν* — *φέρω (θ. ἐνεκ-), ἐνήνοχα, ἐνήνόχτειν* (βλ. § 190)·

2) τὰ ῥήματα **στρέφω**, **τρέπω** καὶ **τρέφω** εἰς τὸν μέσον παρακειμένον καὶ ὑπερσυντέλικον ἀντὶ τοῦ **ε** τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἔχουν **α** (βραχύ) : (θ. στρεφ-) ἔστραμμαι, ἔστράμμην — (θ. τρεπ-) τέτραμμαι, ἔτετράμμην — (θ. θρεφ-) τέθραμμαι, ἔτεθράμμην.

§ 215. Παράδειγμα κλίσεως

μέσου παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικου ἀφωνολήκτων ῥημάτων

Ὅριστικὴ		Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατον Μετοχή
ἔψευσ-μαι ἔψευ-σαι ἔψευσ-ται ἔψεύσ-μεθα ἔψευ-σθε ἔψευσμένοι εἰσὶ	ἔψεύσ-μην ἔψευ-σο ἔψευσ-το ἔψεύσ-μεθα ἔψευ-σθε ἔψευσμένοι ἦσαν	— ἔψευ-σο ἔψεύ-σθω — ἔψευ-σθε ἔψεύ-σθων	ἔψευ-σθαι ἔψευσ-μένος ἔψευσ-μένη ἔψευσ-μένον
πέπραγ-μαι πέπραξαι πέπρακ-ται πεπράγ-μεθα πέπραχ-θε πεπραγμένοι εἰσὶ	ἔπεπράγ-μην ἔπέπραξο ἔπέπρακ-το ἔπεπράγ-μεθα ἔπέπραχ-θε πεπραγμένοι ἦσαν	— πέπραξο πεπράχ-θω — πέπραχ-θε πεπράχ-θων	πεπράχ-θαι πεπραγ-μένος πεπραγ-μένη πεπραγ-μένον
γέγραμ-μαι γέγραψαι γέγραπ-ται γεγράμ-μεθα γέγραφ-θε γεγραμμένοι εἰσὶ	ἔγεγράμ-μην ἔγέγραψο ἔγέγραπ-το ἔγεγράμ-μεθα ἔγέγραφ-θε γεγραμμένοι ἦσαν	— γέγραψο γεγράφ-θω — γέγραφ-θε γεγράφ-θων	γεγράφ-θαι γεγραμ-μένος γεγραμ-μένη γεγραμ-μένον

(Βλ. § 37 καὶ § 33, 5)

Σημείωσις. Συμφωνολήκτων ῥημάτων ἐν γένει μονολεκτικοὶ τύποι τοῦ γ' πληθυντικοῦ προσώπου τοῦ μέσου παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικου εἶναι σπανιώτατοι, ὡς *τετάχεται* (= τεταγμένοι εἰσὶ), *γεγράφαται* (= γεγραμμένοι εἰσὶ), *ἐφθάρηται* (ἐφθαρμένοι εἰσὶ), *ἔτετάχεται* (= τεταγμένοι ἦσαν).

η') Σχηματισμός τῶν χρόνων
τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ῥημάτων

α') Ἐνεστῶς καὶ παρατατικὸς

§ 216. Καὶ τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ῥημάτων πολὺ ὀλίγα σχηματίζουν τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα ἀμετάβλητον, ὡς δέρ-ω, μέν-ω, νέμ-ω κτλ.

Τὰ πλεῖστα δὲ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ῥήματα σχηματίζουν τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα μετεσχηματισμένον, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προσετέθη τὸ πρόσφουμα j. Οὕτω

1) τῶν ῥημάτων, τὰ ὁποῖα ἔχουν χαρακτηῖρα λ, τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα ἔχει διπλασιασμένον τὸ λ :

(θ. βαλ-, βάλ-jω) βάλλω

(θ. ἀγγελ-, ἀγγέλ-jω) ἀγγέλλω (βλ. § 36, 4, α').

2) τῶν ῥημάτων, τὰ ὁποῖα ἔχουν χαρακτηῖρα ν ἢ ρ, τὸ θέμα τὸ ὁποῖον ἀρχῆθεν ἔληγεν εἰς -αν, -αρ, -εν, -ερ, -ῖν, -ῖρ, ὦν, -ῦρ, μετεσχηματίσθη εἰς τὸν ἐνεστῶτα καὶ λήγει εἰς -αιν, -αιρ, -ειν, -ειρ, -ῖν, -ῖρ, -ῦν, -ῦρ·

(θ. ὕφαν-, ὕφάν-jω) ὑφαίνω

(θ. καθαρ-, καθάρ-jω) καθαίρω

(θ. κτεν-, κτέν-jω) κτείνω

(θ. σπερ-, σπέρ-jω) σπείρω

(θ. κρῖν-, κρῖν-jω) κρῖνω

(θ. οἰκτίρ-, οἰκτίρ-jω) οἰκτιρίζω

(θ. πλῦν-, πλῦν-jω) πλῦνω

(θ. σῦρ-, σῦρ-jω) σῦρω (βλ. § 35 καὶ 36, 4, β').

Σημείωσις. Τὸ ῥῆμα **ὀφείλω** προῆλθεν ἐκ παλαιότερου τύπου **ὀφέλλω**, ὁ ὁποῖος πάλιν προῆλθεν ἐξ ἀρχικοῦ τύπου **ὀφέλνω** (πρβλ. § 36, 3).

β') Οἱ ἄλλοι χρόνοι

§ 217. Τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ῥημάτων

1) ὁ ἐνεργητικὸς καὶ ὁ μέσος μέλλων σχηματίζεται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτηῖρα σ (συνηρημένος) εἰς **-ῶ**, **-οῦμαι** (ἦτοι κατὰ τὰ εἰς **-έω** συνηρημένα ῥήματα) :

νέμω	(θ. νεμ- νεμέω)	νεμῶ (νεμέομαι)	νεμοῦμαι
μένω	(θ. μεν- μενέω)	μενῶ	
ἀγγέλλω	(θ. ἀγγελ- ἀγγελέω)	ἀγγελῶ	
καθαίρω	(θ. καθαρ- καθαρέω)	καθαρῶ	
κτείνω	(θ. κτεν- κτενέω)	κτενῶ	

2) ὁ ἐνεργητικὸς καὶ ὁ μέσος ἀόριστος ἀ' σχηματίζονται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα σ εἰς **-α**, **-άμην**, μὲ ἐκτεταμένον τὸ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ῥηματικοῦ θέματος βραχὺ φωνῆεν, ἦτοι μὲ ἕκτασιν τοῦ **ᾱ** εἰς **η** (ἦ κατόπιν **ε** ἢ **ι** ἢ **ρ** εἰς **ᾱ**), τοῦ **ε** εἰς **ει**, τοῦ **ἰ** ἢ **ῦ** εἰς **ἰ** ἢ **ῦ** :

ὕφαίνω	(θ. ὑφᾶν-)	ὑφην-α	ὕφην-άμην
λεαίνω	(θ. λεᾶν-)	ἐλέᾶν-α	(λεᾶναι)
μιαίνω	(θ. μιᾶν-)	ἐμίᾱ-να	(μιᾶναι)
μαραίνω	(θ. μαρᾶν-)	ἐμάρᾶν-α	(μαρᾶναι)
καθαίρω	(θ. καθᾶρ-)	ἐκάθηρ-α	ἐκαθηρ-άμην
ἀγγέλλω	(θ. ἀγγελ-)	ἡγγειλ-α	ἡγγειλ-άμην
νέμω	(θ. νέμ-)	ἐνειμ-α	ἐνειμ-άμην
μένω	(θ. μεν-)	ἔμειν-α	
κρίνω	(θ. κρῖν-)	ἐκρῖν-α	(κρῖναι)
ἀμύνω	(θ. ἀμῦν-)	ἤμῦν-α	(ἀμῦναι)

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς 1. Οἱ τύποι οὗτοι προῆλθον ἐκ παλαιότερων ὕφαν-σα, ὕφανα— ἐκάθαρ-σα, ἐκάθαρρα — ἡγγελ-σα, ἡγγελλα — ἐκριν-σα, ἐκριννα κτλ. (βλ. § 36, 3).

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς 2. Ἔχουν **ᾱ** ἀντὶ **η** εἰς τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον ἀόριστον ἀ' προσέτι τὰ ῥήματα **αἴρω**, **ἄλλομαι**, **κερδαίνω** καὶ **κοιλαίνω**, ἂν καὶ τοῦ **α** δὲν προηγῆται εἰς τὸ θέμα αὐτῶν (**ἀρ-**, **ἄλ-**, **κερδαν-**, **κοιλαν-**) **ε** ἢ **ι** ἢ **ρ** : **ἦρα** (ὑποτ. "ἄρω, εὐκτ. "ἄρα-ιμι, προστ. ἄρον, ἀρφ. ἄραι κτλ.), **ἠλάμην** (ὑποτ. "ἄλωμαι, εὐκτ. "ἄλαίμην κτλ.), **ἐκέρδᾶνα** (ἀπρφ. κερδᾶναι κτλ.), **ἐκοίλᾶνα** (ἀπρφ. κοιλᾶναι).

Εἰς τὴν ὀριστικὴν ἔχουν **η** ἀντὶ **ᾱ** οἱ ἀόριστοι **ἦρα** καὶ **ἠλάμην** ἕνεκα τῆς αὐ-ξήσεως (βλ. § 185, 2, Σημ. ἀ').

3) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος σχηματίζεται εἰς **-κα** καὶ ὁ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος εἰς **-κειν** (§ 200) :

φαίνω	(θ. φαν-)	πέφαγ-κα	(§ 37, 6, ἀ')
ἀγγέλλω	(θ. ἀγγελ-)	ἡγγελ-κα	ἡγγέλ-κειν

4) ὁ παθητικὸς μέλλων α' καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος α' σχηματίζονται κανονικῶς εἰς **-θήσομαι, -θην** : **μιαίνομαι** (θ. μιαν-), **μιαν-θήσομαι, ἐμιάν-θην** — **ἀγγέλλομαι** (θ. ἀγγελ-), **ἀγγελ-θήσομαι, ἠγγέλ-θην**·

5) ὁ μέσος παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος

α') τῶν ὑγρολήκτων ῥημάτων σχηματίζονται κανονικῶς εἰς **-μαι, -μην** : **ἀγγέλλομαι** (θ. ἀγγελ-), **ἠγγελ-μαι, ἠγγέλ-μην** — **αἴρομαι** (θ. ἀρ-), **ἦρ-μαι, ἦρ-μην**·

β') τῶν ἐνρινολήκτων μὲ χαρακτῆρα **ν** σχηματίζονται ἄλλων μὲν (κανονικῶς) εἰς **-μμαι, -μμην**, ἄλλων δὲ εἰς **-σμαι, -σμην** : **ὄξυνομαι** (θ. ὄξυν-), **ὠξομμαι, ὠξύμμην** — **φαίνομαι** (θ. φαν-), **πέφασμαι, ἐπεφάσμην** (βλ. § 37, 6, γ').

§ 218. Παράδειγμα ένεργητικοῦ καὶ μέσου μέλλοντος καὶ μέσου παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικού ένρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ρημάτων (βλ. § 37, 6, γ')

Ὅριστική	Εὐκτική	Ἀπαρέμφατον Μετοχή	
νεμ-ῶ νεμ-εῖς νεμ-εῖ νεμ-οῦμεν νεμ-εῖτε νεμ-οῦσι	νεμ-οῖμι ἢ νεμ-οίην νεμ-οῖς ἢ νεμ-οίης νεμ-οῖ ἢ νεμ-οίη νεμ-οῖμεν νεμ-οῖτε νεμ-οῖεν	νε-μεῖν	
		νεμ-ῶν (νεμ-οῦντος) νεμ-οῦσα (νεμ-ούσης) νεμ-οῦν (νεμ-οῦντος)	
νεμ-οῦμαι νεμ-εῖ (ἢ -ῆ) νεμ-εῖται νεμ-οὔμεθα νεμ-εῖσθε νεμ-οῦνται	νεμ-οίμην νεμ-οῖο νεμ-οῖτο νεμ-οίμεθα νεμ-οῖσθε νεμ-οῖντο	νεμ-εῖσθαι	
		νεμ-οὔμενος νεμ-ουμένη νεμ-οὔμενον	
ἡγγελ-μαι ἡγγελ-σαι ἡγγελ-ται ἡγγέλ-μεθα ἡγγελ-θε ἡγγελ-μένοι εἰσὶ	ἡγγέλ-μην ἡγγελ-σο ἡγγελ-το ἡγγέλ-μεθα ἡγγελ-θε ἡγγελ-μένοι ἦσαν	— ἡγγελ-σο ἡγγέλ-θω — ἡγγελ-θε ἡγγέλ-θων	ἡγγέλ-θαι ἡγγελ-μένος ἡγγελ-μένη ἡγγελ-μένον
ᾠξυμ-μαι ᾠξυν-σαι ᾠξυν-ται ᾠξύμ-μεθα ᾠξυν-θε ᾠξυμ-μένοι εἰσὶ	ᾠξύμ-μην ᾠξυν-σο ᾠξυν-το ᾠξύμ-μεθα ᾠξυν-θε ᾠξυμ-μένοι ἦσαν	— ᾠξυν-σο ᾠξύν-θω — ᾠξυν-θε ᾠξύν-θων	ᾠξύν-θαι ᾠξυμ-μένος ᾠξυμ-μένη ᾠξυμ-μένον
πέφασ-μαι πέφαν-σαι πέφαν-ται πεφάσ-μεθα πέφαν-θε πεφασ-μένοι εἰσὶ	ἐπεφάσ-μην ἐπέφαν-σο ἐπέφαν-το ἐπεφάσ-μεθα ἐπέφαν-θε πεφασ-μένοι ἦσαν	— πέφαν-σο πεφάν-θω — πέφαν-θε πεφάν-θων	πεφάν-θαι πεφασ-μένος πεφασ-μένη πεφασ-μένον

§ 219. Τὰ ἐνρινόληκτα ῥήματα **κλίνω, κρίνω, πλύνω** καὶ **τείνω** τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον καὶ τὸν παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον ἀ' τοὺς σχηματίζουσι ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα μετ' ἀποβολῆν τοῦ χαρακτῆρος **ν** :

(θ. κλιν-)	κέ-κλι-κα	ἐκεκλί-κειν	κλι-θήσομαι	ἐκλί-θην
(θ. κριν-)	κέ-κρι-κα	ἐκεκρί-κειν	κρι-θήσομαι	ἐκρί-θην
(θ. πλυν-)	πέ-πλυ-κα	ἐπεπλύ-κειν	πλυ-θήσομαι	ἐπλύ-θην
(θ. τεν-,τα-)	τέ-τα-κα	έτετά-κειν	τα-θήσομαι	έτά-θην

§ 220. Τὰ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ῥήματα, ὅσα ἔχουν θέμα μονοσύλλαβον μὲ φωνῆεν **ε**, εἰς τὸν ἐνεργητικὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον **α'**, εἰς τὸν μέσον παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον καὶ εἰς τὸν παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον ἀ' ἢ β' ἀντὶ τοῦ φωνήεντος **ε** ἔχουν **ᾱ** (πρβλ. § 214, 2) :

σπείρω (θ. σπερ-)	ἔ-σπαρ-κα, ἐσπάρκειν, ἔσπαρμαι, ἐσπάρμην, σπαρ-ήσομαι, ἐσπάρ-ην
στέλλω (θ. στελ-)	ἔ-σταλ-κα, ἐστάλκειν, ἔσταλμαι, ἐστάλμην, σταλ-ήσομαι, ἐστάλ-ην
τείνω (θ. тет-,τα-)	τέ-τα-κα, ἐτετάκειν, τέταμαι, ἐτετάμην, τα-θήσομαι, ἐτά-θην
φθείρω (θ. φθερ-)	ἔ-φθαρ-κα, ἐφθάρκειν, ἐφθαρμαι, ἐφθάρμην, φθαρ-ήσομαι, ἐφθάρ-ην.

δ') Δεύτεροι χρόνοι τῶν ῥημάτων

§ 221. Ὁ ἐνεργητικὸς ἀόριστος καὶ ὁ μέσος ἀόριστος πολλῶν ῥημάτων σχηματίζονται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα **σ** καὶ μὲ θεματικὸν φωνῆεν οὐχὶ τὸ **α**, ἀλλὰ τὸ **ο** καὶ τὸ **ε** : ἔλαβ-ο-ν, ἐλαβ-ό-μην (βλ. § 199 καὶ § 201).

Ὁ τοιοῦτος ἀόριστος λέγεται ἐνεργητικὸς ἀόριστος **δ ε υ τ ε ρ ο ς** ἢ μέσος ἀόριστός **δ ε υ τ ε ρ ο ς** : καὶ εἰς μὲν τὴν ὀριστικὴν ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου παρατατικοῦ (ἔλαβ-ο-ν, ἐλάμβαν-ο-ν — ἐλαβ-ό-μην, ἐλαμβαν-ό-μην), εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεστώτος.

Π. χ. ὁ ἐνεργητικὸς ἀόριστος β' τοῦ **ρ**. **βάλλω** καὶ ὁ μέσος ἀόριστος β' τοῦ **ρ**. **γίγνομαι** κλίνονται ὡς ἐξῆς :

Ὅριστική	Ὑποτακτική	Εὐκτική	Προστακτική	Ἀπαρέμφατον Μετοχή
ἔβαλ-ον ἔβαλ-ες ἔβαλ-ε ἔβαλ-ομεν ἔβαλ-ετε ἔβαλ-ον	βάλ-ω βάλ-ης βάλ-η βάλ-ωμεν βάλ-ητε βάλ-ωσι	βάλ-οιμι βάλ-οις βάλ-οι βάλ-οιμεν βάλ-οιτε βάλ-οιεν	— βάλ-ε βαλ-έτω — βάλ-ετε βαλ-όντων	βαλ-εῖν βαλῶν βαλοῦσα βαλ-όν
ἔγεν-όμην ἔγέν-ου ἔγέν-ετο ἔγεν-όμεθα ἔγέν-εσθε ἔγέν-οντο	γέν-ωμαι γέν-η γέν-ηται γεν-ώμεθα γέν-ησθε γέν-ωντι	γεν-οίμην γέν-οιο γέν-οιτο γεν-οίμεθα γέν-οισθε γέν-οιντο	— γεν-οῦ γεν-έσθω — γέν-εσθε γεν-έσθω	γεν-έσθαι γεν-όμενος γεν-ομένη γεν-όμενον

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 1. Τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου β' τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχή, εἶτε ἀπλᾶ εἶτε σύνθετα, τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης : λαβεῖν — παραλαβεῖν, λαβῶν (λαβόν) — παραλαβῶν (παραλαβόν.)

Πέντε δὲ ῥημάτων, ἤτοι τῶν ῥημάτων λέγω, ἔρχομαι, εὐρίσκω, ὄρω καὶ λαμβάνω προσέτι τὸ δεῦτερον ἐνικθὲν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἀορίστου β' ἀπλοῦν τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης : εἰπέ, ἐλθέ, εὐρέ, ἰδέ, λαβέ. Ἄλλά : πρόσειπε, ἀπελθε, ἔξερε, ἐπίδε, παράλαβε.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Τοῦ μέσου ἀορίστου β' τὸ ἀπαρέμφατον τονίζεται ἔτι τῆς παραληγούσης : (ἄγομαι — ἡγαγόμην) ἀγαγέσθαι, (γίγνομαι — ἐγενόμην) γενέσθαι.

Τὸ δὲ δεῦτερον ἐνικθὲν τῆς προστακτικῆς τοῦ μέσου ἀορίστου β', ἐὰν μὲν εἶναι* πολυσύλλαβον, εἶτε ἀπλοῦν εἶτε σύνθετον, τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης : ἐλαβόμην — λαβοῦ, ἀντιλαβοῦ· ἐγενόμην — γενοῦ, παραγενοῦ· ἐὰν δὲ εἶναι μονοσύλλαβον, συντιθέμενον μὲ δισύλλαβον πρόθεσιν, ἀναβιβάζει τὸν τόνον : ἔχομαι, ἐσχόμην — σχοῦ, παράσχοι· ἐπομαι, ἐσπόμην — σποῦ, ἐπίσπου.

§ 222. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος πολλῶν ῥημάτων σχηματίζονται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα κ ἢ χωρὶς δάσυνσιν τοῦ φιλοῦ ἢ μέσου ἀφώνου χαρακτῆρος τοῦ θέματος (πρβλ. § 200, § 212, 2 καὶ § 213, 2).

Ὁ τοιοῦτος ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος λέγεται δεύτερος, κλίνεται δὲ ὅπως ἀκριβῶς ὁ α', ἀλλὰ εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ συνήθως ἀντὶ τοῦ ε τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἔχει ο καὶ ἀντὶ τοῦ ᾠ ἔχει η (ἢ ᾠ κατόπιν ρ) :

κτείνω	(θ. κτεν-)	(ἀπ)έ-κτον-α	(ἀπ)εκτόν-ειν
τίκτω	(θ. τεκ-)	τέ-τοκ-α	έτετόκ-ειν
λείπω	(θ. λειπ-)	λέ-λοιπ-α	έλελοιπ-ειν
φαίνω	(θ. φᾶν-)	πέ-φην-α	έπεφήν-ειν
μαίνομαι.	(θ. μᾶν-)	μέ-μην-α	έμεμήν-ειν
πράττω	(θ. πρᾶγ-)	πέ-πρᾶγ-α	έπεπράγ-ειν
κράζω	(θ. κρᾶγ-)	κέ-κρᾶγ-α	έκεκράγ-ειν

§ 223. Ὁ παθητ. μέλλων καὶ ὁ παθητ. ἀόριστος πολλῶν ῥημάτων σχηματίζονται μὲ πρόσφυμα **η** καὶ ὄχι **θη**, ἦτοι χωρὶς τὸ **θ**: κόπτομαι (θ. κοπ-) — κοπ-ή-σομαι, ἐκόπ-η-ν (πρβλ. νῦν: ἐγράφ-θη-κα ἢ ἐγράφ-τη-κα καὶ ἐγράφ-η-κα).

Ὁ τοιοῦτος παθητικὸς μέλλων καὶ παθητικὸς ἀόριστος λέγεται δεύτερος, κλίνεται δὲ ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὁ α'.

Π. χ. ὁ παθητικὸς μέλλων β' καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος β' τοῦ ῥ. γράφομαι κλίνονται ὡς ἐξῆς:

Ὁριστική	Ὑποτακτική	Εὐκτική	Προστακτική	Ἀπαρέμφατον Μετοχή.
γράφ-ή-σομαι γράφ-ή-σει γράφ-ή-σεται γράφ-η-σόμεθα γράφ-ή-σεσθε γράφ-ή-σονται		γράφ-η-σοίμην γράφ-ή-σοιο γράφ-ή-σοιτο γράφ-η-σοίμεθα γράφ-ή-σοισθε γράφ-ή-σοιντο		γράφ-ή-σεσθαι γράφ-η-σόμενος γράφ-η-σομένη γράφ-η-σόμενον
ἐγράφ-η-ν ἐγράφ-η-ς ἐγράφ-η ἐγράφ-η-μεν ἐγράφ-η-τε ἐγράφ-η-σαν	γράφ-ῶ γράφ-ῆς γράφ-ῆ γράφ-ῶμεν γράφ-ῆτε γράφ-ῶσι	γράφ-εῖην γράφ-εῖης γράφ-εῖη γράφ-εῖημεν γράφ-εῖητε γράφ-εῖησαν*	— γράφ-η-θι γράφ-ή-τω — γράφ-ητε γράφ-έντων	γράφ-ῆ-ναι γράφ-εῖς γράφ-εῖσα γράφ-έν

Σημείωσις. Ὁ παθητικὸς ἀόριστος β' εἰς τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς ἔχει (τὴν ἀρχικὴν) κατάληξιν **-θι**: ἀλλάγ-η-θι, φάνη-θι (βλ. § 196, ὑποσ. 4).

* ἢ γραφ-εῖμεν, γραφ-εῖτε, γραφ-εῖε.

§ 224. 1) Τὰ ῥήματα (ἐκ)πλήττομαι ἢ (κατα)πλήττομαι, σήπομαι καὶ τήκομαι εἰς τὸν παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον β' ἀντὶ τοῦ η τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἔχουν ᾗ : (θ. πληγ-) ἐκ-πλᾶγ-ήσομαι, κατα-πλᾶγ-ήσομαι, ἐξ-επλᾶγ-ην, κατ-επλᾶγ-ην — (θ. σηπ-) σᾶπ-ήσομαι, ἐσᾶπ-ην — (θ. τηκ-) τᾶκ-ήσομαι, ἐτᾶκ-ην.

2) τὰ ῥήματα κλέπτω, πλέκω, καὶ τρέπω εἰς τὸν παθητικὸν ἀόριστον β' καὶ τὰ ῥήματα στρέφω καὶ τρέφω εἰς τὸν παθητικὸν μέλλοντα β' καὶ εἰς τὸν παθητικὸν ἀόριστον β' ἀντὶ τοῦ ε τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἔχουν ᾗ : (θ. κλεπ-) ἐ-κλά-πην, (θ. πλεκ-) ἐ-πλάκ-ην, (θ. τρεπ-) ἐ-τράπ-ην, (θ. στρεφ-) στραφ-ήσομαι, ἐ-στράφ-ην, (θ. τρεφ-) τραφ-ήσομαι, ἐ-τράφ-ην (πρβλ. § 214, 2).

§ 225. Σπανίως ὁ αὐτὸς χρόνος ἑνὸς ῥήματος σχηματίζεται καὶ ὡς α' καὶ ὡς β' (1), ὡς (διαφθείρω) διέφθαρκα καὶ διέφθορα, (ἀλλάττομαι) ἠλλάχθην καὶ ἠλλάγην, (βλάπτομαι) ἐβλάβθην καὶ ἐβλάβην. Συνήθως δὲ τότε ὁ εἰς τύπος ἔχει διάφορον σημασίαν τοῦ ἐτέρου· π.χ. : πέπεικα (= ἔχω πείσει), πέποιθα (= εἶμαι πεπεισμένος) πέφαγκα (= ἔχω φανερώσει), πέφνηα (= ἔχω φανερωθῆ) ἐτρεψάμην (τινὰ = ἔτρεψά τινα εἰς φυγὴν), ἐτραπόμην (= διηυθύνθην) ἐφάνθην (= ἀπεδείχθην ὑπὸ ἄλλου), ἐφάνην (= ἐδείχθην ἐγώ).

ι') Περισπώμενα ἢ συνηρημένα ῥήματα

§ 226. Περισπώμενα ἢ συνηρημένα εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ παρατατικὸν εἶναι τὰ φωνηεντόληκτα ῥήματα, τὰ ὅποια ἔχουν χαρακτηριστῆρα α ἢ ε ἢ ο. Ταῦτα διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις, ἦτοι

- 1) τὴν τάξιν τῶν εἰς -άω : τιμάω - τιμῶ (2).
- 2) τὴν τάξιν τῶν εἰς -έω : ποιέω - ποιῶ.
- 3) τὴν τάξιν τῶν εἰς -όω : δουλόω - δουλῶ.

Κλίνονται δὲ ταῦτα εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν κατὰ τὰ ἐπόμενα παραδείγματα :

1. Μόνον τὸ ρ. τρέπω ἔχει πάντας τοὺς ἀόριστους α' καὶ β' : ἔτρεφα — ἔτραπον (ποιητικός), ἐτρεψάμην — ἐτραπόμην, ἐτρέφθην — ἐτράπην.

2. Τὰ ρ. κᾶ'ω καὶ κλα'ω, τὰ ὅποια ἀρχῆθεν ἦσαν κάF-ιω, κλάF-ιω, ἔπειτα καίF-ω, κλαίF-ω, καὶ τέλος καί-ω, κλαί-ω, μένουσιν ἀσυναίρετα (πρβλ. § 33, 3 καὶ § 35).

§ 227. Παράδειγμα συνηρημένου ῥήματος εἰς -άω (θ. τιμᾶ-)

		Ἐνεργητικὸν		Μέσον καὶ Παθητικὸν	
Ὅρισις	Ἐνεστῶτος	(τιμάω) τιμῶ (τιμάεις) τιμᾶς (τιμάει) τιμᾶ (τιμάομεν) τιμῶμεν (τιμάετε) τιμᾶτε (τιμάουσι) τιμῶσι		(τιμάομαι) τιμῶμαι (τιμάῃ, -ει) τιμᾶ (τιμάεται) τιμᾶται (τιμάομεθα) τιμῶμεθα (τιμάεσθε) τιμᾶσθε (τιμάονται) τιμῶνται	
	Παρατατικῶ	(ἐτίμαον) ἐτίμων (ἐτίμαες) ἐτίμας (ἐτίμαε) ἐτίμα (ἐτιμάομεν) ἐτιμῶμεν (ἐτιμάετε) ἐτιμᾶτε (ἐτίμαον) ἐτίμων		(ἐτιμάομην) ἐτιμῶμην (ἐτιμάου) ἐτιμῶ (ἐτιμάετο) ἐτιμᾶτο (ἐτιμάομεθα) ἐτιμῶμεθα (ἐτιμάεσθε) ἐτιμᾶσθε (ἐτιμάοντο) ἐτιμῶντο	
	Ἑυλακτικῆ	(τιμάω) τιμῶ (τιμάῃς) τιμᾶς (τιμάῃ) τιμᾶ (τιμάωμεν) τιμῶμεν (τιμάῃτε) τιμᾶτε (τιμάωσι) τιμῶσι		(τιμάωμαι) τιμῶμαι (τιμάῃ) τιμᾶ (τιμάῃται) τιμᾶται (τιμάωμεθα) τιμῶμεθα (τιμάῃσθε) τιμᾶσθε (τιμάωνται) τιμῶνται	
	Ἐὐκτικῆ	(τιμάοιμι) τιμῶμι ἢ τιμῶν (τιμάοις) τιμῶς ἢ τιμῶης (τιμάοι) τιμῶ ἢ τιμῶῃ (τιμάοιμεν) τιμῶμεν (τιμάοιτε) τιμῶτε (τιμάοιεν) τιμῶεν		(τιμαίμην) τιμῶμην (τιμάοιο) τιμῶο (τιμάοιτο) τιμῶτο (τιμαίμεθα) τιμῶμεθα (τ μάοισθε) τιμῶσθε (τιμάοιντο) τιμῶντο	
	Προστακτικῆ	(τίμαε) τίμα (τιμάετω) τιμάτω (τιμάετε) τιμᾶτε (τιμάόντων) τιμώντων		(τιμάου) τιμῶ (τιμάεσθω) τιμάσθω (τιμάεσθε) τιμᾶσθε (τιμάεσθων) τιμάσθων	
	Ἄπαρ.	(τιμάειν) τιμᾶν		(τιμάεσθαι) τιμᾶσθαι	
	Μετοχή	(τιμάων) τιμῶν (τιμάουσα) τιμῶσα (τιμάον) τιμῶν		(τιμαόμενος) τιμῶμενος (τιμαομένη) τιμῶμένη (τιμαόμενον) τιμῶμενον	

§ 228. Παράδειγμα συνηρημένου ῥήματος εἰς -έω (θ. ποιε-)

	Ἐνεργητικόν		Μέσον και Παθητικόν	
Ὀριστική	Ἐνεστώτος	(ποιέω) ποιῶ	(ποιέομαι) ποιούμαι	
		(ποιεῖς) ποιεῖς	(ποιέη, -ει) ποιῆ ἢ ποιεῖ	
		(ποιεῖ) ποιεῖ	(ποιέεται) ποιεῖται	
		(ποιέομεν) ποιοῦμεν	(ποιεόμεθα) ποιούμεθα	
		(ποιέετε) ποιεῖτε	(ποιέεσθε) ποιεῖσθε	
		(ποιέσουσι) ποιούσι	(ποιέονται) ποιοῦνται	
Παρατατικού		(ἐποιέον) ἐποιοῦν	(ἐποιεόμην) ἐποιοῦμην	
		(ἐποιεες) ἐποιεῖς	(ἐποιέου) ἐποιοῦ	
		(ἐποιεε) ἐποιεῖ	(ἐποιέετο) ἐποιεῖτο	
		(ἐποιεόμεν) ἐποιοῦμεν	(ἐποιεόμεθα) ἐποιοῦμεθα	
		(ἐποιεέτε) ἐποιεῖτε	(ἐποιεέσθε) ἐποιεῖσθε	
		(ἐποιέον) ἐποιοῦν	(ἐποιέοντο) ἐποιοῦντο	
Ἑυκτική		(ποιέω) ποιῶ	(ποιέωμαι) ποιῶμαι	
		(ποιέης) ποιῆς	(ποιέη) ποιῆ	
		(ποιέη) ποιῆ	(ποιέηται) ποιῆται	
		(ποιέωμεν) ποιῶμεν	(ποιεώμεθα) ποιώμεθα	
		(ποιέητε) ποιῆτε	(ποιέησθε) ποιῆσθε	
		(ποιέωσι) ποιῶσι	(ποιέωνται) ποιῶνται	
Εὐκτική		(ποιέοιμι) ποιοῖμι ἢ ποιοίην	(ποιεοίμην) ποιοίμην	
		(ποιέοις) ποιοῖς ἢ ποιίης	(ποιέοιο) ποιοῖο	
		(ποιέοι) ποιοῖ ἢ ποιοίη	(ποιέοιτο) ποιοῖτο	
		(ποιέοιμεν) ποιοῖμεν	(ποιεοίμεθα) ποιοίμεθα	
		(ποιέοιτε) ποιοῖτε	(ποιέοισθε) ποιοῖσθε	
		(ποιέοιεν) ποιοῖεν	(ποιέοιντο) ποιοῖντο	
Προσθητική		(ποιεε) ποίει	(ποιέου) ποιοῦ	
		(ποιεέτω) ποιεῖτω	(ποιεέσθω) ποιεῖσθω	
		(ποιεέτε) ποιεῖτε	(ποιεέσθε) ποιεῖσθε	
		(ποιεόντων) ποιούντων	(ποιεέσθων) ποιεῖσθων	
Ἄπαρ.		(ποιεῖν) ποιεῖν	(ποιεέσθαι) ποιεῖσθαι	
Μετοχή		(ποιέων) ποιῶν	(ποιεόμενος) ποιούμενος	
		(ποιέουσα) ποιούσα	(ποιεομένη) ποιουμένη	
		(ποιέον) ποιοῦν	(ποιεόμενον) ποιούμενον	

§ 229. Παράδειγμα συνηρημένου ρήματος εις -όω (θ. δουλο-)

		Ἐνεργητικόν	Μέσον και Παθητικόν
Ἄριστική	Ἐνεστῶτος	(δουλόω) δουλῶ (δουλόεις) δουλοῖς (δουλόει) δουλοῖ (δουλόομεν) δουλοῦμεν (δουλόετε) δουλοῦτε (δουλόουσι) δουλοῦσι	(δουλόομαι) δουλοῦμαι (δουλόῃ, ει) δουλοῖ (δουλόεται) δουλοῦται (δουλόομεθα) δουλούμεθα (δουλόεσθε) δουλοῦσθε (δουλόονται) δουλοῦνται
	Παρατατικού	(ἐδούλοον) ἐδούλουν (ἐδούλοες) ἐδούλους (ἐδούλοε) ἐδούλου (ἐδουλόομεν) ἐδουλοῦμεν (ἐδουλόετε) ἐδουλοῦτε (ἐδούλοον) ἐδούλουν	(ἐδουλοόμην) ἐδουλοῦμην (ἐδουλόου) ἐδουλοῦ (ἐδουλόετο) ἐδουλοῦτο (ἐδουλοόμεθα) ἐδουλούμεθα (ἐδουλόεσθε) ἐδουλοῦσθε (ἐδουλόοντο) ἐδουλοῦντο
	Ἐπιτακτική	(δουλόω) δουλῶ (δουλόῃς) δουλοῖς (δουλόῃ) δουλοῖ (δουλόωμεν) δουλῶμεν (δουλόῃτε) δουλῶτε (δουλόωσι) δουλῶσι	(δουλόωμαι) δουλῶμαι (δουλόῃ) δουλοῖ (δουλόῃται) δουλῶται (δουλόωμεθα) δουλώμεθα (δουλόῃσθε) δουλῶσθε (δουλόωνται) δουλῶνται
	Ἐνικτική	(δουλόοιμι) δουλοῖμι ἤ -οίην (δουλόοις) δουλοῖς ἤ -οίης (δουλόοι) δουλοῖ ἤ -οίη (δουλόοιμεν) δουλοῖμεν (δουλόοιτε) δουλοῖτε (δουλόοιεν) δουλοῖεν	(δουλοοίμην) δουλοίμην (δουλόοιο) δουλοῖο (δουλόοιτο) δουλοῖτο (δουλοοίμεθα) δουλοίμεθα (δουλόοισθε) δουλοῖσθε (δουλόοιντο) δουλοῖντο
	Προσθηκτική	(δούλωε) δούλου (δουλοέτω) δουλούτω (δουλόετε) δουλοῦτε (δουλοόντων) δουλούντων	(δουλόου) δουλοῦ (δουλοέσθω) δουλούσθω (δουλόεσθε) δουλοῦσθε (δουλοέσθων) δουλούσθων
	Ἀπαρτιωτική	(δουλόειν) δο·λοῦν	(δουλόεσθαι) δουλοῦσθαι
	Μετοχή	(δουλόων) δουλῶν (δουλόουσα) δουλοῦσα (δουλόων) δουλοῦν	(δουλοόμενος) δουλούμενος (δουλοομένη) δουλουμένη (δουλοόμενος) δουλούμενος

§ 230. Εἰς τὰ συνηρημένα ῥήματα γίνονται αἱ ἐξῆς συναιρέσεις :

1) Εἰς τὰ εἰς **-άω**, **-ῶ** ῥήματα συναίρουται

α') τὸ **α + ε** ἢ **α + η** εἰς **ᾱ** : (τίμαε) *τίμᾱ*, (τιμάητε) *τιμᾱτε*

β') τὸ **α + ει** ἢ **α + η** εἰς **α** : (τιμάει) *τιμᾱ*, (τιμάη) *τιμᾱ*

γ') τὸ **α + ο** ἢ **α + ω** ἢ **α + ου** εἰς **ω** : (τιμάομεν) *τιμῶμεν*,
(τιμάωμεν) *τιμῶμεν*, (τιμάουσι) *τιμῶσι*

δ') τὸ **α + οι** εἰς **ω** : (τιμάοιμι) *τιμῶμι*.

Σημείωσις. Εἰς τὸ ἐνεργητικὸν ἀπαρέμφατον τὸ **α + ει** συναίρεται εἰς **α** ἀπλοῦν (καὶ ὄχι εἰς **α**), διότι ἡ κατάληξις αὐτοῦ **-ειν** προῆλθεν ἀπὸ τὴν κατάληξιν **-εεν** καὶ δὲν περιεῖχεν ἐξ ἀρχῆς **ι** (βλ. § 201, Σημ.).

2) Εἰς τὰ εἰς **-έω**, **-ῶ** ῥήματα συναίρουται

α') τὸ **ε + ε** εἰς **ει** : (ποίεε) *ποιεί*, (ποιέετε) *ποιεῖτε*

β') τὸ **ε + ο** εἰς **ου** : (ποιέομεν) *ποιούμεν*

γ') τὸ **ε** μὲ μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον εἰς τὸ ἴδιον μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον (ἦτοι **ε + ω = ω**, **ε + η = η**, **ε + ει = ει** κτλ.) :
(ποιέω) *ποιῶ*, (ποιέητε) *ποιῆτε*, (ποιέεις) *ποιεῖς*, (ποιέουσι) *ποιούσι* κτλ.

3) Εἰς τὰ εἰς **-όω**, **-ῶ** ῥήματα συναίρουται

α') τὸ **ο + ε** ἢ **ο + ο** ἢ **ο + ου** εἰς **ου** : (δηλόετε) *δηλοῦτε*, (δηλόομεν) *δηλοῦμεν*, (δηλόουσι) *δηλοῦσι*

β') τὸ **ο + η** ἢ **ο + ω** εἰς **ω** : (δηλόητε) *δηλῶτε*, (δηλόω) *δηλῶ*

γ') τὸ **ο + ει** ἢ **ο + η** ἢ **ο + οι** εἰς **οι** : (δηλόει) *δηλοῖ*, (δηλόη) *δηλοῖ*, (δηλόοιμι) *δηλοῖμι*.

Σημείωσις. Εἰς τὸ ἐνεργητικὸν ἀπαρέμφατον τὸ **ο + ει** συναίρεται εἰς **ου** (καὶ ὄχι εἰς **οι**), διότι ἡ κατάληξις αὐτοῦ **-ειν** προῆλθεν ἀπὸ τὴν κατάληξιν **-εεν** καὶ δὲν περιεῖχον ἐξ ἀρχῆς **ι** (βλ. § 201, Σημ.).

§ 231. Τὰ ῥ. **ζῶ**, **πεινῶ**, **διψῶ** καὶ **χρῶμαι** ἔχουν θέμα μὲ χαρακτηριστὴρα **η** (καὶ ὄχι **α**) καὶ διὰ τοῦτο ταῦτα, ἂν καὶ ἐν γένει κλίνωνται κατὰ τὰ εἰς **-άω** συνηρημένα ῥήματα, ἐν τούτοις ἔχουν **η** (ἢ **η**), ὅπου τὰ εἰς **-άω** ἔχουν **ᾱ** (ἢ **α**).

(ζῆ-ω) ζῶ, ζῆς, ζῆ, ζῶμεν, ζῆτε κτλ.

(ἔζη-ον) ἔζων, ἔζης, ἔζη, ἔζῶμεν, ἔζῆτε κτλ.

ζῆ, ζῆτω κτλ.

ζῆν — ζῶν, ζῶσα, ζῶν.

(πεινή-ω) πεινῶ, πεινῆς, πεινῆ πεινῶμεν, πεινῆτε κτλ.

- (ἐπεινή-ον) ἐπεινῶν, ἐπεινής, ἐπεινή, ἐπεινῶμεν, ἐπεινήτε κτλ.
πεινήν κτλ.
- (διψή-ω) διψῶ, διψῆς, διψῆ, διψῶμεν, διψήτε κτλ.
- (ἐδήψη-ον) ἐδίψων, ἐδίψης, ἐδίψη, ἐδιψῶμεν, ἐδιψήτε κτλ.
διψῆν κτλ.
- (χρώ-ομαι) χρώμαι, χροῖ, χροῖται, χρώμεθα, χροῖσθε κτλ.
- (ἐχρη-όμην) ἐχρώμην, ἐχρωῶ, ἐχροῖτο, ἐχρώμεθα, ἐχροῖσθε κτλ.
χρωῶ, χροῖσθω κτλ.
- χροῖσθαι — χρώμενος, χρωμένη, χρώμενον.

Σημείωσις. Τοῦ ῥ. ζῶ οἱ τύποι ζῶ, ζῆς, ζῆ, ζῆτε, ζήτω ὑπάρχουν καὶ εἰς τὴν κοινὴν ὁμιλουμένην.

§ 232. Τὰ εἰς -έω ῥήματα μὲ μονοσύλλαβον θέμα (ὡς πλέ-ω, πνέ-ω, δέ-ομαι) συναιροῦνται μόνον, ὅπου μετὰ τὸν χαρακτῆρα ε ἀκολουθεῖ ε ἢ εἰ τῆς καταλήξεως :

- (πλέ-ω) πλεῖς, πλεῖ, πλέ-ομεν, πλεῖτε κτλ.
- (ἔ-πλε-ον) ἔπλειν, ἔπλει, ἐπλέ-ομεν, ἐπλεῖτε κτλ. πλεῖν κτλ.
- (δέ-ομαι) δέη (ἢ δέει), δεῖται, δε-όμεθα, δεῖσθε κτλ.
- (ἐ-δε-όμην) ἐδέου, ἐδεῖτο, ἐδε-όμεθα, ἐδεῖσθε κτλ.
- δεῖσθαι—δε-όμενος, δε-ομένη, δε-όμενον.

Σημείωσις. Τὸ ῥ. δέω, τὸ ὁποῖον σημαίνει δένω (καὶ ὄχι ἔχω ἀνάγκη) , συνήθως συναιρεῖται εἰς πάντας τοὺς τύπους :

(δέ-ω) δῶ, δεῖς, δεῖ, δοῦμεν, δεῖτε, δοῦσι—(ἐ-δε-ον) ἔδουν, ἔδεις, ἔδει κτλ.

§ 233. Τὸ ῥ. ῥιγῶ, τὸ ὁποῖον κλίνεται ἐν γένει κατὰ τὰ εἰς -όω, ἔχει θέμα μὲ χαρακτῆρα ω (καὶ ὄχι ο) καὶ διὰ τοῦτο συνηρημένον ἔχει ω ἢ ω, ὅπου τὰ εἰς -όω ἔχουν ου ἢ οἱ :

(ῥιγῶ-ω) ῥιγῶ, ῥιγῶς, ῥιγῶ κτλ. — (ἔρριγω-ον) ἐρριγῶν, ἐρριγῶς κτλ.

(ῥιγω-οίην) ῥιγῶην, ῥιγῶης κτλ. — (ῥιγῶ-ειν) ῥιγῶν, (ῥιγῶ-ων) ῥιγῶν, ῥιγῶντος κτλ.

§ 234. Τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος τῶν συνηρημένων ῥημάτων τὰ τρία ἐνικὰ σχηματίζονται συνηθέστερον μὲ τὰς καταλήξεις -οίην, -οίης, -οίη, αἱ ὁποῖαι λέγονται Ἄ τ τ ι κ α ἰ καταλήξεις :

- (τιμαοίην) τιμῶην (τιμαοίης) τιμῶης (τιμαοίη) τιμῶη
- (καλοοίην) καλοοίην (καλοοίης) καλοοίης (καλοοίη) καλοοίη
- (δηλοοίην) δηλοοίην (δηλοοίης) δηλοοίης (δηλοοίη) δηλοοίη.

β') Οι άλλοι χρόνοι

§ 235. Οι άλλοι πλὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ χρόνοι τῶν φωνηεντολήκτων ῥημάτων ἐν γένει, συνηρημένων καὶ ἀσυναϊρέτων, σχηματίζονται, ἀφοῦ προστεθοῦν εἰς τὸ ῥηματικὸν θέμα αἱ σχετικαὶ καταλήξεις (-σω, -σα, -κα, -κειν, -σομαι, -σάμην, -θήσομαι, -θην, -μαι, -μην).

Ἄλλὰ εἰς τοὺς χρόνους τούτους ὁ βραχὺς χαρακτήρ τοῦ θέματος πρὸ τῶν (ἀπὸ συμφώνου ἀρχομένων) καταλήξεων τούτων κανονικῶς **ἐκτείνεται**, ἤτοι τὸ **ᾱ** γίνεται **η** (ἢ **ᾱ** κατόπιν **ε** ἢ **ι** ἢ **ρ**), τὸ **ε** γίνεται ὡσαύτως **η**, τὸ **ο** γίνεται **ω** καὶ τὸ (**ĩ** ἢ) **ũ** γίνεται (**ĩ** ἢ) **ũ** :

τιμῶ (θ. τιᾱ-), τιμήσω, ἐτίμη-σα, τετίμη-κα, ἐτετιμή-κειν
τιμή-σομαι, ἐτιμη-σάμην, τιμη-θήσομαι, ἐτιμή-θην
τε-τίμη-μαι, ἐτετιμή-μην

εἰῶ (θ. εἰᾱ-), εἰᾱ'-σω, εἰᾱ'-σα, εἰᾱ'-κα
εἰᾱ'-σομαι, εἰᾱ'-θην
εἰᾱ'-μαι

ἰῶμαι (θ. ἰᾱ-), ἰᾱ'-σομαι, ἰᾱ'-σάμην, ἰᾱ'-θην

θηρῶ (θ. θηρᾱ-), θηρᾱ'-σω, ἐθήρᾱ-σα, τεθήρᾱ-κα, ἐτεθηρᾱ'-κειν
θηρᾱ'-σομαι, ἐθηρᾱ'-σάμην
θηρᾱ'-θήσομαι, ἐθηρᾱ'-θην
τεθήρᾱ'-μαι, ἐτεθηρᾱ'-μην

μηνῶ (θ. μηνῶ-), μηνῶ'-σω, ἐμῆνῶ-σα, μεμῆνῶ-κα, ἐμεμηνῶ'-κειν
μηνῶ'-σομαι, ἐμηνῶ'-σάμην
μηνῶ'-θήσομαι, ἐμηνῶ'-θην
μεμῆνῶ'-μαι, ἐμεμηνῶ'-μην.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. (Ἀκροά-ομαι, ἀκροῶμαι), ἀκροᾱ'-σομαι, ἠκροᾱ'-σάμην,
δπως (θηρά-ομαι, θηρῶμαι), θηρᾱ'-σομαι, ἐθηρᾱ'-σάμην.

§ 236. Παρὰ τὸν προηγούμενον κανόνα, ἀρκετὰ φωνηεντόληκτα ῥήματα εἰς τοὺς ἄλλους, πλὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, χρόνους πάντας ἢ τινὰς μόνον

1) διατηροῦν τὸν βραχὺν χαρακτήρα τοῦ θέματος

2) διατηροῦν τὸν χαρακτήρα βραχὺν ἢ τὸν ἐκτείνουν καὶ συγχρόνως προσλαμβάνουν **σ** πρὸ τοῦ **θ** τοῦ προσφύματος **θη** (**θε**) ἢ καὶ πρὸ τούτου καὶ πρὸ τῶν καταλήξεων, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουσιν ἀπὸ **μ** ἢ **τ**.

3) παρουσιάζουσιν προσέτι διαφόρους ἄλλας ἀνωμαλίας, οἷον :

<p>ἐπ-αινέω, -ῶ</p> <p>αἰρέ-ω, -ῶ (= συλλαμβάνω, κυριεύω θ. αἶρε-, Fελ-)</p> <p>αἰροῦμαι (= ἐκλέγω, προτιμῶ)</p> <p>αἰροῦμαι (= ἐκλέγομαι)</p> <p>δέ-ω, δῶ (= δένω)</p> <p>δέ-ομαι, δοῦμαι</p> <p>δύω (= βυθίζω)</p> <p>δύ-ομαι (= βυθίζομαι)</p> <p>θύ-ω (= θυσιάζω)</p> <p>θύομαι (= προσφέρω θυσίαν)</p> <p>θύ-ομαι (= θυσιάζομαι)</p> <p>λύ-ω</p> <p>λύ-ομαι</p> <p>χέ-ω (= χύνω, θ. χευ-, χεF-, χυ-)</p> <p>χέ-ομαι</p>	<p>(παρ-) αινέ-σω</p> <p>ἐπ-αινέ-σομαι</p> <p>(= θὰ ἐπαινέσω)</p> <p>αἰρή-σω</p> <p>αἰρή-σομαι</p> <p>αἶρε-θήσομαι</p> <p>δή-σω</p> <p>δε-θήσομαι</p> <p>δῦ'-σω</p> <p>δῦ'-σομαι</p> <p>δῦ'-θήσομαι</p> <p>θῦ'-σω</p> <p>θῦ'-σομαι</p> <p>τῦ-θήσομαι</p> <p>λῦ'-σω</p> <p>λῦ'-σομαι</p> <p>λῦ'-θήσομαι</p> <p>χέ-ω</p> <p>χέ-ομαι</p> <p>χῦ'-θήσομαι</p>	<p>(ἐπ-) ἤνε-σα</p> <p>(ἐπ-) ἤνε-θη</p> <p>εἰλ-ον</p> <p>εἰ-λόμην</p> <p>ἤρέ-θη</p> <p>ἔδη-σα</p> <p>ἔδέ-θη</p> <p>ἔδῦ-σα</p> <p>ἔδῦ-ν</p> <p>ἔδῦ'-θη</p> <p>ἔθῦ-σα</p> <p>ἔθῦ-σάμην</p> <p>ἐτῦ'-θη</p> <p>ἔλῦ-σα</p> <p>ἔλῦ-σάμην</p> <p>ἔλῦ'-θη</p> <p>ἔχε-α</p> <p>ἔχε-άμην</p> <p>ἐχύ-θη</p> <p>ἔτε-σάμην</p> <p>ἔδέ-σ-θη</p> <p>ἤνῦ-σα</p> <p>ἤνῦ'-σ-θη</p> <p>ἐγέλᾱ-σα</p> <p>ἐγελᾱ'-σ-θη</p> <p>ἔσπαῖ-σα</p> <p>ἔσπαῖ-σάμην</p> <p>ἔσπαῖ'-σ-θη</p> <p>ἐχάλᾱ-σα</p> <p>ἐχάλᾱ'-σ-θη</p> <p>ἐτέλε-σα</p> <p>ἐτελε-σάμην</p> <p>ἐτελέ-σ-θη</p>	<p>(ἐπ-) ἤνεκ-α</p> <p>(ἐπ-) ἤνη-μαι</p> <p>ἤρη-κα</p> <p>ἤρη-μαι</p> <p>ἤρη-μαι</p> <p>δέ-δε-κα</p> <p>δέ-δε-μαι</p> <p>δέ-δῦ-κα</p> <p>δέ-δῦ-μαι</p> <p>τέ-θῦ-κα</p> <p>τέ-θῦ-μαι</p> <p>λέ-λῦ-κα</p> <p>λέ-λῦ-μαι</p> <p>κέ-χῦ-κα</p> <p>κέ-χῦ-μαι</p> <p>ἦδε-σ-μαι</p> <p>ἦνῦ-κα</p> <p>ἦνῦ-σ-μαι</p> <p>γε-γέλᾱ-κα</p> <p>γε-γέλα-σ-μαι</p> <p>ἔ-σπαῖ-κα</p> <p>ἔ-σπαῖ-σ-μαι</p> <p>τε-τέλε-κα</p> <p>τε-τέλε-σ-μαι</p>
<p>αἰδέ-ομαι (= ἐντρέπομαι, σέβομαι, θ. αἰδεσ-, αἰδε-)</p> <p>άνύ-ω ἢ άνύτ-ω (= τελειώνω)</p> <p>γελᾶ-ω, -ῶ (θ. γελασ-, γελα-)</p> <p>σπά-ω, σπῶ (= ἔλκω, θ. σπασ-, σπα-)</p> <p>(σπά-ομαι, -ῶμαι)</p> <p>χαλά-ω, -ῶ (= χαλαρώνω)</p> <p>τελέ-ω, -ῶ (= ἐκτελῶ)</p> <p>τελέ-ομαι, -οῦμαι</p>	<p>αἰδέ-σομαι</p> <p>άνῦ'-σω</p> <p>γελᾶ'-σομαι</p> <p>(= θὰ γελάσω)</p> <p>γελα-σ-θήσομαι</p> <p>σπᾶ'-σω</p> <p>σπᾶ'-σομαι</p> <p>σπᾶ-σ-θήσομαι</p> <p>χαλᾶ'-σω</p> <p>τελῶ</p> <p>τελε-σ-θήσομαι</p>	<p>ἦδε-σάμην</p> <p>ἦδέ-σ-θη</p> <p>ἦνῦ-σα</p> <p>ἦνῦ'-σ-θη</p> <p>ἐγέλᾱ-σα</p> <p>ἐγελᾱ'-σ-θη</p> <p>ἔσπαῖ-σα</p> <p>ἔσπαῖ-σάμην</p> <p>ἔσπαῖ'-σ-θη</p> <p>ἐχάλᾱ-σα</p> <p>ἐχάλᾱ'-σ-θη</p> <p>ἐτέλε-σα</p> <p>ἐτελε-σάμην</p> <p>ἐτελέ-σ-θη</p>	<p>ἦδε-σ-μαι</p> <p>ἦνῦ-κα</p> <p>ἦνῦ-σ-μαι</p> <p>γε-γέλᾱ-κα</p> <p>γε-γέλα-σ-μαι</p> <p>ἔ-σπαῖ-κα</p> <p>ἔ-σπαῖ-σ-μαι</p> <p>τε-τέλε-κα</p> <p>τε-τέλε-σ-μαι</p>

καλέ-ω, -ῶ καλέ-ομαι, -οῦμαι δρά-ω, -ῶ (=πράττω) χό-ω ἢ χών-νυμι (=σκεπάζω με χῶμα) χρῖ'-ω (=ἀλείφω, μυ- ρώνω)	καλῶ καλοῦμαι κλη-θήσομαι δρᾶ'-σω χώ-σω χρῖ'-σω	ἐκάλε-σα ἐκαλε-σάμην ἐκλή-θην ἔδρα-σα ἔδρα'-σ-θην ἔχω-σα ἔχώ-σ-θην ἔχρι-σα ἔχρι-σάμην ἔχρι'-σ-θην	κέκλη-κα κέκλη-μαι δέδρα-κα δέδρα-μαι κέχω-κα κέχω-σ-μαι κέχρι-κα κέχρι-μαι
ἀκού-ω (θ. ἀκου-, ἀκοF-, ἀκο-) θραύ-ω (=σπῶ, συν- τρίβω) κελεύ-ω (=διατάσσω) κλεί-ω ἢ (κλή-ω) παύ-ω (θ. παυσ-, παύ-) σει-ω πλέ-ω (θ. πλευ-,πλεF-, πλε-) πνέ-ω (θ. πνευ-, πνεF-, πνε-)	ἀκού-σομαι (= θα ἀκούσω) — — κελεύ-σω κλεί-σω κλει-σ-θήσομαι παύ-σω παύ-σομαι παυ-σ-θήσομαι σει-σω πλεύ-σομαι ἢ πλευ-σοῦμαι πνεύ-σομαι ἢ πνευ-σοῦμαι	ἤκου-σα ἤκού-σ-θην ἔθραυ-σα ἔθραύ-σ-θην ἐκέλευ-σα ἐκελεύ-σ-θην ἔκλει-σα ἔκλει-σάμην ἔκλει-σ-θην ἔπαυ-σα ἔπαυ-σάμην ἔπαύ-σ-θην ἔσει-σα ἔσει-σάμην ἔσει-σ-θην ἔπλευ-σα ἔπνευ-σα	ἀκήκο-α ἤκου-σ-μαι τέθραυ-σ-μαι κεκέλευ-κα κεκέλευ-σ-μαι κέκλει-κα κέκλει-μαι πέπαυ-κα πέπαυ-μαι σέσει-κα σέσει-σ-μαι πέπλευ-κα πέπλευ-σ-μαι πέπνευ-κα

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τὸ σ, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει μεταξύ τοῦ θέματος καὶ τῶν ἀπὸ θ, μ, τ ἀρχομένων καταλήξεων, εἰς μερικά ἐκ τῶν ἀνωτέρω ῥημάτων ὑπῆρχεν ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸ θέμα αὐτῶν, καὶ ἀόριστοι, ὡς ὁ ἐτέλε-σα, ἐγέλα-σα, προῆλθον ἀπὸ παλαιότερους τύπους ἐτέλεσ-σα, ἐγέλασ-σα, με ἀπλοποιήσιν τῶν δύο σ εἰς ἓν (βλ. § 33, 3. Σημ.).

Εἰς ἄλλα τὸ σ τοῦτο παρενεβλήθη κατ' ἀναλογίαν.

Ὁ συνηρημένος μέλλων τῶν ῥημάτων **καλῶ** καὶ **τελῶ** προῆλθεν ἐξ ἀρχικῶν τύπων **καλέ-σω**, **τελέ-σω** (βλ. § 217, 1, Σημ.).

Ὁ ἔνσιγμος καὶ συγχρόνως συνηρημένος μέλλων **πλευσοῦμαι**, **πνευσοῦμαι** τῶν ῥημάτων **πλέω** καὶ **πνέω** καλεῖται **Δ ω ρ ι κ ό ς**.

2. Συζυγία τῶν εἰς -μι ῥημάτων

§ 237. Τὰ εἰς -μι ῥήματα διαιροῦνται εἰς δύο τάξεις :

1) τὰ φωνηεντόληκτα εἰς -μι, ἦτοι ὅσα ἔχουν ῥηματικὸν θέμα μὲ χαρακτῆρα φωνῆεν : (ῥ. θ. δω-) *δί-δω-μι*

2) τὰ συμφωνόληκτα εἰς -μι, ἦτοι ὅσα ἔχουν ῥηματικὸν θέμα μὲ χαρακτῆρα σύμφωνον : (ῥ. θ. δεικ-) *δείκ-νυ-μι*.

§ 238. Τὰ εἰς -μι ῥήματα ἐν γένει κλίνονται διαφόρως ἀπὸ τὰ εἰς -ω ῥήματα μόνον εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικόν. Τεσσάρων μόνον φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων, ἦτοι τῶν ῥημάτων *ἴστημι*, *τίθημι*, *ἴημι* καὶ *δίδωμι* κλίνεται διαφόρως ἀπὸ τὰ εἰς -ω ῥήματα καὶ ὁ ἀόριστος β', ἐνεργητικὸς καὶ μέσος.

§ 239. Τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ :

1) τῶν φωνηεντολήκτων, τῶν πλείστων, σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα, ἀφοῦ τοῦτο λάβῃ *ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν*. Ἐνεστωτικὸς δὲ ἀναδιπλασιασμός ἐστὶν ἡ ἐπανάληψις τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος μὲ ἐν *ι* κατόπιν αὐτοῦ :

(ῥ. θ. δω-) *δί-δω-μι*, (ῥ. θ. θη-, *θί-θη-μι*) *τί-θη-μι*, (ῥ. θ. στη-, *σί-στη-μι*) *ἴ-στη-μι*, (ῥ. θ. ἵη-, *ἵι-ἵη-μι*) *ἴ-η-μι* (βλ. § 33, 3 καὶ § 37, 7).

2) τῶν συμφωνολήκτων σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα, ἀφοῦ προστεθῆ εἰς αὐτὸ τὸ πρόσφυμα *νυ* :

(ῥ. θ. ζευγ-) *ζεύγ-νυ-μι*, (ῥ. θ. μειγ-) *μείγ-νυ-μι*.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τῶν σιγμολήκτων εἰς -μι ῥημάτων ὁ χαρακτήρ *σ* ἀφωμοιώθη πρὸς τὸ ἐπόμενο *ν* τοῦ προσφύματος *νυ* καὶ διὰ τοῦτο ταῦτα λήγουν εἰς -*ννυμι* : (ρ. θ. κερασ-, κεράσ-*ννυμι*) *κερά-ννυμι*, (ῥ. θ. σβεσ-, σβέσ-*ννυμι*) *σβέ-ννυμι* (πρβλ. *Πέλοπος νῆσος = Πελοπόννησος*).

Κατὰ ταῦτα ἐσχηματίσθη καὶ τὸ ρ. στρώ-*ννυμι*, τοῦ ὁποίου τὸ ῥηματικὸν θέμα εἶναι στρω-. Τὸ (*ἀπ*)*όλλυμι* προῆλθεν ἐξ ἀρχικοῦ τύπου (*ἀπ*)*όλνυμι*. (Πρβλ. § 216,2 Σημ.).

§ 240. Τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα τῶν εἰς -μι ῥημάτων ἐστὶν *ἰσχυρόν* (*ἴστη-, δεικνῦ-* κτλ.) καὶ *ἀσθενές* (*ἰσά-, δεικνῦ-* κτλ. Πρβλ. § 64). Καὶ ἀπὸ μὲν τὸ ἰσχυρόν θέμα σχηματίζονται τὰ τρία ἐνικὰ πρόσωπα τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ, τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος καὶ ἡ ὑποτακτικὴ ἐν γένει, ἀπὸ δὲ τὸ ἀσθενές θέμα σχηματίζονται πάντες οἱ ἄλλοι τύποι αὐτῶν.

§ 241. Παράδειγμα κλίσεως συμφωνολήκτου ῥήματος εἰς -μι,
ῥητοὶ εἰς -νυμι (ῥη -ννυμι)

Ἐνεργητικὴ φωνή		Μέση φωνή	
Ὀριστικὴ	Ἐνεστώς	δείκ-νῦ-μι δείκ-νῦ-ς δείκ-νῦ-σι δείκ-νῦ-μεν δείκ-νῦ-τε δει-κνῦ'-ασι	δείκ-νῦ-μαι δείκ-νῦ-σαι δείκ-νῦ-ται δεικ-νῦ'-μεθα δείκ-νῦ-σθε δείκ-νῦ-νται
	Παρατατικός	ἐ-δείκ-νῦ-ν ἐδείκ-νῦ-ς ἐδείκ-νῦ ἐδείκ-νῦ-μεν ἐδείκ-νῦ-τε ἐδείκ-νῦ-σαν	ἐ-δεικ-νῦ'-μην ἐδείκ-νυ-σο ἐδείκ-νυ-το ἐδεικ-νύ-μεθα ἐδείκ-νυ-σθε ἐδείκ-νυ-ντο
Ἐπιτακτικὴ	δεικ-νύ-ω, δεικ-νύ-ης, δεικ-νύ-η κτλ.	δεικ-νύ-ωμαι, δεικ-νύ-η, δεικ-νύ-ηται κτλ.	
Εὐκτικὴ	δεικ-νύ-οιμι, δεικ-νύ-οις δεικ-νύ-οι κτλ.	δεικ-νυ-οίμην, δεικ-νύ-οιο, δεικ-νύ-οιτο κτλ.	
Προστακτικὴ	δείκ-νῦ, δεικ-νῦ'-τω δείκ-νυ-τε, δεικ-νύ-ντων	δείκ-νῦ-σο, δεικ-νύ-σθω δείκ-νυ-σθε, δεικ-νύ-σθων	
Ἀπαρέμφατον	δεικ-νῦ'-ναι	δείκ-νῦ-σθαι	
Μετοχή	δεικ-νύ-ς δεικ-νῦ-σα δεικ-νύ-ν (§ 134,7, Σημ.)	δεικ-νύ-μενος δεικ-νυ-μένη δεικ-νύ-μενον	
Μέλλον Ἀόριστος Παρακείμενος	δείξω ἔδειξα δέδειχα (§ 212, 2)	δείξομαι — δειχ-θήσομαι ἔδειξάμην — ἐδείχ-θην δέδειγ-μαι	

§ 242. Παράδειγμα κλίσεως φωνηεντολήκτων εις -μι ρημάτων

Α') 'Ενεργητική φωνή

1. 'Ενεστώς και Παρατατικός

(θ. ιστη-, ιστα-) (θ. τιθη-, τιθε-) (θ. ιη-, ιε-) (θ. διδω-, διδο-)

'Οριστική	'Ενεστώς	ΐ-στη-μι ΐστη-ς ΐστη-σι ΐσᾶ-μεν ΐσᾶ-τε ΐσᾶσι	τί-θη-μι τίθ-ης τίθη-σι τίθε-μεν τίθε-τε τίθέ-ασι	ΐ-η-μι ΐη-ς ΐη-σι ΐε-μεν ΐε-τε ΐᾶσι	δί-δω-μι δίδω-ς δίδω-σι δίδο-μεν δίδο-τε διδό-ασι
	Παρατατικός	ΐ-στη-ν ΐστη-ς ΐστη ΐσᾶ-μεν ΐσᾶ-τε ΐσᾶ-σαν	έ-τί-θη-ν έτιθει-ς έ-τιθει έτιθε-μεν έτιθε-τε έτιθε-σαν	ΐ-η-ν ΐει-ς ΐει ΐε-μεν ΐε-τε ΐε-σαν	έ-δί-δου-ν έδιδου-ς έδιδου έδίδο-μεν έδίδο-τε έδίδο-σαν
'Υποτακτική	ΐ-σῶ ΐσῆς ΐσῆ ΐσῶμεν ΐσῆτε ΐσῶσι	τι-θῶ τιθῆς τιθῆ τιθῶμεν τιθῆτε τιθῶσι	ΐ-ῶ ΐῆς ΐῆ ΐῶμεν ΐῆτε ΐῶσι	δι-δῶ διδῶς διδῶ διδῶμεν διδῶτε διδῶσι	
Εὐκτατική	ΐ-σταίη-ν ΐσταίη-ς ΐσταίη ΐσταίη-μεν, ΐσται-μεν ΐσταίη-τε, ΐσται-τε ΐσταίη-σαν, ΐσται-εν	τι-θείη-ν τιθείη-ς τιθείη τεθείη-μεν, τιθει-μεν τιθείη-τε, τιθει-τε τιθείη-σαν, τιθει-εν	ΐ-είη-ν ΐειη-ς ΐειη ΐειη-μεν, ΐει-μεν ΐειη-τε, ΐει-τε ΐειη-σαν, ΐει-εν	δι-δοίη-ν διδοίη-ς διδοίη διδοίη-μεν, διδοῖ-μεν διδοίη-τε, διδοῖ-τε διδοίη-σαν, διδοῖ-εν	
Προστακτική	ΐ-στη ΐσᾶ-τω ΐστα-τε ΐσᾶ-ντων	τί-θει τιθε-τω τίθε-τε τιθέ-ντων	ΐ-ει ΐε-τω ΐε-τε ΐε-ντων	δί-δου διδό-τω δίδο-τε διδό-ντων	
'Απαρ.	ΐ-σᾶ'-ναι	τι-θέ-ναι	ΐ-έ-ναι	δι-δό-ναι	
Μετοχή	ΐ-σᾶς (ΐσάν-τος) ΐ-σᾶσα (ΐσᾶ-σης) ΐ-σᾶν (ΐσάν-τος)	τι-θεις (τιθέν-τος) τι-θεισα (τι-θεισης) τι-θὲν (τιθέν-τος)	ΐ-εις (ΐέντος) ΐ-εῖσα (ΐεισης) ΐ-ὲν (ΐέντος)	δι-δούς (διδόν-τος) δι-δοῦσα (δι-δούσης) δι-δὸν (διδόντος)	

2. Ἄριστος

Ὅριστική	ἔ-στη-ν ἔ-στη-ς ἔ-στη ἔ-στη-μεν ἔ-στη-τε ἔ-στη-σαν	ἔ-θη-κα ἔ-θη-κας ἔ-θη-κε ἔ-θε-μεν ἔ-θε-τε ἔ-θε-σαν	ἦ-κα ἦ-κας ἦ-κε εἶμ-εν εἶ-τε εἶ-σαν	ἔ-δω-κα ἔ-δω-κας ἔ-δω-κε ἔ-δο-μεν ἔ-δο-τε ἔ-δο-σαν
Ἑποτακτική	στῶ στῆς στῆ στῶμεν στῆτε στῶσι ι	θῶ θῆς θῆ θῶμεν θῆτε θῶσι	ῶ ῆς ῆ ῶμεν ῆτε ῶσι	δῶ δῶς δῶ δῶμεν δῶτε δῶσι
Εὐκτική	σταίη-ν σταίη-ς σταίη σταίη-μεν, σταῖ-μεν σταίη-τε, σταῖ-τε σταίη-σαν, σταῖ-εν	θειή-ν θειή-ς θειή θειή-μεν θειῖ-μεν θειή-τε, θειῖ-τε θειή-σαν, θειῖ-εν	εἰή-ν εἰή-ς εἰή εἰή-μεν, εἶ-μεν εἰή-τε, εἶ-τε εἰή-σαν, εἶ-εν	δοίη-ν δοίη-ς δοίη δοίη-μεν δοῖ-μεν δοίη-τε, δοῖ-τε δοίη-σαν, δοῖ-εν
Προστακτική	στῆ-θι στή-τω στῆ-τε στά-ντων	θέ-ς θέ-τω θέ-τε θέ-ντων	ἔ-ς ἔ-τω ἔ-τε ἔ-ντων	δός-ς δό-τω δό-τε δό-ντων
Ἄπαρ.	στῆναι	θειῖναι	εἶναι	δοῦναι
Μετοχή	στάς, στάντος σταῖσα, στάσης σταν, σάντος	θεῖς, θέντος θεισα, θείσης θέν, θέντος	εῖς, ἔντος εἶσα, εἴσης ἔν, ἔντος	δούς, δόντος δοῦσα, δούσης δόν, δόντος

Β') Μέση φωνή
1. Ένεστώς και Παρατατικός

Οριστική	Ένεστώς	ἴ-σᾶ-μαι ἴστα-σαι ἴστα-ται ἰστά-μεθα ἴστα-σθε ἴστα-νται	τίθε-σαι τίθε-σαι τίθε-ται τιθέ-μεθα τίθε-σθε τίθε-νται	ἴ-ε-μαι ἴε-σαι ἴε-ται ἰέ-μεθα ἴε-σθε ἴε-νται	δί-δο-μαι δίδο-σαι δίδο-ται διδό-μεθα δίδο-σθε δίδο-νται
	Παρατατικός	ἰ-σᾶ'-μην ἴστα-σο ἴστα-το ἰστά-μεθα ἴστα-σθε ἴστα-ντο	ἐ-τι-θέ-μην ἐτίθε-σο ἐτίθε-το ἐτιθέ-μεθα ἐτίθε-σθε ἐτίθε-ντο	ἰ-έ-μην ἴε-σο ἴε-το ἰέ-μεθα ἴε-σθε ἴε-ντο	ἐ-διδό-μην ἐδίδο-σο ἐδίδο-το ἐδιδό-μεθα ἐδίδο-σθε ἐδίδο-ντο
	Υποτακτική	ἰ-σῶμαι ἰσῆ ἰσῆται ἰσῶμεθα ἰσῆσθε ἰσῶνται	τι-θῶμαι τιθῆ τιθῆται τιθῶμεθα τιθῆσθε τιθῶνται	ἰ-ῶμαι ἰῆ ἰῆται ἰῶμεθα ἰῆσθε ἰῶνται	δι-δῶμαι διδῶ διδῶται διδῶμεθα διδῶσθε διδῶνται
	Εὐχτική	ἰ-σταῖ-μην ἰσταῖ-ο ἰσταῖ-το ἰσταῖ-μεθα ἰσταῖ-σθε ἰσταῖ-ντο	τι-θεί-μην τιθεῖ-ο τιθεῖ-το τιθεί-μεθα τιθεῖ-σθε τιθεῖ-ντο	ἰ-εῖ-μην ἰεῖ-ο ἰεῖ-το ἰεῖ-μεθα ἰεῖ-σθε ἰεῖ-ντο	δι-δοῖ-μην διδοῖ-ο διδοῖ-το διδοῖ-μεθα διδοῖ-σθε διδοῖ-ντο
	Προστακτική	ἴ-σᾶ-σο ἰστά-σθω ἴστα-σθε ἰστά-σθων	τί-θε-σο τιθέ-σθω τίθε-σθε τιθέ-σθων	ἴ-ε-σο ἰέ-σθω ἴε-σθε ἰέ-σθων	δί-δο-σο διδό-σθω δίδο-σθε διδό-σθων
	Ἀπαρ.	ἴ-σᾶ-σθαι	τί-θε-σθαι	ἴ-ε-σθαι	δί-δο-σθαι
	Μετοχή	ἰ-σᾶ'-μενος ἰστα-μένη ἰστά-μενον	τι-θέ-μενος τιθε-μένη τιθέ-μενον	ἰ-έ-μενος ἰε-μένη ἰέ-μενον	δι-δό-μενος διδο-μένη διδό-μενον

2. Ἀόριστος

Ὅριστική		ἐ-θέ-μην ἐ-θου ἐ-θε-το ἐ-θέ-μεθα ἐ-θε-σθε ἐ-θε-ντο	εἶ-μην εἶ-σο εἶ-το εἶ-μεθα εἶ-σθε εἶ-ντο	ἐ-δό-μην ἐ-δου ἐ-δο-το ἐ-δό-μεθα ἐ-δο-σθε ἐ-δο-ντο
Ὑποτακτική		θῶμαι θῆ θῆται θώμεθα θῆσθε θῶντια	ῶμαι ῆ ῆται ώμεθα ῆσθε ῶντια	δῶμαι δῶ δῶται δώμεθα δῶσθε δῶντια
Εὐκτική		θει-μην θει-ο θει-το θει-μεθα θει-σθε θει-ντο	εἶ-μην εἶ-ο εἶ-το εἶ-μεθα εἶ-σθε εἶ-ντο	δοί-μην δοῖ-ο δοῖ-το δοί-μεθα δοῖ-σθε δοῖ-ντο
Προστακτική		θοῦ θέ-σθω θέ-σθε θέ-σθων	οὔ ἔ-σθω ἔ-σθε ἔ-σθων	δοῦ δό-σθω δό-σθε δό-σθων
Ἄπαρ .		θέ-σθαι	ἔ-σθαι	δό-σθαι
Μετοχή		θέ-μενος θε-μένη θέ-μενον	ἔ-μενος ἐ-μένη ἔ-μενον	δό-μενος δο-μένη δό-μενον

Παρατηρήσεις

§ 243. 1) Οἱ τύποι τῶν εἰς -μι ῥημάτων, ὅσοι κλίνονται διαφόρως ἀπὸ τὰ εἰς -ω ῥήματα, σχηματίζονται χωρὶς θεματικὸν φωνῆεν, αἱ δὲ προσωπικαὶ καταλήξεις προστίθενται ἀμέσως εἰς τὸ θέμα. Πρβλ. ἴστα-μεν, δείκνυ-μεν· ἀλλὰ λέγ-ο-μεν (§ 201).

2) Πάντα τὰ εἰς **-μι** ῥήματα εἰς τὴν ὑποτακτικὴν ἔχουν τὰς καταλήξεις τῶν εἰς **-ω** ῥημάτων, τὰ δὲ εἰς **-νυμι** ἔχουν τὰς καταλήξεις τῶν εἰς **-ω** καὶ εἰς τὴν εὐκτικὴν : *δεικνύ-οιμι, δεικνυ-οίμην*.

3) Εἰς τὰ φωνηεντόληκτα εἰς **-μι** ῥήματα αἱ καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς συναιροῦνται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν τοῦ θέματος, ἦτοι α') τὸ **η** + **η** εἰς **η** καὶ τὸ **η** + **η** εἰς **η** : (ἰσθή-ητε) *ιστήητε, (τιθή-ης) τιθήης*·

β') τὸ **η** + **ω** ἢ **ω** + **η** ἢ **ω** + **ω** εἰς **ω** καὶ τὸ **ω** + **η** εἰς **ω** : (ἰσθή-ω) *ιστῶ, (διδώ-ητε) διδώτε, (διδώ-ω) διδώ, (διδώ-η) διδώ.*

4) Εἰς τὴν εὐκτικὴν τῶν φωνηεντολήκτων εἰς **-μι** ῥημάτων τὸ **ι** τῶν ἐγκλιτικῶν φωνηέντων **ιη** ἢ **ι** συναιρεῖται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν τοῦ (ἀσθενοῦς) θέματος **α** ἢ **ε** ἢ **ο** εἰς **αι, ει, οι** : (ἰσταῖ-ιη-ν) *ισταίην (τιθε-ί-μεθα) τιθείμεθα (διδο-ιη-ν) διδοίην (πρβλ. § 208)*.

5) Τῆς καταλήξεως τῆς μέσης φωνῆς **-σο** τὸ **σ** διατηρεῖται εἰς τὸ β' ἐνικὸν τοῦ παρατατικοῦ, εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεστώτος καὶ εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἀόριστου β' **εἰμην** : *ἐδείκνυσο — δείκνυσο, ἐτίθεσο — τίθεσο, ἴστασο, εἶσο (ἀλλὰ ἴσταῖο, ἔθου, δοῦ κτλ. § 33, 3)*.

§ 244. 1) Τῶν ῥημάτων **τίθημι** καὶ **ἴημι** τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος καὶ τὸ β' καὶ γ' ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς τοῦ παρατατικοῦ αὐτῶν κανονικῶς σχηματίζονται κατὰ τὰ συνηρημένα ῥήματα (εἰς **-έω**) : *τίθει, ἴει — ἐτίθεις, ἐτίθει — ἴεις, ἴει*. Οὕτω σχηματίζεται σπανίως καὶ τὸ β' ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος : *τιθεῖς (= τίθης), ἰεῖς (= ἴης)*.

2) Τοῦ ῥ. **δίδωμι** τὰ τρία ἐνικά τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ παρατατικοῦ καὶ τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος αὐτοῦ σχηματίζονται ὁμοίως κατὰ τὰ συνηρημένα ῥήματα (εἰς **-ω**) : *ἐδίδουν, ἐδίδους, ἐδίδου — δίδου*.

§ 245. Ἀόριστον β' κατὰ τὰ εἰς **-μι** κλινόμενον τὸ μὲν ῥῆμα **ἴστημι** ἔχει μόνον ἐνεργητικῆς φωνῆς (ἔστην), τὰ δὲ ῥήματα **τίθημι, ἴημι** καὶ **δίδωμι** ἔχουν καὶ ἐνεργητικῆς καὶ μέσης φωνῆς : *ἔθηκα, ἐθέμην — ἦκα, εἶμην — ἔδωκα, ἐδόμην*.

§ 246. Ὁ ἀόριστος **ἔστην**

1) εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις, πλὴν τῆς εὐκτικῆς καὶ τῆς μετοχῆς (καὶ τοῦ δευτέρου τύπου τοῦ γ' πληθυντικοῦ τῆς προστακτικῆς **σταντων**), σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ἰσχυρὸν θέμα (**στη-**)·

2) εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς ἔχει κατάληξιν **-θι** : **στῆ-θι**.

§ 247. Οἱ ἀόριστοι β' **ἔθηκα**, **ἦκα** καὶ **ἔδωκα**

1) εἰς τὰ τρία ἐνικά τῆς ὀριστικῆς σχηματίζονται ὡς πρῶτοι ἀόριστοι, ἀλλὰ μὲ χαρακτηριστῆρα **κ** (πρβλ. § 199)·

2) εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς ἔχουν κατάληξιν **-ς** : **θέ-ς**, **ἔ-ς**, **δό-ς**·

3) εἰς τὰς ἄλλας, πλὴν τῆς ὀριστικῆς καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, ἐγκλίσεις ἐν γένει σχηματίζονται ὅπως αἱ ἀντίστοιχοι ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος (χωρὶς ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν)· πρβλ. **θῶ**, **θῆς**, **θῆ** κτλ. — **τιθῶ**, **τιθῆς**, **τιθῆ** κτλ.

Σημείωσις. Καὶ τῶν μέσων ἀορίστων **ἐθέμην**, **εἶμην**, **ἔδομην** αἱ ἄλλαι, πλὴν τῆς ὀριστικῆς, ἐγκλίσεις σχηματίζονται ὅπως αἱ ἀντίστοιχοι ἐγκλίσεις τοῦ μέσου ἐνεστῶτος (χωρὶς ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν)· πρβλ. **θῶμαι**, **θείμην** κτλ., **τι-θῶμαι**, **τι-θείμην** κτλ.

§ 248. Ὁ τόνος τῶν εἰς **-μι** ῥημάτων, ὅταν ταῦτα συντίθενται μετὰ προθέσεως

1) εἰς τὴν προστακτικὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ τοῦ μέσου ἀορίστου β' ἀναβιβάζεται, ἀλλ' ὅχι καὶ πέραν τῆς ληγούσης τῆς προθέσεως, ἐὰν αὕτη εἶναι δισύλλαβος : **ἀνά-στηθι**, **ἀπό-δος**, **ἐπί-θες**, **ἀπό-δοτε**, **κατά-θου**, **κατά-θεσθε**. Ἄλλὰ τοῦ β' ἐνικοῦ τῆς προστακτικῆς τοῦ μέσου ἀορίστου β' ὁ τόνος δὲν ἀναβιβάζεται, ὅταν τοῦτο συντίθεται μὲ πρόθεσιν μονοσύλλαβον ἢ μὲ δισύλλαβον, ἢ ὁποῖα πάσχει πρὸ αὐτοῦ ἐκθλιψιν : (**θοῦ**) **ἐν-θοῦ** (**οὔ**, ἀπὸ — **οὔ**) **ἀφοῦ**, (τοῦ **ῥ.** **ἀφ-ίεμαι**)·

2) εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν διατηρεῖται ὅπου καὶ ἐπὶ τοῦ ἀπλοῦ : (**ιστάναι**) **ἀφιστάναι**, (**τιθέναι**) **συντιθέναι**, (**δοῦναι**) **ἀποδοῦναι**, (**θέσθαι**) **μεταθέσθαι**, (**ιστὰς**) **συνιστὰς**, (**τιθεῖς**) **μετατιθεῖς**.

§ 249. Οἱ ἄλλοι χρόνοι τῶν φωνηεντολήκτων εἰς **-μι** ῥημάτων **ἴστημι**, **τίθημι**, **ἴημι** καὶ **δίδωμι** σχηματίζονται ὅπως τῶν φωνηεντολήκτων ἐν γένει ῥημάτων, ἤτοι ἄλλοι ὁμαλῶς καὶ ἄλλοι ἀνωμάλως (βλ. § 235 κ. ἐ.).

Ἐνεστώς	Μέλλον	Ἀόριστος	Παρακείμενος
ἴστημι (= στήνω, ῥ. θ. στη-, στᾶ-)	στή-σω στή-σομαι στᾶ-θήσομαι έστήξω	ἔστη-σα έστη-σάμην (ἔστη-ν) έστά-θην	ἔστη-κα (= στέκομαι) εἰστή-κειν (= έστεκόμην)
τίθημι (= θέτω, ῥ. θ. θη-, θε-)	θή-σω θή-σομαι τε-θήσομαι	(ἔθη-κα) έτέ-θην (§ 37, 7)	τέθη-κα (ἤ τέθει-κα) τέθει-μαι (παθητ. κεῖμαι = εἶμαι τοποθε- τημένος)
ἵημι (= ρίπτω, ῥ. θ. ἦ-, έ-) (§ 239, 1)	ἦ-σω ἦ-σομαι έ-θήσομαι	(ἦ-κα) εἶ-θην	εἶ-κα εἶ-μαι
δίδωμι (= δίδω, ῥ. θ. δω-, δο-)	δώ-σω δώ-σομαι δο-θήσομαι	ἔδω-κα έδό-θην	δέδω-κα δέδο-μαι

§ 250. Ὁ παρακείμενος **ἔστηκα** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος **εἰστή-κειν** ἐκτὸς τῶν κανονικῶν τύπων ἔχουν καὶ δευτέρους τύπους, οἱ ὁποῖοι σχηματίζονται κατὰ τὰ εἰς -μι ἐκ τοῦ θέματος **έστα-**. Τοιοῦτοι τύποι συνήθεις εἶναι οἱ ἐξῆς : Ὀριστ. Παρακ. *ἔστα-μεν, ἔστα-τε, έστά-σι*. Ὑπερσ. *ἔστα-σαν*. Ἀπαρ. *έστά-ναι*. Μετχ. *έστώς, έστώσα, έστώς* (ἢ *έστός*, κατὰ τὰ πολλὰ οὐδέτερα τῆς μετοχῆς τοῦ ἔνεργ. παρακειμένου, π. χ. τὸ γεγον-ός), γεν. *έστώτος, έστώσης, έστώτος*.

§ 251. Ἄλλα ῥήματα εἰς -μι συμφωνόληκτα κλινόμενα εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν κατὰ τὸ **δείκνυμι** ὑπάρχουν ἀρκετά, ὡς *κατ-άγγνυμι, ἀμφι-έννυμι, ζεόγγνυμι, ζώννυμι, μείγγνυμι* κτλ.

Φωνηεντόληκτα δὲ εἰς -μι ῥήματα συνήθη εἶναι τὰ ἐξῆς ἐξ, τὰ ὁποῖα κλίνονται κατὰ τὸ **ἴστημι — ἴσταμαι**.

Ἐνεστώς Παρατατικός	Μέλλων	Ἀόριστος	Παρακεί- μενος	
ὀ-νί-νη-μι (= ὠφελῶ) παρτ. ὠφέλουv ὀ-νί-να-μαι ὠνινά-μην	ὀνή-σω ὀνή-σομαι	ὠνή-σα ὠνή-μην ὠνή-θην		ῥ. θ. ὀνη-, ἐνεστ. θ. ὀ-νι-νη-, ὀ-νι-να-
πίμ-πλη-μι (= γεμίζω) ἐ-πίμπλη-ν πίμ-πλα-μαι ἐ-πιμπλά-μην	πλή-σω πλη-σ-θή- σομαι	ἔπλη-σα ἐπλησά-μην ἐπλή-σ-θην	πέπλη-κα πέπλη-σ-μαι	ῥ. θ. πλη-, ἐνεστ. θ. πι-μ-πλη-, πι-μ-πλα-
πίμ-πρη-μι (= πυρπολῶ, καίω) ἐ-πίμπρη-ν πίμ-πρα-μαι (ἐ-πιμπρά-μην)	πρή-σω	ἔπρη-σα ἐπρή-σ-θην		ῥ. θ. πρη-, ἐνεστ. θ. πι-μ-πρη-, πι-μ-πρα-
ἄγα-μαι (= θαυμάζω) ἡγά-μην	(ἀγά-σο- μαι)	(ἡγα-σά- μην) ἡγά-σ-θην		ῥ. θ. ἀγα-
δύνα-μαι ἐ-δυνά-μην (ἐδύνω, ἐδύνα- το κτλ.)	δυνή-σομαι	ἐδυνή-θην (ἢ ἐδυνά- σ-θην)	δεδύνη-μαι	ῥ. θ. δυνα- (βλ. § 188,1)
ἐπί-στα-μαι (= γνωρίζω καλῶς) ἡπιστά-μην (ἡπίστω, ἡπί- στα-το κτλ.)	ἐπιστή-σο- μαι	(ἡπιστή- θην)		ῥ.θ. ἐπι-στα- (βλ. § 188,6)

Ὁμοίως πρὸς τὸν παρατατικὸν καὶ τὸν ἐνεστώτα τῶν τριῶν τελευταίων (ἀποθετικῶν) ῥημάτων κλίνεται καὶ ὁ (ἄσιγμος) μέσος ἀόριστος α' (τοῦ ῥ. ὠνοῦμαι) ἐπριάμην (= ἡγόρασα), ἐπρίω, ἐπρίατο, ἐπριάμεθα κτλ.

Ἡ ὑποτακτικὴ καὶ ἡ εὐκτικὴ πάντων τούτων τονίζονται κατὰ τὰ βαρύτερα :

Υποτ.	δύνωμαι	δύνη	δύνηται	κτλ.
	ἐπίστωμαι	ἐπίστη	ἐπίσθηται	κτλ.
	πρίωμαι	πρίη	πρίηται	κτλ.
Εὐκτ.	δυναίμην	δύναιο	δύναιτο	κτλ.

ια') Ἀόριστοι θ' βαρυτόνων ῥημάτων κλινόμενοι κατὰ τὰ εἰς -μι

§ 252. Ὁ ἀόριστος β' μερικῶν βαρυτόνων ῥημάτων κλίνεται κατὰ τὰ εἰς -μι, ὁμοίως μὲ τὸν ἀόριστον β' ἔστην (βλ. § 246).

Τὸ ῥηματικὸν θέμα τῶν ῥημάτων τούτων ἔχει χαρακτῆρα

1) $\bar{\alpha}$ ἢ η — $\bar{\alpha}$: ἀποδιδράσκω — ἀπ-έ-δρᾶ-ν (θ. δρᾶ-, δρᾶ-), βαίνω — ἔβη-ν (θ. βη-, βᾶ-), φθάνω — ἔφθη-ν (θ. φθη-, φθᾶ-).

2) η — ϵ : ῥέω — ἔρρῦη-ν (θ. ῥυη-, ῥυε-), χαίρω — ἐχάρη-ν (θ. χαρη-, χαρε-).

3) ω — $\circ$: ἀλίσκομαι — ἐάλω-ν (θ. Φαλω-, ἄλω-, ἄλο-), ζῶ — ἐβίω-ν (θ. βιω-, βιο-), γιγνώσκω — ἔγνω-ν (θ. γνω-, γνο-).

4) $\bar{\upsilon}$ — $\bar{\upsilon}$: δύομαι — ἔδῦ-ν (θ. δῦ-, δῦ-), φύομαι — ἐφῦ-ν (θ. φῦ-, φῦ-).

Ἄοριστος β'

Ὅριστική	(ἀπ-) ἔδρα-ν ἔδρα-ς ἔδρα ἔδρα-μεν ἔδρα-τε ἔδρα-σαν	ἔβη-ν ἔβη-ς ἔβη ἔβη-μεν ἔβη-τε ἔβη-σαν	ἔρρῦη-ν ἔρρῦη-ς ἔρρῦη ἔρρῦη-μεν ἔρρῦη-τε ἔρρῦη-σαν	ἔγνω-ν ἔγνω-ς ἔγνω ἔγνω-μεν ἔγνω-τε ἔγνω-σαν	ἔδου-ν ἔδου-ς ἔδου ἔδου-μεν ἔδου-τε ἔδου-σαν
Ἑποτακτική	δρῶ δραῖς δραῖ δρῶμεν κτλ.	βῶ (πρβλ. στῶ) βῆς βῆ βῶμεν κτλ.	ῥῶ (πρβλ. θῶ) ῥῆς ῥῆ ῥῶμεν κτλ.	γνῶ (πρβλ. δῶ) γνῶς γνῶ γνῶμεν κτλ.	δύ-ω (πρβλ. δεικνύ-ω) -ης -η δυ-ῶμεν κτλ.
Εὐκτική	δραίη-ν δραίη-ς δραίη δραῖ-μεν κτλ.	βαίη-ν βαίη-ς βαίη βαῖ-μεν κτλ.	ῥυείη-ν ῥυείη-ς ῥυείη ῥυεῖ-μεν κτλ.	γνοίη-ν γνοίη-ς γνοίη γνοῖ-μεν κτλ.	
Προστακτική	δραῖ-θι δρά-τω δραῖ-τε δρά-ντων	βῆ-θι βῆ-τω βῆ-τε βά-ντων		γνῶ-θι γνώ-τω γνῶ-τε γνό-ντων	δύ-θι δύ-τω δύ-τε δύ-ντων
Ἄπαρ.	δραῖ-ναι	βῆ-ναι	ῥυῆ-ναι	γνῶ-ναι	δύ-ναι
Μετοχή	δράς, δράντος δραῖσα, δράσης δράν, δράντος	βάς, βάντος βᾶσα, βάσης βάν, βάντος	ῥυεῖς, ῥυέντος ῥυεῖσα, ῥυείσης ῥυέν, ῥυέντος	γνούς, γνόντος γνουσα, γνούσης γνόν, γνόντος	δύς, δύντος δύσα, δύσης δύν, δύντος

§ 253. Κατὰ τὰ εἰς **-μι** μὲ διαφόρους ἀνωμαλίας κλίνονται προσέτι τὰ ἐξῆς ῥήματα :

1. **Φημί** = λέγω, συμφωνῶ, ἰσχυρίζομαι (ῥ. θ. φη-, φᾶ· βλ. καὶ § 240).

Ὀριστική		Ὑποτακτική	Εὐκτική	Προστακτική
Ἐνεστώς	Παρατατικός			
φη-μι	ἔ-φη-ν	φῶ	φαίη-ν	—
φή-ς (ἢ φής)	ἔ-φη-σθα	φῆς	φαίη-ς	φά-θι
φη-σὶ	ἔ-φη	φῆ	φαίη	φά-τω
φᾶ-μέν	ἔ-φα-μεν	φῶ-μεν	φαῖ-μεν	—
φᾶ-τέ	ἔ-φα-τε	φῆ-τε	φαῖ-τε	φά-τε
φᾶ-σὶ	ἔ-φα-σαν	φῶσι	φαῖ-εν	φά-ντων

Ἄπαρ. φά-ναι. **Μετοχή** φά-σκ-ων, φά-σκ-ουσα, φά-σκ-ον.

Μέλλων φή-σω. **Ἄοριστος** ἔ-φη-σα.

Σημείωσις 1. Τοῦ **φημι** ὁ παρατατικός **ἔφην**, καθὼς καὶ ἡ ὑποτακτικὴ, ἢ εὐκτικὴ καὶ τὸ ἀπαρέμφατον αὐτοῦ ἔχουν προσέτι σημασίαν ἄοριστου (= εἶπα κτλ.).

Σημείωσις 2. Ὄταν τὸ **φημι** σημαίη ἀπλῶς λέγω, τότε μέλλων αὐτοῦ εἶναι **ἔρω** ἢ **λέξω** καὶ ἄοριστος **εἶπον** ἢ **ἔφην**. Ὄταν δὲ σημαίη **συμφωνῶ** ἢ **ἰσχυρίζομαι**, τότε μέλλων αὐτοῦ εἶναι **φήσω** καὶ ἄοριστος **ἔφησα**.

2. **Εἶμι** = θά πάω (ῥ. θ. εἶ-, ἰ-).

Ὀριστική		Ὑποτακτική	Εὐκτική	Προστακτ.
Ἐνεστώς	Παρατατικός			
εἶ-μι	ῆ-α ἢ ῆ-ειν	ἶ-ω	ἶ-οιμι	—
εἶ	ῆ-εις ἢ ῆ-εισθα	ἶ-ης	ἶ-οις	ἶ-θι
εἶ-σι	ῆ-ει	ἶ-η	ἶ-οι	ἶ-τω
ἶ-μεν	ῆ-μεν	ἶ-ωμεν	ἶ-οιμεν	—
ἶ-τε	ῆ-τε	ἶ-ητε	ἶ-οιτε	ἶ-τε
ἶ-ασι	ῆ-σαν ἢ ῆ-εσαν	ἶ-ωσι	ἶ-οιεν	ἶ-όντων

Ἄπαρ. ἰ-έναι. **Μετοχή** ἰ-ὼν (ἰόντος), ἰ-οῦσα (ἰούσης), ἰ-ὄν (ἰόντος).

Σημείωσις 1. Εἰς τὰ σύνθετα τοῦ **φημι** καὶ τοῦ **εἶμι** ὁ τόνος εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ εἰς τὴν προστακτικὴν ἀναβιβάζεται: **ἀπόφημι**, **σύμφαθι**—**ἄπειμι**, **ἄπιθι**.

Σημείωσις 2. Ὁ ἐνεστώσ **εἶμι** εἰς μὲν τὴν ὀριστικὴν ἔχει πάντοτε σημασίαν μέλλοντος, εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν ἄλλοτε ἐνεστώσος καὶ ἄλλοτε μέλλοντος (τοῦ **ἔρχομαι**).

3. Οἶδα = γνωρίζω, ἤξεύρω (ῥ. θ. Φειδ-, ἐξ οὖ οἶδ-, ἰδ-).

Ὀριστικὴ		Ἑνεστώσ	Παρατατικός	Ἑποτακτικὴ	Εὐκτικὴ	Προστακτικὴ
Ἑνεστώσ	Παρατατικός					
οἶδ-α	ἤδ-η ἢ ἤδ-ειν	εἶδῶ	εἰδείη-ν	—		
οἶ-σθα	ἤδ-ησθα ἢ ἤδ-εις	εἰδήσ	εἰδείη-ς	ἴσ-θι		
οἶδ-ε	ἤδ-ει ἢ ἤδ-ειν	εἰδή	εἰδείη	ἴσ-τω		
ἴσ-μεν	ἤδ-ε-μεν ἢ ἤσ-μεν	εἰδῶμεν	εἰδεῖ-μεν	—		
ἴσ-τε	ἤδ-ε-τε ἢ ἤσ-τε	εἰδήτε	εἰδεῖ-τε	ἴσ-τε		
ἴσ-ασι	ἤδ-ε-σαν ἢ ἤσ-αν	εἰδώσι	εἰδεῖ-εν	ἴσ-των		

Ἄπαρ. εἰδ-έναι. **Μετοχὴ** εἰδ-ώς (εἰδότος), εἰδ-υῖα (εἰδυίας), εἰδ-ός (εἰδότος). **Μέλλων** εἴ-σομαι καὶ εἰδή-σω.

Σημείωσις. Εἰς τὰ σύνθετα τοῦ **οἶδα** ὁ τόνος εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἐνεστώσος καὶ εἰς τὴν προστακτικὴν ἀναβιβάζεται : σύνοιδα, σύνισθι.

4. Δέδοικα ἢ δέδια = φοβοῦμαι (παρακείμενος μὲ σημασίαν ἐνεστώσος τοῦ οὐχὶ εὐχρήστου ῥ. **δειδω**) καὶ **τέθνηκα** = ἔχω ἀποθάνει (παρακείμενος τοῦ ῥ. θνήσκω).

Ταῦτα ἐκτὸς τῶν κανονικῶν τύπων ἔχουν καὶ τοὺς ἐξῆς εὐχρήστους τύπους κατὰ τὰ εἰς **-μι** :

α') Ὀριστ. δέδι-α, δέδι-ας, δέδι-ε, δέδι-μεν, δέδι-τε, δεδί-ασι. Ἑπερσ. ἐδέδι-σαν. Ἄπαρφ. δεδι-έναι. Μτχ. δεδι-ώς (δεδιότος), δεδι-υῖα (δεδυίας), δεδι-ός (δεδιότος).

β') Ὀριστ. τέθνα-μεν, τέθνα-τε, τεθνῶσι. Ἑπερσ. ἐτέθνα-σαν. Ἄπαρφ. τεθνά-ναι. Μτχ. τεθνε-ώς (γεν. τεθνεῶτος), τεθνε-ῶσα (γεν. τεθνεώσης), τεθνεῶς ἢ τεθνεός (γεν. τεθνεῶτος)· πρβλ. § 250.

5. Ἔοικα = ὁμοιάζω. Παρακείμενος μὲ σημασίαν ἐνεστώσος (ῥ. θ. Φεικ-, ἐξ οὖ οἶκ-, εἰκ-, βλ. § 188, 5, Σημ.).

Ὀριστ. εἰκ-α, εἰκ-ας, εἰκ-ε, εἰκ-αμεν κτλ. Ἑπερσ. ἐῶκ-ειν, ἐῶκ-εις, ἐῶκ-ει κτλ. (βλ. § 32, 4). Ἄπαρφ. εἰκ-έναι. Μετοχὴ εἰκ-ώς (εἰκότος), εἰκ-υῖα (εἰκυίας), εἰκ-ός (εἰκότος).

6. Κείμαι = κοίτομαι, είμαι βαλμένος (βλ. § 249).

Ὅριστική		Προστακτική	Ἀπαρέμφατον Μετοχή
Ἐνεστώς	Παρατατικός		
κεῖ-μαι	ἐ-κεί-μην	—	κεῖ-σθαι
κεῖ-σαι	ἔ-κει-σο	κεῖ-σο	κεί-μενος κει-μένη κεί-μενον
κεῖ-ται	ἔ-κει-το	κεί-σθω	
κεί-μεθα	ἐ-κεί-μεθα	—	
κτλ.	κτλ.	κεῖ-σθε κτλ.	

Μέλλων κεί-σομαι, κεί-ση, κεί-σεται κτλ.

Σημείωσις. Εἰς τὰ σύνθετα, ἐξαιρέσει τοῦ ἀπαρεμφάτου, ὁ τόνος ἀναβιβάζεται : *κατάκειμαι, κατάκεισο, ἀλλὰ κατακείσθαι.*

7. Κάθ-ημαι (ῥ. θ. καθ-ησ-, καθ-η-).

Ὅριστική		Προστακτική	Ἀπαρέμφατον Μετοχή
Ἐνεστώς	Παρατατικός		
κάθη-μαι	ἐ-καθή-μην	—	καθῆ-σθαι
κάθη-σαι	ἐ-κάθη-σο	κάθη-σο	καθή-μενος καθη-μένη καθή-μενον
κάθη-ται	ἐ-κάθη-το	καθή-σθω	
καθή-μεθα	ἐ-καθή-μεθα	—	
κτλ.	κτλ.	κάθη-σθε κτλ.	

Μέλλων (συννηρημένος) καθ-εδοῦμαι (ἐκ τοῦ ῥ. καθ-έζομαι)

8. Χρή = ὑπάρχει χρεία, χρειάζεται.

Ὅριστ. Ἐνεστ. *χρή.* Παρατ. *χρῆν ἢ ἐχρῆν.* Ὑποτ. *χρηῖ.* Εὐκτ. *χρεῖη.* Ἀπρφ. *χρηῖναι.* Μτχ. (τὸ) *χρεῶν* (βλ. § 104, 6, α').

Σημείωσις. Τὸ *χρη* εἶναι ἀρχῆθεν ὄνομα οὐσιαστικὸν (= χρεία, ἀνάγκη), οἱ δὲ ἀνωτέρω τύποι προῆλθον ἐκ συνεκφορᾶς τῶν λέξεων *χρη ἦν — χρη ἦ — χρη εἶη — χρεῖ εἶναι — χρη ὄν* (βλ. § 154, Σημ. 2 καὶ § 32, 4).

16') Ἀνώμαλα ῥήματα κατὰ τὸν σχηματισμὸν ἢ τὴν σημασίαν τῶν χρόνων

§ 254. Α') Πλείστων ῥημάτων τὸ ῥηματικὸν θέμα μεταβάλλεται ποικιλοτρόπως κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν διαφόρων χρόνων αὐτῶν. Οὕτω μερικῶν ῥημάτων

1) τὸ ῥηματικὸν θέμα ἐπαυξάνεται μὲ ἐν εὖ πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ ἢ μερικῶν ἢ πάντων τῶν ἄλλων χρόνων, π. χ.

α') ῥ. θ. δοκ-, ἐξ οὗ **δοκε-**. (Δοκ-έ-ω) δοκῶ (= φαίνομαι), παρατ. (ἐδόκ-ε-ον) ἐδόκουν, μέλλ. δόξω, ἀόρ. ἔδοξα, παθ. πρκμ. δέδοκ-ται, ὑπερσ. ἐδέ-δοκ-το·

β') ῥ. θ. νεμ-, ἐξ οὗ **νεμε-**. Νέμ-ω (= μοιράζω, βόσκω), παρατ. ἔνεμ-ον, μέλλ. νεμ-ῶ (ἐκ τοῦ νεμ-έ-σω), ἀόρ. ἔνειμα, παρακ. νενέμ-η-κα — νέμ-ομαι, παρατ. ἐνεμ-όμην, μέσ. μέλλ. νεμοῦμαι (ἐκ τοῦ νεμ-έ-σομαι), μέσ. ἀόρ. ἐνειμάμην, παθ. ἀόρ. ἐνε-μή-θην πρκμ. νενέμ-η-μαι (βλ. § 235)·

γ') ῥ. θ. βουλ-, ἐξ οὗ **βουλε-**. Βούλομαι (= θέλω), παρατ. ἐβουλ-όμην, μέσ. μέλλ. βουλ-ή-σομαι, παθ. ἀόρ. ἐβουλή-θην, παρακμ. βεβούλ-η-μαι (βλ. § 188, 1)·

2) Τὸ ῥηματικὸν θέμα ἐπαυξάνεται μὲ τὸ πρόσφυμα **σκ** ἢ **ισκ** πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, πολλάκις δὲ συγχρόνως καὶ μὲ ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμὸν (§ 239, 1), π. χ.

α') ῥ. θ. γνω-, ἐξ οὗ **γι-γνω-σκ-**. Γινώσκ-ω (= γνωρίζω, φρονῶ), παρατ. ἐγίνωσκ-ον, μέσ. μέλλ. γνώ-σομαι, ἀόρ. β' ἔγνω-ν (§ 252), πρκμ. ἔγνω-κα, ὑπερσ. ἐγνώ-κειν — γιγνώσκ-ομαι, παρατ. ἐγίνωσκ-όμην, παθ. μέλλ. γνω-σ-θήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐγνώ-σ-θην, πρκμ. ἔγνω-σ-μαι, ὑπερσ. ἐγνώ-σ-μην·

β') ῥ. θ. εὐρ-, ἐξ οὗ **εὐρ-ισκ, εὐρε-**. Εὐρίσκ-ω, παρατ. ἠῦρι-σκ-ον, μέλλ. εὐρ-ή-σω, ἀόρ. β' ἠῦρ-ον, πρκμ. ἠῦρ-η-κα — εὐρίσκομαι, παρατ. ἠῦρισκ-όμην, μέσ. μέλλ. εὐρ-ή-σομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἠῦρ-όμην, παθ. μέλλ. εὐρ-ε-θήσομαι, παθ. ἀόρ. ἠῦρ-ε-θην, πρκμ. ἠῦρ-η-μαι, ὑπερσ. ἠῦρ-ή-μην·

γ') ῥ. θ. μνη-, ἐξ οὗ (**μι-μνη-ισκ**) **μιμνησκ-**. Ἀνα-μιμνήσκ-ω (= ἐνθυμίζω), παρατ. ἀν-εμιμνησκ-ον, μέλλ. ἀνα-μνή-σω, ἀόρ. ἀν-έμνη-σα — ἀνα-μιμνήσκ-ομαι, παρατ. ἀν-ε-μιμνησκ-όμην, παθ. μέλλ. (ἀνα)-μνη-σ-θήσομαι, παθ. ἀόρ. ἀν-εμνή-σ-θην, πρκμ. μέ-μνη-μαι, ὑπερσ. ἔμε-μνή-μην, τετελ. μέλλ. με-μνή-σομαι.

3) Τὸ ῥηματικὸν θέμα ἐπαυξάνεται πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ

α') μὲ τὸ πρόσφυμα **ν** : ῥ. θ. καμ-, ἐκ τούτου δὲ **καμν-**. Κάμν-ω

(= κοπιάζω, κουράζομαι), παρατ. ἔκαμν-ον, μέσ. μέλλ. καμοῦμαι (§ 217, 1), ἀόριστος β' ἔκαμ-ον, πρκμ. κέ-κμη-κα

β') μετὰ τὸ πρόσφυμα **αν** (πολλάκις συγχρόνως καὶ μετὰ ἐν **ν** πρὸ τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ) : ῥ. θ. βλαστ-, ἐκ τούτου δὲ **βλαστ-αν-**. Βλαστάν-ω, παρατ. ἐβλάσταν-ον, ἀόρ. β' ἐβλαστ-ον, ὑπερσ. ἐβλαστ-ή-κειν ῥ. θ. μαθ-, ἐκ τούτου δὲ **μα-ν-θ-αν-**. Μανθάν-ω, παρατ. ἐμάνθαν-ον, μέσ. μέλλ. (μετὰ ἐνεργ. σημασίαν) μαθ-ή-σομαι, ἀόρ. β' ἔμαθ-ον, πρκμ. με-μάθ-η-κα, ὑπερσ. ἐμε-μαθ-ή-κειν — μανθάν-ομαι

γ') μετὰ τὸ πρόσφυμα **νε** : ῥ. θ. ἰκ-, ἐκ τούτου δὲ **ἰκ-νε-**. (Ἀφ-ικ-νέ-ομαι) ἀφικνοῦμαι (= φθάνω), παρατ. (ἀφι-ικ-νε-όμην) ἀφικνούμην, μέσ. μέλλ. ἀφ-ίξομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἀφ-ικ-όμην, πρκμ. ἀφ-ίγ-μαι, ὑπερσ. ἀφ-ίγ-μην

δ') μετὰ τὸ πρόσφυμα **νι** ἢ **νυ** (μετὰ μετάθεσιν τοῦ **ι** ἢ τοῦ **υ** τούτου πρὸ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ θέματος· πρβλ. § 35) : ῥ. θ. βη-, βα-, ἐκ τούτου δὲ **βα-νι** καὶ ἐκ τούτου **βαιν-**. Βαίν-ω (= βαδίζω), παρατ. ἔ-βαι-νον, μέσ. μέλλ. (μετὰ ἐνεργ. σημασίαν) βή-σομαι, ἀόρ. β' ἔ-βη-ν (§ 252), πρκμ. βέ-βη-κα, ὑπερσ. ἐβε-βήκ-ειν — βαίνομαι, παθ. ἀόρ. (παρ)ε-βά-θην, πρκμ. βέ-βα-μαι ῥ. θ. ἐλα-, ἐκ τούτου δὲ **ἐλα-νυ-** καὶ ἐκ τούτου **ἐλαυν-**. Ἐλαύν-ω, παρατ. ἤλαυν-ον, μέλλ. (συνηρημένος) ἐλῶ (ἐλᾶς ἐλᾶ κτλ., ἐκ τοῦ ἐλά-σω), ἀόρ. ἤλα-σα, πρκμ. ἐλήλα-κα — ἐλαύν-ομαι, πρκμ. ἐλήλα-μαι, ὑπερσ. ἐληλά-μην (βλ. § 190).

4) Οἱ χρόνοι δὲν σχηματίζονται πάντες ἀπὸ ἐν θέμα, ἀλλ' ἀπὸ διάφορα θέματα συγγενῆ κατὰ τὴν σημασίαν· π.χ. ἀγορεύ-ω, παρατ. ἠγόρευ-ον, μέλλ. ἀγορεύ-σω καὶ (ἀπ-, συν-, προσ-) ἐρῶ, ἀόρ. ἠγόρευ-σα καὶ (ἀν-, ἀπ-, κατ-, προσ-) εἶπον, πρκμ. (ἀν-, συν-, ἀπ-) εἶρηκα, ὑπερσ. εἰρήκειν — ἀγορεύ-ομαι, παρατ. ἠγορευ-όμην, παθ. μέλλ. (ἀνα-, προσ-) ῥηθήσομαι, παθ. ἀόρ. (ἀν-, ἀπ-) ἐρῆθην (θ. ἀγορευ-, ἐρε-, ῥε-, εἶπ-).

§ 255. Β') Πολλῶν ῥημάτων μερικοὶ χρόνοι δὲν ἔχουν σημασίαν σύμφωνον μετὰ τὴν κατάληξιν αὐτῶν. Οὕτω μερικὰ ῥήματα ἔχουν

1) ἐνεργητικὸν ἀόριστον ἢ παρακειμένον μετὰ σημασίαν μέσου ἢ παθητικοῦ ἀορίστου ἢ παρακειμένου·

ἴστημι — ἔστην (= ἐστάθην, ἐσταμάτησα), ἔστηκα (= στέκομαι)
φύω — ἔφην (= ὑπῆρξα ἐκ φύσεως), πέφυκα (= εἶμαι ἐκ φύσεως)·

2) μέσον μέλλοντα με σημασίαν ενεργ. ἢ παθ. μέλλοντος : ἄδω— ἄσομαι (= θὰ τραγουδήσω), ἀδικῶ — ἀδικήσομαι (= θὰ ἀδικηθῶ ὑπ' ἄλλου)·

3) παθητικὸν μέλλοντα ἢ ἀόριστον με σημασίαν μέσου μέλλοντος ἢ ἀορίστου : ἀπαλλάττω — ἀπαλλαγῆσομαι (= θὰ ἀπαλλάξω τὸν ἑαυτὸν μου), ἀπηλλάγην (= ἀπήλλαξα τὸν ἑαυτὸν μου), ἀνιῶ — ἠνιάθην (= ἐλύπησα τὸν ἑαυτὸν μου)·

Σ η μ ε ι ῶ σ ι ς. "Ὅπως βλέπομεν εἰς τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα (§ 253 κ.έ.), πολλὰ ῥήματα ἔχουν πολλὰς συγχρόνως ἀνωμαλίας.

ΙΥ') Ἀποθετικά ῥήματα *

§ 256. Ἀποθετικὰ ῥήματα λέγονται τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια ἔχουν μόνον τὴν μέσση φωνήν (§ 173) : δέχομαι, ἐρχομαι, μάχομαι (δέχω, ἔρχω κτλ. δὲν ὑπάρχουν).

Τῶν ἀποθετικῶν ῥημάτων

1) ἄλλα ἔχουν μόνον μέσον ἀόριστον (α' ἢ β') με ἐνεργητικὴν σημασίαν : ἀσπάζομαι — ἡσπασάμην (= ἐχαιρέτισα), αἰσθάνομαι — ἡσθόμην (= ἐκατάλαβα)· ταῦτα λέγονται ἀποθετικὰ μέσα·

2) ἄλλα ἔχουν μόνον παθητικὸν ἀόριστον με ἐνεργητικὴν σημασίαν : βούλομαι — ἐβουλήθην (= ἠθέλησα), ἐπιμέλομαι — ἐπεμελήθην (= ἐφρόντισα)· ταῦτα λέγονται ἀποθετικὰ παθητικά·

3) ἄλλα ἔχουν καὶ μέσον καὶ παθητικὸν ἀόριστον, τὸν μὲν μέσον με σημασίαν ἐνεργητικοῦ ἀορίστου, τὸν δὲ παθητικὸν με σημασίαν παθητικοῦ : αἰτιῶμαι, ἠτιασάμην (= κατηγορήσα), ἠτιάθην (= κατηγορήθη) — ἰῶμαι, ἰασάμην (= ἐθεράπευσα), ἰάθην (= ἐθεραπεύθη)· ταῦτα λέγονται ἀποθετικὰ μεικτά·

---

* Ἐκλήθησαν ἀποθετικὰ ὑπὸ τῶν παλαιῶν γραμματικῶν τὰ ῥήματα ταῦτα, διότι ἐσφαλμένως ἐνομιζέτο ὑπ' αὐτῶν, ὅτι ταῦτα εἶχον ἀρχῆθεν καὶ τὴν ἐνεργητικὴν φωνήν, ἔπειτα δὲ (ἀπέθετο, ἦτοι) ἀπέβαλον αὐτήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

ΑΚΑΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

1. Ἐπιρρήματα

§ 257. Ἐπιρρήματα λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις, αἱ ὁποῖαι προσδιορίζουν συνήθως τὰ ῥήματα, δηλοῦσαι **τόπον, χρόνον, τρόπον, ποσὸν** κτλ.

1) **Τοπικά** ἐπιρρήματα : ἐνθάδε (= ἐδῶ), ἐνταῦθα, ἐκεῖ, ἄνω, κάτω κτλ.

2) **Χρονικά** ἐπιρρήματα : νῦν (= τώρα), σήμερον, χθές, αὔριον, τότε κτλ.

3) **Τροπικά** ἐπιρρήματα : ὧδε, οὕτω (= ἔτσι), εὖ, καλῶς, κακῶς κτλ.

4) **Ποσοτικά** ἐπιρρήματα : ἄγαν, λίαν (= πολύ), ἄπαξ, δις κτλ.

5) **Βεβαιωτικά** ἢ **ἀρνητικά** ἐπιρρήματα : ναί, μάλιστα, δῆ, δῆτα — οὐ, μὴ — ἄρα, μῶν (= μήπως) κτλ.

Σημείωσις. Ὡς ἐπιρρήματα λαμβάνονται πολλάκις καὶ τύποι ὀνομάτων ἢ ῥημάτων : δημοσίᾳ, ἰδίᾳ, προϊκα (= δωρεάν) — ἄγε, ἴθι, φέρε (= ἔλα) κτλ.

2. Προθέσεις

§ 258. Προθέσεις λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις (ἀρχῆθεν ἐπιρρήματα καὶ αὐταί), αἱ ὁποῖαι συνήθως τίθενται πρὸ τῶν κλιτῶν λέξεων πρὸς δήλωσιν διαφόρων ἐπιρρηματικῶν σχέσεων, ἄλλαι μὲν καὶ ἐν συντάξει καὶ ἐν συνθέσει, ἄλλαι δὲ μόνον ἐν συντάξει : **παρὰ τὴν θάλασσαν, παραθαλάσσιος, παραπλέω — μέχρι τοῦ θέρους.**

§ 259. 1) Αἱ προθέσεις, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται καὶ ἐν συντάξει καὶ ἐν συνθέσει, λέγονται **κύρια** καὶ εἶναι 18, ἕξ μονοσύλλαβοι καὶ δώδεκα δισύλλαβοι : εἰς, ἐν, ἐξ, ἡ ἐκ, πρό, πρὸς, σὺν — ἀνά, διά, κατά, μετά, παρὰ, ἀντί, ἀμφί, ἐπί, περὶ, ἀπό, ὑπό, ὑπὲρ (βλ. § 30, Σημ., § 33, 6 καὶ § 37, 6).

2) Αἱ προθέσεις, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται μόνον ἐν συντάξει, λέγονται **καταχρηστικαὶ** καὶ εἶναι 9 : α') ἄχρι, μέχρι, ἄνευ, χωρὶς, πλὴν, ἔνεκα ἢ ἔνεκεν, αἱ ὁποῖαι συντάσσονται μετὰ γενικῆς, καὶ β') ὡς, νῆ, μά, αἱ ὁποῖαι συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς.

3. Σύνδεσμοι

§ 260. Σύνδεσμοι λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις (ἀρχῆθεν αἰ πλεῖστα ἐπιρρήματα καὶ αὐταῖ), αἱ ὅποια λαμβάνονται, ἵνα συνδέουσι λέξεις ἢ προτάσεις πρὸς ἀλλήλας: Πλάτων **τε καὶ** Ἀριστοτέλης. Χαίρω **δι** εὐδοκίμεις.

Οἱ σύνδεσμοι εἶναι

- 1) **συμπλεκτικοί**: *τέ, καί, οὔτε, μήτε, οὐδέ, μηδέ*
- 2) **διαζευκτικοί**: *ἢ, ἦτοι — ἢ, εἶτε — εἶτε, εἴαντε — εἴαντε, ἄντε — ἄντε, ἦντε — ἦντε*
- 3) **ἀντιθετικοί**: *μέν, δέ, μέντοι, ἀλλά, μήν, ἀλλὰ μήν, εἰ καί, καίτοι, καίπερ, καὶ μήν*
- 4) **αἰτιολογικοί**: *γάρ, ὅτι, ὡς, διότι, ἐπεὶ, ἐπειδή*
- 5) **τελικοί**: *ἵνα, ὅπως, ὡς*
- 6) **συμπερασματικοί**: *ἄρα, δή, οὖν, τοίνυν, ὡς, οὐκουν, οὐκοῦν, τοιγάρτοι, τοιγαροῦν, ὥστε*
- 7) **χρονικοί**: *ὡς, ὅτε, ὁπότε, ἐπεὶ, ἐπειδή, ἕως, ἔστε, ἄχρι, μέχρι, ἤνικα, πρὶν*
- 8) **ειδικοί**: *ὅτι, ὡς*
- 9) **ὑποθετικοί**: *εἰ, εἴαν, ἄν, ἤν*

4. Ἐπιφωνήματα

§ 261. Ἐπιφωνήματα λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις, αἱ ὅποια δηλοῦν ψυχικόν τι πάθημα, ὡς ἔκρηξιν χαρᾶς, λύπης, θαυμασμοῦ, ἀγανακτήσεως κτλ.

Τὰ ἐπιφωνήματα εἶναι

- 1) **γελαστικά**: *ᾄ-ᾄ-ᾄ*
- 2) **θαυμαστικά**: *ᾄ, ὦ, βαβαί, παπαῖ!*
- 3) **θειαστικά** (ἦτοι δηλοῦντα ἐνθουσιασμόν) : *εὐοῖ*
- 4) **σχετλιαστικά** (ἦτοι δηλοῦντα σφοδρὰν λύπην ἢ ἀναγάκτησιν) : *παπαῖ, οὐαῖ, οἴμοι, φεῦ, ἰώ, ἰού!*
- 5) **κλητικόν**: *ὦ* (βλ. § 42, Σημ.).

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ *

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'

§ 262. Αἱ πλεῖσται λέξεις προέρχονται ἀπὸ ἄλλας λέξεις διὰ **παραγωγῆς** ἢ διὰ **συνθέσεως**. Πρβλ. *γράφ-ω, γραφ-εύς, γραφ-ή, γραμ-μή, γράμ-μα, γραμματ-εύς, γραμματεῦ-ω* — (βιβλίον, πωλῶ) *βιβλιοπώλης* — (πρῶτος ἀγωνιστής) *πρωταγωνιστής*.

1) Λέξις, ἡ ὁποία δὲν προέρχεται ἀπὸ ἄλλην λέξιν, ἀλλὰ σχηματίζεται (ἀπὸ κάποιαν ρίζαν, ἦτοι) ἀπὸ **ἐν ἀρχικὸν θέμα** μὲ τὴν προσθήκην ἀμέσως εἰς αὐτὸ καταλήξεως μόνον, λέγεται **πρωτότυπος** ἢ **ἀπλῆ** λέξις : (θ. γραφ-) *γράφ-ω*, (πολι-) *πόλι-ς*.

2) Λέξις, ἡ ὁποία προέρχεται ἀπὸ μίαν ἄλλην λέξιν μὲ τὴν προσθήκην εἰς τὸ θέμα αὐτῆς ἑνὸς παραγωγικοῦ προσφύματος, λέγεται **παράγωγος** : (φύσι-ς) *φυσι-κό-ς*, (ἰά-ομαι, ἰῶμαι) *ἰα-τρό-ς*.

3) Λέξις, ἡ ὁποία προέρχεται ἀπὸ **δύο** ἄλλας λέξεις πρωτοτύπους ἢ παραγώγους μὲ τὴν ἔνωσιν τῶν θεμάτων αὐτῶν, λέγεται **σύνθετος** : (ναῦ-ς, πῆγ-νυμι) *ναυ-πηγ-ός*, (λόγο-ς, γράφ-ω) *λογο-γράφ-ος*.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Μία καὶ ἡ αὐτὴ λέξις εἰς μίαν σειρὰν συγγενῶν πρὸς αὐτὴν ἐτυμολογικῶς λέξεων δύναται νὰ εἶναι παράγωγος ὡς πρὸς τὴν προηγουμένην καὶ πρωτότυπος ὡς πρὸς τὴν ἐπομένην. Πρβλ. *πόλι-ς*, (ἐκ ταύτης) *πολί-της*, (ἐκ ταύτης) *πολιτ-ικός* καὶ *πολιτ-εύω*, (ἐκ ταύτης) *πολίτευ-μα*.

§ 263. Κατὰ τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν σύνθεσιν κανονικῶς λαμβάνονται θέματα λέξεων καὶ οὐχὶ ἀκέραιαι λέξεις Πρβλ. (πόλι-ς) **πολί-της**, (λόγο-ς, γράφ-ω) **λογο-γράφ-ος**.

---

* Ἐτυμος = ἀληθής, βέβαιος, πραγματικός. Ἐτυμολογία δὲ λέγεται ἡ ἀνάλυσις λέξεως εἰς τὰ συστατικά της μέρη καὶ ἡ εὑρεσις τῆς προελεύσεως καὶ τῆς ἀληθοῦς σημασίας αὐτῆς.

Γενική προεισαγωγική παρατήρησις

§ 264. 1) Κατὰ τὴν παραγωγὴν τὰ θέματα τῶν πρωτοτύπων λέξεων σπανίως μένουσιν ἀκέραια καὶ ἀμετάβλητα, συνήθως δὲ ἀποβάλλουσι ἓνα ἢ περισσοτέρους ἐκ τῶν τελικῶν φθόγγων αὐτῶν, ὑφίστανται ποιοτικὴν μεταβολὴν τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ἢ ἄλλας μεταβολὰς (§ 32 κ. ἐ.). Πρβλ. ὦρα (θ. ὠρα-), ὠραῖος (ἐκ τοῦ ὠρά-ιος), ἀλλὰ ὦο-μος — τέλος (θ. τελεσ-, πρβλ. τελεσ-φόρος), τέλειος (ἐκ τοῦ τέλεσ-ιος, τέλε-ιος), ἀλλὰ τελ-ικός — φρῆν (θ. φρηγ-, φρεν-), φρον-έω.

2) Αἱ πλεῖστα παραγωγικαὶ καταλήξεις προέρχονται ἀπὸ ἄλλας καταλήξεις διὰ τῆς ἐνώσεως μετὰ τινος ἢ μετὰ τινῶν ἐκ τῶν τελικῶν φθόγγων τοῦ θέματος μιᾶς λέξεως ἢ διὰ τῆς ἐνώσεως τῶν στοιχείων δύο ὁμοειδῶν καταλήξεων. Πρβλ. βασιλεῦς — βασιλεύ-ω, ἰδιώτης — ἰδιωτ-εύω, πίναξ (πίνακ-ος) — πινακ-ίς (πινακ-ίδ-ος) πινακ-ίδ-ιον.

1. Παράγωγα ῥήματα

α') Ἐξ ὀνομάτων (οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων)

§ 265. Τὰ ῥήματα τὰ παράγωγα ἐξ ὀνομάτων ἔχουσιν ποικίλας σημασίας, συνήθως δὲ σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον εἶναι ἢ γίνεται ἢ ἔχει ἢ παρέχει ἢ ποιεῖ ὅ,τι δηλοῖ τὸ πρωτότυπον.

1) Ἀρχικὴ παραγωγικὴ κατάληξις εἶναι -jω : τιμή (θ. τιμα-, τιμά-jω), τιμάω-ῶ· ἀνία (ἀνια-, ἀνιά-jω), ἀνιάω-ῶ· ὀφθαλμία (ὀφθαλμιά-jω), ὀφθαλμιάω-ῶ· πόνος (θ. πονε-, πονέ-jω), πωféω-ῶ· δοῦλος (θ. δουλο-, δουλό-jω), δουλόω-ῶ· βασιλεῦς (βασιλεύ-jω), βασιλεύ-ω· φύλαξ (φυλάκ-jω) φυλάσσω· παῖς (παιδ-jω), παίζω· ἐλπὶς (ἐλπιδ-jω), ἐλπίζω· μέλας (μελάν-jω), μελαινώ· καθαρὸς (καθάρ-jω), καθαίρω (βλ. § 33 κ. ἐ.).

2) Ἀπὸ παραδείγματα ὡς τὰ προηγούμενα προήλθον αἱ παραγωγικαὶ καταλήξεις -άω, -ιάω, -έω, -όω, -εύω, -ζω, -άζω, -ίζω, -νω, -αίνω, -ύνω, -αίρω κτλ. (βλ. § 264, 2) : σφριγος—σφριγ-άω-ῶ (= ἔχω σφριγος), ἐρυθρός — ἐρυθρ-ιάω-ῶ (= γίνομαι ἐρυθρός), εὐδαιμων — εὐδαιμον-έω-ῶ (= εἶμαι εὐδαιμών), πλήρης — πληρ-όω-ῶ (= ποιῶ πλήρες), δοῦλος — δουλ-εύω (= εἶμαι δοῦλος), δόξα — δοξα-ζω (= παρέχω δόξαν), ἡσυχος — ἡσυχ-άζω, φενάκη — φενακ-ίζω,

ὑστερος — ὑστερ-ίζω, ἡδὺς — ἡδύ-νω, ὕγιης — ὕγι-αίνω, χαλεπός — χαλεπ-αίνω, λαμπρός — λαμπρ-ύνω, μέγας — μεγαλ-ύνω, μῆκος — μηκ-ύνω, μέγας — μεγ-αίρω κτλ.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 1. Ῥήματα παράγωγα ἀπὸ ὀνόματα κύρια ἢ ἔθνικα ἢ ἀπὸ ὀνόματα ζώων μὲ τὴν κατάληξιν **-άζω** ἢ συνηθέστερον **-ίζω**, σημαίνουν συνήθως ὅτι τὸ ὑποκείμενον μιμεῖται ἢ ἀκολουθεῖ τὰ φρονήματα ἐκείνου, τὸ ὅποιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον: Βοιωτός — βοιωτ-ιάζω (= μιμοῦμαι τὰ ἤθη ἢ τὴν γλῶσσαν τῶν Βοιωτῶν), Φίλιππος — φιλιππ-ίζω (= ἀκολουθεῖ τὰ πολιτικά φρονήματα τοῦ Φιλίππου), πῖθηκος — πῖθηκ-ίζω (πρβλ. παπαγάλος — παπαγαλ-ίζω = μιμῶ σὰν παπαγάλος).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Ῥήματα παράγωγα ἀπὸ ὀνόματα μὲ τὴν κατάληξιν **-άω** ἢ **-ιάω** σημαίνουν συνήθως **ἔφρουν**, ἤτοι σφοδρὰν ἐπιθυμίαν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον, ἢ **πάθησιν**: θάνατος — θανατ-άω (= ἐπιθυμῶ σφοδρῶς τὸν θάνατον), στρατηγός — στρατηγ-ιάω, λίθος — λιθι-άω (= πάσχω ἀπὸ λιθίασιν), σπλῆν — σπλην-ιάω.

β') Ἐκ ῥημάτων

§ 266. Τὰ ῥήματα τὰ παράγωγα ἐξ ἄλλων ῥημάτων εἶναι

1) **ἐναρκτικά**, ἤτοι σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον **ἀρχίζει** νὰ κάμνη ἢ νὰ πάσχη ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον· κατάληξις αὐτῶν εἶναι **-σκω**: γηράω-ῶ — γηρά-σκω, ἡβάω-ῶ — ἡβά-σκω (= ἀρχίζω νὰ γίνωμαι ἔφηβος).

2) **θαμιστικά**, ἤτοι σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐκτελεῖ (**θαμά**, ἤτοι) συχνὰ καὶ εἰς μέγαν βαθμὸν ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-άζω**, **-ίζω**, **-ύζω**: στένω — στεν-άζω, αἰτῶ — αἰτ-ίζω (= αἰτῶ συχνὰ καὶ πολὺ), ἔρω — ἔρω-ύζω.

3) **ἐφρυντικά**, ἤτοι σημαίνουν **ἔφρουν**, δηλαδὴ σφοδρὰν ἐπιθυμίαν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Κατάληξις αὐτῶν εἶναι **-ιάω** ἢ **-είω** καὶ προσαρτᾶται εἰς τὸ χρονικὸν θέμα τοῦ μέλλοντος τοῦ πρωτοτύπου: κλαίω — (κλαύσ-ομαι) κλαυσ-ιάω-ῶ, τυραννῶ (τυραννήσ-ω) τυραννησ-είω (ἐπιθυμῶ νὰ τυραννήσω, ἤτοι νὰ γίνω τύραννος). Πρβλ. § 265, 2, Σημ. 2.

γ') Ἐξ ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων

§ 267. Τὰ ῥήματα τὰ παράγωγα ἐξ ἐπιρρημάτων ἢ ἐπιφωνημάτων σημαίνουν συνήθως, ὅτι τὸ ὑποκείμενον **εἶναι** ἢ **ποιεῖ** ἐκεῖνο,

τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Κατάληξις αὐτῶν εἶναι **-ζω (-άζω, -ίζω, -ύζω)**· *δίχα* — *διχά-ζω*, *ἀλαλά* — *ἀλαλά-ζω*, *ἐγγύς* — *ἐγγ-ίζω*, *ἐλελεῦ* — *ἐλελ-ίζω*, *γρυ* — *γρύ-ζω* (πρβλ. *νῦν* : *γαῦ*, *γαῦ* — *γαυγίζω*, *τσάκ* — *τσακίζω*).

2. Παράγωγα οὐσιαστικά

α') Ἐκ ῥημάτων

§ 268. Τὰ οὐσιαστικά τὰ παράγωγα ἐκ ῥημάτων σημαίνουν

1) τὸ **ἐνεργοῦν πρόσωπον**· συνήθεις κατάληξεις αὐτῶν εἶναι **-εὺς, -ός, -της, -τήρ, -τωρ**· (θηλυκὰ τῶν εἰς **-της, -τήρ, -τωρ** σχηματίζονται μὲ τὰς κατάληξεις **-τις, -τειρα, -τρια, -τρίς**) : *γράφω* — *γραφ-εὺς*, *νέμω* — *νομ-εὺς*, *πέμπω* — *πομπ-ός*, *τρέφω* — *τροφ-ός*, *ποιέω* — *ποιη-τής* (*ποιή-τρια*), *πρόφημι* — *προφήτης* (*προφῆ-τις*), *αὔλέω* — *αὔλη-τής* (*αὔλη-τρίς*), *καλέω* — *κλη-τήρ*, *σώζω* — *σω-τήρ* (*σώ-τειρα*), *συλλαμβάνω* — *συλ-λήπ-τωρ* (*συλ-λήπ-τρια*).

Σημείωσις. Παράγωγα ἐκ ῥημάτων οὐσιαστικά εἰς **-τήρ**, τὰ ὅποια δηλοῦν τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον, ὀλίγα εἶναι εὐχρηστα εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς, ὡς *κλητήρ*, *μνηστήρ*, *σωτήρ*. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ εἰς τοὺς εἰρημένους συγγραφεῖς τὰ τοιαῦτα παράγωγα εἰς **-τήρ** δηλοῦν τὸ ὄργανον : *ζώννυμι* — *ζωσ-τήρ*, *καίω* — *καυ-τήρ*, *νίπτω* (ἢ *νίζω*) — *νιπ-τήρ* κτλ.

2) τὴν **ἐνέργειαν**· συνήθεις κατάληξεις αὐτῶν εἶναι **-α, -η, -ος** (γεν. -ου), **-ία** (*-εῖα*), **-μός, -σις, -σία** : *φθεῖρω* (θ. *φθερ-*) — *φθορ-ά*, *τρέπω* — *τροπ-ή*, *ἀμείβω* — *ἀμοιβ-ή*, *λέγω* — *λόγ-ος*, *μαίνομαι* (θ. *μαν-*) — *μαν-ία*, *βασιλεύω* — *βασιλεία*, *κολακεύω* — *κολακεία*, *ὀδύρομαι* — *ὀδυρ-μός*, *λύω* — *λύ-σις*, *πράττω* — (*πρᾶγ-σις*) *πρᾶξις*, *θύω* — *θυ-σία*·

3) τὸ **ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας**· συνήθεις κατάληξεις αὐτῶν εἶναι **-μα, -μή, -ος** (γεν. -ους) : *ποιέω* — *ποίη-μα*, *γράφω* — *γράμ-μα*, *γραμ-μή*, *γιγνώσκω* — *γνώ-μη*, *ψεύδομαι* — *ψεῦδ-ος*.

4) τὸ **ὄργανον**· συνήθεις κατάληξεις αὐτῶν εἶναι **-τρον, -θρον** : *ἄρόω*, *-ῶ* — *ἄρο-τρον*, *πλήττω* (θ. *πληγ-*) — *πλήκ-τρον*, *κλείω* — *κλει-θρον*·

5) τὸν **τόπον**· συνήθεις κατάληξεις αὐτῶν εἶναι **-τήριον, -τρον, -θρον** : *βουλεύομαι* — *βουλευ-τήριον*, *δικάζω* (θ. *δικαδ-*) — *δικασ-τήριον*, *θεάομαι*, *-ῶμαι* — *θέατρον*, *βαίνω* (θ. *βα-*) — *βά-θρον*.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τὸ ὄργανον σημαίνουν καὶ μερικά ἐκ τῶν εἰς **-εὺς** : σφάττω — σφαγ-εὺς (= τὸ ξίφος), τέμνω — τομ-εὺς (= σκυτοτομικὸν ὄργανον, τὸ κοπίδι).

Μερικά δὲ ἐκ τῶν εἰς **-τρον**, ἰδίᾳ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, σημαίνουν τὴν ἀμοιβὴν διὰ τὴν σχετικὴν ἐνέργειαν : λύω — τὰ λύ-τρα, διδάσκω — τὰ δίδακ-τρα, τρέφω (θ. θρεφ.) — τὰ θρέπ-τρα (= ἡ ἀμοιβὴ διὰ τὴν τροφήν).

β') Ἐξ ἐπιθέτων

§ 269. Τὰ οὐσιαστικά ἐν γένει τὰ παράγωγα ἐξ ἐπιθέτων εἶναι ἀφηρημένα (βλ. § 43, 2). Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-ιά, -ιά, (-ειᾶ, -οιά), -ος** (γεν. **-ους**), **-σύνη, -σύννη, -της** (γεν. **-τητος**) ἢ **-τής** (γεν. **-τῆτος**) : σοφός — σοφ-ία, κακός — κακ-ία, ἀληθής (θ. ἀληθεσ-, ἀλήθεσ-ια, ἀλήθε-ια) — ἀλήθεια, εὖνους (εὖνο-ια) — εὖνοια, εὐρύς — εὐρ-ος, δίκαιος — δικαιο-σύνη, σώφρων — σωφρ-οσύνη, κέρδος — κερδ-οσύνη, ἱερός — ἱερω-σύνη, ταχύς — ταχύ-της (ταχύ-τητος) ἢ ταχυ-τής (ταχυ-τῆτος).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 1. Τὰ παράγωγα οὐσιαστικά τῶν ἐπιθέτων **βοηθός** καὶ **ἐνεργός** εἶναι **βοήθεια, ἐνέργεια** (ὅπως **ἀλήθεια**). Ἀντιθέτως δὲ τοῦ ἐπιθέτου **ἀμαθής** παράγωγον οὐσιαστικὸν εἶναι **ἀμαθία** (ὅπως **σοφία**). Τῶν δὲ ἐπιθέτων **ἀγαθός, καλός, ῥάδιος** οὐσιαστικά εἶναι ἡ **ἀρετή**, ἡ **καλλονή** ἢ τὸ **κάλλος**, ἡ **ῥαστώνη** (πρβλ. ὑπερθ. ῥᾶστος, § 141).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Μερικῶν ἐπιθέτων τὸ ἀφηρημένον οὐσιαστικὸν γίνεται ἀπὸ τὸ θηλυκὸν αὐτῶν, ὅπως εἶναι ἢ μὲ ἀναβιβασμὸν τοῦ τόνου : αἰτιος (αἰτία) ἢ αἰτία, ἀξιος (ἀξία) — ἡ ἀξία, ἀνδρείος (ἀνδρεία) — ἡ ἀνδρεία, ἐχθρός (ἐχθρά) — ἡ ἐχθρα. Πρβλ. νῦν : θερμός, θερμή — ἡ θέρμη, ζεστός, ζεστή — ἡ ζέστη. Παρομοίως δὲ παράγονται οὐσιαστικά ἐν γένει καὶ ἀπὸ μετοχᾶς διὰ καταβιβασμοῦ τοῦ τόνου : (ἀκούμαι) ἀκούμενος — Ἀκουμένος, (ἐδεξάμην, δεξάμενος) δεξαμένη — δεξαμένη.

γ') Ἐξ οὐσιαστικῶν

§ 270. Τὰ οὐσιαστικά τὰ παράγωγα ἐξ ἄλλων οὐσιαστικῶν εἶναι

1) **παρώνυμα**, ἧτοι ὀνόματα παράγωγα, τὰ ὅποια σημαίνουν ἀπλῶς τὸν ἔχοντα σχέσιν μὲ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον, ἢ τὸν ἀνήκοντα εἰς αὐτό· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-εὺς** (θηλ. **-εια**), **-της** (θηλ. **-τις**), **-έτης, -ίτης, -ώτης, -ιώτης** : ἵππος — ἵππ-εὺς, ἱερόν — ἱερ-εὺς (ἱέρ-εια), δῆμος — δημό-της, πόλις — πολί-της (πολίτις), φυλή — φυλ-έτης, ὄπλον — ὄπλ-ίτης, θίασος — θιασ-ώτης, στρατιὰ — στρατιώτης (πρβλ. § 268, 1).

2) **ὕποκοριστικά**, ἤτοι παριστάνουν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ πρωτότυπον, ὡς **μικρὸν**, εἴτε διότι τοῦτο ὄντως εἶναι μικρὸν εἴτε χάριν θωπείας ἢ σκώμματος ἢ καταφρονήσεως· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-άριον, -ιον, -ίδιον, -ίς** (γεν. **-ίδος**), **-σκος, -ίσκος, -ίσκη, -ύδριον, -ύλλιον** : **παῖς** — **παιδ-άριον, ῥύαξ** — **ῥυάκ-ιον**, **θυγάτηρ** — **θυγάτρ-ιον, πῖναξ** — **πινάκ-ιον, πινακίς** — **πινακίδ-ιον, ξίφος** — **ξιφ-ίδιον, πύλη** — **πυλ-ίς, νεανίας** — **νεανί-σκος, οἶκος** — **οἰκ-ίσκος, παῖς** — **παιδ-ίσκη, νέφος** — **νεφ-ύδριον, δένδρον** — **δενδρ-ύλλιον** (πρβλ. νῦν : **παιδ-άκι, ἀνθρωπ-άκος, πορτ-ούλα** κτλ.)

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς. Μερικῶν ὑποκοριστικῶν ἀπεβλήθη σὺν τῷ χρόνῳ ἡ ἔννοια τῆς μικρότητος : **βιβλίον** (= βίβλος), **θηρίον** (= θήρ).

3) **μεγεθυντικά**, ἤτοι παριστάνουν, ὅτι κάποιος ἔχει μέγα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ πρωτότυπον· συνήθεις καταλήξεις τούτων εἶναι **-ίας, -ων** : **μέτωπον** — **μετωπ-ίας, γαστήρ** — **γάστρ-ων, χεῖλος** — **χείλ-ων** (πρβλ. νῦν : **κεφάλ-ας, δοντ-ᾶς, κοιλ-αρᾶς** κτλ.)·

4) **τοπικά**, ἤτοι σημαίνουν τὸν τόπον, ὅπου διαμένει ἢ δρᾷ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ πρωτότυπον· συνήθεις καταλήξεις τούτων εἶναι **-ιον, -εῖον** : **στρατηγός** — **στρατήγ-ιον** (νῦν **στρατηγ-εῖον**), **ἔμπορος** — **ἐμπόρ-ιον** (= ἐμπορικὸς λιμὴν), **χαλκεὺς** (**χαλκέως, χαλκέ-ιον**) — **χαλκεῖον, ἱατρός** — **ιατρ-εῖον, διδάσκαλος** — **διδασκαλ-εῖον** (= οἰκία διδασκάλου, σχολεῖον)·

5) **περιεκτικά**, ἤτοι σημαίνουν τόπον, ὃ ὁποῖος περιέχει πολλὰ ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα δηλοῖ τὸ πρωτότυπον· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-ών, -ιά, -ωνιά** : **ἐλαία** — **ἐλαι-ών, ὄρνις** — **ὄρνιθ-ών, μύρμηξ** — **μυρμηκ-ιά, ῥόδον** — **ῥοδ-ών** καὶ **ῥοδ-ωνιά**· οὕτω καὶ **στρατός** — **στρατ-ιά**·

6) **πατρωνυμικά**, ἤτοι σημαίνουν τὸν υἱὸν ἢ τὴν θυγατέρα ἢ τὸν ἀπόγονον ἐκείνου, τὸν ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον (ὄνομα πατρὸς ἢ μητρὸς ἢ προγόνου τινός)· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-δης, -άδης, -ιάδης, -ίδης (-είδης, -οίδης), -ίων** (θηλ. **-άς**, γεν. **-άδος, -ίς**, γεν. **-ίδος**) : **Βούτης** — **Βουτά-δης, Βορέας** — **Βορεά-δης, Ἀσκληπιός** — **Ἀσκληπι-άδης, Πέλοψ** — **Πελοπ-ίδης, Ἀτρεὺς** — **Ἀτρεΐδης, Ἡρακλῆς** — **Ἡρακλειδης, Λητῶ** — **Λητοιδης, Κρόνος** — **Κρον-ίων, Θέστιος** — **Θεστι-άς** (**Θεστι-άδος**), **Δαναός** — **Δανα-ίς** (**Δανα-ίδος**) (πρβλ. νῦν **κατάληξιν -πουλλος, -πουλλο**, π.χ. τὸ **ἀρχοντόπουλλο**)·

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Μὲ τὰ πατρωνυμικὰ ἔχουν σχέσιν καὶ τὰ ὀνόματα τὰ παρὰ γόμενα ἐκ συγγενικῶν ὀνομάτων μὲ τὰς καταλήξεις **-αδοῦς, -αδῆ, -ιδούς, -ιδῆ**: ἀνεψι-αδοῦς (= υἱὸς ἀνεψιοῦ ἢ ἀνεψιάς, ἦτοι ἐξαδέλφου ἢ ἐξαδέλφης), ἀνεψ-ιαδῆ — ἀδελφ-ιδούς, ἀδελφ-ιδῆ (= κόρη ἀδερφοῦ ἢ ἀδερφῆς)·

7) **γονεωνυμικά**, ἦτοι σημαίνουν νεογνὸν ζώου ἢ μικρὸν κατὰ τὴν ἡλικίαν ζῶον εἶδους τινός· κατάληξις αὐτῶν εἶναι **-ιδεύς**: ἀετός — ἀετ-ιδεύς, λύκος — λυκ-ιδεύς, λαγῶς — λαγ-ιδεύς· μερικῶν ὅμως ζῴων τὸ νεογνὸν δηλοῦται συνήθως μὲ ἰδιαιτέρον ὄνομα, ὡς ἀμνός (= τὸ νεογνὸν τοῦ προβάτου, ἀρνάκι), δέλφαξ (= χοιρίδιον), ἔριφος (= κατσιάκι), μόσχος (= μοσχάρι), νεβρός (= ἐλαφάκι), νεοσσοῦς (= πουλάκι), πῶλος (= ἀλογάκι ἢ γαϊδουράκι· πρβλ. πουλάρι), σκύλαξ (= σκυλάκι), σκύμνος (= λεονταράκι)·

8) **ἔθνικα**, ἦτοι σημαίνουν τὸν καταγόμενον ἐκ τινος χώρας ἢ πόλεως ἢ τόπου ἐν γένει, τὸν ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον· συνήθεις κατάληξις αὐτῶν εἶναι **-ιος** (θηλ. **-ία**), **-εὺς** (θηλ. **-ίς**), **-νός, -ηνός, -ῖνος, -της** (θηλ. **-τις**), **-άτης, -ιάτης, -ήτης, -ίτης, -ώτης**: Κόρινθος — Κορίνθ-ιος (Κορίνθ-ία), Μέγαρα — Μεγαρ-εὺς (Μεγαρ-ίς), Ἀσία — Ἀσια-νός, Λάμψακος — Λαμψακ-ηνός, Τάρας — Ταραντ-ῖνος, Τεγέα — Τεγεά-της (Τεγεᾶ-τις), Γύθειον — Γυθε-άτης, Κρότων — Κροτων-ιάτης, Αἴγινα — Αἰγινή-της, Ἴος — Ἰ-ήτης, Στάγιρα — Σταγιρ-ίτης, Σικελία — Σικελι-ώτης, Λαύρειον — Λαυρε-ώτης. Κατὰ ταῦτα καὶ ἠπειρος — ἠπειρ-ώτης, νῆσος — νησ-ιώτης.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 1. Τῶν παραγωγικῶν καταλήξεως **-ιον, -ίδιον, -ιος, -ίδης** τὸ **ι**, ἐὰν μὲν προηγῆται βραχὺ φωνῆεν, κανονικῶς συναϊρεῖται μὲ αὐτό, ἐὰν δὲ προηγῆται μακρὸν φωνῆεν, ὑπογράφεται ὑπ' αὐτό: χαλκεὺς (θ. χαλκε-) χαλκειον, λέξις (θ. λέξε-) λεξειδιον, βοῦς (θ. βο-) βοῖδιον, Ἄτρεὺς (θ. Ἄτρε-) Ἄτρείδης, Λητώ (θ. Λητο-) Λητοίδης, Χίος (θ. Χί-, ὁ Χί-ιος) Χίος, Λάρισα (θ. Λάρισα-) Λαρισαῖος, Ἄργος (θ. Ἄργεσ-) Ἀργεῖος, γραῦς (θ. γρᾶ-) γράδιον, λαγῶς (θ. λαγω-) λαγῶδιον, Κῶς (θ. Κω-) Κῶος.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Εἰς τὰ εἰς **-ος** οὐδέτερα τριτόκλιτα μετὰ τὴν προσθήκην τῆς ὑποκοριστικῆς καταλήξεως **-ίδιον** ἀποβάλλεται ὄχι μόνον ὁ χαρακτήρ τοῦ θέματος **σ**, ἀλλὰ καὶ τὸ **ε** πρὸ αὐτοῦ: ξίφος (θ. ξιφεσ-) ξιφ-ίδιον, σκάφος (θ. σκαφεσ-) σκαφ-ίδιον, (ὄξος — ὄξ-ίδιον = ξίδι).

3. Παράγωγα επίθετα

α') Ἐκ ῥημάτων

§ 271. Ἐπίθετα ἐκ ῥημάτων παράγονται

1) μετὰ τὰς καταλήξεις **-τος** καὶ **-τέος** (κυρίως **ῥηματικά ἐπίθετα**)· ἐκ τούτων

α') τὰ εἰς **-τος** σημαίνουν ὅ,τι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου τοῦ ῥήματος ἢ ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος δύναται ἢ εἶναι ἄξιος νὰ πάθῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥῆμα : **γράφω** — **γραπ-τός** (= γεγραμμένος), **μείγνυμι** — **μεικ-τός** (= μεμειγμένος), **ἀλίσκομαι** — **άλω-τός** (= ὁ δυνάμενος νὰ ἀλωθῇ), **βαίνω** — **βα-τός**, **ἄβα-τος** (= ὁ δυνάμενος ἢ μὴ δυνάμενος νὰ πατηθῇ), **ἐπαινῶ** — **ἐπαινε-τός**, **θαυμάζω** — **θαυμασ-τός** (= ἄξιος νὰ ἐπαινεῖται — νὰ θαυμάζεται)

β') τὰ εἰς **-τέος** σημαίνουν ὅτι ὀφείλει τις νὰ πάθῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥῆμα : **γράφω** = **γραπ-τέος** (= ὅστις πρέπει νὰ γραφῇ), **διαβαίνω** — **διαβα-τέος** (= ὅστις πρέπει νὰ διαβαθῇ)· Πρβλ. τὸ **ἐνοίκιον προπληρω-τέον** ἀφαιρε-τέος, **πολλαπλασιασ-τέος**, **διαιρε-τέος** κτλ.

2) μετὰ τὰς καταλήξεις **-άς**, **-ής**, **-ός**, **-νός**, **-ανός**, **-ρός**, **-ερός**· ταῦτα σημαίνουν ὅ,τι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ ενεστώτος ἢ τοῦ παρακειμένου τοῦ ῥήματος : **φεύγω** (θ. φυγ-) — **φυ-γός** (= ὁ φεύγων), **μείγνυμι** (θ. μιγ-) **μιγ-ός** (= ὁ μεμειγμένος), **ἄ-μιγ-ής** (= ὁ μὴ μεμειγμένος), **λείπο-μαι** — **λοιπ-ός** (= ὁ ὑπολειπόμενος), **στίλβω** — **στιλπ-νός** (= ὁ στίλβων), **στέγω** — **στεγ-ανός** (= ὁ καλῶς στέγων, ἦτοι καλύπτων), **λάμπω** — **λαμπ-ρός**, **θάλλω** — **θαλ-ερός**, **μιαίνω** (θ. μιαν-) — **μια-ρός**·

3) μετὰ τὰς καταλήξεις **-ικός**, **-τικός**, **-ιμος**, **-μων**, **-τήριος**· ταῦτα σημειοῦν ἰκανότητα ἢ ἐπιτηδειότητα ἢ κλίσιν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : **ἄρχω** — **ἀρχ-ικός** (= ἰκανὸς νὰ ἀρχῇ), **ἀμύνομαι** — **ἀμυν-τικός** (= ἐπιτήδειος εἰς τὸ ἀμύνεσθαι), **ἐρίζω** (θ. ἐριδ-) — **ἐρισ-τικός** (= ὁ ἔχων κλίσιν εἰς τὸ ἐρίζειν), **ὠφελῶ** — **ὠφέλ-ιμος**, **μάχομαι** — **μάχ-ιμος** (= ἰκανὸς νὰ μάχεται), **φρονῶ** — **φρόν-ιμος**, **νοέω-ῶ** — **νοή-μων** (= ἐπιτήδειος εἰς τὸ νὰ νοῆ), **ἐλεέω-ῶ** — **ἐλεή-μων** (= ὁ ἔχων κλίσιν εἰς τὸ νὰ ἐλεῇ), **ἐπιλανθάνομαι** (θ. ἐπιληθ-) — **ἐπιλήσ-μων**, **σώζω** (θ. σω-) — **σωτήριος** (= ὁ ἰκανὸς νὰ σώζῃ).

β') Ἐξ ὀνομάτων

§ 272. Ἐπίθετα ἐξ ὀνομάτων (οὐσιαστικῶν καὶ σπανίως ἐπιθέτων) παράγονται

1) με τὰς καταλήξεις **-ιος** (**-αιος, -ειος, -οιος, -ῶος**), **-κός** (**-ικός, -ακός**)· ταῦτα σημαίνουν ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἀνήκει ἢ ἔχει σχέσηιν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : οὐρανός — οὐράνιος, ἀγορά (ἀγορά-ιος) — ἀγοραῖος, κῆπος — κηπ-αῖος, χέρσος — χερσαῖος, οἶκος (θ. οἶκε-, οἰκέ-ιος) — οἰκειός, ἵππος — ἵππειος, βασιλεύς (βασιλε-ιος) — βασιλείος (= τοῦ βασιλέως), Κίμων — Κιμών-ειος, γέλως (θ. γελο (σ-), γελό-ιος) — γελοῖος, ἥρωσ — (ἥρώ-ιος) — ἥρῶος, πάππος — παππ-ῶος, φύσι-ς — φυσι-κός, πανήγυρι-ς, ιανηγυρι-κός, λίβυς — λιβυ-κός, θῆλυ-ς — θηλυ-κός, Ἀθηναῖος — Ἀθηναῖ-κός, Ῥόδιος — Ῥοδ-ιακός (= τῶν Ῥοδίων).

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς. Εἰς **-ειος** (καὶ ὄχι εἰς **-ιος**) κανονικῶς λήγουν τὰ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα παράγονται ἀπὸ ὀνόματα προσώπων ἢ ζώων· Ὁμηρος — Ὁμήρ-ειος, Πυθαγόρας — Πυθαγόρ-ειος, ὄνος — ὄν-ειος, κύκνος — κύκν-ειος, βοῦς (βο-ός) — βό-ειος κτλ.

2) με τὰς καταλήξεις **-εος** (**-οῦς**), **-ινος**· ταῦτα σημαίνουν ὕλην ἢ (σπανίως) χρῶμα : ἄργυρος — (ἀργύρεος) ἀργυροῦς, χρυσός — (χρῦσεος) χρυσοῦς, κύανος — (κυάνεος) κυανοῦς, λίθος — λίθινος·

3) με τὰς καταλήξεις **-μος, -ιμος**· ταῦτα σημαίνουν τὸν κατάλληλον πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : καῦσις — καῦσι-μος (= κατάλληλος πρὸς καῦσιν), χρῆσις — χρήσι-μος, ἐδωδῆ — ἐδωδ-ιμος (= φαγώσιμος), πένθος — πένθ-ιμος·

4) με τὰς καταλήξεις **-εις** (γεν. **-εντος**), **-όεις, -νός, -εινός, -λός, -ηλός, -λέος, -ρός, -αρός, -ερός, -ηρός, -ώδης**· ταῦτα σημαίνουν πλησμονήν, ἤτοι ἀφθονίαν ἐκεῖνου, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : χάρις — χαρί-εις (= πλήρης χάριτος), ἀστήρ — ἀστερ-όεις, ἰχθύς — ἰχθυ-όεις, σκότος (θ. σκοτεσ-, σκοτεσ-νός, σκοτεν-νός =) σκοτεινός, φῶς — φωτ-εινός (πρβλ. § 36, 3), δέος (θ. δεεσ-) — δει-λός, παχὺς — παχυ-λός, φειδῶ — φειδω-λός, ἀπάτη — ἀπατη-λός, ὕψος — ὕψ-ηλός, δίψα — διψα-λέος, ψώρα — ψωρα-λέος, ἀνία — ἀνια-ρός, ἰσχύς — ἰσχυ-ρός, φθόνος — φθονε-ρός, λίπος — λιπ-αρός, σκιὰ — σκι-ερός, λύπη — λυπη-ρός, ὄγκος — ὄγκ-ηρός, ἄνθος — ἀνθ-ηρός, ἀφρός — ἀφρ-ώδης (= πλήρης ἀφροῦ)·

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς. Τὰ εἰς **-ώδης** σημαίνουν πολλάκις ὁμοιότητα ἢ ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἀρμόζει εἰς ὅ,τι δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : γάλα — γαλακτ-ώδης (= γαλακτο-οειδής), σφήξ — σφηκ-ώδης (= σφηκ-ο-οειδής), παιδάριον — παιδαρι-ώδης (= ἀρμόζων εἰς παιδάριον).

5) με τὰς καταλήξεις **-αῖος, -ιαῖος, -ήσιος, -ινός, -ερινός**· ταῦτα σημαίνουν μέτρον ἢ χρόνον : πῆχυς — πηχυ-αῖος (= ἔχων μῆκος ἑνὸς πήχεως), στάδιον — σταδι-αῖος, πλέθρον — πλεθρ-ιαῖος, σπιθαμῆ — σπιθαμ-ιαῖος, ἔτος — ἐτ-ήσιος, ἡμέρα — ἡμερ-ινός, ἔαρ — ἐαρ-ινός, θέρος — θερ-ινός, φθινόπωρον — φθινοπωρ-ινός, μεσημβρία — μεσημβρ-ινός, νύξ — νυκτ-ερινός, χειμῶν — χειμ-ερινός.

γ') Ἐξ ἐπιρρημάτων

§ 273. Ἐξ ἐπιρρημάτων (ἰδίως τοπικῶν καὶ χρονικῶν) παράγονται ἐπίθετα

1) με τὰς καταλήξεις **-ιος, -ιμος, -νός, -ινός** : πρόσθεν—πρόσθ-ιος, ὀπισθεν — ὀπίσθ-ιος, ὄψε — ὄψ-ιος καὶ ὄψ-ιμος, πρῶ ἢ πρῶι — πρῶ-ιος ἢ πρῶος καὶ πρῶ-ιμος, πέρυσσι — περυσι-νός, χθές — χθεσ-ινός (βλ. καὶ § 145)·

2) με τὰς καταλήξεις **-αῖος, -ικός** : ῥάδγην — ῥαγδ-αῖος, χύδην χυδ-αῖος, καθόλου — καθολ-ικός.

4. Παράγωγα ἐπιρρήματα

§ 274. Ἐπιρρήματα παράγονται ἀπὸ πᾶν κλιτὸν μέρος τοῦ λόγου ἢ ἀπὸ ἄλλα ἐπιρρήματα.

1) **Τοπικά** ἐπιρρήματα παράγονται με τὰς καταλήξεις

α') **-ασι, -ησι, -οι, -θι** πρὸς δῆλωσιν στάσεως ἐν τόπῳ : Πλαταιαὶ — Πλαται-ᾶσι (= ἐν Πλαταιαῖς), Ἀθῆναι — Ἀθῆν-ησι, Μέγαρα — Μεγαρ-οῖ, οἶκος — οἶκ-οι, ἄλλος — ἄλλο-θι, αὐτός — αὐτό-θι·

β') **-θεν, -οθεν, -ωθεν** πρὸς δῆλωσιν κινήσεως ἀπὸ τόπου : οἶκος — οἶκο-θεν (= ἐκ τοῦ οἴκου), ἄλλος — ἄλλο-θεν, ἐκεῖ — ἐκεῖ-θεν, ἄνω — ἄνω-θεν, πᾶς — πάντ-οθεν, ἀμφοτέροι — ἀμφοτέρ-ωθεν·

γ') **-δε, -ζε, -σε** πρὸς δῆλωσιν κινήσεως εἰς τόπον : Μέγαρα — Μεγαρά-δε (= εἰς τὰ Μέγαρα), Ἀθῆναι — (Ἀθήνας-δε) Ἀθήναζε, ἄλλος — ἄλλο-σε (= εἰς ἄλλο μέρος)·

2) **Τροπικά** ἐπιρρήματα παράγονται με τὰς καταλήξεις

α') **-ως, -ῶς** : δίκαιος — δικαί-ως, κακός — κακ-ῶς, βαρὺς — βαρῆ-ως, εὐγενής — εὐγεν-ῶς, ἄλλος — ἄλλ-ως, ὁμολογούμενος — ὁμολογουμέν-ως, ἐσκεμμένος — ἐσκεμμέν-ως·

β') **-δην, -άδην, -ίνδην, -δόν, -ηδόν** : βαίνω (θ. βα-) — βά-

δην, μείγ-νυμι — μίγ-δην, τρέχω — τροχ-άδην, ἄριστος — ἀριστι-ίνδην, ἀγέλη — ἀγελη-δόν, ταῦρος — ταυρ-ηδόν

γ') -ί, -εἶ, -τί: ἄμισθος — ἀμισθ-ί, ἐθέλων — ἐθειλοντ-ί, πάνδημος — πανδημ-εἶ, ἐλληγνίζω — ἐλληγνισ-τί, ὀνομάζω — ὀνομασ-τί

δ') -ς: ἀναμείγ-νυμι (ἀναμίγ-ς) — ἀναμίξ, ἐναλλάσσω (ἐναλλ-λάγ-ς) ἐναλλάξ.

3) **Ποσοτικά** ἐπιρρήματα παράγονται μὲ τὰς καταλήξεις **-κίς, -άκις**: ἐπτὰ — ἐπτά-κίς, δέκα — δεκά-κίς, μύριοι — μυριάκις, πολὺς — πολλ-άκις, πόσος — ποσ-άκις (βλ. § 168).

4) **Χρονικά** ἐπιρρήματα παράγονται μὲ τὴν κατάληξιν **-τε**: ἄλλος — ἄλλο-τε, ἕκαστος — ἐκάστο-τε.

Β') ΣΥΝΘΕΣΙΣ

§ 275. **Εἰσαγωγή.** Ἐκ τῶν δύο λέξεων, αἱ ὁποῖαι ἐνοῦνται καὶ σχηματίζουν μίαν ἄλλην λέξιν σύνθετον, ἐκείνη, ἣ ὁποῖα ἔχει τὴν πρῶτην θέσιν ἐν τῇ συνθέτῳ, λέγεται **πρῶτον συνθετικὸν** (μέρος) αὐτῆς, ἐκείνη δέ, ἣ ὁποῖα ἔχει τὴν δευτέραν θέσιν, λέγεται **δεύτερον συνθετικὸν** (μέρος) αὐτῆς. Π.χ. ἐν τῇ συνθέτῳ λέξει **ναυπηγός** ἡ λέξις **ναῦς** εἶναι **α'** συνθετικὸν (μέρος) αὐτῆς, ἡ δὲ λέξις **πήγνυμι** **β'** συνθετικὸν ἐν τῇ συνθέτῳ **κατάγω** ἡ λέξις **κατά** εἶναι **α'** συνθετικὸν καὶ ἡ λέξις **ἄγω** **β'** συνθετικὸν.

Ἐκαστον ἐκ τῶν δύο συνθετικῶν μερῶν μιᾶς συνθέτου λέξεως δύναται νὰ εἶναι κλιτὸν ἢ ἄκλιτον : **φυγόπονος** (φεύγω, πόνος), **εὐγενής** (εὔ, γένος), **ὑπεράνω** (ὑπέρ, ἄνω).

Γενική προεισαγωγικὴ παρατήρησις

§ 276. 1) Πρωτοκλίτου ἢ δευτεροκλίτου ὀνόματος ὁ χαρακτήρ **α** ἢ **ο** τοῦ θέματος αὐτοῦ ὡς πρώτου συνθετικοῦ, ὅταν τὸ **β'** συνθετικὸν ἀρχίζῃ ὡσαύτως ἀπὸ φωνῆεν, κανονικῶς ἀποβάλλεται : (**κιθάρα**, θ. **κιθαρα-**, ὠδῆ) **κιθαρ-ωδός**, (ἵππος, θ. ἵππο-, ἄρχω) **ἵππ-αρχος**.

2) Τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν τοῦ **β'** συνθετικοῦ, ὅταν εἶναι βραχύ, (**α**, **ε**, **ο**), κανονικῶς ἐκτείνεται (§ 32,6) : (**ἄ**, **ἀκέομαι**) **ἀν-ήκεστος**, (**ὑπό**, **ἀκούω**) **ὑπή-κοος**, (**στρατός**, **ἄγω**) **στρατ-ηγός**, (**λόχος**, **ἄγω**) **λοχ-ἄγός**, (**ἄρμα**, **ἐλαύνω**) **ἀρματ-ηλάτης**, (**εὔ**, **ὄνομα**) **εὐ-ώνυμος**.

Σημείωσις 1. Ἄν τὸ **β'** συνθετικὸν ἤρχιζέ ποτε ἀπὸ **F** ἢ **σ**, τότε διατη-

ρείται τὸ τελικὸν α ἢ ο τοῦ θέματος τοῦ πρώτου συνθετικοῦ καὶ συνήθως συναίρειται μὲ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν τοῦ β' συνθετικοῦ : (θεός, εἶδος, Φεῖδος) *θεο-ειδής*, (θύρα, ὄραω, Φοράω — θυρα-ορός) *θυρωρός*, (κακός, ἔργον, Φέργον — κακό-εργός) *κακούργος*, (κληρός, ἔχω, σέχω — κληρό-οχος) *κληροῦχος*.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Καὶ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν τοῦ β' συνθετικοῦ δὲν ἐκτείνεται, ἂν τὸ β' τοῦτο συνθετικὸν ἤρχιζέ ποτε ἀπὸ F ἢ σ, ἢ ἂν τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν αὐτοῦ εἶναι θέσει μακρὸν (§ 11, 2) : (αἰχμή, ἄλωτός, Φαλίσκομαι) *αἰχμ-άλωτος*, (ἡνία, ἔχω, σέχω) *ἡνίοχος*, (ἄγχι, ἄλς, σάλς) *ἀγχι-άλος*, (ναῦς, ἄρχω) *ναύ-αρχος* (τὸ α τοῦ ἄρχω εἶναι θέσει μακρὸν).

Αἱ λέξεις *ἄλεθρος* καὶ *ἄροφος* ὡς β' συνθετικά δὲν ἐκτείνουν τὸ ἀρκτικὸν ο, ὅταν ἢ πρὸ αὐτῶν συλλαβὴ εἶναι μακρὰ (φύσει ἢ θέσει) : *δι-ώροφος*, *παν-ωλεθρία*, ἀλλὰ *χρῦσ-όροφος*, *ψῦχ-όλεθρος*, *ὑψ-όροφος* (τὸ υ τῆς λέξεως ὕψος εἶναι θέσει μακρὸν)· πρβλ. καὶ § 34, 1, β'.

Α'. Πρῶτον συνθετικόν

1. Κ λ ι τ ὸ ν

α') Ὄνομα οὐσιαστικόν

§ 277. Τὸ θέμα οὐσιαστικοῦ, ὅταν τοῦτο λαμβάνεται ὡς α' συνθετικόν, κανονικῶς μένει ἀμετάβλητον, ἰδίᾳ ὅταν τὸ οὐσιαστικὸν τοῦτο εἶναι δευτερόκλιτον : (ἀγορά, θ. ἀγορα-) *ἀγορα-νόμος*, (σκιά, θ. σκια-) *σκια-μαχῶ*, (νίκη, θ. νικη-) *νικη-φόρος*, (δῆμος, θ. δημο-) *δημο-κρατία*, (λίθος, θ. λιθο-) *λιθό-στρωτος*, (βοῦς, θ. βου-) *βου-κέφαλος*, (ναῦς, θ. ναυ-) *ναυ-μάχος*, (τέλος, θ. τελεσ-) *τελεσ-φόρος* (βλ. § 46 κ.έ.). Ἄλλὰ

1) συνήθως τὸ θέμα πρωτοκλίτων καὶ τριτοκλίτων ὀνομάτων ὡς πρώτων συνθετικῶν μετασχηματίζεται κατὰ τὰ δευτερόκλιτα, ἥτοι λήγει εἰς ο : (θ. ἡμερα-) *ἡμερο-δρόμος*, (θ. ὕλη-) *ὕλο-τόμος*, (θ. ἀμαξα-) *ἀμαξο-πηγός*, (θ. παιδ-) *παιδ-ο-νόμος*, (θ. ἰχθυ-) *ἰχθυ-ο-πώλης*, (θ. κρεασ-) *κρε-ο-πώλης*, (θ. ἀνθεσ-) *ἀνθ-ο-πώλης*, (θ. ριν-) *ῥιν-ό-κερωσ*·

2) σπανίως καὶ τὸ θέμα τῶν δευτεροκλίτων καὶ τριτοκλίτων ὀνομάτων ὡς πρώτων συνθετικῶν, μετασχηματίζεται κατὰ τὰ πρωτόκλιτα, ἥτοι λήγει εἰς η ἢ α : (θ. ἔλαφο-) *ἐλαφη-βόλος*, (θ. θανατο-) *θανατη-φόρος*, (θ. βιβλιο-) *βιβλια-γράφος*, (θ. λαμπαδ-) *λαμπαδ-η-φόρος*.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 1. Τῶν εἰς **-μα** οὐδετέρων τριτοκλίτων ὀνομάτων ὡς πρώτων συνθετικῶν πολλάκις τὸ θέμα ἀποβάλλει τὴν τελικὴν συλλαβὴν **ατ**: (θ. ἀρματ-) **ἀρματ-ηλάτης**, (θ. αἱματ-) **αἱματ-ο-σταγής**, (θ. σωματ-) **σωματ-ο-ειδής**, ἀλλὰ **σωμ-ασκῶ**, **αἰμ-ο-βαφής**.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Τῶν ὀνομάτων **γῆ**, **πῦρ**, **ὕδωρ** ὡς πρώτων συνθετικῶν θέμα εἶναι **γῆ-** ἢ **γεω-**, **πυρ-** ἢ **πυρι-** ἢ **πυρο**, **ὕδατο-** ἢ **ὕδρο-** ἢ **ὕδρ**: **γῆ-γενής**, **γεω-μέτρης**, **γεω-γράφος** — **πυρ-φόρος**, **περι-φλεγής**, **πυρο-ειδής** — **ὕδατο-ει-δής**, **ὕδρο-πότης**, **ὕδρ-αγωγός**.

β') Ἐπίθετον

§ 278. Τῶν ἐπιθέτων, ὡς πρώτων συνθετικῶν, λαμβάνεται κανονικῶς τὸ θέμα τοῦ ἀρσενικοῦ, οἰοῦδήποτε γένους καὶ ἂν εἶναι τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖον λαμβάνεται ὡς β' συνθετικόν, ἢ τὸ ὅλον σύνθετον: (ἄκρα, πόλις) **ἀκρό-πολις**, (Μεγάλη, πάλις) **Μεγαλό-πολις**, (Θερμαί, πύλαι) **Θερμο-πύλαι**, (ἄξιος, νίκη) **ἀξιό-νικος**, (διακόσιοι, μέδιμνοι) **διακασιο-μέδιμνος**, (χίλια, τάλαντα) **χιλιο-τάλαντος**.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 1. Τοῦ ἐπιθέτου **καλός** ὡς πρώτου συνθετικοῦ θέμα εἶναι **καλλι-** (**καλλί-μορφος**, **καλλί-νικος**) καὶ τοῦ ἐπιθέτου **πᾶς** εἶναι **παντο-** ἢ **παν-** (**παντο-πόρος**, **παν-σέληνος**).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Τῶν τεσσάρων πρώτων κλιτῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν **εἷς**, **δύο**, **τρεῖς**, **τέσσαρες**, ὅταν ταῦτα λαμβάνωνται ὡς πρώτα συνθετικά, θέμα εἶναι **μονο-**, **δι-**, **τρι-**, **τετρα-**: (ἐν εἶδος) **μονο-ειδής**, **δί-δραχμον**, **τρί-πους**, **τετρα-πηχys**.

Τὰ δὲ ἄκλιτα ἀπόλυτα ἀριθμητικά ὡς πρώτα συνθετικά ἢ μένου ἀμετάβλητα ἢ μετασχηματίζονται καὶ λήγουν εἰς **α** (κατὰ τὸ **ἐπτά**, **ἐννέα**, **δέκα**): **πεντά-δραχμον**, **ἕξα-έτης**, **εἰκοσί-πηχys**, **εἰκοσά-πηχys**, **ἑκατόμ-πεδος**, **ἑκατοντα-έτης**.

γ') Ῥῆμα

§ 279. Τοῦ ῥήματος ὡς πρώτου συνθετικοῦ λαμβάνεται τὸ θέμα ἢ τὸ ῥηματικόν ἢ τὸ χρονικόν (κανονικῶς τοῦ **ἐνεργητικοῦ ἀορίστου** ἢ τοῦ **μέλλοντος**)·

1) **ἀμετάβλητον**, ὅταν τὸ β' συνθετικόν ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν: (ἔχω, ἐγγύη) **ἐχ-έγγυον**, **φθιν-όπωρον**, **πειθ-αρχῶ**, **ῥίψ-ασπις**·

2) **μετεσχηματισμένον** διὰ τῆς προσλήψεως ἐνὸς **ε** ἢ **ι** ἢ **ο**, ὅταν τὸ β' συνθετικόν ἀρχίζῃ ἀπὸ σύμφωνον: **ἐχ-έ-φρων**, **χαιρ-έ-**

κακος, **ἀρχι-τέκτων**, **κρουσι-νους**, **φυγι-δικος**, **στρεψο-δικος**, **δωσι-δικος**, **εὐρησι-λογος**.

Σημείωσις. Οὕτω καὶ ἐκ τῶν εἰς -έω συνηρημένων ῥημάτων ὡς πρώτων συνθετικῶν πρὸ φωνήεντος μὲν λαμβάνεται τὸ θέμα ἄνευ τοῦ χαρακτῆρος **ε**, πρὸ συμφώνου δὲ λαμβάνεται τὸ θέμα μὲ **ο** ἀντὶ τοῦ χαρακτῆρος **ε**: (φιλέ-ω) **φιλή-άνθρωπος**, (μισέ-ω) **μισο-γύνης**.

2. Ἄκλιτον

§ 280. Ἐκ τῶν ἀκλίτων ὡς πρώτα συνθετικὰ δύνανται νὰ λαμβάνονται

1) **ἐπιρρήματα**· ταῦτα ἢ μένουσιν ἀπαθῆ ἢ πάσχουσιν φθογγικὰς παθήσεις ἢ ἀναλογικούς μετασχηματισμούς κατὰ τὸ τέλος αὐτῶν: **ἀει-μνηστος**, **ἀγχι-νους**, **ἀνω-φερής**, **ἀρτι-μελής**, **εὐ-γενής**, **παλινο-φδία**, **παλινο-ροια**, **χαμαί-ζηλος**, **ὕψι-πέτης** — (ἄγχι) **ἀγχι-μαχος**, (χαμαί) **χαμ-ερπής**, (ὄψε) **ὄψι-μαθής**, (ἔνδον) **ἐνδο-μυχος**, (ὀπισθεν) **ὀπισθο-δομος**, **ὀπισθο-φύλαξ**.

2) **αἱ κύριαι προθέσεις**· αὗται

α') ὅταν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι ῥῆμα, ἔχουσιν κανονικῶς ἐπιρρηματικὴν σημασίαν: **εἰσο-άγω** (= ἄγω ἐντός), **ἐπι-τίθημι** (= θέτω ἐπάνω), **συμ-μένω** (= μένω μαζί).

β') ὅταν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι ὄνομα, ἄλλοτε μὲν ἔχουσιν ἐπιρρηματικὴν σημασίαν, ὡς **ἀμφι-θάλασσος** (= ὁ ἔχων ἀμφοτέρωθεν θαλασσαν), **σύν-τροφος** (= ὁ τρεφόμενος μαζί), ἄλλοτε δὲ τὴν συνήθη προθετικὴν σημασίαν, ὡς **ἀνά-λογος** (= ὁ ἀνά λόγον), **παρά-λογος** (= ὁ παρὰ λόγον), **ἐν-τιμος** (= ὁ ἐν τιμῇ), **ὑπερ-άνθρωπος** (= ὁ ὑπὲρ ἄνθρωπον)· βλ. § 28 κ.έ. καὶ § 33, 6, Σημ.

3) **ἀχώριστα μόρια**· οὕτω καλοῦνται μερικαὶ ἐπιρρηματικαὶ λέξεις, αἱ ὁποῖαι οὐδέποτε λαμβάνονται μεμονωμέναι, ἀλλὰ πάντοτε ἐν συνθέσει ὡς πρώτα συνθετικὰ (πρβλ. νῦν: **ξε**, π.χ. γράφω—ξεγράφω, λέω—ξελέω).

Ἄχώριστα μόρια τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνήθη εἶναι:

α') τὸ στερητικὸν **ἀ-** καὶ τὸ στερητικὸν **νη-**, τὰ ὁποῖα ἔχουσιν τὴν ἔννοιαν τοῦ **ἀνευ** ἢ **ὄχι**: **ἄ-καρπος** (= ἀνευ καρποῦ), **ἄ-γνωστος** (= ὄχι γνωστός), **ἄ-τυχής** (= ἄτυχος), **νη-ποιεῖ** (= ἀτιμωρητί), **νηνεμία** (= ἔλλειψις ἀνέμου), **νωδός** (ἐκ τοῦ νη-όδου = ἀνευ ὀδόντων).

Σημείωσις. Τὸ στερητικὸν **α-** πρὸ φωνήεντος συνήθως γίνεται **ἀν-**: **ἀν-εὐθνος**· ἀλλὰ: **ἀ-ήττητος**, **ἄ-οπλος**, **ἄ-υπνος**, **ἄκων** (ἐκ τοῦ **ἀ-έκων**), **ἀργός** (ἐκ τοῦ **ἀ-εργός**)· πρβλ. § 276, 2, Σημ. 1.

β') τὸ **δυσ-**, τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ **κακὸς** ἢ τοῦ **δύσ-κολος**: **δυσ-ώδης** (= κακῶς ὄζων), **δυσ-ειθής** (= ἔχων κακὴν μορφὴν, ἄσχημος), **δυσ-άλωτος** (= δυσκόλως ἀλισκόμενος)·

γ') τὰ ἐπιτακτικὰ μόρια **ἀ-**, **ἀρι-**, **ἐρι-**, **ζα-**, τὰ ὁποῖα ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ **πολύ**, **πάρα πολύ**: **ἀ-τενής** (= λίαν τεταμένος), **ἀ-χανής** (= λίαν χαίνων, πολὺ ἐκτεταμένος), **ἀρι-ζήλωτος** (= λίαν ζηλωτὸς), **ἐρί-τιμος** (= πολύτιμος), **ζά-πλουτος** (= βαθύπλουτος)·

δ') τὸ **ἡμι-** (ἐξ οὗ τὸ ἐπίθετον **ἡμισυς**) : **ἡμί-θεος**, **ἡμι-τάλαντος**.

Β'. Δεύτερον συνθετικόν

1. Κ λ ι τ ὶ ν

α') Ὄνομα οὐσιαστικόν

§ 281. Σύνθετον ὄνομα μὲ οὐσιαστικόν ὡς β' συνθετικὸν δυνατὸν νὰ εἶναι καὶ αὐτὸ οὐσιαστικόν, δυνατὸν ὁμῶς νὰ εἶναι ἐπίθετον.

1) Ὅταν ἓν σύνθετον ὄνομα μὲ οὐσιαστικόν ὡς β' συνθετικὸν εἶναι καὶ αὐτὸ οὐσιαστικόν, τότε τὸ β' συνθετικὸν συνήθως μένει ἀμετάβλητον : (ἄρμα, ἄμαξα) **ἀρμ-άμαξα**, (ξίφος, μάχαιρα) **ξίφο-μάχαιρα**, (ἵππος, δρόμος) **ἵππο-δρομος**, (ἀμφί, θέατρον) **ἀμφι-θέατρον**, (ὀπισθεν, φύλαξ) **ὀπισθο-φύλαξ**.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Εἰς μερικὰ τοιαῦτα σύνθετα τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον εἶναι β' συνθετικόν, μετασχηματίζεται εἰς **-ον** ἢ **-ιον** : (πρό, θύρα) **πρό-θυ-ρον**, (ἡμισυς, μέδιμνος) **ἡμι-μέδιμν-ον**, (ἡμισυς, ὀβολὸς) **ἡμι-ὠβόλ-ιον** (πρβλ. **ἡμι-τάλαντ-ον**), (πρό, ἄστν) **προ-άστ-ιον**.

2) Ὅταν σύνθετον ὄνομα μὲ οὐσιαστικόν ὡς β' συνθετικὸν εἶναι ἐπίθετον, τότε τὸ β' συνθετικόν

α') μένει ἀμετάβλητον, ἂν εἰς τὸ ὄλον σύνθετον παρέχεται μορφή ἐπιθέτου (δικαταλήκτου ἢ μονοκαταλήκτου) : **ἄ-υπνος**, **εὐ-ἀριθμός**, **πάν-δημος**, **ἄ-τοπος**, **εὐ-δαίμων**, **ἀ-χίτων**, **εὐ-χαρίς**, **ῥίψ-ασπις**, **εὐ-παις**, **μακρό-χειρ**·

β') μετασχηματίζεται κατὰ τὰ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς **-ος**, **-ιος**, **-ης**, **-ων** : (μηχανή) **πολυ-μήχαν-ος**, (σπονδῆ) **ὀμό-σπον-δος**, (σῶμα) **ἀ-σώματ-ος**, (αἷμα) **δμ-αιμ-ος**, (ἀνήρ) **ἄν-ανδρ-ος**, (θάλαττα)

ἐπι-θαλάττι-ιος, (πατήρ, μήτηρ, γαστήρ) **ὄμο-πάτρ-ιος**, **ὄμο-μήτρ-ιος**, **ὄμο-γάστρ-ιος**, (ἄλς) **ἐν-άλ-ιος**, (τέλος) **εὐ-τελ-ής**, (εἶδος) **εὐ-εἰδ-ής**, (μέγεθος) **ὑπερ-μεγέθ-ης**, (φρῆν) **ἄ-φρ-ων**, **σώ-φρ-ων** (πρᾶγμα) **πολυ-πράγμ-ων**, (κτῆμα) **ἀ-κτῆμ-ων**.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τὰ ὀνόματα **πατήρ**, **μήτηρ** καὶ **γαστήρ** ὡς δευτέρα συνθετικά ἐπιθέτων μὲ ἀ' συνθετικὸν ἄλλην λέξιν ἐκτὸς τῆς λέξεως **ὄμος** (= εἷς καὶ ὁ αὐτός) μεταβάλλουν τὴν λήγουσαν **-ηρ** εἰς **-ωρ**: **ἀ-πάτωρ**, **ἀ-μήτωρ**, **προ-γᾶστωρ**.

Ἡ λέξις **γῆ** ὡς β' συνθετικὸν ἐπιθέτων μετασχηματίζεται εἰς **-γεως** ἢ **-γαιος** (ἢ **-γυιος**) : **λεπτό-γεως**, **μεσό-γαιος**, (μεσό-γυιος) .

Αἱ λέξεις **ἀγορά** καὶ **ὄνομα** ὡς β' συνθετικά μετασχηματίζονται εἰς **-ήγυρις**, **-ώνυμος** : **παν-ήγυρις**, **ὄμ-ήγυρις** — **εὐ-ώνυμος**, **ἀν-ώνυμος**.

β') Ἐπίθετον

§ 282. Τὸ ἐπίθετον ὡς β' συνθετικὸν μένει ἀμετάβλητον : (γνωστός) **ἄ-γνωστος**, (ἴσος) **ἄν-ισος**, (ποικίλος) **πολυ-ποίκιλος**, (συνήθης) **ἀ-συνήθης** (πρβλ. νεοελλ. : μον-ἀκριβος, ῥοδο-κόκκινος).

γ') Ῥῆμα

§ 283. Λέξις σύνθετος μὲ ῥῆμα ὡς β' συνθετικὸν δυνατόν νὰ εἶναι πάλιν ῥῆμα, δυνατόν ὅμως νὰ εἶναι ὄνομα οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον : (γράφω) **ἀντι-γράφω**, **ζω-γράφος**, (ἀκούω) **ὑπ-ακούω**, **ὑπ-ήκοος**.

1) Τὸ ῥῆμα ὡς β' συνθετικὸν κανονικῶς μένει ἀμετάβλητον, μόνον ὅταν τὸ ἀ' συνθετικὸν εἶναι πρόθεσις· ἄλλως σχηματίζεται **παρα-σύνθετον** ῥῆμα εἰς **-έω** ἀπὸ συγγενὲς σύνθετον ὄνομα, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ ἐνεργεῖν πρόσωπον : **συγ-γράφω**, ἀλλὰ **ζωγραφέ-ω**, **-ῶ** (ἐκ τοῦ **ζωγράφος**) — **ἐξ-εργάζομαι**, **κατ-εργάζομαι**, ἀλλὰ **εὐεργετ-έω**, **-ῶ** (ἐκ τοῦ **εὐ-εργέτης**)· βλ. § 286.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Σύνθετα ῥήματα ὡς τὰ τῆς νέας γλώσσης **βιοπαλαίω**, **χαρτοπαίζω**, **καλοτριῶγω**, **κακογράφω** κτλ. κανονικῶς δὲν σχηματίζονται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν. Ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων ὅμως ἀρχίζουν νὰ σχηματίζονται τοιαῦτα σύνθετα, ὡς **ἀμπελο-τέμνω**, **θυρο-κόπτω** κτλ.

2) Ὅταν μὲ ῥῆμα ὡς β' συνθετικὸν σχηματίζεται ὄνομα οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον, τότε τὸ θέμα τοῦ ῥήματος, τὸ ὁποῖον λαμβάνεται ὡς β' συνθετικόν, προσλαμβάνει τὰς καταλήξεις

α') **-ς** : (θηρά-ω) **ὄρνιθο-θήρα-ς**, (νικά-ω) **ὀλυμπιο-νίκη-ς**,

(γιγνώ-σκ-ω) ἀ-γνώ-ς (= ἄγνωστος ἢ ἀγνοῶν), (ὠνέ-ομαι) τελ-
 ὠνη-ς, (πωλέ-ω) βιβλιο-πώλη-ς, (θνήσκω, θ. θνη-) ἡμι-θνή-ς,
 (πλήττω, θ. πληγ-) οἰστρο-πλήξ (ἐκ τοῦ οἰστροπλήγ-ς)·

β') -ης (γεν. -ου), -ος : (ἄρχ-ω), σχολάρχ-ης, (πέτ-ομαι)
 ὑπι-πέτ-ης, (γράφ-ω) ζω-γράφ-ος, (πήγ-νυ-μι) ναυ-πηγ-ός·

γ') -ῆς (γεν. -οῦς) : (βλάπτω, θ. βλαβ-) ἀ-βλαβ-ῆς, (μαν-
 θάνω, θ. μαθ-) εὐ-μαθ-ῆς, (σέβ-ομαι) εὐ-σεβ-ῆς, (πίπτω, θ. πετ-)
 προ-πετ-ῆς·

δ') -της, -τωρ : (ἴστημι, θ. στα-) ἐπι-στά-της, (δίδωμι, θ.
 δο-) προ-δό-της, (λαβμάνω, θ. ληβ-) ἀντι-λήπ-τωρ.

2. Ἄ κ λ ι τ ο ν

§ 284. Λέξεις ἄκλιτος ὡς β' συνθετικὸν μένει ἀμετάβλητος : ἐκ-
 παλαι, ὑπέρ-ευ, ὑπερ-άνω, σύν-αμα.

Νόδα σύνδετα καὶ παρασύνδετα

§ 285. Νόθη σύνθεσις. Μερικαὶ σύνθετοι λέξεις σχηματίζονται
 καὶ κατὰ τὸ α' καὶ κατὰ τὸ β' συνθετικόν, ἢ μόνον κατὰ τὸ α', οὐχὶ ἀπὸ
 θέματα ἀπλᾶ, ἀλλ' ἀπὸ ἀκεραίου τύπους λέξεων : (νέα, πόλις) νεά-
 πολις, (ἐνῶ : ἄκρα, πόλις — ἀκρό-πολις), (ναῦς, νεώς, οἶκος)
 νεώσ-οικος, (δορί, κτητὸς) δορί-κτητος, (πᾶσι, γνωστὸς) πασί-γνω-
 στος, (νοῦν, ἔχω) νοῦν-εχής. Οὕτως ἐσχηματίσθη καὶ ἡ λέξις Πελο-
 πόννησος (ἐκ τῶν λέξεων Πέλοπος νῆσος).

Τὰ τοιαῦτα σύνθετα καλοῦνται νόθα.

§ 286. 1) Αἱ παράγωγοι λέξεις, αἱ ὁποῖαι παράγονται ἀπὸ ἄλλας
 λέξεις (οὐχὶ ἀπλᾶς, ἀλλὰ) συνθέτους, λέγονται παρασύνθετοι :
 (στρατός, ἄγω — στρατ-ηγὸς) στρατηγ-έω, -ῶ, (σῦκον, φαίνω — συκο-
 φάντης) συκοφαντ-έω, -ῶ, (πολὺς, πρᾶγμα — πολυ-πράγμων) πολυ-
 πραγμον-έω -ῶ.

2) Παρασύνθετα παράγονται καὶ ἀπὸ δύο ἢ περισσοτέρας λέξεις,
 αἱ ὁποῖαι συνεκφέρονται μὲν κανονικῶς καὶ ἀποτελοῦν μίαν ἔννοιαν,
 ἀλλὰ δὲν ἐνοῦνται εἰς μίαν λέξιν σύνθετον : (Ἄρειος πάγος) Ἄρεο-
 παγ-ίτης, (καλὸς κάγαθός) καλοκαγαθ-ία, (ἐν χειρὶ τίθημι) ἐγχειρ-ίζω,
 (κατὰ χώραν τίθημι) καταχωρ-ίζω, (ὁ ἀπὸ τῶν χειρῶν ἔχων τὸν βίοντον)
 ἀποχειροβίοντος (πρβλ. νῦν : Μαύρη θάλασσα — Μανροθαλασσ-ίτης,
 Ἐρυθρὸς Σταυρὸς — Ἐρυθροσταυρ-ίτης, ἔξω φρενῶν — ἐξωφρεν-ικός).

Τονισμός και σημασία τῶν συνδέτων

α') Τονισμός

§ 287. Παρά τὸν κανόνα (§ 16, 11) δὲν ἀναβιβάζεται κατὰ τὴν σύνθεσιν ὁ τόνος, ὅταν β' συνθετικὸν εἶναι

1) οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς **-ά, -ή, -μός, -εύς, -τής, -τήρ** : (φορὰ) **μισθο-φορά**, (βολή) **προσ-βολή**, (σιτισμός) **ἐπι-σιτισμός**, (γραφεὺς) **συγ-γραφεύς**, (ἱερεὺς) **ἀρχ-ιερεύς**, (ἀγωνιστής) **ἀντ-αγωνιστής**, (πλωτήρ) **συμ-πλωτήρ**· (ἀλλὰ δεσμός — σύνδεσμος)·

2) ῥηματικὸν ἐπίθετον εἰς **-τέος** ἢ ἐπίθετον ἐν γένει, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς **-ής** ἢ **-ικός** : (δοτέος) **ἀπο-δοτέος**, (σαφής) **ἀ-σαφής**, (ἐπιεικής) **ἀν-επιεικής**, (συμβουλευῶ) **συμ-βουλευτικός**.

Σημείωσις. Τὰ ῥηματικά ἐπίθετα εἰς **-τος** ὡς β' συνθετικά, ὅταν μὲν ἐν τῷ συνθέτῳ ὑπάρχη ἡ ἔννοια τοῦ δυνατοῦ, διατηροῦν τὸν τόνον ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ εἶναι τρικατάληκτα, ὅταν δὲ ἐν τῷ συνθέτῳ ὑπάρχη ἡ ἔννοια τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, ἀναβιβάζουν τὸν τόνον καὶ εἶναι δικατάληκτα (§ 271, 1, α') : **αἰρετός** — **ἐξαιρετός**, **-ή, -όν** (= δυνάμενος νὰ ἐξαιρεθῆ) — **ὁ, ἡ ἐξαιρετός**, τὸ **ἐξαιρετόν** (= ἐξηρημένος, ἐκλελεγμένος)· **λυτός** — **διαλυτός, -ή, -όν** (= δυνάμενος νὰ διαλυθῆ) — **ὁ, ἡ διάλυτος**, τὸ **διάλυτον** (= διαλελυμένος). Οὕτως **ὁ, ἡ ἀγραπτός** (= μὴ γεγραμμένος), **ὁ, ἡ χειροποίητός** (= χειρὶ πεποιημένος), **ὁ, ἡ νεοδαρτός** (= νεωστὶ δεδαρμένος).

§ 288. Τὰ εἰς **-ος** σύνθετα, τῶν ὁποίων τὸ μὲν α' συνθετικὸν εἶναι θέμα ὀνομαστικόν, τὸ δὲ β' συνθετικὸν εἶναι θέμα ῥηματικόν, τονίζονται συνήθως, ὅταν μὲν ἔχουν ἐνεργητικὴν σημασίαν, εἰς τὸ β' συνθετικόν, ἢτοι εἰς τὴν παραλήγουσαν, ὅταν δὲ ἔχουν παθητικὴν ἢ ἀμετάβητον σημασίαν, εἰς τὸ α' συνθετικόν, ἢτοι εἰς τὴν προπαραλήγουσαν : **λογο-γράφος** (= ὁ γράφων λόγους) — **αὐτό-γραφος** (= ὁ ὑπ' αὐτοῦ γραφείς), **πρωτο-τόκος** (= ἡ τὸ πρῶτον τεκοῦσα) — **πρωτό-τοκος** (= ὁ τεχθεὶς πρῶτος), **αὐτό-μολος** (= ὁ αὐτὸς μολών, ἢτοι ἐλθών).

Ἐὰν ὁμως τὰ τοιαῦτα σύνθετα ἔχουν τὴν παραλήγουσαν φύσει ἢ θέσει μακράν, τότε τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης : **ναυ-πηγός**, **ἀργυραμοιβός**, **κυν-ηγός**, **ψυχο-πομπός**.

Σημείωσις. Παρὰ τὸν ἀνωτέρω κανόνα ἀναβιβάζουν τὸν τόνον, ἂν καὶ ἔχουν ἐνεργητικὴν σημασίαν

α') τὰ εἰς **-ος** σύνθετα μὲ πρόθεσιν ἢ μὲ τὸ ἐπίρρημα **εὖ** ἢ μὲ τὰ ἀχώριστα μόρια **ἀ-** καὶ **δυσ-** : **πρό-μαχος**, **διά-δοχος**, **εὖ-φορος**, **ἄ-γονος**, **δύσ-τροπος**·

β') ὄσα λήγουν εἰς **-οχος, -αρχος** καὶ **-συλος** (ἐκ τῶν β. ἔχω, ἄρχω, συλῶ): *ἡμί-οχος, καύ-αρχος, ἱερό-συλος*

γ') αἱ σύνθετοι λέξεις *ἐπίβουλος, κακοῦργος, πανοῦργος* (§ 276, 2, Σημ. 1).

β') Σημασία

§ 289. Τὰ σύνθετα κατὰ τὴν σημασίαν των διαιροῦνται εἰς

1) **ὀριστικά**· οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, εἰς τὰ ὁποῖα, ὅταν ἀναλύωνται κατὰ τὴν σημασίαν των, τὸ α' συνθετικὸν γίνεται προσδιορισμὸς τοῦ β' συνθετικοῦ, ἐπιθετικὸς ἢ ἐπιρρηματικὸς ἢ κατὰ πτώσιν γενικήν : *ἀκρόπολις* (= ἄκρα πόλις), *παλαιγενής* (= πάλαι γενόμενος), *ὀψιμαθής* (= ὀψὲ μαθῶν), *δημογέρων* (= τοῦ δήμου γέρων), *ὀλιγαρχία* (= ὀλίγων ἀρχή), *πάμπρωτος* (= πάντων πρῶτος)·

2) **τὰ ἀντικειμενικά ἢ σύνθετα ἐξαρτήσεως**· οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, εἰς τὰ ὁποῖα, ὅταν ἀναλύωνται κατὰ τὴν σημασίαν των, τὸ ἐν ἐκ τῶν συνθετικῶν μερῶν λαμβάνει θέσιν ἀντικειμένου τοῦ ἐτέρου : *λογογράφος* (= ὁ γράφων λόγους), *δαισιδαίμων* (= ὁ δεδιώς, ἦτοι φοβούμενος τοὺς δαίμονας), *ἀρχέκακος* (= ὁ ἀρχων, ἦτοι κάμνων ἀρχὴν τοῦ κακοῦ)·

3) **κτητικά**· οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ ἀναλύωνται εἰς τὴν μετοχὴν ἔχων (φέρων, παράγων κτλ.) μὲ ἀντικείμενον αὐτῆς ἀμφοτέρω τὰ συνθετικὰ μέρη τοῦ συνθέτου, τὸ ἐν ὧς ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν τοῦ ἐτέρου : *ἀργυρότοξος* (= ὁ ἔχων ἀργυροῦν τόξον,), *σώφρων* (= ὁ ἔχων σώας τὰς φρένας), *πολύκαρπος* (= ὁ ἔχων ἢ φέρων ἢ παράγων πολλοὺς καρπούς· (πρβλ. *ξανθομάλλης* = ἐκεῖνος ποὺ ἔχει ξανθὰ μαλλιά, *ἀνοιχτομάτης* = ἐκεῖνος ποὺ ἔχει ἀνοιχτὰ τὰ μάτια του κτλ.)·

4) **συνδετικά**· οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, τὰ ὁποῖα δηλοῦν ἀπλῶς συνύπαρξιν ἐκείνων, τὰ ὁποῖα σημαίνουν τὰ δύο συνθετικὰ μέρη τοῦ συνθέτου, ἦτοι τὰ σύνθετα, τὰ ὁποῖα ἐκφράζουν ὅ,τι καὶ τὰ δύο συνθετικὰ μέρη αὐτῶν συνδέομενα μὲ τὸ **καί** : *ιατρόμαντις* (= ἱατρὸς συγχρόνως καὶ μάντις), *πλοθυγεία* (= πλοῦτος καὶ ὑγεία), *τραγέλαφος* (= τράγος συγχρόνως καὶ ἔλαφος), *γλυκύπικρος* (= γλυκὺς καὶ πικρὸς).

Σημείωσις. Συνδετικά σύνθετα πολὺ ὀλίγα ἔχει ἡ ἀρχαία γλῶσσα, πλεῖστα δὲ ἡ μεσαιωνικὴ καὶ ἰδίως ἡ νεωτέρα Ἑλληνικὴ, ὡς *θεάνθρωπος, ἡμεροῦνक्तिον, ἱατροφιλόσοφος, νυχθημερόν* — *ἀμπελοχώραφα, γυναικόπαιδα, μαυροκίτρινος, στενόμακρος, ἀνοιγοκλείνω, μαινοβγαίνω* κτλ. (βλ. καὶ § 280, 2).

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

*Αγαμαι. Βλ. σελ. 137, § 251.

*Αγνυμι. Βλ. Κατάγνυμι.

*Αγορεύω. Βλ. σελ. 144, § 254, 4.

*Αγω (= ὀδηγῶ, φέρω· θ. ἀγ-), παρατ. ἤγον, μελλ. ἄξω, ἄορ. β' ἤγαγον (§ 190, Σημ. 2), παρακμ. ἤχα ἢ ἀγήοχα (§ 33, 7). — *Αγομαι, παρατ. ἠγόμην, μέσ. μέλλ. ἄξομαι, μέσ. ἄορ. β' ἠγαγόμην, πάθ. μέλλ. ἀχθήσομαι, παθ. ἄορ. ἠχθην, παρακμ. ἤγμαι, ὑπερσ. ἠγμην.

*Ἄδω (= τραγουδῶ, ψάλλω· θ. ἀειδ-, ἄδ-), παρατ. ἤδον, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργητικὴν σημασίαν) ἄσομαι (= θὰ τραγουδήσω ἢ θὰ τραγουδῶ), ἄορ. ἤσα. — *Ἄδομαι, παθ. ἄορ. ἤσθην.

Αἰδοῦμαι. Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Αἰρέω-ῶ. Βλ. σελ. 126, § 236, 3. Βλ. καὶ Ἀλίσκομαι.

Αἶρω (= ὑψώνω, σηκώνω· θ. ἀρ-, ἐξ οὗ αἶρ-, § 216, 2) παρατ. ἤρον, μελλ. ἄρῶ, ἄορ. ἤρα (ὑποτ. ἄρω, προστ. ἄρον κτλ. § 217, 2, Σημ. 2), παρακμ. ἤρκα. — Αἶρομαι, παρατ. ἠρόμην, μέσ. μέλλ. ἄρομαι, μέσ. ἄορ. ἠράμην, παθ. ἄορ. ἠρθην, παρακμ. ἤρμαι.

Αἰσθάνομαι (ἀποθετικόν, = καταλαβαίνω· θ. αἰσθ.-, ἐξ οὗ αἰσθαν-, § 254, 3, β', αἰσθε-), παρατ. ἠσθανόμην, μέσ. μέλλ. αἰσθήσομαι, μέσ-ἄορ. β' ἠσθόμην, παρακμ. ἠσθημαι, ὑπερσυντ. ἠσθήμην.

*Ακοῦμαι (ἀποθετικόν, = θεραπεύω· θ. ἀκεσ-), μέλλ. (συνηρημένος) ἀκοῦμαι, μέσ. ἄορ. ἠκεσάμην (§ 236, 1).

*Ακούω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

*Αλίσκομαι (ἀποθετικόν, παθητικόν τοῦ αἰρέω -ῶ, = συλλαμβάνομαι, κυριεύομαι· θ. Φαλ-, ἀλ-, ἐξ οὗ ἀλίσκ-, ἄλω-, § 188, 4, § 189, 3, § 252, 3), παρατ. ἠλίσκόμην, μέσ. μέλλων (με παθητικὴν σημασίαν) ἀλώσομαι, ἐνεργ. ἄορ. β' (με παθ. σημασίαν) ἐάλων, ἐνεργ. παρακμ. (με παθ. σημασίαν) ἐάλωκα, ὑπερσ. ἠλώκειν.

*Αμαρτάνω (= ἀποτυγχάνω· θ. ἀμαρτ-, ἐξ οὗ ἀμαρταν-, § 254, 3, β', ἀμαρτε-, § 254, 1), παρατ. ἠμάρτανον, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργ. ση-

μασίαν) ἀμαρτήσομαι, ἀόρ. β' ἡμαρτον, παρακμ. ἡμάρτηκα. — Παθ. (ἀπροσώπως) ἀμαρτάνεται, παρατ. ἡμαρτάνετο, παθ. ἀόρ. ἡμαρτήθη, παρακμ. ἡμάρτηται.

Ἀμφιέννυμι (ἀμφι - ἔννυμι = ἐνδύω· θ. Γεσ-, ἐσ-, ἐξ οὗ ἐννυ- ἐκ τοῦ ἐσσυ-, § 239, 2, Σημ.), παρατ. ἡμφιέννυν, μέλλ. (συνηρημένος) ἀμφιῶ, -εῖς κτλ. ἀόρ. ἡμφίεσα. — Ἀμφιέννυμαι, παρατ. ἡμφιεννύμην, μέσ. μέλλ. ἀμφιέσομαι, παρακμ. ἡμφιέσμαι (§ 186, 6).

Ἀναλίσκω ἢ ἀναλώω -ῶ (= ἐξοδεύω· θ. ἀν-αλ-, ἐξ οὗ ἀναλισκ-, § 254, 2, ἀν-αλο-), παρατ. ἀνήλισκον ἢ ἀνήλουν, μέλλ. ἀναλώσω, ἀόρ. ἀνήλωσα, παρακμ. ἀνήλωκα. — Ἀναλίσκομαι, παρατ. ἀνηλικόμην ἢ ἀηλούμην, παθ. μέλλ. ἀναλωθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἀηλώθηην, παρακμ. ἀηλώμμαι.

Ἀνοίγω ἢ ἀνοίγνυμι (ἀνά - οἶγω· θ. Φοιγ-, οἶγ-, ἐξ οὗ οἶγνυ-, § 239, 2), παρατ. ἀνέωγον, μέλλ. ἀνοιξῶ, ἀόρ. ἀνέωξα, παρακμ. ἀνέωχα. — Ἀνοίγομαι, παρατ. ἀνεωγόμην, παθ. ἀόρ. ἀνέωχθηην, παρακμ. ἀνέωγμαί, τετελ. μέλλ. ἀνέωξομαι (= θὰ εἶμαι ἀνοικτός). Βλ. § 188, 4.

Ἀνύω ἢ ἀνύτω (= τελειώνω). Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Ἀπ-εχθάνομαι (ἀποθετικόν, = καθίσταμαι μισητός· θ. ἐχθ-, ἐξ οὗ ἐχθαν-, § 254, 3, β', ἐχθε-), παρατ. ἀπηχθανόμην, μέσ. μέλλ. (με παθ. σημασίαν) ἀπεχθήσομαι, μέσ. ἀόρ. β' (με παθ. σημασίαν) ἀπηχθόμην, παρακμ. ἀπήχθημαι.

Ἀπο-διδράσκω (= δραπετεύω· θ. δρᾶ, ἐξ οὗ διδρασκ-, § 254, 2), παρατ. ἀπ-εδίδρασκον, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργ. σημασίαν) ἀπο-δράσομαι, ἀόρ. β' ἀπ-έδραν (§ 252, σελ. 138-9), παρακμ. ἀπο-δέδρακα.

Ἀπο-θνήσκω (θ. θαν-, θνη-, ἐξ οὗ θνησκ-, ἐκ τοῦ θνησκ-, § 254, 2), παρατ. ἀπ-έθνησκον, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) ἀπο-θανοῦμαι, ἀόρ. β' ἀπ-έθανον, παρακμ. τέθνηκα, ὑπερσυντ. ἐτεθνήκειν, τετελ. μέλλ. τεθνήξω (§ 253, 4).

Ἀπ-όλλυμι (= καταστρέφω, χάνω· θ. ὀλ-, ἐξ οὗ ὀλλυ-, ἐκ τοῦ ὀλνυ-, § 239, 2, Σημ.), παρατ. ἀπ-ώλλυν, μέλλ. (συνηρημένος) ἀπο-ολῶ, ἀόρ. ἀπ-ώλεσα, παρακμ. ἀπ-ολώλεκα. — Ἀπ-όλλυμαι, παρατ. ἀπωλλύμην, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) ἀπ-ολοῦμαι, ἀόρ. β' ἀπ-ωλόμην, ἐνεργ. παρακμ. β' (με παθ. σημασίαν) ἀπ-όλωλα (= ἐχω καταστραφῆ, εἶμαι χαμένος), ὑπερσ. ἀπ-ωλώλειν (§ 190).

Ἀρέσκω (θ. ἀρ-, ἀρε-, ἐξ οὗ ἀρεσκ-, § 254, 2), παρατ. ἤρεσκον, μέλ. ἀρέσω, ἀόρ. ἤρεσα. — Ἀρέσκομαι, παρατ. ἤρεσκόμην, μέσ. ἀόρ. ἤρεσάμην.

³ *Ἀρκέω* -*ῶ*, ἄορ. ἤρκεσα (§ 236, 1).

³ *Ἀρώ* -*ῶ* (= ἄροτριῶ· θ. ἄρο-), ἄορ. ἤροσα (§ 236, 1).

³ *Ἀφ-ίημι*. Βλ. *ἴημι*.

³ *Ἀφικνέομαι* -*οῦμαι* (= φθάνω). Βλ. σελ. 144, § 254, 3, γ'.

³ *Ἀχθομαι* (ἀποθετικόν, = δυσαρεστοῦμαι, ἀγανακτῶ· θ. ἀχθ-, ἀχθεσ-), παρατ. ἤχθόμην, μέσ. μέλλ. ἀχθέσομαι, παθ. ἄορ. (με μέσην σημασίαν) ἤχθήσθην (§ 236, 2).

Βαίνω (= βαδίζω). Βλ. σελ. 144, (§ 254, 3, δ').

Βάλλω (= ῥίπτω, κτυπῶ· θ. βαλ-, ἐξ οὗ βαλλ-, § 216, 1, βλη-), παρατ. ἔβαλλον, μέλλ. (συνηρημένος) βαλῶ, ἄορ. β' ἔβαλον, παρακμ. βέβληκα, ὑπερσ. ἐβεβλήκειν. — *Βάλλομαι*, παρατ. ἐβαλλόμην, μέσ. μέλλ. (περι)βαλοῦμαι, μέσ. ἄορ. β' (περι)εβαλόμην, παθ. μέλλ. βληθήσομαι, παθ. ἄορ. ἐβλήθην, παρακμ. βέβλημαι, ὑπερσ. ἐβεβλήμην.

Βιβάζω (εὐχρηστον σύνθετον : ἀναβιβάζω, διαβιβάζω κτλ.), παρατ. ἐβίβαζον, μέλλ. (συνηρημένος) βιβῶ, -ᾶς, -ᾶ κτλ., ἄορ. ἐβίβασα. — *Βιβάζομαι*, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) βιβῶμαι; -ᾶ, -ᾶται κτλ., μέσ. ἄορ. ἐβιβασάμην.

Βλαστάνω. Βλ. σελ. 144 (§ 254, 3, β').

Βούλομαι. Βλ. σελ. 143 (§ 254, 1, γ').

Γηράσκω (θ. γηρα-, ἐξ οὗ γηρασκ-, § 254, 2), παρατ. ἐγήρασκον, μέλλ. γηράσω καὶ μέσος (με τὴν αὐτὴν σημασίαν) γηράσομαι, ἄορ. ἐγήρασα καὶ ἄορ. β' ἐγήραν (§ 252), παρακμ. γεγήρακα.

Γίγνομαι (ἀποθετικόν, θ. γεν-, ἐξ οὗ γι-, γεν-, γι- γν-, § 32, 6, γενε-), παρατ. ἐγιγνόμην, μέσ. μέλλ. γενήσομαι, μέσ. ἄορ. β' ἐγενόμην, παρακμ. γεγένημαι καὶ ἐνεργ. παρακμ. β' (με τὴν αὐτὴν σημασίαν) γέγονα, ὑπερσ. ἐγεγόνειν (πρβλ. § 239, 1).

Γιγνώσκω (= γνωρίζω, φρονῶ, ἀποφασίζω). Βλ. σελ. 143, § 254, 2, α'.

Δάκνω (= δαγκάνω· θ. δηκ-, δακ-, ἐξ οὗ δακν-, § 254, 3, α'), παρατ. ἔδακνον μέσ. μέλλ. (με ἐνεργητικὴν σημασίαν) δήξομαι (= θὰ δαγκάνω ἢ θὰ δαγκάσω), ἄορ. β' ἔδακον. — *Δάκνομαι*, παρατ. ἔδακνόμην, παθ. ἄορ. (καὶ ὡς μέσος) ἐδήχθην, παρακμ. δέδηγμαί.

Δέω, -*ῶ* (= δένω). Βλ. σελ. 124, § 232, Σημ.

Δέω (= ἔχω ἀνάγκην· θ. δε-, ἐξ οὗ δεε-, § 254, 1), παρατ. ἔδεον, μέλλ. δεήσω, ἀόρ. ἐδέησα (συνήθως ὡς ἀπρόσωπον ῥῆμα : δεῖ, ἔδει, δεήσει, ἐδέησε, δεδήηκε). — **Δέομαι** (= ἔχω ἀνάγκην ἢ παρακαλῶ), παρατ. ἐδεόμην, μέσ. μέλλ. δεήσομαι, παθ. ἀόρ. (με μέσῃν σημασίαν) ἐδεήθην (= ἔλαβον ἀνάγκην ἢ παρεκάλεσα), παρακμ. δεδέημαι (§ 235).

Διαλέγομαι (ἀποθετικόν, = συνομιλῶ, συζητῶ), παρατ. διελεγόμην, μέσ. μέλλ. διαλέξομαι, παθ. ἀόρ. (με ἔνεργ. σημασίαν) διελέχθην, παρακμ. διείλεγμαι. Βλ. Λέγω.

Δίδωμι. Βλ. σελ. 130, § 242 κ.ε.

Δοκέω, -ῶ. Βλ. σελ. 143, § 254, 1, α'.

Δράω, -ῶ. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Δύναμαι. Βλ. σελ. 137, § 251.

Δύω. Βλ. σελ. 126, § 236, 3 καὶ § 252.

Ἐγείρω (= σηκώνω· θ. ἔγερ-, ἐξ οὗ ἐγειρ-, § 216, 2 καὶ ἐγρ-, § 32, 1), παρατ. ἤγειρον, μέλλ. (συνηρημένος) ἐγερωῶ, ἀόρ. ἤγειρα. — **Ἐγειρόμαι**, παρατ. ἠγειρόμην, μέσ. ἀόρ. β' ἠγγρόμην, παθ. ἀόρ. (καὶ ὡς μέσος) ἠγγέρθην, παρακμ. ἐγγήγερμαι (= ἔχω σηκωθῆ, εἶμαι σηκωμένος) καὶ ἔνεργ. παρακμ. β' (με ἀμετάβατον σημασίαν) ἐγγήγορα, (= εἶμαι ξύπνιος, ἀγρυπνῶ, § 190).

Ἐθέλω ἢ (σπανιώτερον) **θέλω** (θ. ἐθελ-, ἐξ οὗ ἐθελε-, § 254, 1), παρατ. ἤθελον, μέλλ. ἐθελήσω, ἀόρ. ἠθέλησα, παρακμ. ἠθέληκα, ὑπερσ. ἠθελήκειν (§ 235).

Εἶμι (ἔνεστώς με σημασίαν μέλλοντος = θὰ πορευθῶ, θὰ πάω)· βλ. σελ. 140, § 253, 2.

Εἶμι. Βλ. σελ. 96-97, § 192.

Εἴωθα (παρακείμενος με σημασίαν ἔνεστῶτος = συνηθίζω· θ. Fῆθ-, Fῶθ-, ὦθ-), ὑπερσ. (με σημασίαν παρατατικοῦ) εἴωθειν (= συνηθίζον, § 189, 4).

Ἐκ-πλήττω (= προξενῶ ἐκπληξιν), παρατ. ἐξ-ἐπληττον, μέλλ. ἐκ-πλήξω, ἀόρ. ἐξ-ἐπλήξα. — **Ἐκ-πλήττομαι**, παρατ. ἐξ-επληττόμην, παθ. μέλλ. (με μέσ. σημασίαν) ἐκ-πλαγήσομαι, παθ. ἀόρ. β' (καὶ ὡς μέσος) ἐξ-επλάγην, παρακμ. ἐκ-πέπληγμαι, ὑπερσ. ἐξ-επεπλήγμην. Ὅμοίως σχηματίζονται οἱ χρόνοι τοῦ καταπλήττω· βλ. καὶ πλήττω.

Ἐλαύνω (= κτυπῶ νὰ πάῃ ἐμπρός). Βλ. σελ. 144, § 254, 3, δ'.

Ἐλκω (= σύρω, τραβῶ· θ. Fελκ-, ἐλκυ-), παρατ. εἶλκον, μέλλ.

ἐλξω, ἄβρ. εἰλκυσα, παρακμ. εἰλκυκα. — Ἔλκομαι, παρατ. εἰλκόμην, μέσ. ἄβρ. εἰλκυσάμην, παθ. ἄβρ. εἰλκύσθην, παρακμ. εἰλκυσμαι (§ 188, 3).

Ἐμέω, -ῶ (= κάμνω ἔμετον· θ. ἔμεσ-), ἄβρ. ἤμεσα (§ 236, 1).

Ἐοικα. Βλ. σελ. 141, § 253, 5.

Ἐπαινῶ. Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Ἐπιλανθάνομαι (ἀποθετικόν, = λησμονῶ), παρατ. ἐπελανθανόμην, μέσ. μέλλ. ἐπιλήσομαι, μέσ. ἄβρ. β' ἐπελαθόμην, παρακμ. ἐπιλέλησμαι, ὑπερσ. ἐπελελήσμη. Βλ. Λανθάνω.

Ἐπιμελέομαι, -οῦμαι ἢ ἐπιμέλομαι (ἀποθετικόν, = φροντίζω· θ. ἐπι-μελ-, ἐπι-μελε-), παρατ. ἐπεμελούμην, μέσ. μέλλ. ἐπιμελήσομαι, παθ. ἄβρ. (ὡς μέσος) ἐπεμελέσθην, παρακμ. ἐπιμεμέλημαι.

Ἐπίσταμαι (= γνωρίζω καλῶς). Βλ. σελ. 137, § 251.

Ἐπομαι (ἀποθετικόν, = ἀκολουθῶ· θ. σεπ-, ἐπ-, σπ-), παρατ. εἰπόμην, μέσ. μέλλ. ἐφομαι, μέσ. ἄβρ. β' ἐσπόμην. (Βλ. § 32, 1, § 33, 3, § 188, 3 καὶ § 211, Σημ. 2).

Ἐρχομαι (ἀποθετικόν· ἐκ τοῦ θ. ἐρχ- σχηματίζεται μόνον ἡ ὀριστική τοῦ ἐνεστώτος, οἱ δὲ ἄλλοι τύποι ἐκ τοῦ θέματος εἰ-, ι-, ἐλυθ-, ἐλθ-), παρατ. ἦα, μέλλ. εἶμι (= θά ἐλθω ἢ θά πάω, § 253, 2, Σημ. 2), ἄβρ. β' ἤλθον, παρακμ. ἐλήλυθα, ὑπερσ. ἐηλύθειν (§ 190).

Ἐρωτῶ (θ. ἐρωτα-, ἐρ-, ἐρε-), παρατ. ἠρώτων, μέλλ. ἐρωτήσω καὶ μέσος (μετὴν αὐτὴν σημασίαν) ἐρήσομαι, ἄβρ. ἠρώτησα καὶ μέσ. ἄβρ. β' (μετ' ἐνεργ. σημασ.) ἠρόμην, παρακμ. ἠρώτηκα.—Ἐρωτῶμαι, παρατ. ἠρωτώμην, παθ. ἄβρ. ἠρωτήθην, παρακμ. ἠρώτημαι.

Ἐσθίω (= τρώγω· θ. ἐδ-, ἐδε-, ἐσθι-, φαγ-), παρατ. ἤσθιον, μέσ. μέλλ. (ἄσιγμος, μετ' ἐνεργ. σημασίαν) ἔδομαι (= θά φάγω ἢ θά τρώγω), ἄβρ. β' ἔφαγον, παρακμ. ἐδήδοκα, παθ. παρακμ. ἐδήδεσμαι (§ 190).

Εὐρίσκω. Βλ. σελ. 143, § 254, 2.

Ἐχω (θ. σεχ-, ἐχ-, ἐχ-, σχ-, σχε-), παρατ. εἶχον, μέλλ. ἔξω καὶ σχήσω, ἄβρ. β' ἔσχον (ὑποτ. σχῶ, σχῆς, σχῆ κτλ., εὐκτ. σχοίην, σχοίης, σχοίη, σχοῖμεν, κτλ., ἀλλὰ παρὰσχοιμι, παρὰσχοις κτλ., προστ. σχές, σχέτω κτλ., ἀπαρμφ. σχεῖν, μετχ. σχών), παρακμ. ἔσχηκα.—Ἐχομαι, παρατ. εἰχόμην, μέσ. μέλλ. ἔξομαι καὶ σχήσομαι, μέσ. ἄβρ. β' ἔσχόμην (ὑποτ. σχῶμαι, σχῆ, σχῆται κτλ.), παρακμ. ἔσχημαι (§ 32, 1, § 33, 3, § 188, 3).

Ἐψω (= βράζω· θ. ἐψ-, ἐψε-), παρατ. ἤψον, μέσ. μέλλ. (μετ' ἐνεργ. σημασίαν) ἐψήσομαι (= θά βράζω ἢ θά βράσω), ἄβρ. ἤψησα.—Ἐψομαι

Ζεύγνυμι (= ζευγνύω, ζεύω· θ. ζευγ-, ἐξ οὗ ζευγνυ-, § 239, 2, καὶ ζυγ-), παρατ. ἐζεύγνυν, ἀόρ. ἐζευξα.— **Ζεύγνυμαι**, μέσ. ἀόρ. ἐζευξάμην, παθ. ἀόρ. α' ἐζεύχθην καὶ β' ἐζύγην, παρακμ. ἐζευγμαί.

Ζῶ (θ. ζη-, βιω-, βιο-), παρατ. ἔζων, μέλλων ζήσω καὶ μέσ. (μετὴν ἰδίαν σημασίαν) βιώσομαι, ἀόρ. β' ἐβίω, παρακμ. βεβίωκα. Παθ. παρακμ. βεβιώται, μετχ. τὰ βεβιωμένα (§ 252).

Ζώννυμι (= ζωννύω, ζώνω, θ. ζωσ-, ἐξ οὗ ζωννυ-, ἐκ τοῦ ζωσνυ-, § 239, 2, Σημ.), ἀόρ. ἔζωσα, παθ. παρακμ. ἔζωσμαι ἢ ἔζωμαι (§ 236, 2).

Ἦδομαι (ἀποθετικόν, = εὐχαριστοῦμαι· θ. ἦδ-, παθ. μέλλ. (ὡς μέσος) ἦσθήσομαι, παθ. ἀόρ. (ὡς μέσος) ἦσθην (§ 37, 4).

Θέω (= τρέχω, θ. θευ-, ἐξ οὗ θεF-, θε-), παρατ. ἔθειον, μέσος μέλλων (μετ' ἐνεργ. σημασίαν) θεύσομαι (= θὰ τρέχω ἢ θὰ τρέξω).— **Θέομαι** (§ 33, 3). Βλ. καὶ *Τρέχω*.

Θιγγάνω (= ἐγγίζω, ψάύω· θ. θιγ-, ἐξ οὗ θιγγαν-), ἀόρ. β' ἔθιγον (§ 254, 3, β').

Θνήσκω. Βλ. *Ἀποθνήσκω*.

Θραύω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Θύω (= θυσιάζω). Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Ἰζω. Βλ. *Καθίζω*.

Ἰημι. Βλ. σελ. 130, § 242 κ. ε.

Ἰκνέομαι, -οῦμαι. Βλ. *Ἀφικνεῖσθαι*.

Ἰλάσκομαι (ἀποθετικόν, = ἐξιλεώνω· θ. ἰλα-, ἐξ οὗ ἰλασκ-, § 254, 2), παρατ. ἰλασκόμην, μέσ. μέλλ. ἰλάσομαι, μέσ. ἀόρ. ἰλασάμην, παθ. ἀόρ. ἰλάσθην.

Ἰστημι. Βλ. σελ. 130, § 242 κ. ε.

Καθέζομαι (ἀποθετικόν, = πηγαίνω νὰ καθίσω· θ. σεδ-, ἐδ-, ἐξ οὗ ἐζ- ἐκ τοῦ ἐδj-, § 210, 2, β', καὶ ἐδε-), παρατ. (μετ' ἰδίαν σημασίαν ἀορίστου) ἐκαθεζόμην (= ἐκάθισα), μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) καθεδοῦμαι.

Καθεύδω (= κοιμῶμαι· κατὰ + εὐδω, θ. εὐδ-), παρατ. ἐκάθευδον ἢ καθηῦδον, μέλλ. καθευδήσω (§ 188, 6, β').

Κάθημαι. Βλ. σελ. 142, § 253, 7.

Καθίζω (κατὰ + ἴζω = βάζω ἄλλον νὰ καθίσῃ· θ. σιδ-, ιδ-, ἐξ οὗ

ιζ- ἐκ τοῦ ἰδj-, § 210, 2, β'), παρατ. ἐκάθιζον, μέλλων (συνηρημένος) καθιῶ, -εῖς κτλ., ἀόρ. ἐκάθισα ἢ καθῖσα.—Καθίζομαι, παρατ. ἐκαθίζομαι, μέσ. μέλλ. καθιζήσομαι, μεσ. ἀόρ. ἐκαθισάμην (§ 188, 6, β' καὶ § 211, 1).

Καλέω, -ῶ. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Κάμνω. Βλ. σελ. 143, § 254, 3.

Κατάγνυμι (κατὰ + ἄγνυμι = συντρίβω, τσακίζω· θ. φαγ-, ἄγ-, ἐξ οὗ ἄγνυ- § 239, 2), μέλλων κατ-άξω, ἀόρ. κατ-έαξα.—Κατάγνυμαι μέσ. ἀόρ. β' κατ-εάγην, ἐνεργ. παρακμ. β' (μὲ παθητικὴν σημασίαν) κατ-έαγα (= εἶμαι τσακισμένος).

Κεῖμαι. Βλ. σελ. 142, § 253, 6.

Κελεύω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Κεράννυμι (= ἀνακατεύω, ἐπὶ ὑγρῶν· θ. κερασ-, ἐξ οὗ κεραννυ-, ἐκ τοῦ κερασυ-, § 239, 2, Σημ., κρα-,), ἀόρ. ἐκέρασα.—Κεράννυμαι, μέσ. ἀόρ. ἐκερασάμην, παθ. μέλλ. κραθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐκράθην, παρακμ. κέκραμαι, ὑπερσ. ἐκεκράμην.

Κλαίω ἢ κλάω (θ. κλαυ-, κλαF-, ἐξ οὗ κλαFj- = κλαι-, κλαε-). παρατ. ἐκλαιον ἢ ἐκλαον, μέλλ. κλαήσω ἢ (μέσος μὲ τὴν ἰδίαν σημασίαν) κλαύσομαι, ἀόρ. ἐκλαυσα.—Κλαίομαι, μέσ. ἀόρ. ἐκλαυσάμην.

Κλείω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Κράζω (θ. κραυγ-, κραγ-, ἐξ οὗ κραζ-, ἐκ τοῦ κραγj-, § 210, 2β', Σημ.), ἀόρ. β' ἐκραγον, παρακμ. (μὲ σημασίαν ἐνεστῶτος) κέκραγα (= φωνάζω δυνατὰ), ὑπερσ. (μὲ σημασίαν παρατ.) ἐκεκράγειν (§ 222).

Κρεμάννυμι (= κρεμῶ, θ. κρεμασ-, ἐξ οὗ κρεμαννυ-, ἐκ τοῦ κρεμασυ-, § 239, 2, Σημ.), ἀόρ. ἐκρέμασα.—Κρεμάννυμαι, παθ. ἀόρ. ἐκρεμάσθην, παρακμ. κρέμαμαι (ἐνεστῶς μὲ σημασίαν παρακμ.).

Λαγχάνω (= λαμβάνω διὰ κλήρου, θ. ληχ-, λαχ-, ἐξ οὗ λαγχαν-, § 254, 3, β'), παρατ. ἐλάγχανον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) λήξομαι (= θὰ λάβω διὰ κλήρου), ἀόρ. β' ἔλαχον, παρακμ. εἴληχα.—Λαγχάνομαι, παθ. ἀόρ. ἐλήχθην, παρακμ. εἴληγμα (§ 189, 4).

Λαμβάνω (θ. ληβ-, λαβ-, ἐξ οὗ λαμβαν-, § 254, 3, β'), παρατ. ἐλάβανον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) λήψομαι (= θὰ λαμβάνω ἢ θὰ λάβω), ἀόρ. β' ἔλαβον, παρακμ. εἴληφα, ὑπερσ. εἴληφειν.—Λαμβάνομαι, παρατ. ἐλαμβανόμην, μέσ. ἀόρ. ἐλαβόμην, παθ. μέλλ. ληφθή-

σομαι, παθ. ἄορ. ἐλήφθην, παρακμ. εἴλημμαι, ὑπερσ. εἰλήμμη (§ 189, 4).

Λανθάνω (= μένω ἀπαρατήρητος, διαφεύγω τὴν προσοχὴν, θ. ληθ-, λαθ-, ἐξ οὗ λανθαν-, § 254, 3, β'), παρατ. ἐλάνθανον, μέλλ. λήσω, ἄορ. β' ἔλαθον, παρακμ. λέληθα, ὑπερσ. ἐλελήθειν. Βλ. καὶ Ἐπιλανθάνομαι.

Λέγω (θ. λεγ-, Φερε-, ἐρε-, ῥε-, εἶπ-), παρατ. ἔλεγον, μέλλ. λέξω ἢ ἐρῶ (συνηρημένος), ἄορ. α' ἔλεξα ἢ εἶπα, ἄορ. β' εἶπον, παρακμ. εἶρηκα, ὑπερσ. εἰρήκειν.—Λέγομαι, παρατ. ἐλεγόμην, παθ. μέλλ. λεχθήσομαι ἢ ὀηθήσομαι, παθ. ἄορ. ἐλέχθην ἢ ἐρρήθην, παρακμ. λέλεγμαι ἢ εἶρημαι, ὑπερσ. εἰρήμην, τετελ. μέλλ. εἰρήσομαι (§ 189, 4). Βλ. καὶ διαλέγομαι καὶ συλλέγω.

Λείπω (= ἀφῆνω, θ. λειπ- λιπ-, λοιπ-), παρατ. ἔλειπον, μελλ. λείψω, ἄορ. β' ἔλιπον, παρακμ. λέλοιπα, ὑπερσ. ἐλελοίπειν (§ 222).—Λείπομαι, παρατ. ἐλειπόμην, μέσ. μέλλ. λείβομαι, μέσ. ἄορ' β' ἐλιπόμην, παθ. μέλλ. λειφθήσομαι, παθ. ἄορ. ἐλείφθην, παρακμ. λέλειμμα, ὑπερσ. ἐλελείμμη, τετελ. μέλλ. λελείβομαι.

Λεύω (θ. λευ· εὐχρηστον τὸ σύνθετον καταλεύω = λιθοβολῶ, φονεύω διὰ λιθοβολισμοῦ), παρατ. κατ-έλενον, ἄορ. κατ-έλευσα. παθητ. μέλλ. κατα-λευσθήσομαι, παθ. ἄορ. κατ-ελεύσθην (§ 236, 3).

Μανθάνω. Βλ. σελ. 144, § 254, 2, β'.

Μάχομαι (ἀποθετικόν, θ. μαχ-, μαχε-), παρατ. ἐμαχόμην, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) μαχοῦμαι, μεσ. ἄορ. ἐμαχεσάμην, παρακμ. μεμάχημαι.

Μεῖγνυμι (= σμίγω, θ. μειγ-, ἐξ οὗ μειγνυ-, § 239, 2, καὶ μιγ-), παρατ. ἐμείγνυν, μέλλ. μείξω, ἄορ. ἔμειξα.—Μεῖγνυμαι, παρατ. ἐμειγνύμην, μέσ. ἄορ. ἐμειξάμην, παθ. μέλλ. μειχθήσομαι, παθ. ἄορ. ἐμείχθην (καὶ β' ἐμίγη), παρακμ. μέμειγμα, ὑπερσ. ἐμεμείγμη.

Μέλει (ἀπρόσωπον, = ὑπάρχει φροντίς, θ. μελ-, μελε-), παρατ. ἔμελε, μελ. μελήσει, ἄορ. ἐμέλησε, παρακμ. μεμέληκε, ὑπερσ. ἐμεμελήκει.

Μέλλω (= σκοπεύω, ἀναβάλλω, θ. μέλλ-, μελλε-), παρατ. ἔμελλον ἢ ἤμελλον (§ 188, 1), μέλλ. μελλήσω, ἄορ. ἐμέλλησα. — Μέλλεται.

Μένω (θ. μεν-, μενε-), παρατ. ἔμενον, μέλλ. (συνηρημένος) μενῶ, ἄορ. ἔμεινα, παρακ. μεμένηκα (§ 254, 1).

Μιμνήσκω (εὐχρηστα τὰ σύνθετα ἀναμιμνήσκω = θυμίζω, ὑπομιμνήσκω = ὑπενθυμίζω· θ. μνη-, ἐξ οὗ μιμνησκ-, ἐκ τοῦ μιμνησκ-, § 254, 2, γ'), παρατ. ἐμίμνησκον, μέλλ. μνήσω, ἀόρ. ἔμνησα.— Ἀναμιμνήσκομαι, παρατ. ἐμιμνησκόμην, μέσ. μέλλ. μνήσομαι, παθ. μέλλ. (με ἐνεργ. σημασίαν, ἀπλοῦς) μνησθήσομαι, παθ. ἀόρ. (με μέσσην σημασίαν, καὶ ἀπλοῦς) ἐμνήσθην, παρακμ. (με σημασίαν ἐνεστῶτος) μέμνημαι (= ἐνθυμοῦμαι), ὑπερσ. (με σημασίαν παρατ.) ἐμεμνήμην (= ἐνεθυμούμην), τετελ. μέλλ. μεμνήσομαι.

Νέμω. Βλ. σελ. 143, § 254, 2.

Νέω (= πλέω, κολυμβῶ, θ. νευ-, νεF-, νε-), παρατ. ἔνεον, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργ. σημασίαν) νεύσομαι (= θὰ πλέω ἢ θὰ πλεύσω) ἀόρ. ἔνευσα, παρακμ. νένευκα (§ 33, 3).

Ξέω (= ξύνω, θ. ξεσ-), ἀόρ. ἔξεσα (§ 236, 1).

Οἶδα. Βλ. σελ. 141, § 253, 3.

Οἶομαι ἢ οἶμαι (ἀποθετικόν, = νομίζω, θ. οἶ-, οἶε-), παρατ. ὤομην ἢ ὤομην, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργητικὴν σημασίαν) οἰήσομαι (= θὰ νομίζω ἢ θὰ νομίσω), παθ. ἀόρ. (με ἐνεργ. σημασίαν) ὤήθην (= ἐνόμισα).

Οἶχομαι (ἀποθετικόν· ἐνεστῶς με σημασίαν παρακειμένου = ἔχω ἀπέλθει· θ. οἶχ-, οἶχε-), παρατ. (με σημασίαν ἀορίστου) ὠχόμην (= ἀπῆλθον), μέσ. μέλλ. οἰχῆσομαι.

***Ολλυμι.** Βλ. Ἀπόλλυμι.

***Ομνυμι** (= ὀμνύω, ὀμόνω· θ. ὀμ-, ἐξ οὗ ὀμνυ-, § 239, 2, ὀμο-), παρατ. ὤμνυν, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργ. σημασίαν) ὀμοῦμαι (= θὰ ὀμνύω ἢ θὰ ὀμόσω), ἀόρ. ὤμοσα, παρακμ. ὀμώμοκα, ὑπερσ. ὤωμόκειν.— ***Ομνυμαι**, παρατ. ὠμνύμην, μέσ. ἀόρ. ὤμοσάμην, παθ. μέλλ. ὀμοσθήσομαι, παθ. ἀόρ. ὠμόσθην, παρακμ. ὀμώμοται, ὑπερσ. ὠμώμοτο, μετχ. ὀωμοσομένος. (Βλ. § 190 καὶ § 236, 1.).

***Ονίημι.** Βλ. σελ. 137, § 251.

***Οράω-ῶ** (= βλέπω· θ. φορα-, ὄρα-, ὄπ-, Φειδ-, Φιδ-, ιδ-), παρατ. ἐώρων, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργ. σημασίαν) ὄφομαι (= θὰ βλέπω ἢ θὰ ἴδω), ἀόρ. β' εἶδον (ὑποτ. ἴδω, εὐκτ. ἴδοιμι, προστ. ἰδέ, ἀπαρμφ. ἰδεῖν, μετχ. ἰδών), παρακμ. ἐόρακα ἢ ἐώρακα, ὑπερσ. ἐωράκειν.— ***Ο-**

ρῶμαι, παρατ. ἐρωώμην, μέσ. ἄορ. β' εἰδόμην (ὑποτ. ἴδωμαι κτλ.), παθ. μέλλ. ὀφθήσομαι. παθ. ἄορ. ὤφθην, παρακμ. ἐόραμαι καὶ ὤμμαι (§ 188, 5, Σημ.).

Ὄφειλω (= χρεωστῶ· θ. ὀφελ-, ἐξ οὗ ὀφειλ-, ἐκ τοῦ ὀφελν-, § 216, 2, Σημ., καὶ ὀφειλε-), παρατ. ὤφειλον, μέλλ. ὀφειλήσω, ἄορ. ὤφειλῆσα καὶ ἄορ. β' ὤφελον, παρακμ. ὤφειλῆκα, ὑπερσ. ὤφειλήκειν. — Ὄφείλομαι, παρατ. ὤφειλόμην, παθ. ἄορ. (ὤφειλήθην), μτχ. ὀφειληθεῖσα.

Ὄφλισκάνω (= καταδικάζομαι νὰ πληρώσω πρόστιμον· θ. ὀφλ-, ἐξ οὗ ὀφλισκαν-, § 254, 3, β', καὶ ὀφλε-), παρατ. ὠφλίσκανον, μέλλ. ὀφλήσω, (ἄορ. α' μτγν. ὠφλησα καὶ) ἄορ. β' ὠφλον, παρακμ. ὠφληκα, ὑπερσ. ὠφλήκειν.

Παίξω (θ. παιδ-, ἐξ οὗ παιζ-, ἐκ τοῦ παιδj-, § 210, 2, β', καὶ παιγ-), παρατ. ἔπαιζον, μέσ. μέλλ. (δωρικὸς μὲ ἔνεργ. σημασίαν) παιξοῦμαι (= θὰ παίξω, ἢ θὰ παίζω), ἄορ. ἔπαιξα. Παθ. παρακμ. πέπαισμαι.

Παίω (= κτυπῶ, θ. παι-), παρατ. ἔπαιον, μέλλ. παίσω, ἄορ. ἔπαισα, παρακμ. πέπαικα. — Παθ. ἄορ. ἐπαίσθην. Βλ. καὶ τὰ συνώνυμα πατάσσω, πλήττω καὶ τύπτω.

Πάσχω (θ. πενθ-, παθ-, πασχ-, ἐκ τοῦ παθ-σκ-, § 254, 2), παρατ. ἔπασχον, μέσ. μέλλ. πείσομαι (ἐκ τοῦ πένθ-σομαι), ἄορ. β' ἔπαθον, παρακμ. πέπονθα, ὑπερσ. ἐπεπόνθειν.

Πατάσσω (= κτυπῶ· θ. παταγ-), ἄορ. ἐπάταξα. Βλ. καὶ τὰ συνώνυμα παίω, πλήττω, τύπτω.

Παύω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Πείθω (θ. πειθ-, πιθ-), παρατ. ἔπειθον, μέλλ. πείσω, ἄορ. ἔπεισα, παρακμ. πέπεικα, ὑπερσ. ἐπεπείκειν. — Πείθομαι, παρατ. ἐπειθόμην, μέσ. μέλλ. πείσομαι, ἄορ. β' ἐπιθόμην, παθ. μέλλ. πεισθήσομαι, παθ. ἄορ. ἐπείσθην, παρακμ. πέπεισμαι, ἔνεργ. παρακμ. β' (μὲ μέσ. σημασίαν) πέποιθα (= ἔχω πεποιθήσιν, θαρρῶ), ὑπερσ. ἐπεποιθείν.

Πετάννυμι (= ἀνοίγω· εὐχρηστον σύνθετον ἀνα-πετάννυμι κτλ., θ. πετασ-, ἐξ οὗ πεταννυ-, ἐκ τοῦ πετασνυ-, § 239, 3, Σημ., καὶ πτα-), παρατ. ἐπετάννυν, ἄορ. ἐπέτασα. — Πετάννυμαι, παρατ. ἐπεταννύμην, παρακμ. πέπταμαι.

Πέτομαι (ἀποθετικόν, = πετῶ· θ. πετ-, πτε-, πτ-), μέσ. μέλλ. πτήσομαι, μέσ. ἄορ. β' ἐπτόμην.

Πήγνυμι ἢ πηγνύω (= ἐμπήγω· θ. πηγ-, ἐξ οὗ πηγνυ-, § 239, 2, καὶ παγ-), ἀόρ. ἔπηξα. — *Πήγνυμαι*, παρατ. ἐπηγνύμην, μέσ. ἀόρ. ἐπηξάμην, παθ. μέλλ. β' παγήσομαι, παθ. ἀόρ. β' ἐπάγην, ἐνεργ. παρακμ. β' (με μέσῃν σημασίαν) πέπηγα (= εἶμαι πεπηγμένος), ὑπερσ. ἐπεπήγειν.

Πίμπλημι. Βλ. σελ. 137, § 251.

Πίμπρημι. Βλ. σελ. 137, § 251.

Πίνω (θ. πῖ-, πῖν-, πο-, πω-), παρατ. ἔπινον, μέσ. μέλλ. (ἄσιγμος, με ἐνεργ. σημασίαν) πίομαι (= θὰ πίνω ἢ θὰ πῖω), ἀόρ. β' ἔπιον, παρακμ. πέπωκα. — *Πίνομαι*, παρατ. ἐπινόμην, παθ. ἀόρ. ἐπόθην, παρακμ. πέπομαι.

Πιπράσκω (= πωλῶ· θ. πρᾶ-, ἐξ οὗ πιπράσκ-, § 254, 2), παρακμ. πέπρακα, ὑπερσ. ἐπεπράκειν. — *Πιπράσκομαι*, παθ. ἀόρ. ἐπράθην, παρακμ. πέπραμαι, ὑπερσυντ. ἐπεπράμην, τετελ. μέλλ. πεπράσομαι. Βλ. καὶ *Πωλῶ*.

Πίπτω (θ. πέτ-, ἐξ οὗ πῖπτ-, ἐκ τοῦ πιπετ-, § 32, 1, καὶ πτω-), παρατ. ἔπιπτον, μέσ. μέλλ. (δωρικὸς) πεσοῦμαι, ἀόρ. β' ἔπεσον, παρακμ. πέπτωκα, ὑπερσ. ἐπεπτώκειν.

Πλέκω. Βλ. σελ. 119, § 224, 2.

Πλέω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Πλήττω (= κτυπῶ· θ. πληγ-, πλαγ-), παρακμ. β' (με σημασίαν ἐνεργ.) πέπληγα. — *Παθ. μέλλ. β' πληγήσομαι*, παθ. ἀόρ. β' ἐπλήγην. παρακμ. πέπληγμαι, τετελ. μέλλ. πεπλήξομαι. (Μόνον οὗτοι οἱ χρόνοι τοῦ ἀπλοῦ πλήττω με τὴν σημασίαν τοῦ κτυπῶ εἶναι εὐχρηστοί, καὶ ἀντ' αὐτῶν δὲ καὶ ἀντ' ἄλλων χρησιμοποιοῦνται οἱ ἀντίστοιχοι χρόνοι τῶν συνωνύμων ρημάτων παίω, πατάσσω καὶ τύπτω ἢ συνώνυμοι ἐκφράσεις, ὡς πληγὰς δίδωμι, πληγὰς ἐμβάλλω κ.ἄ.). Βλ. καὶ ἐκπλήττω.

Πνέω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Πράττω (θ. πρᾶγ-), παρατ. ἔπραττον, μέλλ. πράξω, ἀόρ. ἔπραξα, παρακμ. πέπραχα καὶ ἀμετάβ. πέπραγα, ὑπερσ. ἐπεπράχειν καὶ ἀμετάβ. ἐπεπράγειν. — *Πράττομαι* κτλ.

Πρίω (= πριονίζω, θ. πρῖ-), ἀόρ. ἔπρῖσα, παθ. παρακμ. πέπρῖσμαι (§ 236, 2.).

Πτύω, ἀόρ. ἔπτῦσα (§ 236, 1).

Πτάρνυμαι (ἀποθετικόν, = φτερνίζομαι· θ. πταρ-, ἐξ οὗ πταρνυ-, § 239, 2), ἐνεργ. ἀόρ. β' ἔπταρων.

Πυνθάνομαι (ἀποθετικόν, = πληροφοροῦμαι· θ. πευθ-, πυθ-, ἐξ

οὐ πυνθαν-, § 254, 3, β'), παρατ. ἐπυνθανόμην, μέσ. μέλλ. πεύσομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἐπυνθόμην, παρακμ. πέπυσμαι, ὑπερσ. ἐπεπύσμην.

Πωλέω, -ῶ ἢ ἀποδίδομαι, παρατ. ἐπώλων ἢ ἀπεδιδόμην, μέλλ. πωλήσω ἢ ἀποδώσομαι, ἀόρ. ἀπεδόμην, παρακμ. πέπρακα, ὑπερσ. ἐπεπράκειν. — Πωλοῦμαι ἢ πιπράσκομαι, παρατ. ἐπωλούμην, παθ. ἀόρ. ἐπωλήθην ἢ ἐπράθην, παρακμ. πέπραμαι, ὑπερσ. ἐπεπράμην, τετελ. μέλλ. πεπράσομαι.

Ῥέω (θ. ῤε-, ῤεF-, ῤευ- ῤυ-, ῤυε-), παρατ. ἔρρεον, μέσ. μέλλ. (με ἔνεργ. σημασίαν) ῥύησομαι, ἀόρ. ἐρρούην, παρακμ. ἐρρούηκα (§ 33, 3 και § 252, 2).

Ῥήγνυμι (= σχίζω· θ. ῤηγ-, ἐξ οὗ ῤηγνυ-, § 239, 2, ῤωγ-, ῤαγ-, § 32, 5 και 6), παρατ. ἐρρήγγυν, μέλλ. ῥήξω, ἀόρ. ἐρρηξα. — Ῥήγνυμαι, παρατ. ἐρρηγγύμην, μέσ. ἀόρ. ἐρρηξάμην, παθ. ἀόρ. β' ἐρράγην, ἔνεργ. παρακμ. (με μέσσην ἢ παθητ. σημασίαν) ἔρρωγα, ὑπερσ. ἐρρώγειν.

Ῥιγῶ. Βλ. σελ. 124, § 233.

Ῥώννυμι (= δυναμώνω· θ. ῤωσ-, ἐξ οὗ ῤωννυ-, ἐκ τοῦ ῤωσνυ-, § 239, 2, Σημ.), μέλλ. ῥώσω, ἀόρ. ἔρρωσα. — Παθ. ἀόρ. (και με μέσσην σημασίαν) ἐρρώσθην, παρακμ. ἔρρωμαι (μτχ. ἐρρωμένος, ὡς ἐπίθετον = γερός, δυνατός, § 140, 1).

Σβέννυμι (= σβήνω· θ. σβεσ-, ἐξ οὗ σβέννυ-, ἐκ τοῦ σβεσνυ-, § 239, 2, Σημ., σβη-· συνήθ. σύνθετον : ἀπο-, κατα-σβέννυμι), παρατ. ἐσβέννυν, μέλλ. σβέσω, ἀόρ. ἔσβεσα. — Σβέννυμαι, παρατ. ἐσβεννύμην, μέσ. μέλλ. σβήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐσβέσθην, ἔνεργ. ἀόρ. β' (με παθητ. σημασίαν) ἔσβην (πρβλ. § 252), ἔνεργ. παρακμ. (με παθ. σημασίαν) ἔσβηκα (= ἔχω σβησθῆ).

Σείω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Σήπω (= σαπίζω· θ. σηπ-, σᾶπ-, § 32, 5 και 6). — Σήπομαι, παθ. μέλλ. β' σαπήσομαι, παθ. ἀόρ. β' ἐσάπην, ἔνεργ. παρακμ. β' (με παθ. σημασίαν) σέσηπα.

Σκοπέω, -ῶ ἢ σκοπέομαι, -οῦμαι (= παρατηρῶ, ἐξετάζω, σκέπτομαι· θ. σκεπ-, σकोπε-), παρατ. ἐσκόπουν ἢ ἐσκοπούμην, μέσ. μέλλ. σκέφομαι, μέσ. ἀόρ. ἐσκεφάμην, παρακμ. ἔσκεμμαι, τετελ. μέλλ. ἐσκέφομαι.

Σπάω, -ῶ. Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Στρώννυμι (= στρώνω· θ. στρω-, ἐξ οὗ στρωννυ-, § 239, 2,

Σημ., καὶ στορ-, ἐξ οὗ στορνυ-, στορεσ-), παρατ. ἐστρώννυ, ἀόρ. ἐστόρεσα. — Στόρνυμαι, παρακμ. ἔστρωμαι.

Συλ-λέγω, παρατ. συν-έλεγον, μέλλ. συλ-λέξω, ἀόρ. συν-έλεξα, παρακμ. συν-εἶλοχα. — Συλλέγομαι, μέσ. μέλλ. συλλέξομαι, μέσ. ἀόρ. συν-ελεξάμην, παθ. μέλλ. β' συλ-λεγήσομαι, παθ. ἀόρ. α' (με μέσην σημασίαν) συν-ελέχθην καὶ β' συν-ελέγην, παρακμ. συν-εἶλεγμαί. Βλ. καὶ λέγω καὶ διαλέγομαι καὶ § 189, 4.

Τείνω. Βλ. σελ. 116, § 220.

Τελέω -ῶ. Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Τέμνω (= κόπτω· θ. τεμ-, ἐξ οὗ τεμν-, § 254, 3, α', καὶ τμε-), παρατ. ἔτεμνον, μέλλ. (συνηρημένος) τεμῶ, ἀόρ. β' ἔτεμον, παρακμ. τέτμηκα. — Τέμνομαι, παρατ. ἐτεμνόμην, μέσ. μέλλ. (συνηρ.) τεμοῦμαι, μέσ. ἀόρ. β' ἐτεμόμην, παθ. μέλλ. τμηθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐτμήθην, παρακμ. τέτμημαι, ὑπερσ. ἐτεμμήμην, τετελ. μέλλ. τετμήσομαι.

Τήκω (= λειώνω· θ. τηκ-, τᾶκ-, § 32, 5 καὶ 6), παρατ. ἔτηκον, ἀόρ. ἔτηξα. — Τήκομαι, παθ. ἀόρ. α' ἐτήχθην καὶ β' ἐτάκην, ἐνεργητ. παρακμ. β' (με μέσην ἢ παθ. σημασίαν) τέτηκα, ὑπερσ. ἐτετήκειν.

Τίθημι. Βλ. σελ. 130, § 242 κ.ε.

Τίκτω (= γεννῶ· θ. τεκ-, τικτ-, ἐκ τοῦ τι-τεκ-, τι-τεκ-, § 32, 1, τσκ-), παρατ. ἔτικτον, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργ. σημασίαν) τέξομαι (= θὰ γεννήσω ἢ θὰ γεννῶ), ἀόρ. β' ἔτεκον, παρακμ. τέτοκα.

Τίνω (= πληρώνω· θ. τει-, τῖ-, τῖ-, τῖν-), παρατ. ἔτεινον, μέλλων τείσω, ἀόρ. ἔτεισα, παρακμ. τέτεικα. — Τίνομαι, μέσ. μέλλων τείσομαι, μέσ. ἀόρ. ἐτεισάμην; παθ. ἀόρ. ἐτείσθην, παρακμ. τέτεισμαι.

Τιτρώσκω (= πληγώνω· θ. τρωF-, τραυ-, τρω-, ἐξ οὗ τιτρώσκ-, § 268, 2), παρατ. ἐτίτρωσκον, μέλλ. τρώσω, ἀόρ. ἔτρωσα. — Τιτρώσκομαι, παρατ. ἐτιτρωσκόμην, παθ. μέλλων τρωθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐτρώθην, παρακμ. τέτρωμαι, ὑπερσ. ἐτετρώμην.

Τρέπω. Βλ. σελ. 119, § 224, 2.

Τρέφω. Βλ. σελ. 119, § 224, 2.

Τρέχω (θ. θρεχ-, τρεχ-, § 37, 7, δραμ-, δραμε-), παρατ. ἔτρεχον, μέσος μέλλων (συνηρημένος με ἐνεργ. σημασίαν) δραμοῦμαι, ἀόρ. β' ἔδραμον, παρακμ. δεδράμηκα, ὑπερσ. ἐδεδραμήκειν. Βλ. καὶ θέω.

Τυγχάνω (= ἐπιτυγχάνω, εὐρίσκω, τυχαίνω· θ. τευχ-, τυχ-, ἐξ οὗ τυχαν-, § 254, 3, β', τυχε-), παρατ. ἐτύγγανον, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργ.

σημασίαν) τεύξομαι (= θα ἐπιτύχω), ἀόρ. β' ἔτυχον, παρακμ. τε-
τύχηκα.

Τύπτω (= κτυπῶ· θ. τυπ-, τυπτ-, § 210, 1, τυπτε-), παρατ.
ἔτυπτον, μέλλ. τυπτήσω, (ἀόρ. ἐπάταξα ἢ ἔπαισα ἢ πληγὰς ἔδωκα,
παρακμ. πέπληγα ἢ πληγὰς δέδωκα). — Τύπτομαι (ἢ πληγὰς λαμβάνω,
παρατ. πληγὰς ἐλάμβανον, παθητ. μέλλ. πληγὰς λήψομαι, παθ. ἀόρ.
πληγὰς ἔλαβον), παρακμ. τέτυμμαι (ἢ πέπληγμαι ἢ πληγὰς εἴληφα).
Βλ. καὶ παίω, πατάσσω, πλήττω.

Ἵπι-ισχνόμαι, -οῦμαι (ἀποθετικόν, = ὑπόσχομαι· θ. σεχ-, σεε-,
σχ-, ἐξ οὗ ἰσχ-, ἐκ τοῦ σισχ-, § 239, 1, καὶ ἰσχνε-, § 254, 3, γ'), παρατ.
ὑπισχνόμην, μέσ. μέλλ. ὑποσχέσομαι, μέσ. ἀόρ. β' ὑπεσχόμην (ὑποτ.
ὑπόσχωμαι, εὐκτ. ὑποσχοίμην, ὑπόσχοιο κτλ.), παρακμ. ὑπέσχημαι,
ὑπερσ. ὑπεσχήμεν.

Φέρω (φερ-, οἰ-, ἐνεκ-, ἐγκ-, § 32, 1), παρατ. ἔφερον, μέλλων
οἴσω, ἀόρ. α' (ἄσιγμος) ἤνεγκα καὶ β' ἤνεγκον, παρακμ. ἐνήνοχα,
ὑπερσ. ἐνήνοchein. — Φέρομαι, παρατ. ἐφερόμην, μέσος μέλλ. οἴσομαι,
μέσ. ἀόρ. (ἄσιγμος) ἤνεγκάμην, παθ. μέλλ. οἰσθήσομαι καὶ ἐνεχθή-
σομαι, παθ. ἀόρ. ἤνεχθην, παρακμ. ἐνήνεγμαι, ὑπερσ. ἐνήνεγμην (§ 190).

Φεύγω (= τρέπομαι εἰς φυγὴν, καταδιώκομαι, εἶμαι ἐξόριστος·
θ. φευγ-, φυγ-), παρατ. ἔφευγον, μέσ. μέλλων (με ἐνεργητ. σημασίαν)
φεύξομαι καὶ (δωρικὸς) φευξοῦμαι, ἀόρ. β' ἔφυγον, παρακμ. πέφευγα,
ὑπερσ. ἐπεφεύγειν.

Φημί. Βλ. σελ. 140, § 253, 1.

Φθάνω (= προφθάνω, προλαμβάνω· θ. φθη-, φθα-, φθᾶν-), πα-
ρατ. ἔφθανον, μέσος μέλλων (με ἐνεργ. σημασίαν) φθήσομαι, ἀόρ. α'
ἔφθασα καὶ β' ἔφθην (§ 252), παρακμ. ἔφθακα.

Φθείρω. Βλ. σελ. 116, § 220.

Φύω. Βλ. σελ. 138, § 252.

Χαίρω (= χαίρομαι· θ. χαρ-, ἐξ οὗ χαιρ-, § 216, 2, χαιρε-), πα-
ρατ. ἔχαιρον, μέλλ. χαιρήσω, ἀόρ. β' ἐχάρην (§ 252), παρακμ. γέγηθα.

Χαλάω, -ῶ. Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Χέω. Βλ. σελ. 126, § 236, 3.

Χόω ἢ χώννυμι. Βλ. σελ. 127, § 236, 3

Χράω, -ῶ (= χρησιμοδοτῶ· θ. χρη-, χρᾶ-), ἄορ. ἔχρησα. — Χρῶμαι (= ἐρωτῶ τὸ μαντεῖον, ζητῶ χρησμόν), μέσος ἄορ. ἐχρησάμην, παθ. ἄορ. ἐχρήσθην.

Χρή. Βλ. σελ. 142, § 253, 8.

Χρίω. Βλ. σελ. 127, § 236, 3.

Χρῶμαι (= μεταχειρίζομαι). Βλ. σελ. 123, § 231.

᾽Ωθέω, -ῶ (= σπρώχνω· θ. φωθ-, ὠθ-, ὠθε-), παρατ. ἐώθουν, μέλλ. ὤσω, ἄορ. ἔωσα. — ᾽Ωθοῦμαι, παρατ. ἐωθούμην, μέσος μέλλων ὤσομαι, μέσ. ἄορ. ἐωσάμην, παθ. μέλλ. ὠσθήσομαι, παθ. ἄορ. ἐώσθην, παρακμ. ἔωσμαι (§ 188, 2).

᾽Ωνόομαι, -οῦμαι (ἀποθετικόν, = ἀγοράζω· θ. φωνε-, ὠνε-, πρια-), παρατ. ἐωνούμην, μέσ. μέλλ. ὠνήσομαι, μέσ. ἄορ. α' (ἄσιγμος) ἐπριάμην (= ἠγόρασα), παθ. ἄορ. ἐωνήθην, παρακμ. ἐώνημαι, ὑπερσ. ἐωνήμην (§ 188, 2 καὶ § 251).

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΗΝ ΣΕΙΡΑΝ

- Ἀκατάληκτα** τριτόκλιτα, σελ. 35, § 63, 1.
- Ἀκλιτα** μέρη τοῦ λόγου, σελ. 24, § 38, 2 — σελ. 146, § 257 κ.έ.
- Ἀναδιπλασιασμός** (ρήμάτων), σελ. 92, § 186 — ἀνώμαλος, σελ. 95, § 189 — Ἀττικός, σελ. 95, § 190 — ἐνεστωτικός, σελ. 128, § 239, 1.
- Ἀνάπτυξις** συμφώνου, σελ. 20, § 34.
- Ἀνομοίωσις** συμφώνου, σελ. 23, § 37, 7 — συλλαβῆς, σελ. 20, § 33, 7.
- Ἀντέκτασις**, σελ. 18, § 32, 6.
- Ἀντιμεταχώρησις**, σελ. 18, § 32, 4.
- Ἀντωνυμῖαι**, σελ. 73, § 147 κ.έ.
- Ἀνώμαλα** ἐπίθετα, σελ. 64, § 131 — παραθετικά, σελ. 69, § 141 κ.έ.
- Ἀνώμαλα** ῥήματα, σελ. 142, § 254 κ.έ. (Κατάλογος ἀνωμάτων ῥημάτων, σελ. 167 κ.έ.).
- Ἀόριστοι** δεῦτεροι κλινόμενοι κατὰ τὰ εἰς -μι, σελ. 138, § 252.
- Ἀπαρέμφατον**, σελ. 88, § 178.
- Ἀποβολή** φωνήεντος, σελ. 17, § 32 — συμφώνου, σελ. 18, § 33 κ.έ.
- Ἀποθετικά** ῥήματα, σελ. 145, § 256.
- Ἄρθρον**, σελ. 26, § 42.
- Ἀριθμητικά**, σελ. 82, § 164 κ.έ.
- Ἀριθμοὶ** ὀνομάτων, σελ. 26, § 41, 2 — ῥημάτων, σελ. 88, § 177.
- Ἄτονοι** λέξεις, σελ. 12, § 18.
- Ἀττικόκλιτα** οὐσιαστικά, σελ. 33, § 59 — ἐπίθετα, σελ. 58, § 117.
- Αὔξεισις** ὀμαλή, σελ. 91, § 185 κ.έ. — ἀνώμαλος σελ. 93, § 188.
- Ἀφομοίωσις** φωνήεντος, σελ. 17, § 32, 3 — συμφώνου, σελ. 22, § 37, 3, καὶ σελ. 23, § 6, γ'.
- Ἄφωνα**, σελ. 6, § 3, 1.
- Ἄφωνόληκτα** τριτόκλιτα, σελ. 40, § 78 κ.έ. — ῥήματα, σελ. 108, § 210 κ.έ.
- Γένος**, σελ. 25, § 41, 1 — σελ. 27, § 45 — σελ. 54, § 106 κ.έ.
- Γράμματα**, σελ. 5, § 1 κ.έ.
- Δεῦτεροι** χρόνοι ῥημάτων, σελ. 116, § 221 κ.έ.
- Διάθεσις** ῥήματος, σελ. 86, § 171.
- Δίγαμμα**, σελ. 5, § 1, Σημ.
- Διπλόθεμα** τριτόκλιτα, σελ. 35, § 64.
- Δίφθογγοι**, σελ. 7, § 6.
- Δυϊκὸς** ἀριθμὸς, σελ. 26, § 41, 2 — ὀνομάτων, σελ. 50, § 103 — ῥημάτων, σελ. 107, § 209.
- Ἐγκλίσεις** ῥήματος, σελ. 88, § 175.
- Ἐγκλισις** τόνου, σελ. 12, § 19.
- Ἐγκλιτικαὶ** λέξεις, σελ. 12, § 20.
- Εἶμι** (βοηθητικόν), σελ. 98, § 191 κ.έ.
- Ἐκθλιψις**, σελ. 16, § 28.
- Ἐκτασις** φωνήεντος, σελ. 18, § 32, 6.
- Ἐνρινα** σύμφωνα, σελ. 6, § 5.
- Ἐνρινόληκτα** τριτόκλιτα, σελ. 42, § 83 κ.έ. — ῥήματα, σελ. 112, § 216 κ.έ.
- Ἐπίθετα**, σελ. 54, § 105, κ.έ. — παράγωγα, σελ. 155, § 271 κ.έ. — παραθετικά, σελ. 67, § 136 κ.έ.
- Ἐπιρρήματα**, σελ. 146, § 257 — ἀριθμητικά, σελ. 84, § 168 — παράγωγα, σελ. 157, § 271 — παραθετικά, σελ. 72 § 146.
- Ἐπιφωνήματα**, σελ. 147, § 261.
- Ἐτυμολογικόν**, σελ. 148, § 262 κ.έ.
- Εὐφωνικά** σύμφωνα, σελ. 17, § 31.

Ἡμίφωνα σελ. 6, § 3, 2.

Ἡμιφωνόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 42, § 83 κ.έ. — ῥήματα, σελ. 112, § 216 κ.έ.

Θέμα (λέξεως ἐν γένει), σελ. 24, § 39, 1 — ἀσθενές, ἰσχυρόν, σελ. 35, § 64, καὶ σελ. 128, § 240 — ῥηματικόν, χρονικόν, σελ. 89, § 181.

Καταληκτικά τριτόκλιτα, σελ. 35, § 63, 1.

Κατάληξις (λέξεως ἐν γένει), σελ. 24, § 39, 1 — καταλήξεις πρωτοκλίτων, σελ. 29, § 47, δευτεροκλίτων, σελ. 32, § 54, τριτοκλίτων, σελ. 37, § 71, ῥημάτων, σελ. 98 κ.έ., § 194 κ.έ.

Κλίσις σελ. 24, § 38, 1 καὶ σελ. 25, § 41, 3 — πρώτη, σελ. 27, § 46 κ.έ., δευτέρα, σελ. 31, § 53, κ.έ., τρίτη, σελ. 34, § 61 κ.έ.

Κλιτὰ μέρη τοῦ λόγου, σελ. 24, § 38, 2. **Κρᾶσις**, σελ. 15 § 26.

Ληκτικά (ἢ τελικὰ) σύμφωνα, σελ. 18, § 33, 1.

Μέρη τοῦ λόγου, σελ. 24, § 38 — ἄκλιτα, σελ. 146, § 257 κ.έ. — κλιτὰ, σελ. 24, § 38 κ.έ.

Μετάθεσις φωνήεντος, σελ. 17, § 32, 2 — συμφώνου, σελ. 20, § 35.

Μετοχή, σελ. 89, § 178, 2 — κλίσις μετοχῶν, σελ. 65, § 132 κ.έ.

Μονόθεμα τριτόκλιτα, σελ. 35, § 64, 1.

Οὐσιαστικά, σελ. 26, § 43 κ.έ. — παράγωγα, σελ. 151, § 268 κ.έ.

Παραγωγή, σελ. 148, § 262 κ.έ.

Παραθετικά ἐπίθετα, σελ. 67, § 136 κ.έ. — ἐπιρρήματα, σελ. 72, § 146.

Παρασύνθετα, σελ. 164, § 286.

Παρεπόμενα ὀνόματος, σελ. 26, § 41, 3, Σημ. — ῥήματος, σελ. 86, § 170.

Πνεύματα, σελ. 9, § 12 κ.έ.

Προθέσεις, σελ. 146, § 258 κ.έ. — ὡς πρῶτα συνθετικά, σελ. 161, § 280, 2.

Πρόσφωμα, σελ. 104, § 198, 2.

Πρόσωπα (τοῦ λόγου), σελ. 73, § 148 — ῥήματος, σελ. 88, § 176.

Πτώσεις, σελ. 24, § 40.

Ῥῆμα, σελ. 86, § 169 κ.έ.

Ῥήματα ἀποθετικά, σελ. 145, § 256 — βαρύτονα, σελ. 97, § 193 1 καὶ σελ. 98, § 194 κ.έ. — περισπώμενα ἢ συνηρημένα, σελ. 97, § 193, 2 — ἀφωνόληκτα, σελ. 108, § 210 κ.έ. — ἐνρινόληκτα ἢ ὑγρόληκτα, σελ. 112, § 216 κ.έ. — εἰς -μι, σελ. 128, § 237 κ.έ. — κλινόμενα κατὰ τὰ εἰς -μι, σελ. 136, § 251 κ.έ. — παράγωγα, σελ. 149, § 265 κ.έ.

Σημεῖα τοῦ γραπτοῦ λόγου, σελ. 13, § 22.

Σιγμόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 46, § 92 κ.έ.

Συγκοπή φωνήεντος, σελ. 17, § 32, 1.

Συγκοπτόμενα τριτόκλιτα, σελ. 45, § 89.

Συζυγία ῥημάτων, σελ. 86, § 172 — τῶν εἰς -μι, σελ. 128, § 237 κ.έ. — τῶν εἰς -ω, σελ. 97, § 193 κ.έ.

Συλλαβή, σελ. 8, § 8 — συλλαβισμός, σελ. 8, § 10.

Συμπνευματισμός, σελ. 22, § 37, 1.

Σύμφωνα, σελ. 6, § 3 κ.έ.

Συμφωνόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 40, § 78 κ.έ. — ῥήματα, σελ. 108, § 210 κ.έ.

Συναίρεσις, σελ. 15, § 24.

Σύνδεσμοι, σελ. 147, § 260.

Συνηρημένα ὀνόματα, σελ. 30, § 51 — σελ. 33, § 57 — ῥήματα, σελ. 119, § 226 κ.έ.

Σύνθεσις, σελ. 148, § 262, 3 — σελ. 158, § 275, κ.έ.

Σύνθετα, σελ. 148, § 262, 3 — σελ. 158, § 275 κ.έ. — νόθα, σελ. 164, § 285 — συνθέτων σημασία, σελ. 165, § 289 — συνθέτων τονισμός, σελ. 165 § 287 κ.έ.

Συστολή φωνήεντος, σελ. 18, § 32, 6.

Τονισμός, τόνοι σελ. 10, § 14 κ.έ. — τονισμός συνθέτων, σελ. 165, § 287 κ.έ.

Ύγρα σύμφωνα, σελ. 6, § 5.

Ύγρόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 44, § 86 — ῥήματα 112, § 216 κ.έ.

Φθογγικά πάθη, σελ. 14, § 23 κ.έ.

Φωνή ῥήματος, σελ. 86, § 173.

Φωνήεντα, σελ. 5, § 2 — θεματικά, σελ. 104, § 201 — ἐγκλιτικά, σελ. 106, § 208.

Φωνηεντόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 35, § 66, 1 καὶ σελ. 36, § 67 κ.έ. — ῥήματα, σελ. 90, § 183 — σελ. 119, § 226 κ.έ.

Χαρακτήρ θέματος, σελ. 24, § 39, 2 — ῥηματικός, χρονικός σελ. 90 § 182 — σελ. 104, § 198 κ.έ.

Χρόνοι ῥήματος, σελ. 87, § 174.

9 789603 432326

ISBN 960-343-232-6